

పార్శ్వపుస్తక అభివృద్ధి మండల

కె. సంధ్యారాణి, ఐ.పి.ష.ఎస్

కమీషనర్

పారశాల విద్యాశాఖ, ఆంధ్రప్రదేశ్, అమరావతి

శ్రీమతి ఎమ్.వి. రాజ్యలక్ష్మి

సంచాలకులు, రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన శిక్షణాసంస్థ,

ఆంధ్రప్రదేశ్, అమరావతి

దా || ఎస్.కె. జిల్లానీభాష

ప్రాఫసర్, టీచర్ ఎడ్యూకేషన్ విభాగం

రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన శిక్షణాసంస్థ, ఆంధ్రప్రదేశ్, అమరావతి

సంపాదకులు

దా || బి.యమ్.శకుంతల

శ్రీమతి జె.జె. విద్య,

రిటైర్డ్ లెక్చరర్,

రిటైర్డ్ సీనియర్ లెక్చరర్, జిల్లా విద్యా శిక్షణ

కన్సల్టెంట్, యస్.సి.ఇ.ఆర్.టి, ఆంధ్రప్రదేశ్

సంస్థ, బోయపాలెం, గుంటూరు

సహకారం - సమన్వయం

దా || కె. పాండురంగ స్వామి

దా || టి.వి.ఎస్. రఘేష్

ప్రాఫసర్, టీచర్ ఎడ్యూకేషన్ విభాగం

కో-ఆర్డ్సనేటర్ కరికులం & పార్శ్వపుస్తక విభాగం

రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన శిక్షణాసంస్థ,

రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన శిక్షణాసంస్థ,

ఆంధ్రప్రదేశ్, అమరావతి

ఆంధ్రప్రదేశ్, అమరావతి

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ప్రమారణ, ప్రాదురాబాదు

చట్టాలను గౌరవించండి

విద్యవల్ల ఎదగాలి

హక్కులను పొందండి

వినయంతో మెలగాలి

ముందుమాట

నాగరిక సమాజాన్ని సృష్టించాలంటే విద్యావంతులైన పౌరులు ఆవసరం. శిశువును ప్రయోజక్కడైన పౌరునిగా తీర్చిదిద్దాలంటే ఒక గురుప్రద్మైన మార్గనిర్దేశకుడు ఆవసరం. అతడు జ్ఞాన సంపన్ముదైయుండడమే కాకుండా ఆదర్శప్రాయునిగానూ, బహుముఖ ప్రజ్ఞాశీలిగానూ, సృజనశీలిగానూ, తాత్పొకునిగానూ భవిష్యత్ దార్శనికునిగానూ ఉండాలి. కాలం ప్రాచీనమైనా, నవీనమైనా భారతీయ సమాజం ఎప్పుడూ ఉపాధ్యాయుడిని ఘనమైన వ్యక్తిగా గౌరవిస్తూ తమ సంతతి సంక్లేషమంకోసం అతడి నుండి ఎంతో ఆశిస్తుంది. సమాజంలో అతడూ ఒక సభ్యుడే అయినప్పటికి అతడి మాటలు చేతలు అన్నీ ఆదర్శనీయంగా ఉండాలని భావిస్తుంది. ఇలాంటి మహోన్నతమైన అధ్యాపనాన్ని వృత్తిగా స్థికరించాలని నిర్ణయించుకున్న వ్యక్తిని ఉత్సముద్దేన ఉపాధ్యాయునిగా రూపుద్దానికి సరోస్నుతమైన విద్యార్థీతం కావాలి.

ఒక సగటు వ్యక్తిని ఉపాధ్యాయునిగా తీర్చిదిద్దాలంటే అకుంతిత దీక్షాతత్వరత కలిగిన మహోపాధ్యాయులు కావాలి. అందుకే పారశాల విద్యలో ఉపాధ్యాయువిద్య అత్యంత ప్రాధాన్యతాంశంగా గుర్తింపుపొదింది. ఉపాధ్యాయుని ద్వారా సామాజికాభ్యున్నతిని ఆశిస్తున్నప్పుడు ఉపాధ్యాయుడిని రూపొందించే సందర్భంలో అత్యంత జాగరూకత ఆవశ్యకం. ఉపాధ్యాయ విద్యార్థికి కేవలం విషయజ్ఞానం అందించడం, బోధనా పరిజ్ఞానం పెంపొందించడం మాత్రమే సరిపోదు. విద్యార్థుల ద్వారా భవిష్యతును వీక్షించగల శక్తియుక్తులను నేర్చాలి. సజీవమూ నిత్యచేతన్యశీలమూ అయిన విద్యార్థులలో జ్ఞానకాంక్షను పెంపొందింపజేసే మేళకువలను అభ్యసింపజేసే నైపుణ్యాలను అవగతం చేయించాలి. మానవీయత గుఱాళించే ఆత్మియతా ప్రవర్తనను అనువర్తింపజేయాలి. భారతీయ విద్యాతత్వాన్ని, విద్యయొక్క పరమావధిని అర్థం చేసుకుని వ్యవహరించడాన్ని ఆక్రమింపు చేయించాలి.

ప్రాథమిక పారశాల స్థాయి ఉపాధ్యాయునిగా రూపొందడమంటే బహుముఖ ప్రజ్ఞాపాటవాలను పుణికిపుచ్చుకోవడం అన్నమాట. అంటే ఉపాధ్యాయుడు చక్కని కడకుడుగా, గాయకుడుగా, నటుడుగా, చిత్రకారుడుగా, కీడాకారుడుగా, వైద్యునిగా, ఆధునిక సాంకేతిక నిపుణుడుగా వ్యవహరించగలగాలి. ఇలా బహుళ అంశాలలో ప్రవేశము, ప్రావీణ్యము కలిగి ఉండాలి. వీటిని సాధింపజేయాలి అంటే ఉపాధ్యాయుడు విద్య అయి అంశాలన్నింటినీ మమేకం చేసుకున్నదే ఉండాలి. ఉపాధ్యాయులపై రూపొందిన జాతీయ విద్యార్థణాళిక చుట్టం - 2009 ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థుల సాంఘిక, సాంస్కృతిక నేపథ్యాలను సంపూర్ణంగా అవగాహనచేసుకొని వారి వికాసానికి కృషిచేయాలని ఇందుకోసం సమాచార సాంకేతిక పరిజ్ఞానం, స్థానిక కళలు సంస్కృతులను బోధనా ప్రణాళికతో మమేకం చేసుకోవాలి. ఆ సందర్భంలో ఉపాధ్యాయుడు మనస్థిల అభ్యసకు (Reflective Practitioner) గా ఉండాలని సూచించింది. కాబట్టి ఉపాధ్యాయ విద్యలో బాలలను వారి బాల్యాన్ని అర్థంచేసుకోవడం, నేర్చుకోవడం ఎలాగో నేర్చే పద్ధతులలో ప్రావీణ్యం పొందడం అత్యంత ఆవశ్యకం. సమకాలీన అంశాలను మేళవించుకుంటూ తన బోధనను సునంపన్ను చేసుకోవడం. ఎంతో కీలకం. కాబట్టి ఉపాధ్యాయ శిక్షణ దశలోనే ఆయా అంశాలలో ఉపాధ్యాయ / విద్యార్థులకు సంపూర్ణ శిక్షణనివ్వాలి. వ్యవస్థకు యోగ్యమైన ఉపాధ్యాయుని అందించడంలో శిక్షణ సంస్కర్తలే పూర్తిబాధ్యత వహించాలి. ఏ చిన్నపొటి అలనష్ట్యం జరిగినా అది పట్టిష్టమైన శిక్షణ ద్వారానే పరమోన్నతమైన ఉపాధ్యాయులను రూపొందించగలం. సూతనంగా రూపొందించిన ఈ పార్శ్వపుస్తకాలు జ్ఞాననిర్మాణాత్మక అభ్యసన సిద్ధాంతాలు, పరస్పరాళిత విద్యాతత్వం, సమీళితబోధనా విధానాలు మొదలయిన నవీన భావనలతో నిర్మితమైనాయి. వీటన్నింటిని అర్థంచేసుకొని తమ ఆదర్శవంతమైన బోధనల ద్వారా అత్యంత ప్రజ్ఞాపాటవాలు కలిగిన ఉపాధ్యాయులను తీర్చిదిద్దడంలో అధ్యాపకులందరూ విశేషంగా కృషిచేస్తారనీ, ఉపాధ్యాయ విద్యార్థులు కూడా బోధనా సిద్ధాంతాలను విద్యయొక్క పరమావధిని అర్థంచేసుకొని విద్య లక్ష్మీలను సాధించేందుకు తమ జీవిత అనుభవాలను అన్వయించుకుంటూ ఆదర్శ ఉపాధ్యాయులుగా రూపొందుతారని ఆశిస్తూ...

సంచాలకులు

రాష్ట్ర విద్య పరిశేధన శిక్షణ సంస్థ
అమరావతి, ఆంధ్రప్రదేశ్

అధ్యాపకులకు సూచనలు...

ఉపాధ్యాయ విద్య పై రూపొందిన జాతీయ విద్య చట్టం - 2009 ఉపాధ్యాయ విద్య ప్రాధాన్యతను వివరిస్తా పిల్లలకు నాణ్యమైన విద్యను అందించాలంటే ఉపాధ్యాయులను రూపొందిస్తున్న దశలోనే అత్యంత జాగరూకతతో వ్యవహరించాలని సూచించింది. బాధ్యతాయుతమైన ఉపాధ్యాయులు ద్వారానే బాలల బాల్యానికి భరోసా ఇష్టగలమని అలాంటి వారిని తయారుచేయడంలో ఉపాధ్యాయ శిక్షణ సంస్థలు నూతన దృక్పథంతో పనిచేయాలని తెలిపింది. అందులోని మాలిక సూత్రాలను ఆధారంగా చేసుకుని ఈ పార్యపుస్తకాలు రూపొందాయి. వీటిని అర్థవంతంగా ఉపయోగించడంలో అధ్యాపకులు కొన్ని మొత్కువలు అనుసరించాలి.

- ఉపాధ్యాయ విద్య - జాతీయ విద్య చట్టం - 2009 ని క్రూణంగా చదవాలి.
- ఆయా అంశాలకు చెంది విద్యాప్రణాళికలో పేర్కొన్న కీలక భావనలను వాటి తాత్పొకతను అర్థంచేసుకోవాలి. (ఇందుకోసం సిలబ్స్‌లో పేర్కొన్న ముందుమాటలను పరిశీలించండి).
- జాతీయ విద్యా ప్రణాళిక చట్టం-2005లోని మాలిక అంశాలయిన - జ్ఞాన నిర్మాణ విద్యా తత్వం - నిర్మాణత్త్వక అభ్యసన సన్నిఖేశాల కల్పన మొదలైన భావనలను అర్థంచేసుకుని వాటిని ఉపాధ్యాయ విద్యకు మిళితంచేసి బోధన జరపాలి.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యాప్రణాళికా పత్రం - 2010లో పేర్కొన్న ‘పరస్పరాశ్రిత విద్యావిధానం’ భావనను అధ్యాపకులు తమ తరగతిగది బోధనకు అన్వయించాలి.
- విద్యామాక్షచట్టం - 2005 సూచించిన మార్గదర్శకాలను ఉపాధ్యాయవిద్యకు గల సంబంధాన్ని గుర్తించి బోధన జరపాలి.
- పాఠశాలలోని భావనల బోధనతోపాటుగా ఆయా సందర్భాలలో సూచించిన రచనలను తప్పనిసరిగా ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థులతో వదివించి చర్చించాలి.
- బోధనాంశాలకు అవసరమైన అనుబంధ అంశాలను చదివించి ఆయా విద్యావేత్తల దార్శనికతలు పేర్కొన్న విద్య తాత్పొకతను పరమావధిని ఉపాధ్యాయ విద్యార్థులు గుర్తించేలా కృషిచేయాలి.
- పాఠశాల విద్య ద్వారా అమలవతున్న విద్యాప్రణాళిక, పార్యపుస్తకాలు క్రూణంగా పరిశీలించి బోధనా శాస్త్రానికి పార్యపుస్తకంకు గల సంబంధాన్ని ఆవిష్కరింపజేయాలో ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థులకు మార్గదర్శకత్వం వహించాలి.
- ఉపాధ్యాయ విద్యలోని ప్రతి బోధనాంశానికి తనదైన ‘ఆత్మ’ వుంటుంది. అధ్యాపకులు మూలసూత్రాలను పరిశీలించి విశ్లేషించుకోగలిగినప్రదేశ దానిని గుర్తించగలరు. కాబట్టి ఆయా అంశాలకు చెందిన ఇతర రచనలు తప్పనిసరిగా చదవాలి. వాటిని ఉటంకిస్తూ ఉపాధ్యాయ విద్యార్థులను ‘నిత్య అభ్యాసకులగా’ మారేందుకు శిక్షణనివ్వాలి.
- ప్రాథమిక పాఠశాల స్థాయి విద్యార్థుల స్వభావం, కుటుంబ నేపథ్యం, సామాజిక సందర్భం మొదలైనవన్నీ పరిగణనలోకి తీసుకొంటూ పాఠశాలను విశ్లేషించాలి.

పార్యపుస్తక రచనలో పాల్గొన్నవారు

శ్రీ కటూరు లక్ష్మీనారాయణ

తెక్కర్, జిల్లా విద్యా శిక్షణ సంస్థ, దూబచర్ల, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా

శ్రీ జె. మోహినీ కుమారి

తెక్కర్, జిల్లా విద్యా శిక్షణ సంస్థ, అంగలూరు, కృష్ణ జిల్లా

డా. ఎ.యమ్. జయలైటీ

తెక్కర్, జిల్లా విద్యా శిక్షణ సంస్థ, ఏలూరు, పాగోల్లు, జిల్లా

డా. జి. సాయిప్రసాద్

తెక్కర్, జిల్లా విద్యా శిక్షణ సంస్థ, కార్బోలైనగరం, చిత్తూరు జిల్లా

యం.ఆర్.యస్. అజయ్కుమార్ బాబు

తెక్కర్, జిల్లా విద్యా శిక్షణ సంస్థ, కర్నూలు.

విషయసూచిక

1. పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ విద్య నిర్వచనము, స్వభావం మరియు ప్రాముఖ్యత 1 - 26
2. పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ విద్య విద్యా ప్రణాళిక నియమాలు మరియు పద్ధతులు 27 - 59
3. బాల్యరంభవిద్య - విద్యాప్రణాళిక - యాజమాన్యం 60 - 92
4. పూర్వప్రాథమిక విద్య 3-6 సంగాల వయస్సు వారికి విద్యాప్రణాళిక 93 - 102
5. పిల్లల ప్రగతి మదింపు 103 - 114

1

పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ విద్య

నిర్వచనము, స్వభావం మరియు ప్రాముఖ్యత

Children must be taught how to think, not what to think

- *Mahatma Gandhi*

లక్ష్యాలు :

1. పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ విద్య (ECCE) యొక్క స్వభావం, లక్ష్యాలను విద్యార్థులకు తెలియజేయుట.
2. ECCE పై వివిధ విద్య కవితీలు మరియు కమీషన్ల సూచనలను తెలియజేయుట.
3. పూర్వ ప్రాథమిక విద్య యొక్క ముఖ్య లక్షణాలను తెలియజేయుట.
4. పూర్వబాల్యదశ సంరక్షణ విద్యపై వివిధ తత్వవేత్తల, విద్యావేత్తల యొక్క అభిప్రాయాలను తెలియజేయుట.
5. ప్రభుత్వ, స్వచ్ఛంద మరియు వివిధ యాజమాన్యాల క్రింద ప్రస్తుతం నడుపబడుచున్న ECCE కేంద్రాల నిర్వహణ తీరుపై సమగ్ర పరిశీలన.

ఉపశీర్షికలు:

- 1.1 పూర్వబాల్యదశ సంరక్షణ మరియు విద్యస్వభావం, తత్వవేత్తలు మరియు వివిధ విద్య తత్వవేత్తల అభిప్రాయాలు
 - ఎ) జాన్ డ్యూయి
 - బ) తాగూర్
 - సి) రూసో
 - డి) ప్రోబెల్
 - ఇ) మాంతెస్సోరి
 - ఎఫ్) గాంధీ

- 1.2 ECCE విద్యాప్రణాళిక నిర్వచనము, లక్ష్మీలు, ప్రామభ్యం
- 1.3 జీవితకాల అభ్యసన మరియు అభివృద్ధిలో ECCE పొత్తును కీలకమైనదిగా గుర్తించుట.
- 1.4 ECCE ని 8 సంవత్సరముల వయస్సు వరకు పొడిగించుటలోగల జీవిత్యము.
- 1.5 పాఠశాల ప్రారంభ అభ్యసనంలో పిల్లలు ఎదుర్కొనే సహాయి - సంస్థలు.
- 1.6 ప్రభుత్వ, స్వచ్ఛంద మరియు ప్రవేటు యాజమాన్యంలో ECCE కేంద్రాల నిర్వహణ సమీక్ష, విమర్శనాత్మక పరిశీలన.

పరిచయం:

పిల్లల పూర్వ బాల్యదశ అత్యంత కీలకమైనదని ఈ దశలోని పిల్లలలో అభివృద్ధి వేగంగా ఉండి వారిలో సమగ్ర అభివృద్ధి అత్యధికంగా (సుమారుగా 90 శాతం వరకు) జరుగుతుందని ప్రపంచవ్యాప్తంగా అందరు విద్యావేత్తలు గుర్తించారు. ఒకవేళ ఈ దశలో పిల్లల కుటుంబ పరిస్థితులు లేదా మరేళతర కారణాల వల్ల పరిసరాలతో స్కమంగా ప్రేరేపించబడకపోతే వారిలోని పెరుగుదల కూడా అంతే వేగంగా తగ్గుతుందని నిరూపించబడింది. అందుకే పూర్వబాల్యదశ లోని పిల్లలకు ఆటలు, పాటలు, స్మఱణాత్మక కృత్యాలు మొదలైన కార్యక్రమాల ద్వారా పరిసరాలతో సహసంబంధం కల్పించి వారిని పాఠశాల విద్యకు సన్నద్ధులను చేయాలి. అంతేకాకుండా జీవితాంత అభ్యసనమునకు పూర్వబాల్య దశ సంరక్షణ మరియు విద్య ద్వారా వీలు కల్పించగలగాలి. సమీక్షత కార్యక్రమాల ద్వారా పిల్లల్లో గర్భస్థస్థాయి నుండి 6 సంాల వయస్సు వరకు పిల్లల సమగ్ర అభివృద్ధి కొరకు ఉద్దేశించబడిన కార్యక్రమమే పూర్వబాల్యదశ సంరక్షణ మరియు విద్య (ECCE). ఈ దశ అత్యంత కీలకమైనది. ఈ కాలాన్ని పిల్లలు Survival and thriving in life గా పరిగణిస్తాము (జీవించటం మరియు పెరగటం). పిల్లల ఆలోచనలను అర్థం చేసుకొనటానికి వారికి ఆటలు, పాటలు, ఘజిల్సు, గణిత ప్రాథమిక భావనలను పరిచయం చేయడానికి ECCE ద్వారానే వీలవుతుంది. పిల్లల్లో శారీరక, మానసిక పెరుగుదల వేగంగా ఉండడం వల్ల వారిలోని అంతర్గత శక్తులను వెలికించి అవసరమైన శక్తులను అందించాలని తమ అభిప్రాయాలు వెలిబుచ్చారు.

భారత 11వ ప్రణాళిక సంఘం ఈ దశను పిల్లల జీవితాంత అభివృద్ధికి పునాది దశగా పేర్కొని ఈ దశలో ప్రతి పిల్లవానికి పూర్వబాల్యదశ విద్యను అందించాలని తెలిపింది.

గర్భస్థ స్థాయినుంచి పిల్లలకు 6 సంాల వయస్సు వచ్చువరకు ఉండే దశ పూర్వబాల్యదశ. పిల్లల సంపూర్ణ అభ్యసనము మరియు అభివృద్ధికి ఈ దశలోనే పునాది ఏర్పడుతుంది. ఇంకా చెప్పాలంటే ఈ దశ పిల్లల్లో జ్ఞానాత్మక (cognitive), భౌతిక, సాంఘిక, భావోద్యేగ నైపుణ్యాలలో ఏర్పడే పునాది వారు జీవితాంతం అభ్యసనం సాధించటానికి ఉపయోగపడుతుంది.

If the superstructure is not to totter the foundation must be laid well.

ఆకాశపోర్చులు కదలకుండా ఉండాలంటే నిర్మాణపు పునాదులు గట్టిగా వేయాలి.

- Comenius language

ఈ దశలో వికాసం ఎంతో వేగంగా ఉంటుంది. అందుకే పిల్లల పూర్తి సామర్థ్యాలను వెలికి తీసి వికసించచేయడానికి అవసరమైన ప్రేరణ కలిగించే పరిసరాలను అందించి వారి భావి జీవిత సమగ్ర అభివృద్ధికి వీలు కలిగించేలా చర్యలు కార్యక్రమాలు ఉండాలి. అందుకు పూర్వబాల్యదశ సంరక్షణ విద్య అవకాశాలు కల్పిస్తుంది. ECCE ఏ రకమైన అవకాశాలను మరియు దాని తాత్కాలికతను తెలుసుకోవాలంటే దాని స్వభావాన్ని తెలుసుకోవాలి.

1.1 ECCE స్వభావము :

ఈ దశలో రెండు ప్రధానాంశాలున్నాయి. అవి (1) సంరక్షణ, (2) విద్య సంరక్షణ' అనేది సమగ్రమైనది. ఇందులో పొషికారాహారం, రోగనిరోధక టీకా, సురక్షిత భద్రత, ఆరోగ్య అలవాట్లు ఉంటాయి.

'విద్య' అనే రెండవ భాగంలో 3 సంాల నుంచి 6 సంాల వయస్సు వరకు వివిధ కృత్యాలద్వారా అభ్యసన ఉంటుంది.

National Curriculum Framework - 2005 (NCF 2005)

ECCE విద్యాప్రణాళికలో ఆటలు, కృత్యాలకు ప్రాధాన్యత ఉండాలని పేర్కొంది.

National Plan of Action for Children 2005

పిల్లలకు 3సంాల వయస్సు నిండువరకు రక్షణ మరియు జాగ్రత్తలు తీసుకుంటూ అభివృద్ధికి అవకాశాలు కల్పించాలని, 3 సంాల నుండి 6 సంాల వయస్సు వరకు రక్షణ, అభివృద్ధితోపాటు అభ్యసనమునకు అవకాశాలు కల్పించాలని తెలిపింది.

పిల్లల అభివృద్ధి మరియు అభ్యసనములు అనేవి సమీకృతంగా జరుగుతాయనే ప్రాథమిక సూత్రం ఆధారంగా ECCE రూపొందించబడింది.

పిల్లల అభివృద్ధి మరియు అభ్యసనములు సమీకృతంగా జరుగుతాయనే దానిని నీవు ఏకీభవిస్తావా?

1. ECCE కార్యక్రమము పుట్టుక నుండి 6 సంాల వయస్సు వచ్చు వరకు కొనసాగుతుంది.
2. ఇది విద్యార్థి కేంద్రీకృతమైనది. ఆటలు / కృత్యాలకు ప్రాధాన్యత ఎక్కువ.
3. అంతర్గత శక్తులను వెలికితీయడానికి అవసరమైన అవకాశాలను కల్పిస్తే అది వారి భవిష్యత్తుమీద మంచి ప్రభావం చూపిస్తుంది.
4. ఇది పిల్లల సమగ్ర అభివృద్ధికి ఉద్దేశించబడింది. ఇందులో ఆరోగ్య రక్షణ, రోగ నిరోధకశక్తి పెంపుడల, పొషికారాహారం, ఆరోగ్య అలవాట్లు మరియు విద్య అందించబడతాయి.
5. పిల్లలు పరిసరాలచే ప్రేరేపించబడుతూ వారిలో భాష, భావోద్యేగం, భౌతిక, సాంఘిక అభివృద్ధికి వీలు కలుగుతుంది.
6. పిల్లల స్వయం నియంత్రణ మరియు అంతర్గత క్రమశిక్షణను పెంపొందించేదిగా ఉంటుంది.
7. పరిసరాలతో సంబంధాలను, సామూహిక పనుల్లో భాగస్వామ్యాలను, ఎదురయ్యే సమస్యలను నులువుగా పరిష్కరించటానికి దోహదపడుతుంది.

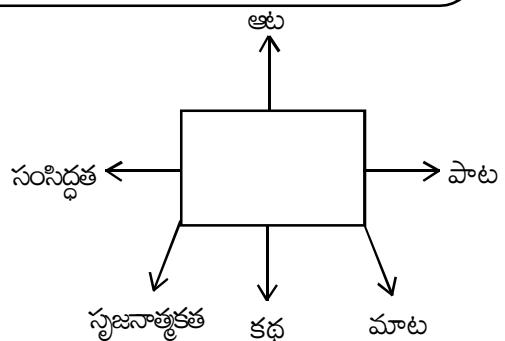
“పిల్లలు మాట్లాడకుండా, కడలకుండా ఉండలేరు. వారు ఎప్పుడూ కడలడానికి, మాట్లాడడానికి ప్రయత్నిస్తూ ఉంటారు.”

- ప్లేట్

ప్రాథమికంగా పిల్లలు ఎంతో ఉత్సుకతతో ఉంటారు.

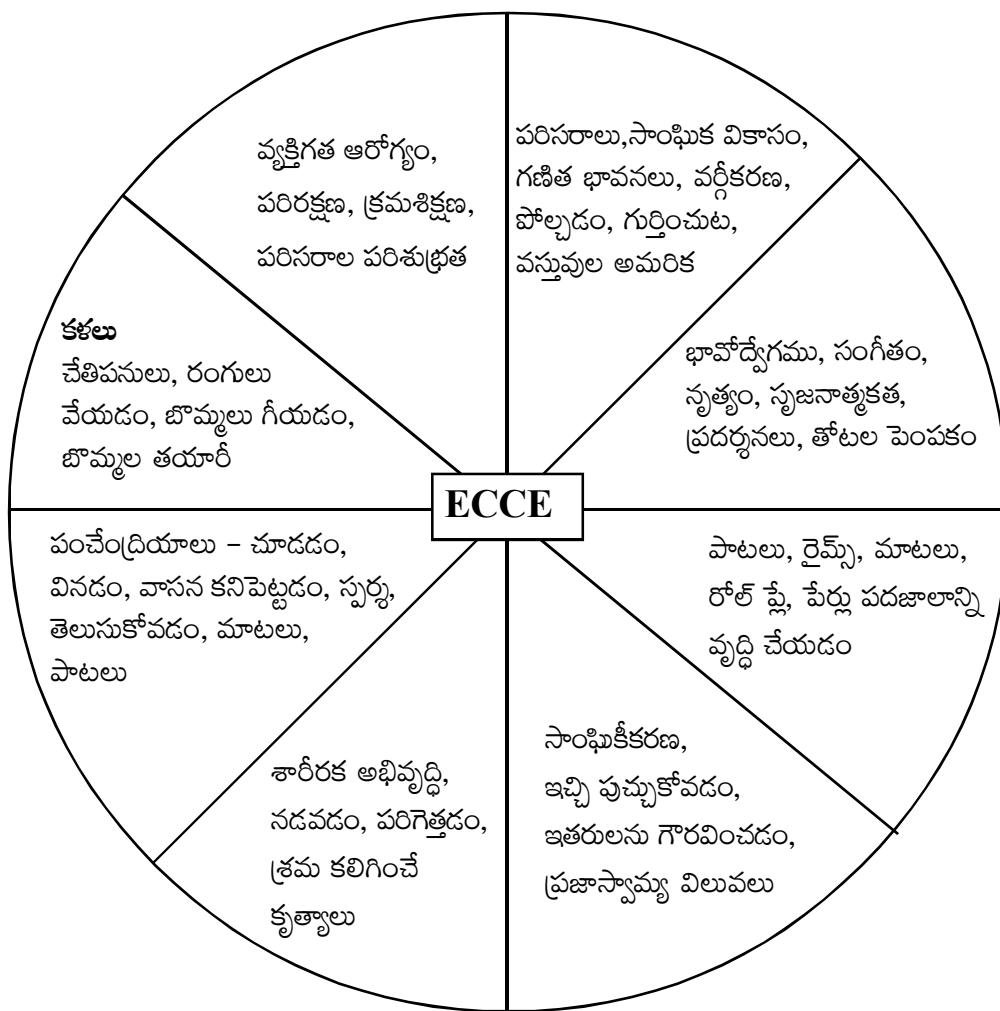
అందుకు వివిధ రకాల ప్రయత్నాలు నిర్వహించడం ద్వారా వారిలోని సృజనాత్మకతను వెలికి తీయగలము.

ECCE లో అమలవుతున్న వివిధ రకాల కార్యక్రమాల ద్వారా దాని స్వభావాన్ని క్రింది విధంగా వివరించగలము.

పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ విద్య

ECCE స్వభావం

ఎంతోమంది విద్యా తత్వవేత్తలు ECCE గురించి ఎంతో కృషి చేసారు. వారి అభిప్రాయాలను, భావాలను పరిశీలించాలి.

1.1.1 రూసో (జెన్ జాక్సన్ రూసో) (1712-1778) :

రూసో జెసివాల్ జూన్ 28న జన్మించాడు. ప్రెంచ దేశంలో రాజకీయ తత్వవేత్తగా, విద్యావేత్తగా పేరు సంపాదించాడు. ఇతని యొక్క విద్యా తత్వాన్ని 'Naturalism'(సమాజతత్వం) గా పిలుస్తారు. విద్యాపై అతడు రాసిన "ఎమిలి" అనే పుస్తకం ప్లైలో రచించిన "రిపబ్లిక్" తర్వాత ఎంతో ప్రాముఖ్యతను సంపాదించింది. సమాజంలోని అన్ని రుగ్మితలకు, బాధలకు ముఖ్యకారణం ప్రకృతిని విస్మరించడమే. అందుకే ఇతడు 'Return to Nature' అనేదే మానవులను వీటి నుండి రక్షించగలడని పేర్కొన్నాడు. రూసో అభిప్రాయంలో విద్య అంటే పిల్లల అవయవాలు మరియు శక్తులు సహజసిద్ధంగా వృద్ధిచెందడమే. అందుకే పిల్లల యొక్క సహజ అవసరాలను గుర్తించకుండా వారికి ఉపయుక్తమైన విద్యను అందించలేము.

రూసో - పూర్వ ప్రాథమిక విద్య

రూసో తన గ్రంథమైన ఎమిలీలో పూర్వ ప్రాథమిక విద్యపై తన అభిప్రాయాలను వ్యక్తపరిచాడు. ఎమిలీని 5 భాగాలలో 3 భాగాలు బాల్యదశ (Childhood) గురించే చర్చించాడు. మొదటిభాగంలో శిశువిద్య, రెండవభాగంలో బాల్యదశ, 3వ భాగంలో పూర్వ కౌమారదశ (Pre Adolescence) 4వ భాగంలో కౌమారదశ (Adolescence), 5వ భాగంలో బాలికల విద్యపై చర్చించాడు.

రూసో తత్వవాదం:

విద్యాతత్త్వం :

దేవుడు అన్నింటిని మంచిగా సృష్టించాడు. “నేద్యం ద్వారా మొక్కలు సంరక్షించబడి పెరుగుతాయి, అలాగే విద్య ద్వారా మానవుడు అభివృద్ధిని సాధిస్తాడు”. సాంప్రదాయ విద్యావిధానానికి రూసో పూర్తిగా వ్యతిరేకి. శిశువులోని అంతర్గత శక్తులను అభివృద్ధి పరచడమే విద్య. విద్య జీవితాంతం జరిగే నిరంతర ప్రక్రియ. విద్యార్థి ప్రకృతితో, పరిసరాలతో సంబంధం పెంచుకుంటాడు. తనకు తానుగా తన గురించి తెలుసుకుంటాడు. ఇంద్రియాలు, అవయవాలు, సైపుణ్యంగా పనిచేయడానికి విద్య సహకరిస్తుంది. శిశువుని సహజసిద్ధంగా పెంచాలి. అప్పుడే స్వతసిద్ధమైన పెరుగుదల, సహజమైన విజ్ఞానం అతడికి లభిస్తాయి.

రూసో విద్యాలక్ష్యాలు :

1. శారీరక అభివృద్ధి జరిగేదిగా
2. ఇంద్రియాలకు శిక్షణ ఇచ్చేదిగా
3. సహజాతాలకు అనుగుణంగా
4. పరిసరాలపై అవగాహన పెంచేదిగా
5. సామాజిక, నైతిక, ఆధ్యాత్మిక విలువల సముప్పార్జన జరిగేదిగా విద్యాలక్ష్యాలుండాలి.

రూసో తన పూర్వ ప్రాథమిక విద్యలో క్రీడాపద్ధతికి, ప్రయోగాలకు, ఇంద్రియాలకు శిక్షణ ఉండాలని, శిశుకేంద్రికృత విద్య అన్వేషణ పద్ధతిలో ఉండాలని పేర్కొన్నారు.

రూసో తన ‘Emile’ గ్రంథంలో విద్యావిధానం ఇలా ఉండాలని చెప్పాడు.

1. కృత్యాధారంగా ఉండాలి.
2. సాంప్రదాయ పద్ధతులకు దూరంగా ఉంటూ, పిల్లలకు సహజసిద్ధమైన పరిసరాలలో అవసరమైన అవకాశాలు కల్పిస్తూ ఉండాలి.
3. చేయడం ద్వారా అభ్యసనం (Learning by doing) కు ప్రాధాన్యతను ఇవ్వాలి.
4. పూర్వప్రాథమిక విద్యలో విషయావగాహనకు ప్రాధాన్యతనివ్వాలి.

పూర్వ బాల్యదశ విద్యలో పిల్లలు శారీరక అభివృద్ధికి ప్రాధాన్యత ఇస్తానే వారి పంచేంద్రియాలకు పనికల్పించేలా పరిసరాలలో సహసంబంధాన్ని ఏర్పరచాలి. పూర్తి స్వేచ్ఛ వాతావరణంలో వ్యక్తిగత, సామూహిక కృత్యాల ద్వారా ఒకవైపు విలువలను నేర్చుతూనే మరియుక వైపు విభిన్న విషయాలపట్ల అవకాశాలను పూర్వ బాల్యదశలో పిల్లల్లో కల్పించాలని రూసో భావించాడు.

1.1.2 ప్రెడరిక్ ఆగష్ట్ ఫ్రోబెల్ (1782-1852)

ఫ్రోబెల్ కిందర్గార్టెన్ పారశాల సృష్టికర్త. తన విద్యావిధానంలో విద్యాపరమైన ఆట వస్తువులను ఫ్రోబెల్ బహుమతులుగా (Frobel Gifts) అభివృద్ధి చేసాడు. ఇతడు జర్మనీ దేశంలో జన్మించాడు.

1805వ సంవత్సరంలో జర్మనీలో ఒక పారశాలలో పనిచేస్తూ జాన్ హెన్రీక్ ఫెస్టాలజీ గ్రంథాలను చదివి అతనిపట్ల ఆకర్షితుడయ్యాడు. తర్వాత ఫెస్టాలజీతో కలసి స్పీట్టర్లాండ్స్ లో పని చేశాడు. ఆ సమయంలోనే విద్యపై తనకున్న ఆలోచనలను ఫెస్టాలజీతో కలసి పంచుకున్నాడు.

1816 లో ఫ్రోబెల్ కిందర్గార్టెన్ పారశాలను స్థాపించి ‘Play and Artwork’ నిర్వహిస్తూ అందరి మన్మహిత పొందాడు. 1826వ సంవత్సరంలో ‘the Education of the Man’ అనే పుస్తకాన్ని ప్రచురించి దానిలో పూర్వప్రాధమిక విద్య గురించి చర్చించాడు.

1837వ సంవత్సరంలో ‘Care playing and activity’ అనే విద్యాసంఘను తన ఆలోచనలకు అనుగుణంగా స్థాపించి అందరిచే గుర్తించబడ్డాడు.

ఫ్రోబెల్ తయారుచేసిన విద్యాపర ఆటవస్తువులే ఫ్రోబెల్ గిఫ్ట్లుగా పిలువబడ్డాయి. పాటలు పాడడం, సృత్యాలు, మొక్కల పెంపకం, కృత్యాల నిర్వహణ, ఆటలు ఇతని కిందర్గార్టెన్లో కనిపిస్తాయి.

ఫ్రోబెల్ విద్యాతత్వం:

జీవిత పరిణామప్రక్రియలో సంపూర్ణతను సాధించటానికి ఉన్న అవకాశాలలో విద్య ఒకటి. ఇది క్రియాత్మకమైన సాధనము. ప్రతి మానవుడు కొన్ని ప్రత్యేకతలను కల్గిఉంటాడు. అందువల్ల ఒకేవిధమైన బోధనావైభారి అందరికీ ఆమోదయోగ్యం కాదు. సంపూర్ణమైన అభివృద్ధి కావాలంటే అనుకరణ లేనటువంటి సహజమైన స్వయంక్రియాలిత కావాలి. వ్యక్తి అభివృద్ధిచెందాలంటే అతడిలో శారీరక, సైతిక విద్యారీతులతో కూడిన స్వభావాన్ని మనం గుర్తించగలగాలి.

మనసు, శరీరం, ఆత్మ వేర్పేరు కాదు, ఇవి మూడు ఒకటే. ఏటి అభివృద్ధి విద్య ద్వారానే జరుగుతుంది.

ఫ్రోబెల్ విద్యాలక్ష్యాలు:

1. బాలల విద్య అభివృద్ధికి మూలం కావాలి. వ్యక్తి జీవితాన్ని విస్తృతపరచడానికి, ప్రకృతితో అతడి సంబంధాన్ని గ్రహించడానికి, సాంఘిక క్రియాశీలతకు విద్య మూలం కావాలి.
2. నిజమైన అభ్యసనకు ఆటలే ప్రధానం.
3. ఫ్రోబెల్ కిందర్గార్టెన్ పారశాల మొట్టమొదటిగా వ్యవస్థికరించబడిన పూర్వబాల్యదశ విద్యాసంఘ కిందర్గార్టెన్లో ఫ్రోబెల్ జీవిత మరియు ఆధ్యాత్మిక సంబంధంతో అభ్యసనమును కొనసాగించాడు.
4. ‘Childhood’ అనేది కౌమారదశను తయారుచేయడానికి ఉండే దశకాదు. బాల్యదశ ఎంతో విలువైనది. అది ఒక ప్రత్యేకతను కల్గి ఉండే దశ.
5. ‘Childhood’ దశలో ఆటలు మరియు కృత్యాలకు ప్రాధాన్యత ఉండాలి.
6. స్వేచ్ఛ వాతావరణంలో పిల్లలకు విద్యాబోధన జరగాలి. స్వేచ్ఛ అంటే మానవుడు తనకు తాను తయారు చేసుకున్న సూత్రాలకు కట్టుబడి ఉండడమే.

7. పూర్వ బాల్య దశలో పాటలు, ఆటలు, అనుకరణల ద్వారా పిల్లలో భావ నిర్మాణం జరగాలి.
8. ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలకు పూర్తి స్వేచ్ఛ ఇస్తా వారికి సంరక్షణ మరియు భద్రత కల్పిస్తా ప్రకృతిసూత్రాల ఆధారంగా వారి అభివృద్ధికి సహకరించాలి.
9. ప్రోబెల్ మాటలతో ‘The True method of Education’ బాలురలోని అన్ని అవయవాల సమిష్టి కృషి ద్వారానే సాధ్యమౌతుంది.

కిండర్గార్ట్ విద్య విధానం (Children’s Garten)

ప్రోబెల్ ప్రకారం బాల్యవిద్య స్వయంకృత్యాలతో నిండిఉంటుంది. ఈ పారశాలలో పిల్లలను నియంత్రించే వారుండరు. వారికి విసుగు కల్గించే పార్య ప్రణాళికలుండవు. పిల్లలకు కావాల్సిన ఇష్టమైన ఆట స్వేచ్ఛ, సంతోషం కిండర్గార్ట్ లభిస్తాయి.

కిండర్గార్ట్ లో

1. శారీరక పరమైన కృత్యాలు
2. ఇంద్రియాలపై అవగాహన
3. ఆటలు, త్రీడల ద్వారా అంతర్గత శక్తులను బహిర్గత పరచడం. సృజనాత్మకతను సిద్ధింపజేయడం.

ఈ క్రింది కృత్యాల ద్వారా విద్య విధానం సాగుతుంది.

- * కొత్త ఆలోచనలను, భావనలను కల్గింపజేయడం.
- * ఇతరులతో కలసిమెలసి జీవించ కలిగేటట్లు జేయడం
- * పాటలు - అనుకరణల ద్వారా ఆఫ్లోరకరమైన అభ్యసనము కల్గించడం.
- * విద్యాభోధన సరళ విషయాల నుండి సంకీష్ట విషయాలకు, మూర్ఖ విషయాలనుంచి అమూర్ఖ విషయాలకు సాగే విధంగా ఉంటుంది.

కిండర్గార్ట్ విద్యాప్రణాళిక

ప్రోబెల్ కిండర్గార్ట్ లో విద్యావ్యాసంగానికి అవసరమైన విద్య ప్రణాళికను రూపొందించాడు. ఇతని విద్య ప్రణాళికలో అంశాలు:

- * సామాన్య విజ్ఞాన శాస్త్రాలు, గణితం
- * భాషా సాహిత్యం.
- * మతం, మతబోధన
- * కళ, కళలకు సంబంధించిన వస్తువులు

విద్యార్థి ఏయే అంశాలలో ప్రాచీణ్యం సాధించాలనేది కాకుండా ఆ అంశాల బోధన వలన సంపూర్ణ మానవుడిగా అభివృద్ధి సాధించాలన్నదే కిండర్గార్ట్ ప్రధాన లక్ష్యమని ప్రోబెల్ భావించాడు.

Probel ఒక ఆద్యాత్మిక వాది అంతకు మంచి ఆదర్శవాది కూడా. అతని దృష్టిలో ప్రపంచంలోని అన్ని వస్తువులకు విషయాలకు మూలం భగవంతుడే. మన కంటికి కనిపించే వస్తువులు వేరువేరుగా ఉన్నప్పటికీ వాటిలో విషయం ఒక్కటే. అందుకే అతడు తన విద్యాప్రణాళికలో భాష, కళలు, పరిసరాలతోపాటుగా మత బోధనకు కూడా కిందర్ గార్డెన్లో ప్రాధాన్యమిస్తాడు. కిందర్గార్డెన్ను ప్రోబెల్ సమాజానికి ఒక నమూనాగా పేర్కొన్నాడు. ఇక్కడ ప్రతి పిల్లలవాడు తన వ్యక్తిత్వాన్ని తానే నిర్మించుకుంటాడు. పిల్లల సాంఘిక అభివృద్ధికి ఇక్కడే పునాది ఏర్పడుతుంది. కిందర్ గార్డెన్లో పిల్లలకు కల్పించబడుతున్న స్టేచ్చు, భావవ్యక్తికరణకు పాలుకల్పించబడటం, ఆటలకు పాటలకు అవకాశం ఇష్టం మొదలైన అంశాల వల్ల పిల్లల్లో పూర్వ బాల్యదశ నుంచి అభివృద్ధిని సాధించవచ్చునని ప్రోబెల్ భావించాడు.

1.1.3 మేరియా మాంటీస్టోరి (1870-1952)

ఈమె ఇటలీ దేశస్థరాలు. ఈమె వృత్తి రీత్యా డాక్టర్. యూనివర్సిటీ నందు మాంటీస్టోరి మానసిక విభాగంలో అధ్యాపకురాలిగా పనిచేస్తున్నప్పుడు ఎంతో మంది పిల్లల్లో అభ్యసన దుర్భలత్వం ఉండడాన్ని గమనించారు. వారితో ఏర్పడిన సాన్విహిత్యం ద్వారా తాను చేసిన వివిధ అధ్యయానాల ఫలితంగా వీరి దుర్భలత్వమునకు విద్యే ప్రధాన చికిత్స అని గుర్తించారు. విద్యపై రూసో వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాలను ఈమె ఖండించారు. తన విద్యాపిధానంలో పెస్టాలజ్ & ప్రోబెల్ విద్యాలక్ష్యాలను, తత్వాలను అనుకరించారు.

ఇంద్రియాలు సక్రమంగా పనిచేయకపోవడం వల్ల మానసిక బుద్ధి మాంద్యం ఏర్పడుతుందని ప్రత్యేకశిక్షణ ద్వారా ఇంద్రియాలకు ప్రేరణ కల్గించి చైతన్యపంతం చేయవచ్చనీ అలాగే సాధారణ పిల్లలకు కూడా ఇదే పద్ధతిని వర్తింపచేయడం ద్వారా వారిలో మరింత వికాసం కల్గించవచ్చని మాంటీస్టోరి నిరూపించారు.

మాంటీస్టోరి 1939లో ఇండియా వచ్చి మద్రాస్లో ఎడ్యూకేషన్ ఫర్ హిస్ అనే కార్బూక్చమం ద్వారా ఉపాధ్యాయులకు శిక్షణ ఇచ్చారు. ఈమె కృషికి ఫలితంగా నోబెల్ శాంతి బహుమతి ఈమెను వరించింది.

మాంటీస్టోరి విద్యాసూత్రాలు:

- * స్వయంగా, వ్యక్తిగతంగా ఇతరుల ప్రమేయం లేకుండా తమంతట తాముగా పిల్లలు వ్యక్తిత్వాన్ని పెంపొందించుకునే అవకాశం కల్పించాలి.
- * ఇంద్రియాలకు సరియైన శిక్షణ లేకపోతే పిల్లలు దుర్భల మనస్సులవుతారు.
- * పిల్లలు సహజసిద్ధంగా అభ్యసనంకు అవసరమైన శక్తులు కల్గి ఉంటారు వారి మానసిక వికాసాన్ని అనుసరించి బోధన జరగాలి.
- * స్వయం శిక్షణ ద్వారా శిశువు వికసిస్తుంది. ఫలితంగా ఎదురచేయ్య ఇబ్బందులను సమస్యలను అవగాహన చేసుకుని పరిపూర్ణంచుకోగల్లతాడు.
- * వ్యక్తిగత శిక్షణకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి. శిశువులోని సహజాతాలను శక్తులను సంపూర్ణంగా అభివృద్ధి పరచుటకు ఉపాధ్యాయుడు మార్గదర్శకుడు కావాలి.
- * పిల్లలు అనుకరణ ద్వారానే నేర్చుకుంటారు. ఇందులో వారి విజయాలు, అవజయాలు కూడా ఉండవచ్చు.

మాంటీస్టోరి అభిప్రాయంలో పిల్లల యొక్క విద్య కంటే మించిన విషయం ఇంకొకటి లేదు. అదే

మనముందున్న పెద్ద సమస్య. ప్రభుత్వాలు, సమాజం పిల్లల విద్యాపై ప్రత్యేక శద్గ కనబర్చాల్సిన అవసరం ఉంది. “The child’s soul which is pure and very sensitive requires our most delicate care” అమె దృష్టిలో పిల్లలు దేవుళ్ళు వారి పారశాల దేవాలయం. దేవాలయం యొక్క పవిత్రతే పిల్లల బాల్యదశ మాంటిస్టీరి తన విద్యా విధానంలో ప్రతిపిల్లవాడిని ప్రత్యేక దృష్టితో చూసింది. పిల్లల్లో ఉండే శారీరక, మానసిక పరమైన విభేదాలే ఇందుకు కారణం.

పూర్వ బాల్యదశ విద్యావిధానంలో అప్పటివరకు ఉన్న సాంప్రదాయ బోధనా పద్ధతులను పక్కనబెట్టి పరిశీలనలకు మరియు అవకాశం కల్పించి ఒక నూతన ఒరవడిని మాంటిస్టీరి విద్యావిధానం తీసుకొని వచ్చింది.

మాంటిస్టీరి విద్యాతత్త్వం

- * పిల్లలు సహజసిద్ధంగా అభ్యాసకులు
- * వారు ఇంద్రియాల ద్వారానే నేర్చుకుంటారు. ఇందుకు వారికి స్వేచ్ఛ అవసరం
- * ఉపాధ్యాయులు మార్గదర్శకులుగా మాత్రమే ఉండాలి.
- * ప్రతి పిల్లవాని అభిరుచులు, అభ్యసనరీతులు వారిలోని సహజాతాలను ఉపాధ్యాయుడు అంచు వేయగలాలి.
- * తరగతి గదిని పరిసరాలకు, వారి అభ్యసనకు, మారుతున్న వారి అవసరాలకు అనుగుణంగా ఉపాధ్యాయుడు తయారు చేయాలి.

ఉపాధ్యాయుడు ఒక డాక్టర్ లాగా, ఒక సైంటిస్ట్గా, ఒక మతప్రబోధకుడుగా ఉండాలి. డాక్టర్గా విద్యార్థికి ఓపికగా బోధన చేయాలి. సైంటిస్ట్గా ఓపికగా ఫలితాల కొరకు వేచిఉండాలి. క్రొత్త క్రొత్త ప్రయోగాలు చేస్తూ ఉండాలి. ఒక మత ప్రబోధకుడిగా పిల్లలకు సేవ చేయాలి.

- మాంటిస్టీరి.

మాంటిస్టీరి ప్రచురణలు

- * The Discovery of Child
- * The Education of New Child
- * The Seccreate of childhood
- * Reconstruction in Education
- * The Montessory method
- * Absorbent mind

Normalisation

Montessory observed in Children from 3 to 6 years old. It is the Psychological state which she termed as Normalisation. In this period children have spontaneous discipline, continuous and happy work, social sentiments & sympathy for others.

మాంటిస్టీరి బోధనా పద్ధతి:

మాంటిస్టీరి బోధనా పద్ధతులలో 3 రకాలైన అభ్యసన ప్రక్రియలుంటాయి.

1. నిత్యజీవితానికి సంబంధించినవి: గదులు ఊడ్చడం,తుడువడం,దుస్తులు శుభ్రపుచడం,వ్యక్తిగత పరిభ్రత.

2. ఇంద్రియ శిక్షణకు సంబంధించినవి. పరిమాణం, ఆకారం, బరువు, తేలిక, చల్లని, వేడి, రంగులు గుర్తించుట.
3. బోధనోపకరణకు సంబంధించినవి : గణిత భావనలు, భాషా జ్ఞానంలను భోధనోపకరణాలను వినియోగించి అవగాహన కల్పించడం.

1.1.4 మహాత్మగాంధీ : (1869 - 1948)

బేసిక్ విద్యావిధానం (నయాత్మాలిమ్), గాంధీ విద్యాతత్వానికి దర్శకం. మోహన్‌దాస్‌కరమ్ చంద్ గాంధీ 1869వ సం||లో అక్షోబర్ 2 న పోర్టబండర్లో జన్మించాడు. ఇతడు మహాత్మగాంధీ గాంధీ జీవితాన్ని దర్శించిన తీరు, వ్యక్తపరిచిన అభిప్రాయాలు ఎందరో తత్వవేత్తల రృష్ణిని ఆకర్షించాయి.

గాంధీ పూర్వప్రాధమిక విద్య

- గాంధీ పూర్వప్రాధమిక విద్య 7 సంవత్సరాల వయస్సు పిల్లలకు ఉద్దేశించబడినది. 1945వ సం||లో మహారాష్ట్రలోని సేవాగ్రామ్ నందు Pre Basic విద్యావిధానాన్ని ప్రారంభించారు. గాంధీ అభిప్రాయంలో
- * గృహం విద్యార్థికి మొట్టమొదటి విద్యాకేంద్రం.
 - * ఉపాధ్యాయుడు, తల్లిదండ్రులు పిల్లల అభ్యసన విషయంలో సహకరించుకోవాలి.
 - * ఇది వ్యయభరితంగా ఉండరాదు. ఎక్కువమంది పిల్లలకు అందుబాటులో ఉండాలి.
 - * పిల్లలు ఆటల ద్వారా నేర్చుకోవాలి. వారిలో సృజనాత్మకతను పెంపాందించాలి.
 - * పిల్లల్లో స్వయంసామర్థ్యం (Self efficiency) పెంచాలి.

గాంధీ బోధనలు

సత్యం, అహింస, ప్రేమ, బ్రహ్మచర్యం, నిరాడంబరత (Simplicity), దైవంపై (మీద) నమ్మకం. గాంధీ పూర్వ బేసిక్ విద్యావిధానం 4 దశలలో ఉంటుంది.

1. గర్భస్థ శిశువు నంచి పుట్టుక వరకు	2. పుట్టుక నుండి 2.5 సం ల వరకు
3. 2.5 సం నుండి 4 సం వరకు	4. 4 సం నుండి 7 సం వరకు

గాంధీ అభిప్రాయంలో జ్ఞానం మరియు వని ఈ రెండింటిని విడదీయలేము. ఉత్సాహకతను ఇచ్చే వన్నుల ద్వారా పిల్లలు నేర్చుకొనేలా ఏలుకల్పించాలి.

మొదటి రెండు దశలలో శిశు అభ్యసనకు తల్లి కీలకభూమిక పోషిస్తుంది. తల్లులకు అవగాహన కల్పించడం ద్వారా పిల్లల్లో ఆరోగ్యం, అలవాట్లు, భద్రత కల్పించడం జరుగుతుంది.

3వ దశలో సామూహిక ఆటల ద్వారా పూర్తి స్వేచ్ఛను కల్పిస్తూ స్వయం కృత్యాల నిర్వహణను ప్రోత్సహిస్తారు.

4వ దశలో శుద్ధత, మొక్కల పెంపకం, బరువులను, పొడవులను కొలవడం, బొమ్మలు గీయడం, రంగులు వేయడం నేర్చబడతాయి.

ఉపాధ్యాయుడు అన్ని దశలలో పిల్లల ఇష్టాఇష్టాలను గమనిస్తూ వారికి సహకరించాలి.

గాంధీ విద్యాత్మవం

గాంధీ అభిప్రాయంలో సమాజ పునర్నిర్మాణానికి విద్య ముఖ్య ప్రాతిపాదిక. విద్యార్థులలో నైతిక, సాంఘిక, రాజకీయ ప్రగతి జరగాలంటే విద్యావ్యవస్థ సమర్థవంతంగా ఉండాలి.

- * **విద్య అనగా :** విద్య అంటే వ్యక్తులలోని శారీరక, సామాజిక, ఆధ్యాత్మికతల సమాచోరమైన అత్యస్త అంశాలను సమీకృతంగా వెలికిషీయడమే.
- * **శారీరక అభివృద్ధి :** శారీరక పెరుగుదల స్క్రూమంగా ఉన్న వ్యక్తిలో మనస్సు కూడా స్క్రూమంగా అభివృద్ధి చెందుతుంది. హర్ష ప్రాధమిక విద్య విద్యాప్రణాళికలో క్రీడలు, కృత్యాలు, నిర్మాణాత్మక కార్బూకమాలకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత కల్పించారు.
- * **ప్రజ్ఞాభివృద్ధి :** విద్య కార్బూకమాలలో అనుభవాలకు, చేతి వ్యక్తులకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చుట ద్వారా వారి ప్రజ్ఞాభివృద్ధికి హర్షప్రాధమిక విద్య వీలు కల్పిస్తుంది.

విద్యాలక్ష్మీలు

స్వయం పోషక లక్ష్మి: వృత్తి విద్యకు ప్రాముఖ్యతనివ్వడం, ఆర్థిక ప్రగతి ద్వారా స్వయంపోషకత్వం సాధించడం

సాంస్కృతిక లక్ష్మి: విద్య యొక్క ముఖ్యమైన ప్రకార్యం సాంస్కృతిక పరిరక్షణ. సంస్కృతిని విస్తరించిన వ్యక్తి సమాజానికి చెద్ద శాశవంతాడు.

శీలనిర్మాణం: తనలోని శారీరక , మానసిక శక్తులను తన చుట్టూ ఉన్నవారికి అంగీకారం అయ్యేలా తనను తాను తయారు చేసుకోవడం సైపుణ్యాలు, అలవాట్లు , ప్రప్రత్నా సైభరులతోపాటు నైతిక,ఆధ్యాత్మికత కల్గి ఉండటమే శీలం.

గాంధీ తన విద్యాప్రణాళికను ఈ పిల్లలు తమ పనులను తామే చేసుకునేలా రూపొందించాడు. సాంతంగా పిల్లల్లో ఆత్మసైర్యంను పెంపొందించడంతోపాటు ఇతరుల కష్టానికి విలువ ఇచ్చే తత్వం అలవడుతుంది. వారిలో ఇతరులపై ఆధారపడటం తగ్గిపోతుంది. హర్షప్రాధమిక స్థాయినుంచే ప్రతి పిల్లవానికి విధిగా శారీరక శ్రమను కలిగించే పనులను వారితో చేయస్తూ వారిలో స్వయం సామర్థ్యాలను పెంపొందించేలా కృషి జరగాలి.

సర్వతోముఖాభివృద్ధి: పిల్లల “ Head , Hand, Heart” లు అభివృద్ధి చెందడం

పోరసత్వ శిక్షణ : తమ హక్కులను, బాధ్యతలను, సమస్యలను తెలుసుకోగలిగేలా విద్య విధానము ఉండాలి. ఇతరులకు సహాయపడగలిగేలా ఉండాలి.

గాంధీ విద్యాప్రణాళిక

పిల్లలకు తమ దేశాన్ని గురించి, తమ జీవిత విధానాలకు సంబంధించిన భౌతిక, సామాజిక పరిసరాల గురించి అవగాహన కల్గించాలి. అందుకు తగిన విధంగా విద్యాప్రణాళిక ఉండాలి.

మాతృభాష : మాతృభాష బోధన ద్వారా పిల్లలకు అవగాహన సామర్థ్యం పెంచవచ్చని, సంస్కృతి, సాంప్రదాయ పరిజ్ఞానం అలవరచవచ్చునని గాంధీ అభిప్రాయపడ్డాడు.

సామాజిక శాస్త్రాలు: వివిధ కాలాలలో జరిగిన విషయాలు, సంస్కృతి అభివృద్ధి , ప్రభుత్వ విధానాలు, సాంఘిక, భౌతిక పరిసరాలు మొదలైన వాటిని గురించి అవగాహన సామాజిక శాస్త్రాల ద్వారా కల్గించాలి.

చిత్రలేఖనం, సంగీతం: వీటి ద్వారా పిల్లల్లో మానసిక ఉల్లాసానికి వీలు కల్పించాలి.

సామాన్యశాస్త్రం : ప్రకృతి అధ్యయనం, జంతుశాస్త్రం, శరీర శాస్త్రం, రసాయనశాస్త్రం ఆరోగ్యశాస్త్రాల అధ్యయనాలు విద్యావిధానంలో ఉండాలి.

వృత్తి విద్య : పిల్లలు ఏదో ఒక వృత్తిని నేర్చుకునేలా ఒక విద్యా విధానం ఉండాలి. తద్వారా స్వయంపోషకతత్వం ఎర్పాడి దేశ ఆర్థిక ప్రగతికి వీలు ఎర్పడుతుంది.

మంచి విద్య అంటే పిల్లల్లో ఆధ్యాత్మికంగా, ప్రజ్ఞావంతంగా, శారీరకంగా ప్రేరణ కల్గించేదే - గాంధీ

గాంధీ రచనలు

My Experiences with Truth, Basic Education, Towards Need Education, True Education, India of my dream.

1.1.5 రహింద్రనాథ్ రాగూర్ (1861-1941)

రహింద్రనాథ్ రాగూర్ 1861లో కలకత్తాలో జన్మించాడు. ఇతడు స్వతపోగా ఒక కవి. ఇంకా తత్వవేత్త, నాటకకర్త, ఉపాధ్యాయుడు, వ్యాసరచయిత మరియు పెయింటర్. ఇతని జీవితతత్వంలో దేశభక్తి, ప్రకృతివాదం, వ్యక్తివాదం, భావవాదం, మానవతావాదం, అంతర్జాతీయత మరియు ఆధ్యాత్మికతలు ఇమిడీ ఉంటాయి.

రాగూర్ రాసిన గీతాంజలి అనే గ్రంథానికి 1913 లో నోబెల్ బహుమతి లభించింది. ఇతడు మొట్టమొదటటి యులోపియనేతర నోబెల్ బహుమతి గ్రహీత. విభిన్న రంగాలలో రాగూర్ చేస్తున్న కృపికి గాను బ్రిటీష్ గవర్నమెంట్ 1915 లో 'సైట్' అనే బిరుదునిచ్చింది.

1919 సంగాలో జలియన్వాలాబాగ్ని నిరసిస్తూ రాగూర్ తన సైట్ బిరుదును త్యజించారు. ప్రకృతిని ఆరాధించి, ప్రేమించి, ప్రకృతినే ప్రబోధ శక్తిగా కీర్తించి ఒక ఆదర్శవాదిగా, కర్మయోగిగా, బుధిగా ఎందరికో మార్గదర్శకుడై గురుదేవునిగా కీర్తి పొందారు.

రాగూర్ జీవిత తత్వం

ప్రకృతివాదం : ప్రకృతిలోని ప్రత్యేక స్వరూపాలు, పరమాత్మ ప్రతిరూపాలని ఈయన విశ్వాసించారు. ఇతని అభిప్రాయంలో ప్రకృతి వికాసమే మానవ వికాసానికి హేతువు. వినగల చెవులు, ఆస్వాదించదగ్గ కళ్ళు మనకుంటే ప్రకృతి అనంత విషయాలను మనకిందిస్తుందని రాగూర్ విశ్వాసం. ఇతర ప్రకృతి వివాదంలోని అంశాలు.

- * వ్యక్తివాదం
- * మానవతావాదం
- * ఆధ్యాత్మికవాదం
- * అంతర్జాతీయత

రాగుర్ విద్యాతత్వం

స్వయం ష్టోకరణ: ఒక వ్యక్తి సంపూర్ణష్టోకరిగా రూపొందాలంటే విద్య కీలకమైనది. విద్య ద్వారా ఇంద్రియజ్ఞానాన్ని మేదస్సును, సృజనాత్మకతను పెంపాందించవచ్చు. బాల్యదశలోనే కళలు, వృత్తులు, సంగీతం, నాటకీకరణం, చిత్రలేఖనంలను విద్యలో అంతర్భాగం చేయాలి.

సమన్వయ వైఫారి: దేవుడు, మనుషుల మధ్య సమన్వయంతో శాంతియుత ప్రపంచం ఏర్పడుతుంది.

స్వచ్ఛ: మానసిక, భావసంబంధ, సామాజికపరమైన స్వచ్ఛ ఉండడం ద్వారా శిశువులో మానసికశక్తుల వికాసానికి అవకాశం లభిస్తుంది. బిడ్డను స్వచ్ఛగా ఆడనివ్వాలి, ఆలోచింపనివ్వాలి, పాడనివ్వాలి అప్పుడే చక్కబీ విద్యాభ్యాసం పూర్వబాల్యదశ నుండే జరుగుతుందని రాగుర్ విశ్వసించాడు.

ప్రకృతి-మానవ సంబంధాలు: ప్రకృతి మానవుడికి గొప్ప గురువు. సమాజ పరిసరాలు దగ్గరగా ఉన్నప్పుడే విద్య ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. తరగతి గదులకు పరిమితమైన విద్య నిస్సారమైనది, కృతిమమైనది.

అంతర్జాతీయత: ప్రపంచంలోని వ్యక్తులందరూ పరస్పరం సదవగాహనతో ప్రేమ, నమ్మకాలతో ఉన్నప్పుడే ప్రపంచ శాంతి లభిస్తుంది. మానవజాతి సోదర భావాన్ని అలవర్షకోవాలి. అలాగే విద్యావిధానంలో దేశీయ మరియు విదేశీయ విలువల వీలీనం చేసుకోవాలి.

రాగుర్ విద్య ఉధృతశ్యాలు :

- ప్రజ్ఞాభివృద్ధి:** సృజనాత్మక ఆలోచన, స్వయంఅధ్యయనం ఉన్నప్పుడు మాత్రమే విద్యార్థులు నేర్చుకోగల్లతారు. అవసరమైన విజ్ఞానాన్ని, నైపుణ్యాలను అందించడానికి సహకరించేదే విద్య.
- శారీరకాభివృద్ధి:** అన్ని రకాల వాతావరణ పరిస్థితులకు సర్దుబాటు కాగల శరీర సామర్థ్యం పెంపాందించేటట్లుగా విద్య కార్యక్రమాలుండాలి.
- సైతిక అధ్యాత్మికాభివృద్ధి:** విద్యార్థులలో పుస్తక పరిశుభ్రత ద్వారా లభించే జ్ఞానం కంటే సైతిక, అధ్యాత్మికాభివృద్ధి ఎంతో ముఖ్యమైనది. అన్ని రకాల బంధనాల నుంచి విముక్తి పొంది స్వచ్ఛగా అభ్యసించుటకు సైతిక, అధ్యాత్మికాభివృద్ధి అవసరం, అందుకు తగిన విధంగా విద్యలక్ష్యం ఉండాలి.

అంర్జాతీయ అవగాహన విశ్వమానవ సౌభ్రాత్ర్యతత్వం (Service to man is service to God):

వ్యక్తి పరమార్థము మానవజాతి ఐక్యత ఇందుకు విద్య ప్రధాన లక్ష్యంగా ఉండాలి. మానవతావాదాన్ని విద్య ద్వారానే సాధించగలము.

1901 డిసంబర్ 22 న శాంతినికేతన్ను కలకత్తా నగరంలో రాగుర్ స్థాపించారు. తర్వాత దీనిని బ్రహ్మచర్యాశమంగా పిలిచేవారు. తిరిగి దీనిని విశ్వభారతిగా పేరుమార్చారు. దీని ముఖ్య అర్థం మరియు ఉద్దేశం. “Where the World makes a home in a nest”

రాగుర్ పారశాల ముఖ్య లక్ష్ణాలు:

- సమాజ పరిసరాలలో నెలకొల్చాలి.

2. ప్రకృతి సహజ అందం ప్రతిభింబించేదిగా ఉండాలి.
3. ప్రాచీన కాలంలో ఉన్న తపోవనమును తలపించాలి.
4. స్నేచ్ఛాయుత వాతావరణం ఉండాలి.
5. మాతృభూషణినే బోధన జరగాలి. అందుబాటులో పుస్తకాలు ఉండాలి.
6. జాతి, మత, వర్గం లేకుండా ఉండాలి.
7. విద్యాప్రణాళికలో కళలు, సంగీతం - చిత్రలేఖనం అంతర్భుగం కావాలి.
8. విద్యార్థులకు వారి ఆభీష్టాలకు అనుగుణంగా అవకాశం కల్పిస్తూ వారి విద్యాభివృద్ధికి సహకరించాలి.

రాగుర్ తన విద్యాప్రణాళికలో అనుభవాల ద్వారా నిత్యజీవన విధానాలు, సమాజంలోని కట్టబాట్లపై అవగాహన కల్పించేలా విద్యాప్రణాళికను తయారుచేసాడు. పొరసత్వ శిక్షణకు అవసరమైన స్వయంపాలన, సామాజిక సేవలు, చిత్రేఖనం, విషారయాత్రలు, సంగీతం, సృత్యంలాంటి సహార్థక కార్యక్రమాలను విద్యాప్రణాళికలో పొందుపరిచాడు.

1.1.6 జాన్సెండ్రూయి (1859-1952)

20వ శతాబ్దింలోని ఒక విద్యా మరియు గొప్ప తత్త్వవేత్త జాన్సెండ్రూయి. నిత్యజీవితంలో సంబంధం ఉన్న వ్యవహారిక సత్తావాదాన్ని చెప్పిన విద్యాతత్త్వవేత్త జాన్సెండ్రూయి. ఇతడు ఒక మానసిక శాస్త్రజ్ఞుడు, తత్త్వవేత్త, విద్యావేత్త, విమర్శకుడు మరియు రాజకీయ వేత్త. మానవుని సంక్లేషణానికి ఉపకరించే జ్ఞానం పురాతన సాంప్రదాయాలను విస్మరించి, నూతన ఆలోచనా విధానము ద్వారా విద్యా సమస్యలకు పరిష్కారాన్ని తన వ్యవహారిక సత్తావాదం ద్వారా అందించారు.

జాన్సెండ్రూయి విద్య

జాన్సెండ్రూయి ప్రయోగాత్మకమైన, ప్రయోజనాత్మకమైన విద్యావిధానానికి ప్రాముఖ్యతనిచ్చారు. మానవుడు సంఘజీవి. నిత్యజీవితంలో అతనికి సాంఘికంగా, మానసికంగా ఎదురయ్యా సమస్యలను పరిష్కరించుకుంటూ జ్ఞానాన్ని పొందుతున్నాడు.

సమాజంలో వస్తున్న మార్పులు, అవసరాలకు అనుగుణంగా, అవసరాలకు తగిన విధంగా మార్పులు చేసుకోవడానికి విద్య సహకరిస్తుంది.

జాన్ డూయి విద్యాలక్ష్మీలు:

- * విద్యార్థుల జీవిత మరియు సామాజిక అవసరాలు తీర్చే విధంగా విద్య ఉండాలి.
- * భౌతిక, నైతిక, సాందర్భాత్మక కార్యక్రమాల నిర్వహణ ద్వారా విద్యార్థులలో నూతన విలువలు సృష్టించగలగాలి.
- * సమాజపరమైన సమస్యలకు సమాధానాన్ని అందించేదిగా విద్య ఉండాలి.
- * విద్యార్థి సమాజానికసుగుణంగా మార్పు పొందుటకు కావాల్సిన అనుభవాన్ని అందించగలగాలి.
- * విద్యార్థి సమర్థుడిగా, స్వతంత్రుడిగా జీవించుటకు వీలు కల్పించేదిగా ఉండాలి.
- * విద్యార్థుల సర్వతోముఖాభివృద్ధికి తోడ్పడాలి.

జాన్ డూయి విద్యాప్రణాళాక:

- * జీవితానికి అవసరమైన, ఉపయోగకరమైన పాత్యాంశాలుండాలి.
- * తరగతిగది, క్రీడా మైదానము, గ్రంథాలయము, ప్రయోగశాల మొదలైన వాటితో పొందే అనుభవాలతో పార్యాప్రణాళిక ముడిపడి ఉండాలి.

- * విద్యార్థుల ప్రజ్ఞాశక్తుల అభివృద్ధికి వీలుగా పాత్యంశాలు సమగ్ర విధానంతో రూపొందించాలి.
- * అనుభవం ద్వారా విద్యను పొందుటకు విద్య కార్బ్రూక్రమాలు రూపొందించాలి.
- * ప్రకృతి అధ్యయనం, చేతి పని, వ్యవసాయం, గృహ విజ్ఞానం లాంటివి బోధనలో ఉండాలి.
- * సమగ్రసూత్రాన్ని పాటించి పాత్యంశాలను రూపొందించాలి.
- * విద్యార్థి ఎల్లప్పుడూ ప్రయోజనకరమైన, స్వజనాత్మకమైన, సమస్యాత్మకమైన కార్బ్రూక్రమాలలో నిమగ్నం అయ్యేటట్లు చర్చలుండాలి, అప్పుడే విద్యార్థి తనకెడురయ్యే సమస్యలను తనకు తానే పరిష్కరించుకోగలడు. ఈ ప్రక్రియ ద్వారా విద్యార్థులలోని అంతర్గత మరియు బాహ్యశక్తులు అభ్యసనమునకు తోడ్పుడతాయి.
- * జాన్సింగ్ యాయి విద్య విదానంలో ప్రాజెక్ట్ పని కీలకమైనది. పిల్లలు తమకు ఎదురయ్యే సమస్యలకు పరిష్కారాలను వారిచే కనుగొనేలా చేస్తారు.
- * విద్యార్థులు నిరంతరం ఏదో ఒక పని చేస్తున్నప్పుడే వారిలో చైతన్యం కలిగి క్రొత్త విషయాలను అనుభవాలను పొందగల్గాలారు.
- * ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థులకు మార్గదర్శకుడిగా ఉండాలి, సమాజం పట్ల, వ్యక్తిపట్ల సమగ్ర అవగాహన కల్గినవాడై తన విద్యార్థులకు పూర్తి స్వేచ్ఛనిస్తూ వారిని ప్రోత్సహిస్తూ ఉండాలి.

1.2 ECCE విద్యాప్రణాళిక నిర్వచనము, లక్ష్యాలు, ప్రాముఖ్యం

1.2.1 పూర్వభాల్య దశ విద్యాప్రణాళిక

పరిచయం:

వివిధ విద్యాతత్వవేత్తలు పూర్వ బాల్యదశ విద్యను గుర్తించారు. ఈ దశలో విద్యాప్రణాళిక కృత్యాధారమైనదిగా ఉండాలని, పిల్లల అవసరాలకు తగినట్లుగా వారి వయస్సుకు అనుగుణంగా, ఉత్సాహభరితమైనదిగా అభ్యసనం కల్పించే విధంగా ఉండాలని పేర్కొన్నారు. పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ విద్య ప్రణాళిక 0 నుండి 6 సంవార వయస్సు పిల్లల సమగ్ర అభివృద్ధికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని వివిధ కమిటీలు సూచనలు చేశాయి.

కొత్తరి కమీషన్ (1964-66)

ఆటలు, పాటలు, శారీరక ప్రశ్న కల్గించే కృత్యాలు, శిక్షణలు, చేతిపనులు, చిత్రలేఖనం, స్టోయ ఆరోగ్య లక్షణంకు ఈ విద్యాప్రణాళికలో ప్రాధాన్యం ఉండాలి.

నేపణల్ పాలసీ అఫ్ ఎడ్యుకేషన్ (1986)

పూర్వ ప్రాధమిక బాల్యదశ విద్య శిశుకేంద్రీకృతంగా ఉండాలి. పిల్లల వ్యక్తిత్వ వికాసం జరిగేవిధంగా వారు ప్రాధమిక విద్యను కొనసాగించుటకు వీలుగా ఈ ప్రణాళిక ఉండాలి. అలాగే పని చేసే మహిళలు నిరభ్యంతరంగా భద్రతా భావంతో తమ పిల్లలను పూర్ణప్రాధమిక విద్య కేంద్రాలకు పంపే విధముగా ఉండాలి.

యుస్టిషార్ కమిటి (1997)

యుస్టిషార్ కమిటి తన భారంలేని విద్య (లెర్నింగ్ విత్సెమిప్రోఫెసర్) రిపోర్ట్ నందు పిల్లలపై ఏ రకమైన శిక్షలు,

పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ విద్య

బత్తిది లేకుండా నియత విద్యకు అవకాశంలేని విద్యాప్రణాళిక ఉండాలని పేర్కొంది. పరీక్షలు నిర్వహించడం, మార్కులు, ట్రెడులు చేయడం పూర్తిగా నిషేధించింది.

ఎన్.సి.ఇ.ఆర్.టి (1996)

పూర్వ భాల్యదశ సంరక్షణ విద్య ప్రణాళిక సమగ్రమైనదిగా ఉండాలి. విద్యార్థి కేంద్రికృతంగా ఉండి వివిధ రకాల అనుభవాల ద్వారా అభ్యసనము కొనసాగించేలా ఉండాలి. పిల్లలకు భద్రత కల్పిస్తూ వారిలో భాష, జ్ఞానసంబంధ విషయాలు, స్వజనాత్మకతను పెంపాందించేదిగా, సాంఘిక భావోద్ఘోగాలను కాంక్షించేదిగా విద్యాప్రణాళిక ఉండాలి.

ఎన్.సి.ఎఫ్ (2005)

1. ఈ దశను అత్యంతకీలకమైన దశగా పేర్కొంది. కాబట్టి ఈ దశలో తగు విధమైన విద్యాప్రణాళిక ఉండాలి.
2. శిక్షణ పొందిన ఉపాధ్యాయులు ఉండాలి.
3. ఉపాధ్యాయ, విద్యార్థి నిష్పత్తి అనుకూలంగా ఉండాలి.
4. పిల్లల అవసరాలను తీర్చే విధంగా భౌతిక వనరులు ఉండాలి.
5. పిల్లలపై పర్యవేక్షణ ప్రోత్సాహకరంగా ఉండాలి.

పూర్వ భాల్యదశ మరియు విద్య జాతీయ విద్యాప్రణాళికా చట్టం (2013) (NECCE-NCF-2013)

దీనిని స్త్రీ శిశు సంక్లేష శాఖ (మినిస్ట్రీ ఆఫ్ ఉమెన్ అండ్ చైల్డ్ డెవలపమెంట్) రూపొందించింది.

ఎన్.ఇ.సి.సి.ఇ. విద్యాప్రణాళిక:

1. పంచెంద్రియ అభివృద్ధి
2. శారీరక, మానసిక అభివృద్ధి
3. భాషాభివృద్ధి
4. జ్ఞాన అభివృద్ధి
5. కళలు, సంస్కృతి, నైతికత, స్వజనాత్మకత మరియు అభివృద్ధి
6. సాంఘిక, భావోద్ఘోగ అభివృద్ధికి పూర్వబాల్య సంరక్షణ విద్యాప్రణాళిక వీలుకల్పించేదిగా ఉండాలని పేర్కొంది.

1.2.2 పూర్వబాల్యదశ విద్య యొక్క లక్ష్యాలు

- * పిల్లలందరిని సమాన దృష్టితో చూస్తూ వారికి సురక్షితమైన భద్రతను, అవకాశాలు కల్పించాలి.
- * పిల్లలకు శోషికాహారాన్ని అందించడం ద్వారా, మంచి ఆహారపు అలవాట్లను నేర్చడం ద్వారా వారి భౌతిక, మానసిక వికాసానికి వీలు కల్పించడం.
- * పిల్లలతో సంభాషణ నైపుణ్యాన్ని పెంపాందించడం. వారిలో వివేకవంతమైన జిజ్ఞాసను ప్రేరేపిస్తూ వారి చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలను అర్థం చేసుకునే అవకాశాలను కల్పించటం.
- * పరిసరాలతో సమన్వయ పరచడం, పరిశీలింప చేయడం, ప్రయోగాలు చేయడం ద్వారా వారిలో విషయావగావానను కలుగజేయడం.

- * పూర్వప్రాధమిక విద్యాకేంద్రాల నుంచి ప్రాధమిక పారశాలలకు పిల్లలు సులభంగా మారేటట్లు చూడడం.
- * పిల్లలలో సమగ్రమైన అభివృద్ధిని కల్పించడం. ఏది తప్ప? ఏది ఒప్పు? అనే విషయాలను వివేచనతో తెలుసుకునేలా చేయడం.
- * పిల్లల్లో సాంఘిక, మానసిక, భావోద్యేగ్ నైపుణ్యాలను వృద్ధిచేయడం ద్వారా వారిలో సృజనాత్మక అభ్యసనంకు వీలు కల్పించడం.
- * ఆరోగ్య అలవాట్లు , భాషాభివృద్ధి, నైతిక, సాంఘిక విలువలు పెంపొందించడం.
- * అభ్యసన సామర్థ్యాలను అభివృద్ధి చేయడం.
- * పిల్లల్లో మూర్తిమత్తుం వికాసం ఏర్పరచి సాంఘిక జీవితానుభవాన్ని, ప్రజాస్మీమ్య విలువలను పెంపొందించడం.
- * వివిధ ఆసక్తులు, నైపుణ్యాల అభివృద్ధికి అవకాశాలు కల్పించడం.

- * వారి పరిసరాలకు గృహ వాతావరణానికి మధ్య సహసంబందాన్ని కల్పించటం.
- * వివిధ రకాల కృత్యాల నిర్వహణ ద్వారా వారిలో అభ్యసనా సామర్థ్యాలను పెంపొందించటం.
- * పిల్లల్లో శారీరక చలన కండరాలను అభివృద్ధి చేయడం.
- * పిల్లల్లో సామాజిక, భావోద్యేగ్ వికాసం కలుగచేయడం.
- * భాషాభివృద్ధిని కలుగచేయడం.
- * గ్రహణశక్తి, మేదాశక్తిని పెంపొందించడం.
- * వికాసాన్ని కల్గించడం.
- * వంచేద్రియాల వికాసం అనగా చూపు, వినికిడి, స్పృశ్య, వాసన, రుచిల వికాసం కల్గించడం.
- * వర్గీకరణ నైపుణ్యాన్ని కల్గించడం.
- * సమస్యలకు హేతుబద్ధమైన పరిష్కారం కల్గించడం.
- * సృజనాత్మక వ్యక్తికరణ మొదలైనవి ECCE ముఖ్య లక్ష్యాలుగా చెప్పవచ్చు.

ECCE విద్యాలక్ష్యాలు - వివిధ కమిటీల సూచనలు

భారత విద్యా కమీషన్ 1964 - 66

పిల్లలలో మంచి శరీర సౌభ్యపు, కండరాల సమన్వయము, చలన నైపుణ్యాలను అభివృద్ధిపరచడం, వ్యక్తికరించడం, అవగాహన చేసుకోవడం, అంగీకరించడం, ఉద్యోగాలను మరియు భావాలను అదుపులో ఉంచుకోవడం.

మినిస్ట్రీస్ ఓవెన్

పిల్లలకు నిరంతరం వైద్య పర్యవేక్షణతో ఆరోగ్యకరమైన , ఆనందదాయకమైన, క్రమమైన జీవితాన్ని అందించడం.

వివిధ ఆసక్తులు, నైపుణ్యాలభివృద్ధికి అవకాశాలు కల్పించడం ద్వారా సంపూర్ణ మూర్తిమత్తు వికాసాన్ని సాధిస్తారు.

Sargent Report 1944

ECCE ని 0 నుండి 6సంగాల వయస్సు వరకు కొనసాగించాలని, వారికవసరమైన ఆరోగ్య, పొషిటివ్ రంగు, సంరక్షణలను అందిస్తూ సాంప్రదాయ బోధనకు బదులుగా వారిలో సాంఖ్యిక అవసరాన్ని పెంచాలని సూచనలు చేసింది. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆదేశిక సూత్రాలలో 45వ నిబంధన ప్రకారం పిల్లలకు 6 సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చేవరకు సంరక్షణ మరియు విద్య కొనసాగించాలని పేర్కొంది.

NPE- 1988 (New Policy on Education)

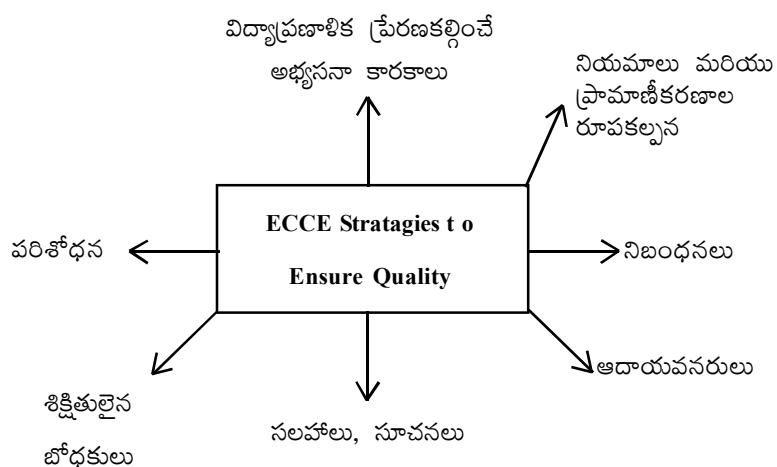
పిల్లలకు ఆరోగ్య మరియు పొషిటివ్ ఆఫోరం ద్వారా మరియు సంరక్షణ అభ్యసనంల ద్వారా పిల్లలో మానసిక, భౌతిక, సాంఖ్యిక, భావోద్వేగ రంగాలలో వృద్ధిని సాధించగలమని పేర్కొంది.

శీమతి బి.తారాభాయ్ (Child Care Committe 1963-1964)

ఆటపులం (Play ground), కృత్యాలు, చేతిపనులు నిర్వహించడం ద్వారా, పరిసరాల అనుసంధానం ద్వారా పిల్లల్లో సమగ్రాభివృద్ధిని సాధించడం.

Indian Education Committe (1964-1966)

- * పిల్లలో మంచి అలవాట్లను, నైపుణ్యాలను అభివృద్ధి పరచి వారిలో వ్యక్తిగత, సాంఖ్యిక నియమాలను అలవరచుట.
 - * అనువైన పరిసరాలను కల్పిస్తూ వారి పంచేంద్రియాల అభివృద్ధికి సహకరించడం.
 - * ఇతరులను ఆర్థం చేసుకోవడం, అంగీకరించడం, తమ వ్యక్తిగత భావనలను, ఉద్యోగాలను అదుపులో ఉంచుకొనేటట్లు చేయడం.
 - * పరిసరాల అనుసంధానం ద్వారా పిల్లలు తమ చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచాన్ని ఆర్థం చేసుకొనేలా చేయడం.
- పూర్వభాల్యదశ విద్య సంరక్షణలో గుణాత్మకమైన విద్యను సాధించుటకు ప్రయత్నములు**

1.3 ECCE ప్రాముఖ్యత

పరిచయం:

ముఖ్యంగా మనదేశంలాంటి దేశాలలో సమిష్టి కుటుంబాల విచ్చిన్నత కారణంగా సూక్ష్మకుటుంబాలు ఏర్పాటువుతున్నాయి. పారిత్రామికీకరణము, పట్టణీకరణము, వ్యవస్థికరణము, వ్యవసాయేతర రంగాల వృద్ధి వల్ల ప్రజలు ఒక ప్రాంతం నుంచి మరొక ప్రాంతానికి వలసలు వెళ్ళవలసి వస్తుంది.

గ్రామీణ ప్రాంత ప్రజలు వ్యవసాయ పనుల నిమిత్తం వేకువనే వెళ్ళవలసి వస్తుంది. ఈ నేపథ్యంలో తప్పనిసరిగా వారి పిల్లలకు సంరక్షణ బాధ్యత అందిచాల్సిన అవసరం ఏర్పడుతుంది. పిల్లలను భవిష్యత్తు జీవితానికి, వారిలో భోగిక, శారీరక, భావోద్యోగ, నైతిక, సాంఘికపరమైన అభివృద్ధిని సాధించడానికి ఇతర పిల్లలతో వ్యక్తిగత సర్దుబాటు చేసుకోవడానికి కావల్సిన వాతావరణాన్ని ECCE కల్పిస్తుంది.

పూర్వ బాల్యదశ అత్యంత కీలకమైన దశ. ఈ దశలో అభివృద్ధి రేటు చాలా వేగంగా ఉంటుంది. మన దేశంలోని చాలా కుటుంబాలు వారివారి పిల్లల అభివృద్ధికి కావల్సిన ప్రేరణ కల్గించే పరిసరాలను కల్పించలేని పరిస్థితులు ఉన్నాయి. ఇందుకు పేదరికం ఒక కారణం అయితే తల్లిదండ్రులు అవగాహన రాహిత్యం మరొక కారణం.

పూర్వ బాల్యదశలో ప్రేరణాత్మక పరిస్థితులను కల్పించి వారు స్వతంత్రంగా, స్వేచ్ఛగా వ్యవహరించడానికి, సమగ్రాభివృద్ధికి, ఇతర పిల్లలతో వ్యక్తిగత సర్దుబాట్లు చేసుకోవడానికి పూర్వబాల్య దశ సంరక్షణవిద్య కావాల్సిన వాతావరణాన్ని కల్పిస్తుంది.

బెంజిమెన్ బ్లూప్స్ : పిల్లలో 50 శాతం భౌతికాభివృద్ధి వారి మొదటి

4 సంవత్సరాల కాలంలోనే చోటు చేసుకుంటుంది.

పూర్వ బాల్య దశ సంరక్షణ విద్య ప్రాముఖ్యత:

1. పిల్లలు శారీరక, భౌతిక, సాంఘిక, భావోద్యోగ పరంగా అభివృద్ధి చెందడంలో పూర్వబాల్యదశ సంరక్షణవిద్య అధిక ప్రభావం చూపుతుంది.
2. పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ విద్యాకేంద్రాలలో పిల్లల అంగవైకల్యం, బుద్ధిమాంద్యం గుర్తించబడతాయి. ప్రాధమిక స్థాయిలోనే గుర్తించడం ద్వారా ఈ లోపాలను నివారించుటకు సరిచేయడానికి పీలవుతుంది.
3. పూర్వబాల్యదశ సంరక్షణ విద్య ప్రాధమిక పారశాలలతో కలుపుతుంది. ఈ దశలో నేర్చుకున్న పిల్లవాడ్చి పరిసరాల విజ్ఞానం, గణిత భావనలు, స్వేచ్ఛాయత సంబాధాలు, క్రమబద్ధమైన ఆలోచన, వికాసం, వర్గీకరణ నైపుణ్యాలు, పంచేద్రియాల వికాసం, సమస్యల పరిష్కార నైపుణ్యాలు, ప్రాధమిక పారశాల విద్య ప్రువేశానికి ఇఱ్పంది లేకుండా చేస్తాయి. ప్రాధమిక పారశాల సంసిద్ధతకు ఇవి దోహదపడతాయి. పిల్లలందరూ సహజసిద్ధంగా అభ్యసనం కొరకు ఉన్నుటీకరించబడతారు. నేర్చుకోవడానికి కావల్సిన శక్తులు అందరికీ సమానంగా ఉంటాయి. ఆటల ద్వారా, వస్తువులను విషయాలను పరిశీలించడం ద్వారా, వల్ల వేయడం ద్వారా, పరిసరాలతో ప్రత్యక్ష అనుభవాలను ఏర్పరచుకోవడం ద్వారా పిల్లలు స్వయంగా జ్ఞాన నిర్మాణం గావించుకుంటారు. పిల్లల అభివృద్ధి, అభ్యసనమునకు కారకమయ్య వివిధ అంశాలు ఒక దానిపై ఒకటి ఆధారపడి ఉంటాయి.

1.3.1 జీవితకాల అభ్యసనము మరియు వికాసంలో ECCE ప్రాముఖ్యత

పూర్వ బాల్య దశకై జరిగిన వివిధ అధ్యయనాల ప్రకారం మొదటి 5 సంవత్సరాలలోనే మొదడుకు సంబంధించి 90 శాతం వృద్ధి పిల్లలలో జరుగుతుందని తేలింది. ఈ దశలో పిల్లల్లో పెరుగుదల అతి వేగంగా, చురుకుగా ఉంటుంది. ఈ కాలంలో పిల్లలకు పరిసరాలతో కల్పించే అనుభవాలు వారు భవిష్యత్తులో నేర్చుకునే అంశాన్ని నిర్ణయిస్తుందని చెప్పటంలో సందేహం లేదు.

పూర్వబాల్య దశ నుండి ప్రాథమిక విద్య దశకు ఏర్కమైన జిబ్బందులు లేకుండా జరుగుటకు పూర్వప్రాథమిక విద్య ద్వారానే వీలవుతుంది. ఈ దశలో నేర్చుకున్న జ్ఞానము, భాషలు, సాంఘిక, భావోద్యేగ నైపుణ్యాల ద్వారా ప్రాథమిక పారశాల దశను కొనసాగించుటకు వీలవుతుంది.

గుణాత్మకమైన పూర్వబాల్యదశ విద్య దీర్ఘకాలిక ప్రయోజనాలను కలిగి ఉండి దానిపై పెట్టిన పెట్టుబడుల ద్వారా ఎక్కువ ఫలితాలను పొందటానికి వీలు కల్పిస్తుంది. - లారెన్స్ సెవన్స్ హాచ్

పూర్వబాల్య సంరక్షణ విద్య ద్వారా జరిగే క్రిందిరకమైన మార్పుల వల్ల పిల్లల జీవితాంత విద్యకు పునాది వేయుటకు మరియు భవిష్యత్తులో విద్యను విజపంతంగా కొనసాగించుటకు తోట్టుడుతుంది.

- ఎ) శారీరకాభివృద్ధి :** పూర్వ బాల్య దశ సంరక్షణ విద్యలో ఇచ్చే శారీరక శిక్షణా కార్యక్రమాల వల్ల ఆనందదాయకమైన కృత్యాలు ఏర్పరచడం వల్ల శారీరకాభివృద్ధి గణణీయంగా పెరుగుతుంది. సమీకృత ఆహారాన్ని ఈ దశలో అందించడం ద్వారా ఆరోగ్యకరమైన బాలాలను తయారు చేయటానికి వీలవుతుంది.
- బ) భౌతికాభివృద్ధి :** ప్రేరణాత్మక పరిసరాలు, ఆహారాలకు ప్రాప్తి ప్రాప్తి ప్రాప్తి భౌతికాభివృద్ధి జరుగుతుంది.
- సి) సామాజిక, నైతికాభివృద్ధి:** సమన్వయము, సహకారము, ఇచ్చిపుచ్చుకోవడం, గౌరవించడం మొదలైన వాటి వల్ల ప్రజాస్వామ్యక, సాంఘికరణలు వృద్ధి చెందుతాయి.
- డి) మానసికాభివృద్ధి :** స్వీచ్ఛ, స్వాతంత్యము, పరిసరాలను అనువుగా తీర్చిదిద్దడం వల్ల పిల్లలలో మానసికాభివృద్ధి జరుగుతుంది.

RTE 2009 : (Section 11 of the RTE Act)

With a view to prepare children above the age of 3 years for elementary education and to provide Early Childhood Care & Education for all children until they complete the age of 6 years. The appropriate Government may make necessary arrangements for providing free pre school education for such children.

Profile of the Child in India

ఆధారపత్రం 2006 Position Paper on ECCE, NCERT 2016

1. బాలాల సంఖ్య 0 నుండి 6 సంాల వారు 156 మిలియన్లు. ప్రతి సంవత్సరం 25 మిలియన్లు పుడుతున్నారు.
2. వీరిలో 1/3 వంతు మంది తక్కువ బరువుతో పుడుతున్నారు.
3. వీరిలో 42 శాతం మందికి మాత్రమే రోగ నిరోధక టీకాలు అందిస్తున్నాం
4. పొషిటివ్ హోపం లోపం గల పిల్లలు 47 శాతం మంది ఉన్నారు. (2 సంవత్సరాలలో వారు)

5. 0 నుండి 6 సంాల పిల్లలో రక్తహీనతతో బాధపడుతున్నారు.
6. ప్రతి 1000 మందిలో 70 మంది వివిధ కారణాలతో మరణిస్తున్నారు.
7. మొత్తం 0 నుంచి 6 సంాల పిల్లలలో సుమారు 20 మిలియన్లు వారు మాత్రమే పూర్వ ప్రాథమిక విద్యను ప్రభుత్వపరంగా పొందుతున్నారు.
8. ప్రపంచంలో అతి ఎక్కువ పిల్లల జనాభా కల్గిన దేశం భారతదేశం.
9. 60 పిల్లలు పేదరికంలో ఉన్నారు.
10. ICDS ద్వారా పేదరికంలోని 19.4 పిల్లలకు మాత్రమే పూర్వ ప్రాథమిక విద్యను అందిస్తున్నాము.

1.4 ECCE ని 8 సంవత్సరములు పొడిగించుటలో జీవిత్యము

NECCECF-2013 (National Early Childhood care & Education Curriculum and framework) ECCE ని 6 సంాల వరకు కొనసాగించాలని పేర్కొంటుంది. అయితే పిల్లలకు 8 సంాల వయస్సు వచ్చేవరకు వారిలో మార్పులు 6 సంవత్సరముల వయస్సు పిల్లల్లో వచ్చే మార్పులను పోలి ఉంటాయి. వీటిలో ముఖ్యంగా జ్ఞానాత్మక, మానసిక, సాంఘిక రంగాలలో వచ్చే మార్పులు 6 సంవత్సరముల వయస్సు పిల్లల్లో ఉన్న విధంగానే 6 నుంచి 8 సంవత్సరముల వయస్సు పిల్లల్లో ఉండడం వల్ల వీరికి అదేవిధమైన సంరక్షణ మరియు విద్య కొనసాగించాల్సిన అవసరం ఉంది.

స్ఫూర్థాలంగా :

1. 6 సంవత్సరముల వయస్సు పిల్లలో వచ్చే మార్పులు 6-8 సంవత్సరాల వయస్సు వరకు పిల్లలలో వచ్చే మార్పులు ఒకే విధముగా ఉండడం.
2. ప్రాథమిక పారశాలలకు సన్నద్ధులను 6 సంాల వయస్సు నిండగానే ఒకేసారిగా కాకుండా ఒక క్రమపద్ధతిలో తీసుకురావటానికి అనుగుణంగా వారిని తయారుచేయాల్సిరావడం.
3. Pre School నుండి Primary School లో చేరుటకు మరియు వారు Primary School లో కొనసాగుటకు 6 నుండి 8 సంవత్సరముల వయస్సులో కూడా అందుకు కావల్సిన విద్యాప్రణాళికలను సమీకృతం చేయాల్సిన అవసరం ఉండడం.
4. పూర్వబాల్యదశ సందు పిల్లలకు ఎక్కడ కూడా సాధారణంగా నిర్వహించే పరీక్షలలో మార్పులు / గ్రేడులు ఇచ్చే పద్ధతి లేకపోవడం, పిల్లలు 6 సంాల వయస్సు నిండిన వెంటనే అంటే 6 నుంచి 8 సంాల వయస్సు కాలంలో ఒకేసారి పరీక్షలు ప్రాయించి వారికి గ్రేడులు, మార్పులు ఇవ్వడం వలన పిల్లలు ఈ పద్ధతికి అలవాటు పడడం లేదు. ఘరీతంగా వారి అభ్యసన వేగము తగ్గవచ్చు. అందువల్ల 6 నుండి 8సంాల వయస్సు వరకు ECCE ని విస్తృతపరచి ఒక క్రమపద్ధతిలో వారిని Primary School కు సంసిద్ధులను చేయవచ్చు.

1.5 పూర్వబాల్యదశ సవాళ్ళు - పారశాల సంసిద్ధత

పేదలకు అందుబాటులో లేకపోవడం:

1. మన దేశంలో ఎక్కువ శాతం ECCE కేంద్రాలు ప్రవేటుసెక్షార్టులో ఎక్కువగా ఉండడం వలన పేదవారికి అందుబాటులో లేవు. ఆర్థికస్థిమత లేనివారు కావడం కారణంగా ఎక్కువ మొత్తంలో ఫీజులు చెల్లించి పూర్వ ప్రాధమిక పారశాలల్లో తమ పిల్లల్ని చేర్చలేకపోతున్నారు. ప్రభుత్వపరంగా నిర్వహించే ECCE కేంద్రాలు సుమారుగా 20 మిలియన్ల బాలికలకు మాత్రమే అవకాశం కల్పిస్తున్నాయి.
2. ECCE కేంద్రాలను ప్రభుత్వ, ఎన్.జి.బ. ప్రవేటు రంగాలలో నిర్వహిస్తున్నపుటికీ శిక్షణ పొందిన ఉపాధ్యాయులు లేకపోవడం వలన అనుకున్న స్థాయిలో పిల్లలకు గుణాత్మకమైన అభ్యసనను అందించలేకపోతున్నాం.
3. పర్యావేక్షణ : సరియైన పర్యావేక్షణ లేకపోవడం వలన వివిధ సంస్థల ద్వారా నిర్వహిస్తున్న ECCE కేంద్రాలలో పూర్వభాల్యదశ విద్యాప్రణాళికలు అమలు కావడం లేదు. అక్కడ ఉన్న పరిసరాలు కూడా ఆనందదాయక అభ్యసన (Joyful Learning) కు అనుకూలంగా ఉండడం లేదు.
4. మాతృభాష - గృహ భాష : మాతృభాషకు / గృహ భాషకు ప్రాముఖ్యత ఇవ్వకపోవడం వలన పిల్లలు ECCE కేంద్రాలలో ఇంచీరగ్గర ఉపయోగించే భాష ఒక రకంగా ఉండి, ఇక్కడ ఉపయోగించే భాష మరొక విధంగా ఉండడం వలన అయ్యామయానికి లోనవుతున్నారు.
5. ECCE విద్యాకేంద్రాలలో శిక్షణపొందని ఉపాధ్యాయుల వలన 3 నుండి 6 సంాల వయస్సు పిల్లలను సాధారణ పారశాలల పిల్లలుగా భావించి చదవడం, రాయడం, గణిత భావనలు నేర్చించడం ద్వారా, వాటికే ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం వలన వారిని ఒత్తిడికి గురిచేస్తున్నారు.
6. పరిసరాలతో సహసంబంధం కల్పించి, ఆట, పాట, మాట, కథ, సృజనాత్మకతలకు అవకాశం కల్పించకుండా నియమించిన నియమాలలు, Time table, శిక్షణల అమలుచేయడం ద్వారా పిల్లల స్వేచ్ఛను పూరిస్తూ వారు పారశాల అంటే భయపడేటట్లు చేస్తున్నారు.
7. పిల్లల తల్లిదండ్రులు కూడా పూర్వభాల్యదశ విద్యావై సరైన అవగాహన లేకపోవడం వలన ECCE నిర్వహణకు సాధారణ పారశాలల నిర్వహణ మాదిరిగా నిర్వహించాలని ఉపాధ్యాయులపై ఒత్తిడి తెస్తున్నారు.
8. పూర్వభాల్యదశ సంరక్షణ విద్యాకేంద్రాల వివిధ ప్రభుత్వ శాఖల సమన్వయంతో పనిచేయాలిన అవసరం ఉండగా ఆయా శాఖల మధ్య కొరవడిన సమన్వయం వలన వీటి నిర్వహణ ఇబ్బందికరంగా మారింది.
9. పూర్వభాల్యదశ సంరక్షణ విద్యాకేంద్రాల నిర్వహణలో ఇబ్బంది ఉన్నపుటికీ ఒక క్రమబద్ధమైన విద్యాప్రణాళిక మరియు దాని అమలుకు ఉన్న శాఖల మధ్య సమన్వయంతో పాటు సమాజ భాగస్వామ్యం మరియు తల్లిదండ్రుల తోడ్యాటుల ద్వారా వాటిని అధిగమించి అనుకున్న లక్ష్యాలను సాధించవచ్చు. అలాగే ప్రభుత్వరంగంలో, Private రంగంలో, NGOs ల ద్వారా నిర్వహిస్తున్న ECCE కేంద్రాలలో శిక్షణ పొందిన ఉపాధ్యాయులను నియమించేలా చర్యలు తీసుకోవడం, పిల్లల మాతృభాష/ గృహ భాషలకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం, వారికి పోషికాపోరాన్ని అందిస్తూ శారీరక, మానసిక రంగాలలో ఉన్నతస్థితిని చేరుకునేలా చేసే అవకాశం ఎంతైనా ఉంది.

1.5.1 ECCE పారశాల సంసిద్ధత:

గృహ వాతావరణానికి అలవాటు పడి స్వేచ్ఛగా ఆటలాడుతూ ప్రేమపూర్వక వాతావరణంలో పెరుగుతూ ఒక్క సారిగా పారశాలలకు రావడాన్ని పిల్లలు ఇష్టపడదు. ప్రాథమిక పారశాలల్లో వివిధ వాతావరణ పరిస్థితులు గృహ వాతావరణం నుండి రావడం వల్ల వారిలో రకరకాల మనస్తత్వం కలవారుంటారు. అలాగే ఉపాధ్యాయులు కూడా భిన్నమైన రీతిలో బోధన చేయడం, కొన్ని నిబంధనలు, క్రమశిక్షణ పేరుతో పిల్లలను శిక్షించడంలాంటివి కనిపిస్తూ ఉంటాయి. కానీ పిల్లలకు ఇలాంటి పరిస్థితులు ECCE కేంద్రాలలో కనిపించవు. ECCE కేంద్రాలలో సమవయస్కుల మధ్య ఇమిడిపోవడం, సాంఖ్యికికరణ చెందడం, ప్రజాస్వామ్యక విలువలు పెంపాందించడం, స్వేచ్ఛాయుత వాతావరణంలో పరిసరాల సమన్వయంతో అభ్యసం కొనసాగించడం వలన వారు ప్రాథమిక పారశాలల్లో ఏ ఇబ్బంది లేకుండా ప్రవేశించడానికి వీలవుతుంది.

ప్రాథమిక పారశాలల్లో చేరడాన్ని పిల్లలకు అవసరమైన సంసిద్ధతలు

- ఎ) వ్యక్తిగత సాంఖ్యిక సంసిద్ధత: పూర్వ బాల్యదశ విద్యా కేంద్రాలు పిల్లల్లో మంచి వ్యక్తిగత అలవాట్లు నేర్చిస్తాయి. పారశాల వాతావరణానికి అలవాటువడేట్లు ఈ కేంద్రాలు భద్రతను కల్పిస్తాయి. ఆటలు, కథలు, సృజనాత్మక కృత్యాలు ద్వారా పిల్లలు గృహ వాతావరణంలో పొందిన స్వేచ్ఛను ECCE కేంద్రాలలో కూడా పొందుతారు. ఘలితంగా అభ్యసనంకు ప్రేరణ పొంది ఒక క్రమబద్ధమైన విధానానికి అలవాటు పడతారు. ఇవన్నీకాకుండా ప్రాథమిక పారశాల పిల్లలకు ప్రధాన భాషికగా ఉండి ప్రాథమిక విద్యకు ఏ రకమైన ఇబ్బంది లేకుండా కొనసాగించేటట్లు వీలు కల్పిస్తారు.
- బ) మనోచలనేంద్రియాల సంసిద్ధత : వివిధ కృత్యాలు, కార్బూకమాల నిర్వహణ ద్వారా పూర్వబాల్యదశ సంరక్షణ విద్యాకేంద్రాలలో పంచేంద్రియాలకు ప్రేరణలు కల్పించడం వలన వాటి మధ్య సమన్వయం జరుగుతుంది. ఈ దశలో పిల్లల అభివృద్ధిరేటు ఎక్కువ ఈ కేంద్రాలలో ఆట, పాట, రంగులు, బొమ్మలు వేయడం, నాటకాలు, పాటలు పాడడంలాంటి కృత్యాల ద్వారా శారీరకంగా, మానసికంగా పిల్లల్లో వృధి జరిగి వారు ప్రాథమిక విద్యకు అనుకూలంగా తయారొతారు.
- సి) విద్యాసంసిద్ధత : పరనం, లేఖనం, సంభాషణల పరిచయం ఈ కేంద్రాలలో అమలు చేయడం, మరియు కృత్యాల ద్వారా నేర్చించడం వలన వీరు ప్రాథమిక పారశాలల్లో విద్యాభ్యాసాన్ని ఏ రకమైన ఇబ్బంది లేకుండా కొనసాగిస్తారు.
- డి) సాంఖ్యికికరణ : జట్టు కార్బూకమాల నిర్వహణ ఇతరులను గౌరవించడం వారి అభిప్రాయాలకు విలువలివ్వడం ECCE లో నేర్చించడం జరుగుతుంది. ఈ అలవాట్లను ప్రాథమిక పారశాలల్లో వారు కొనసాగించి ఏ రకమైన ఇబ్బంది లేకుండా అందరిలో ఇమిడిపోతారు.

1.6 ప్రభుత్వ, స్వచ్ఛంద మరియు ప్రవేటు నిర్వహణలోని పూర్వబాల్యదశ సంరక్షణ మరియు విద్యకేంద్రాల నిర్వహణ మరియు సమీక్ష :

- ఎ) పూర్వబాల్యదశ సంరక్షణ మరియు విద్య : ప్రభుత్వ రంగం : ప్రభుత్వం రంగం ద్వారా 3 సంవత్సరాల నుంచి 6 సంవత్సరాల పిల్లల్లో 19.64 శాతం పిల్లలకు మాత్రమే పూర్వప్రాథమిక విద్యను అందించగలుగుతున్నాము (MHRD - 2003) ఇటీవలి కాలంలో ECE కేంద్రాల విస్తరణ, ICDS బలోపేతం కావడం DPEP, SSA పథకాల అమలు ద్వారా ఎక్కువ మంది పిల్లలకు ECCE విద్యను అందించగలుగుతున్నాము.

భారత ప్రభుత్వంలోని వివిధ మంత్రిత్వశాఖల నాలుగు ప్రభుత్వ విభాగాలు ECCE కు సంబంధించి ఈ క్రింది విధంగా భాద్యత వహిస్తున్నాయి. అవి:

భాద్యత వహించే అంశము	వయస్సు	ప్రభుత్వరంగ శాఖ
1. పౌష్టికాపోరం, ఆరోగ్యవిద్య మరియు పూర్వప్రాధమిక సంరక్షణ విద్య	0-6 సం॥	డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎమెన్ అండ్ చైల్డ్ డెవలప్మెంట్ (మినిస్ట్రీ ఆఫ్ ఎం.పాచ.ఆర్.డి)
2. రోగినోధక టీకాలు	3-6 సం॥	డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఫ్యామిలీ వెల్స్
3. వైకల్యాల నిరోధక మరియు వాటిని ముందుగానే గుర్తించడం	గద్భస్థ శిశువు నుంచి 6 సం॥ల వరకు	సాంఘికన్యాయం (మినిస్ట్రీ ఆఫ్ సోషల్ ఇన్సీపిట్యూట్ & ఎన్సపవర్స్)మెంట్
4. పూర్వప్రాధమిక విద్య	3-6 సం॥	డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎలిమెంటరీ ఎడ్యుకేషన్ (మినిస్ట్రీ ఆఫ్ వ్యాయమ్ రిసోర్స్) & డెవలప్మెంట్

ప్రెరకమైన వివిధ కార్యక్రమాల రూపకల్పన మరియు అమలుకు సంబంధించి ఖర్చులను కేంద్ర ప్రభుత్వం భరిస్తుండగా రాష్ట్రప్రభుత్వాలు కార్యక్రమాల అమలుకు భాద్యత వహిస్తున్నాయి.

0-6 సం॥ వయస్సు పిల్లల దేశం మొత్తంలో సుమారుగా 158 మిలియన్ల ఉండగా వారిలో సుమారుగా 20 శాతం పిల్లలకు ప్రభుత్వరంగం ద్వారా నిర్వహించే వివిధ కార్యక్రమాల ద్వారా ECCE కార్యక్రమాలు అమలు అవుతున్నాయి. ECCE కార్యక్రమాలను ఇంటిగ్రేపెడ్ చైల్డ్ డెవలప్మెంట్ అండ్ స్క్యూమ్లోని అంగన్వాడీ కేంద్రాల ద్వారా నిర్వహిస్తున్నాయి. ఎక్కడైతే ఐ.సి.డి.ఎన్ కార్యక్రమాలు అమలు కాని ప్రాంతాలు ఉన్నాయో అక్కడ డి.పి.ఇ.పి. / ఎన్.ఎన్.ఎ ల ద్వారా ECCE కేంద్రాలను నిర్వహిస్తున్నాయి. ఈ రెండు విభాగాల ద్వారా మన దేశంలో అతి తక్కువ శాతం మంది పిల్లల మాత్రమే అనగా సుమారు 20 శాతం మంది పిల్లలు లభించుతున్నారు.

అంగన్వాడీ కేంద్రాల మరియు ECCE కేంద్రాల నిర్వహణ ముఖ్య ఉద్దేశ్యం

1. సమాజాన్ని భాగస్వామ్యం చేయడం
2. పిల్లల తల్లిదండ్రులకు పౌష్టికాపోరం, ఆరోగ్య సంరక్షణ విద్య మొదలైన వాటి పట్ల అవగాహన కల్పించడం.
3. ఆట, పాట, మాట, కథ, సృజనాత్మకతల ద్వారా పిల్లల్లో ఉత్సాహభరితమైన అభ్యసన కొనసాగిస్తూ వారి శారీరక, మానసిక అభివృద్ధికి తోడ్పడటం.
4. పూర్వభాల్యదశ విద్య ప్రణాళిక అమలుకు అవసరమైన సామగ్రిని తయారు చేయడం.
5. జట్టు కార్యక్రమాలు ఇచ్చి పుచ్చుకోవడం, ప్రజాస్వామ్య విలువలు పెంపొందించి వారిలో సాంఘికకీరణం పెంపొందించవచ్చు.
6. ప్రాధమిక పారశాలలకు సంసిద్ధులను చేయడం

ECCE కేంద్రాలు - ప్రైవేట్ రంగం:

ప్రైవేట్ రంగంలో వివిధ రకాలైన పేర్లతో లాభాపేక్ష ప్రధాన ఉద్దేశ్యంతో పూర్వభాల్యరశ విద్యా కార్యక్రమాలు నిర్వహించబడుతున్నాయి. దే కేర్ కేంద్రాలు , నర్సరీ కిండర్ గార్డెన్లు మొదలగు పేర్లతో ప్రైవేట్ రంగంలో ECCE కేంద్రాలు నిర్వహించబడుతున్నాయి.

ప్రభుత్వరంగంలో నిర్వహిస్తున్న ECCE / అంగన్వాడీ కేంద్రాలలో కంటే ప్రైవేటు సెక్టార్లో నిర్వహిస్తున్న దే కేర్, నర్సరీ కిండర్ గార్డెన్ కేంద్రాలలో ఉన్న పిల్లల సంఖ్య చాలా ఎక్కువ. ప్రైవేటు రంగంలో ఈ కేంద్రాలు మహానగరాలు పట్టణాలు, చిన్న పట్టణాలు, గ్రామాలు, మురికిపాడలలో సైతం నిర్వహించబడుతున్నాయి. ప్రైవేటురంగం వారు ఆంగ్లంను బోధనా భాషగా ఈ కేంద్రాలలో ఉంచడం వలన తల్లిదండ్రులు ఈ కేంద్రాలకు ఆకర్షితులౌతున్నారు. కాని

కేంద్రాలలో నిర్వహించబడుతున్న ECCE కేంద్రాలలో ఈ క్రింది ఇబ్బందులు ఉన్నాయి.

- * పిల్లలను ECCE లో చేర్చుకొనే సందర్భంలో ఇంటర్వ్యూ నిర్వహించడం.
- * ప్రాథమిక స్థాయిలో అనుసరించే బోధన వ్యాహోలు వాటిపై రుద్దడం.
- * నియత పద్ధతులను, సిలబ్సను కేంద్రాలలో ఆమలు చేయటం ద్వారా పిల్లలను ఎక్కువ వత్తిడికి, విసుగుకు గురిచేయడం.
- * ఈ సమస్య పిల్లలకు ఇంటిపని / రాతపని ఇవ్వకూడదనే నియమం ఉన్నప్పటికి ప్రయోజని పూర్వ భాల్యరశ కేంద్రాలలో వీటిని ఇవ్వడం ద్వారా పిల్లలు ఆడుకునే సమయాన్ని పారించివేస్తున్నారు.

అదేవిధంగా విపరీతమైన హమీలతో ఎక్కువమంది పిల్లలను తమ కేంద్రాలలో చేర్చుకుంటున్నారు. సరైన వసరులు, బిల్లింగులు శిక్షణపొందిన ఉపాధ్యాయులు ఈ ప్రైవేటు రంగంలోని కేంద్రాలలో లేకపోవడం దీనితోపాటు పర్యవేక్షణ కూడా లేకపోవడం వలన నాణ్యమైన గుణాత్మకమై విద్య ఇక్కడ కొరవడింది. పిల్లలకు ప్రాథమికస్థాయిలో నేర్చించే 3R లను ఈ కేంద్రాలలో నేర్చించడం, సరైన వసతులు, ఆటస్టలం లేకపోవడం, ఇంటిపనికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం వలన పూర్వభాల్యరశలో పిల్లలు విసుగుకు లోనై ఒత్తిడికి గురొతున్నారు.

స్వచ్ఛందనంస్తలు పూర్వభాల్యరశ సంరక్షణ కేంద్రాలు

స్వచ్ఛంద సేవాసంస్థల ద్వారా నిర్వహించే పూర్వభాల్యరశ విద్యాకేంద్రాలు చాలా తక్కువగా ఉన్నప్పటికి కొంతవరకు సమర్థవంతంగా ఇవి నిర్వహిస్తున్నాయి.

ఈ స్వచ్ఛంద సంస్థలు క్రిచ్చర్స్, దే కేర్ సెంటర్స్, బాలవడి కేంద్రాల ద్వారా పూర్వభాలవిద్యను నిర్వహిస్తున్నాయి. ఒకవైపు ప్రభుత్వరంగంలోని ఇ.సి.సి.ఇ కేంద్రాలను అనుకరిస్తూనే మరియుకవైపు తల్లిదండ్రుల ఒత్తిడి వలన ప్రైవేటు రంగంలోని సంస్థల లాగా నిర్వహణను కొనసాగిస్తున్నాయి.

మూల్యంకనం

వ్యాసరూప ప్రత్యులు :

1. పూర్వభాల్యరశ సంరక్షణ మరియు విద్య యొక్క ముఖ్య లక్ష్యాలను వివరించి మనదేశంలో ఇ.సి.సి.యి ని ఎందుకు బలోపేతం చేయాలో తెలియచేయండి?

2. ప్రీస్కూల్ విద్యాపై రూసో వెలుపరిచిన అభిప్రాయాలను వివరించండి.
3. ఆటల ద్వారా అభ్యసనం ఎందుకు ఆదర్శవంతమైన పద్ధతిగా పేర్కొంటారు?
4. పూర్వభాల్యదశ సంరక్షణ విద్యాపై మేరియా మాంటీస్టీరి, ప్రోబెల్ల భావాలను వివరించండి.
5. గాంధీజీ ప్రిబేసిస్ ఎడ్యూకేషన్ విద్యాతత్వాన్ని, లక్ష్యాలను వివరించండి.
6. పూర్వప్రాథమిక విద్యలో ప్రోబెల్ యొక్క కిండర్గార్డ్ విద్యావిధానం దాని ప్రాముఖ్యతను తెలియజేయండి.
7. జీవితాంత అభ్యసనం మరియు వికాసంలో పిల్లల పూర్వభాల్యదశ సంరక్షణవిద్య ఎంతో కీలకమైనది. చర్చించండి.

సంక్లిష్ట ప్రశ్నలు :

1. రాగూర్ విద్యాతత్వాన్ని వివరించండి.
2. ECCE ని 0 సుండి 6 సం॥ ల వయస్సునుండి 8 సం॥ల వయస్సు వరకు పొడిగించుటలోగల జౌచిత్యం.
3. పూర్వప్రాథమిక విద్యాపై గాంధీ భావనలను తెలియజేయండి.
4. ECCE లో ఎదుర్కొంటున్న సహకారాలను వివరించండి.
5. ECCE ప్రాథమిక పారశాల సంసిద్ధతకు ఎంతవరకు ఉపయుక్తంగా ఉంటుంది వివరించండి.

ప్రాజెక్టుపని :

1. వివిధ విద్యాతత్త్వవేత్తలు (ఈ పాఠ్యాంశములో వివరించినవారు కాకుండా) పూర్వప్రాథమిక విద్యాపై వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాలను సేకరించండి.
2. వివిధ యాజమాన్యాలలో నిర్వహించబడుతున్న ECCE కేంద్రాలను సందర్శించి అమలు జరుగుతున్న కార్యక్రమాలపై సముద్ర నివేదిక రూపొందించండి.

రిఫరెన్స్ పుస్తకాలు

1. Exemplar Guidelines for implementation of Early Childhood Care and Education Curriculum, NCERT
2. What challenges exist for Early Childhood Care and Education? What should we do about them? - Nicholar Burnett (World Conference on ECCE, Sept 27 - 29, 2010 in Moscow)
3. National ECCE Policy 2012 (M.W.C.D. of India)
4. ECCE in India - Mid Decade Assessment - Venita Kaul, Deepa Sankar, National University of Education Planning and Administration, New Delhi)
5. Early Childhood Care and Education, M. Sen Gupta
6. Position Paper, NCERT
7. NCF - 2005

2

పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ విద్య

విద్యా ప్రణాళిక నియమాలు మరియు పద్ధతులు

లక్ష్యాలు :

ఈ యూనిట్ చదపడం ద్వారా మీరు

1. పిల్లలు వివిధ దశలలో ఎలా నేర్చుకుంటారో అవగాహన చేసుకుంటారు.
2. పిల్లల అవసరాలు, వాటి స్వభావం, వాటిని తీర్చడానికి వివిధంగా కృషి చేయాలో తెలుసుకుంటారు.
3. ప్రారంభ సంవత్సరాల అభ్యసనంలో చురుకైన క్రీడా పద్ధతుల ప్రాధాన్యతను అవగాహన చేసుకుంటారు.
4. క్రీడా పద్ధతులైన మాంటిస్టీరి, కిండర్ గార్డెన్ మరియు పియాజీ పద్ధతులను అవగాహన చేసుకుంటారు.
5. ECCE విద్యా ప్రణాళిక మార్గదర్శక సూత్రాలు అవగాహన చేసుకుంటారు.
6. వివిధ రంగాలలో పిల్లల వికాసం గురించి, అందుకోసం ECCE కేంద్రాలలో నిర్వహించే కార్యక్రమాల గురించి అవగాహన చేసుకుంటారు.
7. పూర్వ బాల్యదశలో పిల్లలలో అక్షరాన్వ్యత మరియు సంఖ్యాభావనలు కలిగించుటకు వివిధంగా కృషి చేయాలో తెలుసుకుంటారు.
8. ECCE కేంద్రాలలో అంశాలైన విద్య, సంరక్షణ, పోషణ మరియు అలవాట్లు ఏర్పరచడంలో అమలు జరిగే కార్యక్రమాలను అవగాహన చేసుకుంటారు.

ఉపశీర్షికలు (Sub Topics of the Unit)

- 2.1. పిల్లలు ఎలా నేర్చుకుంటారు?
పూర్వ బాల్యదశ, ఉత్తర బాల్య దశల మధ్య భేదాలు.
- 2.2 పిల్లల అవసరాలు మరియు స్వభావము
 - 1) స్నేచ్ఛ - భావవ్యక్తికరణ ప్రయోగశీలత, ప్రోత్సాహం, సవాళ్లు
 - 2) అనందం / సంతోషం - ఆసరా, రక్షణ మరియు భద్రత, అవకాశం, మార్గదర్శకత్వం
 - 3) సర్పబాటు - సమిష్టి సహకారం, వినటం, సహనం, పంచకోవడం మరియు తదానుభూతి
 - 4) అరోగ్యం, క్లేమం, అరోగ్య అలవాట్లు, పొషికాపోరం

- 2.3 ప్రారంభ అభ్యసనంలో చురుకైన క్రీడాపద్ధతుల ప్రాధాన్యత, మార్గదర్శక సూత్రాలు
- 2.4 పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధి రంగాలు - వాటికి సంబంధించిన కృత్యాలు
- 2.5 ప్రారంభ సంవత్సరాలలో ఆక్షరాన్యత మరియు సంఖ్య భావన
- 2.6 ECCE లోని అంశాలు మరియు బోధనాభ్యసన ఉపగమాలు (విద్య, సంరక్షణ, పోషణ, అలవాట్లు ఏర్పడుట, సంరక్షకుడు)

పరిచయము:

పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ మరియు విద్య (ECCE) విద్య ప్రణాళిక అంటే ECCE కేంద్రాలలో నిర్వహించబడే మొత్తం కార్యక్రమాల సమాపోరం అనగా పిల్లల సంరక్షణ, రోజువారీ కార్యక్రమాలు, పిల్లల శారీరక, మానసిక, సాంఘిక, భావోద్వేగ వికాసానికి సంబంధించిన అంశాలన్నింటిని వివరించేది విద్య ప్రణాళిక. ECCE విద్య ప్రణాళిక స్వభావాన్ని బట్టి దీనిని విద్య ప్రణాళిక బదులుగా విద్య కార్యక్రమాలు అని వ్యవహరించటం జరుగుతుంది.

మహిళా శిశు సంక్షేప మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలో 2013లో జాతీయ పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ మరియు విద్య విధానాన్ని (National Early Child Care and Education Policy 2013) రూపొందించింది. దీని ప్రకారం ECCE విద్య ప్రణాళికను రూపొందించి అమలు చేయడం జరుగుతుంది. ఈ అధ్యాయంలో పిల్లల అభివృద్ధికి అనుగుణంగా ECCE విద్య ప్రణాళిక సూత్రాలు మరియు పద్ధతులు, పిల్లల అవసరాలు మరియు పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధి రంగాలు, వాటిని అభివృద్ధిపరచడానికి తగిన కృత్యాల గురించి తెలుసుకుండాం.

“ECCE విద్య ప్రణాళిక కార్యక్రమాలు, ప్రణాళికా బధ్యమైన అనుభవాలు. ఇవి తరగతి గదిలో సంభవిస్తాయి. తరచుగా పాతశాల వెలుపల కూడా అంటే గృహం, సమాజంలోకి కూడా విస్తరిస్తాయి” - మిలి ఆల్మీ.

2.1 పిల్లలు ఎలా నేర్చుకుంటారు?

పరిచయం:

పిల్లలు పుట్టినప్పటి నుండి వయస్సు పెరిగే కొద్ది వారిలో అభ్యసనం వివిధ రకాలుగా జరుగుతుందన్న విషయం మనందరికీ తెలుసు. అలాగే పిల్లల్లో అభ్యసనం కేవలం తరగతి గదిలో మాత్రమే జరగదు. గృహంలో, పిల్లలతో ఆటలాడుకునేటప్పుడు, సామూహిక కార్యక్రమాలలో పాల్గొనేటప్పుడు మరియు ప్రత్యక్ష పరిశేలన జరుగుతున్నప్పుడు పిల్లలు నేర్చుకోవడం మనం గమనించవచ్చు).

పిల్లలో అభ్యసనానికి ఏ అంశాలు దోషదపడతాయి?
 పిల్లలందరిలో అభ్యసనం ఒకే రకంగా వుంటుందా?
 పిల్లలు ఏ పరిస్థితులలో బాగా నేర్చుకుంటారు?
 పిల్లలు నేర్చుకోవడంలో తేడాలకు కారణాలు ఏమై వుంటాయి? వాటిని మనం సరిచేయగలమా?

అభ్యసనం:

వ్యక్తి పుట్టినప్పటి నుండి మరణించే వరకు నిరంతరం ఏడో ఒకటి నేర్చుకుంటూనే వుంటాడు. మామూలు పరిభూపలో

వాడే ఈ నేర్చుకోవడాన్నే మనో విజ్ఞాన శాస్త్రంలో “అభ్యసనం” అంటారు.

వ్యక్తికి, పరిసరాలకు మధ్య జరిగే చర్య, ప్రతి చర్యల వల్ల వ్యక్తి ప్రవర్తనలో వచ్చే మార్పునే “అభ్యసనం” అంటారు. అభ్యసనం అంటే నూతన జ్ఞానాన్ని సంపాదించడం, ఆవసరమైనప్పుడు సందర్భానుసారంగా ఈ జ్ఞానాన్ని వినియోగించగలగడం.

ఉత్సాహంగా నేర్చుకోవడం అనేది పిల్లలందరికి స్వాభావికంగానే వుంటుంది. అందరు పిల్లలు నేర్చుకొనే సామర్థ్యం కలిగి వుంటారు. ఆధునిక విద్యావేత్తలు పరిశోధనలు చేసి పిల్లలందరిలోను అభ్యసించే శక్తి ఉండని నిరూపించారు. పిల్లలు వారి పూర్వజ్ఞానం, స్వంత అనుభవాలతో స్వంతంగా జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకోగలరు. పిల్లలు అనుకూలమైన వాతావరణంలో తమ అభిరుచులకునుగుణంగా నేర్చుకుంటారు. అవేంటో చూద్దాం.

1. పిల్లలు చేయడం ద్వారా నేర్చుకుంటారు (Learning by doing)

పిల్లలు ఒకరు చెప్పింది వినడం కాకుండా ప్రత్యక్షంగా ఆయా సందర్భాలలో పాల్గొని చేయడం ద్వారా ఒక నిర్ణయానికి వస్తారు. జాన్ డ్యూయి (1940) అనుభవం మరియు చేయడం ద్వారా అభ్యసనానికి ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు. విద్యార్థి యొక్క స్వియ అభ్యసనానికి అవకాశం ఇచ్చారు.

2. పిల్లలు అనుకరణ ద్వారా నేర్చుకుంటారు.

పిల్లలు పెద్దలను, ఇతర వ్యక్తులను అనుకరించడం ద్వారా నేర్చుకుంటారు. ఉదాహరణకు పుస్తకాలు, వార్తా పత్రికలను పెద్దలు చదవడం చూసి పిల్లలు కూడా వాటిని చేతిలోకి తీసుకొని చదవడానికి ప్రయత్నిస్తారు.

3. పిల్లలు ఆటల ద్వారా నేర్చుకుంటారు:

పిల్లలు ఆనందంగా ఆడుకుంటారు. ఆడుకోవడం పిల్లల సహజ స్వాభావం. పిల్లలకు ఆనందం కలిగించే ఏ పని అయినా పిల్లలకు ఆటే. ఆటల ద్వారా అనేక విషయాలు నేర్చుకుంటారు. ఆటల ద్వారా పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధి జరుగుతుంది. ఆటలాడుకునేటప్పుడు పిల్లలు తమలో తాము మాటల్లాడుకుంటారు. తద్వారా పిల్లల్లో భాషాజ్ఞానం పెరుగుతుంది. మాంటిస్టోరి, ప్రోబెల్, జాన్ డ్యూయి వంటి విద్యావేత్తలందరూ పిల్లలకు ఆటల ద్వారా విద్యనందించడాన్ని సమర్థించారు. ఆటల ద్వారా పిల్లల్లో సామాజిక, ఉద్యోగ వికాసము అభివృద్ధి చెందుతుంది. ఆటల ద్వారా శారీరకాభివృద్ధి, నాయకత్వ లక్షణాలు పెంపాందుతాయి. ఆటల వలన పిల్లల్లో జ్ఞానాభివృద్ధి కలుగుతుందని, పిల్లలు జ్ఞాన నిర్మాణం చేసుకుంటారని పియాజే అభిప్రాయపడ్డాడు. జాన్డ్యూయి కూడా బోధనా పద్ధతులలో క్రీడా పద్ధతి, ప్రాధాన్యత వివరించాడు. వైగోల్సీన్స్ అభిప్రాయం ప్రకారం పిల్లలు తమ తోటి వారితో ఆటలాడుకోవడం వలన వారితో సామాజిక సంబంధాలు ఏర్పరచుకొనే నైపుణ్యం ఏర్పడుతుంది, పదజాలం అభివృద్ధి చెందుతుంది. ఆటల వలన పిల్లల సర్వతోముఖాభివృద్ధి జరుగుతుంది.

4) పిల్లలు ప్రయోగాలు చేయడం ద్వారా, కనుగోనడం ద్వారా నేర్చుకుంటారు.

పిల్లలు అనేక ప్రయోగాలు చేస్తూ కనుగోనడం ద్వారా నేర్చుకుంటారు. ఇలా నేర్చుకున్న భావాలను, అనుభవాలను మాటలలో చెప్పాడానికి ప్రయత్నిస్తారు. పరిశీలన ద్వారా చాలా విషయాలు తెలుసుకుంటారు. ప్రయోగాలు చేయడం ద్వారా పిల్లల్లో ఆసక్తి పెరుగుతుంది. ఉదాహరణకు సీళ్లలో రకరకాల వస్తువులను వేసినప్పుడు కొన్ని మునగడం, కొన్ని తేలడం చూసి అదే ప్రయోగాన్ని మరల మరల చేస్తారు. ఒక బకెట్లలో చిన్న మగ్గతో నీళ్లు పోస్తూ బకెట్ నింపుతాడు.

5) ప్రత్యక్ష అనుభవాలతో నేర్చుకుంటారు:

పిల్లలు, పెద్దలు లేదా ఇతరులు చెప్పే విషయాలను వినడం కంటే ప్రత్యక్షంగా ఆయా సన్నివేశాలలో పాల్గొని స్వయంగా తెలుసుకోవడం ద్వారా నేర్చుకుంటారు. రెండు వస్తువులలో ఏది పెద్దది అనేది ఒకదానిమీద ఒకటి పెట్టి చూడటం ద్వారా తెలుసుకుంటాడు.

6) పునరావృతమయ్యే అనుభవాల ద్వారా నేర్చుకుంటారు

పిల్లలు ఇసుకతో నిర్మాణాలు చేస్తారు. అవి కొంతసేపటికి పడిపోవటం గమనిస్తారు. మరల ఆకారాలు ఏర్పరచడం, అవి పడిపోవటం జరుగుతుంది. డబ్బులో ఇసుక నింపడం, ఖాళీ చేయడం ద్వారా ఆకారాలు ఏర్పరచడం చేస్తారు. ఇలా అనేకసార్లు రకరకాల ఆకారాలు ఏర్పరుస్తూ భావనలు ఏర్పరచుకుంటారు. తద్వారా ఆనందం, సంతృప్తి పొంది, నూతన భావనలు ఏర్పరచుకుంటారు.

7) భావనల ద్వారా నేర్చుకుంటారు

మానవుడు పరిసరాలతో స్పందించేటప్పుడు ఒక వస్తువు గురించి గానీ, ఒక విషయం గురించి గానీ ఏర్పరచుకొనే ఒక సామాన్య అర్థాన్ని లేదా అవగాహనను “భావన” అంటారు. “సామాన్య లక్షణాలు ఉన్న ఒక ఉధీపనా తరగతిని “భావన” అంటారు. ఉడా: బంతి, తెలుపు, మొదలగునవి. భావన అంటే మేధోపరంగా ఏర్పడే ఒక అవగాహన. ఉడాహరణకు పిల్లలకు చతురస్తం, దీర్ఘచతురస్తం, వృత్తం వంటి ఆకారాలపై భావన కలిగితే అలాంటి ఆకారాలు గల వస్తువులను చూస్తారు. ఆయా ఆకారాలకు వాటి పేర్లను జతపరుస్తారు.

8) తెలిసిన వాటి నుండి తెలియని వాటిని నేర్చుకుంటారు?

పిల్లలు తమకు తెలిసిన విషయాలను, అలాంటి సందర్భాలలో కొంచెం తేడా వున్న విషయాలతో పోల్చుకుంటారు. ఉడాహరణకు : వర్షం వచ్చినప్పుడు ఆ నీరు ఆకాశం నుండి ఎలా వస్తుంది? ఆకాశంలో కుళాయి ఎవరు తిప్పారు? అని ఆలోచిస్తాడు. అంటే తనకు తెలిసిన విషయమైన కుళాయి త్రిప్పితే నీరు రావడాన్ని వర్షంతో పోల్చుకుంటారు.

9) పిల్లల భావనలు వర్తు లాకారంగా కొనసాగుతాయి.

పిల్లలు నిత్యం వారు ఏర్పరచుకున్న పాత భావనలు, క్రొత్త అంశాలు జోడించుకుంటారు. గతంలో ఏర్పడ్డ భావనలకు సంబంధించిన క్రొత్త విషయాలను కలుపుకుంటూ, పాత భావనలను సరిచేసుకుంటూ భావనలు విస్తరించుకోవడం జరుగుతుంది. పిల్లలు పెద్దలను ఏడైనా ప్రశ్న అడిగినప్పుడు దానికి లభించిన సమాధానంతో ఆప్పుడు సంతృప్తి చెందుతారు. తరువాత అదే ప్రశ్నను వేరే సందర్భంలో అడిగినప్పుడు క్రొత్త సమాధానం వస్తుంది. ఆ విధంగా వారు నిజ జీవితంలోని పాత, క్రొత్త భావనలను జత చేస్తూ తార్మికంగా ఆలోచించి భావనలను విస్తరచుకుంటారు. ఉడాహరణకు ఘన పదార్థాలు, ద్రవ పదార్థాల గురించి తెలుసుకున్నప్పుడు ఘన పదార్థాలకు ఆకారం వుంటుందని, ద్రవ పదార్థాలకు ఆకారం ఉండదని అవి ఎటువంటి ఆకారం గల పాత్రలలోనైనా ఇమిడిపోతాయని తెలుసుకొంటారు.

10) వైగోట్స్నిప్రకారం పిల్లలు సమూహాలలో నేర్చుకుంటారు?

పిల్లలు చిన్న చిన్న సమూహాలగా ఏర్పడి కృత్యాలలో పాల్గొనుట ద్వారా, ఆటలు ఆడుట ద్వారా అనేక విషయాలు

నేర్చుకుంటారు. పిల్లలు పరస్పరం అభిప్రాయాలు, ఆలోచనలు, సామర్థ్యాలు పంచుకుంటారు. పరస్పర సహకారం, ఇతరులు చెప్పేది వినడం పరిగణనలోకి తీసుకోవడం నేర్చుకుంటారు. ఇతరుల ఆలోచనలకు, భావాలకు మధ్యతు ఇవ్వడం ద్వారా సామాజిక నైపుణ్యాలు అభివృద్ధి చెందుతాయి.

2.1.1 పూర్వ బాల్య దశ, ఉత్తర బాల్యదశల మధ్య భేదాలు

పిల్లల్లో అభ్యసనం అన్ని దశలలో ఒకే రకంగా ఉండదు. వారి అభ్యసనంపై వారి వయస్సు ప్రభావం ఎక్కువగా వుంటుంది. ప్రారంభంలో అనుకరణలు, ప్రత్యేక పరిశేలన ద్వారా ఎక్కువగా నేర్చుకుంటే ఆ తరువాత సామూహిక కృత్యాలు వారి అభ్యసనంపై ఎక్కువ ప్రభావం చూపుతాయి. ఇది మనం తెలుసుకోవాలంటే పూర్వబాల్యదశ, ఉత్తర బాల్యదశల గురించి తెలుసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. నిర్దిష్టంగా పూర్వ బాల్యదశను 0 నుండి 6 సంవత్సరాల వయస్సు వరకు, ఉత్తర బాల్యదశను 6 నుండి 13 సంవత్సరాల వయస్సు వరకు అని చెప్పవచ్చు.

జాతీయ పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ మరియు విద్యా ప్రణాళిక చట్టం2013 (NECCE 2013)ప్రకారం పూర్వ బాల్యదశను 0 నుండి 3 సంాలు, 3 సంాల నుండి 6 సంాల వరకు రెండు దశలుగా విభజించారు. అయితే 0 నుండి 8 సంవత్సరముల వయస్సు పిల్లలు ECCE పరిధిలోకి వస్తారు. కనుక అభ్యసన అనుభవాల దృష్ట్యా బాల్యదశను పూర్వ బాల్యదశ, ఉత్తర బాల్యదశలుగా ఈ క్రింది విధంగా వివరించవచ్చు. ఆయా దశలలో పిల్లలు నేర్చుకునే విధానాలను వివరంగా తెలుసుకుండాం.

పూర్వ బాల్యదశ: 0 నుండి 3 సంవత్సరాల పిల్లలు నేర్చుకునే విధానము

ఈ దశలో పిల్లలు చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలను ఆసక్తిగా పరిశేలిస్తారు. భాషను ఉపయోగించి మాట్లాడగలుగుతారు. శారీరకంగా వివిధ అవయవాలను ఉపయోగించడంలో నైపుణ్యం సాధిస్తారు. ఒంటరిగా ఆడుకుంటారు

- 1) ఈ దశలో పిల్లలు ప్రత్యేక అనుభవాల ద్వారా నేర్చుకుంటారు.
- 2) పరిసరాల నుండి, వారి గ్రహణ శక్తిని బట్టి, పంచేంద్రియాల ద్వారా విషయాలు గ్రహిస్తా నేర్చుకుంటారు.
- 3) కుటుంబంలోని పెద్దల నుండి, పరిసరాల నుండి నేర్చుకుంటారు.
- 4) బొమ్మలతో ఆడుకుంటా, మాట్లాడుతూ, పనులు చేస్తూ అనేక విషయాలు నేర్చుకుంటారు.

ఈ దశలో పిల్లలతో పరిసరాల గురించి మాట్లాడించటం, ఎన్నో విషయాలను మాట్లాడమని ప్రోత్సహించడం ద్వారా వారిలో అభ్యసనను పెంపాందించవచ్చు.

3 నుండి 6 సంాల వయస్సు పిల్లలు నేర్చుకునే విధానము

ఈ దశలో పిల్లలు ‘అహంకేంద్రక’ (ఇగో సెంట్రీక్) స్ఫోభావం కలిగి వుంటారు. ప్రతి విషయాన్ని తమ దృష్టి కోణం నుండి చూస్తారు. క్రొత్త విషయాలు నేర్చుకోవాలనే కుతూహలంతో ఉంటారు. ఒకచోట స్థిరంగా ఎక్కువనేపు కూర్చోలేరు. పిల్లల ఎముకలు, కండరాలు ఇంకా అభివృద్ధి చెందుతూ ఉంటాయి. పిల్లల్లో తార్కిక ఆలోచన అభివృద్ధి చెందదు.

- 1) ఈ దశలో పిల్లలు మూర్త వస్తువులు మరియు ప్రత్యేక అనుభవాల ద్వారా నేర్చుకుంటారు.
- 2) విషయాన్ని పదే పదే వినడం, కథలు, పాటల పట్ల ఆసక్తి కలిగివుంటారు. కనుక వీటిద్వారా నేర్చుకుంటారు.

- 3) ఆటలాడుతూ, పరిగెత్తుతూ శారీరక నియంత్రణ చేసుకుంటారు.
- 4) పరిసరాలకనుగుణంగా తమ ఆలోచనలను అదుపులో పెట్టుకుంటారు.
- 5) చిన్న చిన్న సమూహాలలో ఆడటానికి ఇష్టపడతారు. కనుక సమూహాలలో ఆడటానికి ప్రోత్సహించాలి.
- 6) అనుకరణ ద్వారా నేర్చుకుంటారు. పెద్దలను, ఇతర పిల్లలను అనుకరించడం ద్వారా అనేక విషయాలు నేర్చుకుంటారు. ఉడాహరణకు తల్లి ఇల్లు శుభ్రం చేయటంవంటి ఇంటి పనులు చేయడం చూసి, తాను కూడా అలాగే చేయడానికి ప్రయత్నించడం మనం గమనించవచ్చు.
- 7) పిల్లలకు రకరకాల కృత్యాలు కల్పిస్తా ఉత్సాహంగా పాల్గొనేలా చేయాలి.
- 8) బొమ్మలు, పజిల్స్, బ్లాక్లు, మాస్కులు, తోలు బొమ్మలు ఉపయోగించి ఆడటానికి ప్రోత్సహించాలి.
- 9) ఈ దశలో పిల్లలు పొగడ్త మరియు విమర్శలకు వెంటనే ప్రతిస్పందిస్తారు. కనుక పిల్లలు చేసే పనులను మెచ్చుకోవడం, తప్పులను సవరించడం ద్వారా వారిని ప్రోత్సహించాలి.
- 10) కథలు, పాటలు వినిపించడం, అభినయ గేయాలు పాడించటం, సంఘటనలు, వస్తువుల గురించి మాట్లాడించడం ద్వారా పిల్లల్లో భాషను అభివృద్ధిపరచవచ్చు.

ఉత్తర బాల్య దశ: 6 నుండి 8 సంాల వయస్సు పిల్లలు నేర్చుకునే విధానము:

- ఈ దశలో పిల్లలు ప్రాథమిక పారశాలకు వెళ్లి నియత విధానంలో విద్యను నేర్చుకుంటారు.
- 1) ఈ దశలో పిల్లలు చదవడం ప్రాయటం, కారణాలు చెప్పటం చేయగలుగుతాయి.
 - 2) సమస్యా పరిష్కార నైపుణ్యం అభివృద్ధి చెందుతుంది.
 - 3) కండరాల చలనంలో నియంత్రణ సాధిస్తారు.
 - 4) విషయాన్ని ఇతరుల దృష్టితో చూసి తదనుగుణంగా ప్రతిస్పందిస్తారు.
 - 5) తోటి పిల్లలతో స్నేహానికి ప్రాధాన్యత ఇస్తారు.
 - 6) నియమబద్ధమైన ఆటలు ఆడగలుగుతారు.
 - 7) తమ భావాలను వ్యక్తపరచడంలో, ప్రయోగాలు చేయడంలో ఉత్సాహం కలిగి వుంటారు.
 - 8) తార్మికంగా ఆలోచించి చిన్న సమస్యలు సాధించగలరు.
 - 9) వర్గీకరణలు చేస్తారు.
 - 10) భాషా నైపుణ్యాలు అభివృద్ధి చెందుతాయి.
 - 11) ఒకే విషయంపై ఎక్కువ సేపు దృష్టి నిలుపగలరు.
 - 12) చేతి వేళకు పట్టు, కంటికి చేతికి సమన్వయం ఏర్పడుతుంది.
 - 13) రాయడం, గీయడం, బొమ్మలు వేయడం మొదలగు నైపుణ్యాలు పెంపాందుతాయి.

కృత్యాధార పద్ధతులు అభ్యసనానికి అనుకూలం. కనుక ఉపాధ్యాయులు కృత్యాధార పద్ధతులు ఉపయోగించి పిల్లల్లో అభ్యసనాన్ని పెంపాందించాలి.

2.2 పిల్లల అవసరాలు - వాని స్వభావము

విద్యా ప్రణాళిక పిల్లల అవసరాలు మరియు అభిరుచులను తీర్చేదిగా వుండాలి. ప్రతి వ్యక్తికి అవసరాలు వుంటాయి. అవసరాలనేవి అందరికీ ఒకేరకంగా వుండవు. వారి వయస్సును బట్టి వ్యక్తిగత సామాజిక పరిస్థితిని బట్టి అవసరాలు మారుతూ ఉంటాయి. అవసరాలు ముఖ్యంగా రెండు రకాలు 1) ప్రాధమిక అవసరాలు 2) గొణ అవసరాలు. ప్రాధమిక అవసరాలంబే ప్రతి వ్యక్తికి తప్పనిసరిగా కావలసినవి. ఉదాహరణకు గాలి, నీరు, ఆహారం, దుస్తులు మొదలగునవి. గొణ అవసరాలంబే జివి వ్యక్తిని బట్టి పరిస్థితిని బట్టి మారుతూ ఉంటాయి. ఉదాహరణకు టి.వి, రేడియో, కంప్యూటర్, మొట్టారు సైకిల్, పుస్తకం మొందినవి. చిన్న పిల్లలు ప్రతీది నేర్చుకోవాలనే కుతూహలం కలిగి వుంటారు. ఘర్షణ బాల్యదశ పిల్లలు అనేక అవసరాలు కలిగి వుంటాయి. వీరికి బోధించే ఉపాధ్యాయులు వారి అవసరాల గురించిన అవగాహన కలిగి వుండాలి. అవసరాన్ని సంతృప్తి పరిచినప్పుడు పిల్లలు మానసికంగా, శారీరంగా, ఆరోగ్యంగా, ఆనందంగా వుంటారు.

సేషన్లే కరికులమ్ ఫ్రేమ్ వర్క్ 2005 (Position paper Focus Group on ECCE) ప్రకారం పిల్లలు అభివృద్ధి చెందడానికి ఈ క్రింది అవసరాలు సంతృప్తి పరచవలసి వుంది.

- 1) **స్వేచ్ఛ :** పిల్లలు స్వేచ్ఛను కోరుకుంటారు. పెద్దల జోక్యం సహించలేరు. ఘర్షణ బాల్యదశ పిల్లలు ఈ క్రింది అంశాలకు సంబంధించి స్వేచ్ఛ కోరుకుంటారు.
 - a) **భావ వ్యక్తికరణ :** పిల్లలు నిరంతరం ఏదో ఒకటి మాట్లాడటానికి ప్రయత్నిస్తుంటారు. ఇంటి వద్ద, పొరశాలలో కూడా పిల్లలకు మాట్లాడానికి అవకాశం ఇవ్వాలి. అప్పుడే పిల్లలు స్వేచ్ఛగా తమ ఆలోచనలు, అభిప్రాయాలు వ్యక్తపరచగలరు. తడ్డురా భాషాభివృద్ధి చేసుకోగలుగుతారు. ECCE కేంద్రాలలో స్వేచ్ఛ సంభాషణల ద్వారా పిల్లలకు ఇతర పిల్లలతో మరియు కార్యకర్తలతో మంచి సంబంధాలు ఏర్పడతాయి. కనుక పిల్లలు తరగతి గదిలో మాట్లాడటానికి, ప్రశ్నించడానికి, సందేహాలు తీర్చుకోవడానికి అవకాశం కల్పించాలి.
 - b) **ప్రయోగాత్మకత :** పిల్లలు ప్రయోగాలు చేసే స్వభావం కలిగివుంటారు. ప్రతిది పరిశీలిస్తూ ఏం జరుగుతుంది, ఎలా జరుగుతుంది తెలుసుకోవాలని ప్రయత్నిస్తూ వుంటారు. ఉదాహరణకు చిన్న డబ్బుతో నీళ్లను పెద్ద డబ్బులో పోస్తూ అది ఎప్పుడు నిండుతుందా అని చూస్తారు. నీళ్లలో రకరకాల వస్తువులను వేసి అవి మునగడం, తేలడం చూసి ఆలోచిస్తారు. పిల్లలకు ప్రమాదకరం కానంతవరకు వారికి ప్రయోగాలు చేసుకునే అవకాశం కల్పించాలి. వారిని ఒక కంట కనిపెడుతూ, అవసరమైనప్పుడు మాత్రమే పెద్దలు జోక్యం చేసుకోవాలి. ECCE కేంద్రంలో పిల్లలు ప్రయోగాలు చేస్తూ అనుభవ ఘర్షణకు అభ్యసనం జరగడానికి అవకాశాలు కల్పించాలి. ఉదా: మ్యాజిక్ పొడర్ డబ్బు, క్రొవ్హెత్రిట్ మ్యాజిక్ మొదలైనవి.
 - c) **ప్రోత్సాహం :** పిల్లలు చిన్న పని చేసినా దానికి ప్రోత్సాహం కోరుకుంటారు. పిల్లలను ప్రోత్సాహిస్తే ఇంకా ఉత్సాహంగా నేర్చుకుంటారు. ఉదాహరణకు ఒక పాట కొంత తప్పులతో పాడినా బాగా పాడావని మెచ్చుకుంటూనే తప్పులను నెమ్మడిగా వివరించాలి. పిల్లలతో చప్పట్లు కొట్టించడం, బాగా చేశావని పొగడటం, తల్లిదండ్రులతో వారి గురించి చెప్పడం వలన పిల్లలు సంతోషించి ఇంకా బాగా నేర్చుకుంటారు. కనుక ECCE కేంద్రంలో పిల్లలకు ప్రోత్సాహకరమైన పరిసరాలను ఏర్పాటు చేయాలి.
 - d) **సవాళ్లు :** అప్పటి వరకు ఇంటికి, ఇంటిలోని కుటుంబ సభ్యులతో మాత్రమే గడిపిన పిల్లలు మొదటి సారిగా

పూర్వ ప్రాధికి పారశాలకు రావడం, అక్కడ కొత్త పరిసరాలు, పద్ధతులకు అలవాటు పడటం వారికి ఒక సమస్య. వారితో స్నేహంగా మెలగుతూ వారిలో బిడియాన్ని పోగొట్టి పారశాల వాతావరణానికి, పద్ధతులకు అలవాటు పడేలా చేయాలి.

- 2) అనందం : సంతోషం సగం బలం. పిల్లలు విషయాలు సంతోషంగా నేర్చుకుంటారు. క్రింది విషయాలు సాధించడం ద్వారా పిల్లలు సంతోషంగా వుంటారు.
 - ఎ) ఆసరా : (Support) పిల్లలు ప్రతిది స్వంతంగా చేయాలనుకుంటారు. ఉదాహరణకు తమ బట్టలు తామే వేసుకోవాలనుకుంటారు. వారికి ఆ విషయంలో సహాయం చేయాలే తప్ప పద్ధని అడ్డు పడకూడదు. అభ్యసనలో కూడా స్వయంగా అభ్యసించుటకు పరిస్థితులు కల్పించి అవసరమైనప్పుడు సహాయం చేయాలి.
 - బి) రక్షణ మరియు భద్రత : పిల్లలు రక్షణ మరియు భద్రత కోరుకుంటారు. అవి వాతావరణ పరిస్థితుల నుండి అనగా ఎండ, వాన చలి నుండి రక్షణ కల్పించేదిగా ECCE కేంద్రం వుండాలి. ఉపాధ్యాయులు, పిల్లలను భయపెట్టుకుండా స్నేహభావంతో మెలగాలి. అప్పుడే పిల్లలు బిడియం లేకుండా అందరితో కలిసి మెలిసి ఆట పాటలలో పాల్గొంటూ అభ్యసనం చేస్తారు. కనుక పిల్లలకు భద్రతా భావం కలిగించవలసిన బాధ్యత ECCE కార్యకర్తదే.
 - సి) అవకాశం : పిల్లలు ఆటలాడటానికి, మాట్లాడటానికి, పాటలు పొడటానికి, ఇతర కృత్యాలు చేయడానికి వీలైనంత ఎక్కువ అవకాశం కల్పిస్తే స్వేచ్ఛగా, ఆనందంగా నేర్చుకుంటారు.
 - డి) మార్గదర్శకత్వం : పిల్లలు కృత్యాలు, ప్రయోగాలు చేసేటప్పుడు ఆడేటప్పుడు ఉపాధ్యాయుడు వారిని గమనిస్తూ తగు సూచనలివ్వాలి. వారు సరియైన దిశలో పురోగమించేలా చూడాలి.
- 3) సర్వబాటు : ఇంటి నుండి పారశాలకు వచ్చిన పిల్లలకు పారశాల పరిసరాలు, పద్ధతులు, వ్యక్తులు అంతా క్రొత్తగా వుంటుంది. వీటన్నింటికి అలవాటు పడటానికి కొంత సమయం పడుతుంది. ECCE కార్యకర్త మంచి మాటలతో ప్రేమగా వ్యవహరిస్తూ పిల్లలు సర్వబాటు చేసుకునేటట్లు సహకరించాలి.
- ఎ) సమిళ్లి సహారం : ఈ దశలో పిల్లలు ఒంటరిగా ఆడుకోవడానికి ఇష్టపడతారు. పిల్లలు రకరకాల సామాజిక, సాంస్కృతిక నేపథ్యం గల కుటుంబాల నుండి ECCE కేంద్రానికి వస్తారు. పిల్లలందరూ ఆట, పాటలతో కలిసిమెలిసి పాల్గొనడం, జట్టు కృత్యాలు చేయించడం ద్వారా వారి మధ్య స్నేహ భావం, సహకారం పెంపాందించాలి.
- బి) వినడం:

మీరు చెప్పింది పిల్లలు వినాలనుకొంటే పిల్లలు చెప్పేది మీరు వినడానికి సిద్ధపడండి. వాళ్ళకు బోధించవద్దు. వాళ్ళ నేర్చుకోవడానికి సాయపడండి. వాళ్ళ దగ్గర ఎప్పుడూ చిరునవ్వుతో వుండడం, వాళ్ళతో కలిసి నవ్వడం ముందుగా మీరు నేర్చుకోండి. అప్పుడే పిల్లలు మీకు విద్యార్థులుగా గాక మిత్రుల్లా వుంటారు. మీ దగ్గర నేర్చుకోవడానికి, మీతో ఆనందం పంచకోవడానికి, కష్టాలు మీతో చెప్పుకోవడానికి ముందుకు వస్తారు. నా దృష్టిలో ఉపాధ్యాయుడి ప్రప్రథమ బాధ్యత ఇది.

- కల్పకం చావలి, భారతీయ విద్యా భవన్

పిల్లలు తాము చెప్పేది పెద్దలు, ఇతరులు వినాలని కోరుకుంటారు. కనుక పెద్దలు వారు మాట్లాడేది శ్రద్ధగా వినాలి. దానిలోని మంచి చెడులు వివరించాలి ఇతరులు చెప్పేది వినే అలవాటు చెయ్యాలి.

- సి) సహనం : ఈ వయస్సులో పిల్లలు ఎక్కువనేపు ఒకేచోట ఉండలేదు. ఒకే విషయం మీద ఎక్కువ సమయం దృష్టి కేంద్రికించలేదు. వారికి కల్పించే కృత్యాలు తక్కువ సమయంలో హృత్యేలా రూపొందించాలి. ఆటలు, పాటలు, కథలు చెబుతూ వారికి ఆసక్తి కలిగించి వారి అవధానం పెంచటానికి కృషి చేయాలి. పిల్లలతో సహనంగా వుంటూ వారు ఇతరులతో సహనంగా వుండే అలవాటు చెయ్యాలి.
- డి) పంచుకోవడం: పిల్లల్లో స్పార్థం ఎక్కువగా ఉంటుంది. ప్రతిది తమ దృష్టితోనే చూస్తారు. అన్నీ తమకే కావాలని అన్నీ తామే చేయాలని భావన కలిగి వుంటారు. ఉదాహరణకు ఇంట్లో ఏదైనా ఒక పెద్ద పండు తీసుకు వచ్చినప్పుడు ముక్కలు చేసి పెడతామంటే పిల్లలు ఇష్టపడదు. మొత్తం తింటామని మారాం చేస్తారు. కొంత తిన్న తరువాత మిగతా వాళ్లకు ఇచ్చేస్తారు. జట్టు కృత్యాలూ ఏర్పాటు చేసి వారిలో పంచుకునే అలవాటు పెంపొందించాలి.
- ఇ) తదానుభూతి (Empathy): ఇతరుల సంతోషం లేదా బాధను తనదిగా భావించినప్పుడు తదనుగుణంగా ప్రవర్తించగలం. పిల్లల స్వభావమును వారి పరిస్థితిని సరిగా అంచనా వేసి దానికి తగినట్లుగా స్పందించగలిగితే పిల్లలు బోధనాభ్యసన కృత్యాలలో పాల్గొనగలరు.
- 4) ఆరోగ్యం క్లేమం : ఆరోగ్యం మహాభాగ్యం అన్నారు పెద్దలు. పిల్లలు ఆరోగ్యంగా ఉన్నప్పుడే ఉత్సాహంగా నేర్చుకుంటారు. పిల్లలు ఆరోగ్యంగా క్లేమంగా ఉండేలా చూసుకోవలసిన బాధ్యత తల్లిదండ్రులు మరియు ఉపాధ్యాయులదే. ECCE / అంగన్ వాడీ కార్యకర్తలు పిల్లల ఆరోగ్య విషయంలో ఈ క్రింది విషయాలు పాటించాలి.
- ఎ) పిల్లల్లో గల ఆరోగ్య సమస్యలు గుర్తించి తగిన మైదానాలలో సమయం అందేలా చూడటం, తల్లిదండ్రులకు తెలియచేయడం.
- బి) పిల్లలకు ఎప్పటికప్పుడు ఆరోగ్య పరీక్షలు చేయించటం.
- సి) పిల్లల ఎత్తు, బరువు చూస్తా పెరుగుదల సరిగా లేని పిల్లలను గుర్తించి ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించడం
- డి) పిల్లల్లో దృష్టిలోపం ఇంకా ఇతర లోపాలు గుర్తించి తల్లిదండ్రుల దృష్టికి తీసుకురావడం, ప్రభుత్వ ఆరోగ్య సంక్లేష పథకాలను వినియోగించుకోవడం.
- ఇ) క్రమం తప్పకుండా ఆయా సమయాలలో పిల్లలకు వ్యాధి నిరోధక టీకాలు వేయించడం.

1) ఆరోగ్యకరమైన అలవాట్లు :

పరిశుద్ధత, ఆరోగ్యకరమైన అలవాట్లు పెంపొందించడం వల్ల పిల్లలు ఆరోగ్యంగా ఉంటారు. పిల్లలకు వ్యక్తిగత పరిశుద్ధత ప్రాముఖ్యతను వివరించాలి. పిల్లల్లో ఈ క్రింది అలవాట్లు పెంపొందిచాలి.

- 1) ప్రతిరోజు పండ్చు తోముకోవడం, స్నానం చేసి శుభ్రమైన బట్టలు ధరించడం.
- 2) భోజనం తినేముందు, తిన్న తరువాత చేతులు, కాళ్లు శుభ్రంగా కడుక్కోవడం.
- 3) జలుబు, దగ్గ లాంటివి వచ్చినప్పుడు ఇతరులకు దూరంగా ఉండటం.

- 4) తల్లింద్రులకు పరిశుభ్రత ప్రాధాన్యతను వివరించాలి. పిల్లలకు పెట్టే ఆహారం పరిశుభ్రమైన వాతావరణంలో తయారు చేయించాలి.

2) పోషకాహారం:

పిల్లలు ఎప్పుడూ ఆడుతూ, పాడుతూ చురుకుగా వుంటారు. వారికి శక్తి సామర్థ్యాల కోసం, శరీర నిర్మాణం జరగటానికి పోషకాహారం అవసరం. పోషకాహారం లభించనట్టుతే పిల్లల శారీరక, మానసిక పెరుగుదల సరిగా వుండదు. పిల్లలు అనేక జబ్బులకు గుర్తయ్యే అవకాశం వుంటుంది. కనుకనే అంగన్ వాడీ కేంద్రాలలో పోషకాహారం అందిస్తున్నారు. తల్లింద్రులకు పోషకాహార ప్రాముఖ్యత తెలియజేసి, ఇంట్లో కూడా పోషకాహారం అందేలా చూడాలి.

2.3 ప్రారంభ సంవత్సరాల అభ్యసనంలో చురుకైన మరియు క్రీడా పద్ధతుల ప్రాధాన్యత, మార్గదర్శక సూత్రాలు

1920, 1930 సంవత్సరాలలో పిల్లల క్రీడలపై అనేక అధ్యయనాలు జరిగాయి. వివిధ వయస్సులలో పిల్లలు ఎలా ఆడుకుంటారో, తడ్యారా ఎలా నేర్చుకుంటారో ఈ అధ్యయనాలలో పరిశీలించడం జరిగింది.

వివరాన్నా ప్రక్రియగా విద్య - ప్రోబెల్, మాంటోస్టోరి

పాశ్చాత్య విద్యావేత్తలైన రూసో, జాన్డూయి, మాంటోస్టోరి, ప్రోబెల్ మొదలైన విద్యావేత్తలందరూ పూర్వ బాల్యదశ, విద్యా ప్రణాళిక, క్రీడలు, కృత్యాలు, ప్రయోగాలు మరియు అనుభవాలతో కూడి ఉండాలని అభిప్రాయపడ్డారు. భారతీయ విద్యా తత్వవేత్తలైన గాంధీ, శాగుర్, గిజూబాయి, తారాబాయి మౌద్రక మొదలైన వారు చిన్నపిల్లలకు విద్యనందించుటలో శిశుకేంద్రిక్తుడు విధానాల ప్రాధాన్యతను వివరించారు. వివిధ రకాల వస్తువులను ఉపయోగించి కృత్యాలు చేయడంలో పిల్లలు ఆసక్తి కలిగిపుంటారని పరిశోధనలలో గమనించారు.

ఆధునిక మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలైన పియాజే, బ్రూనర్, వైగోల్ స్టైల్ కూడా పరిశోధనలు చేసి ఆటలు మరియు కృత్యాల ద్వారా పిల్లలు సహజంగా నేర్చుకుంటారని నిరూపించారు.

2.3.1 క్రీడ నిర్వచనము:

పియాజే క్రీడను మనోవికాస ప్రక్రియగా పేర్కొన్నాడు. ఏ వ్యక్తి అయినా తన తీరిక సమయాల్లో తనకిష్టమైన ఏ వనిని చేస్తాడో దానినే క్రీడ అని గుల్ఫిక్ నిర్వచించాడు. ఇతర ప్రవర్తన అంతా వివరించిన తరువాత మిగిలి వుండేది క్రీడ. కొండరు బాల్య దశను నిర్మిష్టమైన ప్రక్రియగా క్రీడను నిర్వచించారు.

2.3.2 క్రీడా పద్ధతులు:

క్రీడలను ముఖ్యంగా 3 రకాలుగా వర్గీకరిస్తారు.

1) స్వేచ్ఛ లేదా అయత్న క్రీడా పద్ధతి :

శిశువు జన్మించిన తొలిరోజుల్లో అడే ఆట. ఈ ఆట స్వేచ్ఛగా ఒంటరిగా తనంత తాను, తన అభిరుచి ననుసరించి ఆడుకుంటుంది. దీనికి సమయ నిబంధనలేమి ఉండవు.

2) వ్యవస్థాపిత లేదా నిర్మాణాత్మక క్రీడా పద్ధతి :

6 సంవత్సరముల వయస్సు దాటిన పిల్లలు తాము సమకూర్చుకున్న వస్తువులతో ఆటలు ఆడతారు. ఉదాహరణకు అగ్గిపెట్టేలతో రైలు, అట్టముక్కలతో ఇల్లు, పారశాల నమూనా లాంటివి నిర్మించడానికి ప్రయత్నిస్తారు. నిర్మాణాత్మకంగా సాధించిన పనులతో ఆనందం, తృప్తి పొందుతారు. ఈ సమయంలో పిల్లలకు తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయుల మార్గదర్శకత్వం అవసరమౌతుంది.

3. నాటకీకరణ క్రీడా పద్ధతి :

అధిక ప్రజ్ఞ గల పిల్లలు నాటకీకరణంలో తమ సృజనాత్మక, నిర్మాణాత్మకమైన శక్తులను ఉపయోగించి ఆనందం పొందుతారు. నాటకీకరణను పెద్ద పిల్లల ద్వారా, టీ.వి.లు, సినిమాలు చూడటం ద్వారా తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయుల నుండి స్నేహితుల నుండి నేర్చుకుంటారు. పిల్లలు తల్లిదండ్రుల పాత్రలు, ఉపాధ్యాయ విద్యార్థి పాత్రలు, దొంగ పోలీసు పాత్రలు పోషించి ఆడుకుంటారు.

2.3.3. క్రీడా పద్ధతుల ప్రాముఖ్యత:

పూర్వ బాల్యదశ విద్యలో క్రీడా పద్ధతికి చాలా ప్రాధాన్యత ఉంది. క్రీడా పద్ధతి శిశుకేంద్రీకృతమైనది. పిల్లలు ఆటలు కృత్యాల ద్వారా విద్య నేర్చుకుంటారు. క్రీడా పద్ధతిలో పిల్లలు ప్రత్యక్ష అనుభవాల ద్వారా నేర్చుకుంటారు. ఈ దశలో పిల్లలు ఏవిషయం మీద అయినా కేవలం 7 నుండి 15 నిలాలు మాత్రమే దృష్టి నిలపగలరు. శారీరకంగా, మానసికంగా లీనమయ్య కథలు, కృత్యాలలో మాత్రమే ఎక్కువ సేపు దృష్టి నిలపగలరు. ఉదాహరణకు మట్టితో బొమ్మలు చేయడం, ఇసుకలో ఆటలాడటం, అగ్గిపెట్టేలతో ఇల్లు కట్టడం మొదలగు పనులలో ఎక్కువసేపు ఉండగలరు.

క్రీడా పద్ధతిలో పిల్లలు ఇతర పిల్లలతో కలిసి పనిచేయడం వల్ల ఆనందాన్ని, ప్రయోజనాన్ని పొందుతారు. నైపుణ్యాలను పెంపాందించుకోగలుగుతారు. ఈ పద్ధతిలో పిల్లలు అభ్యసనంలో చురుకుగా పాల్గొంటారు. క్రీడా పద్ధతి పూర్వ బాల్యదశ విద్యకు సమర్థవంతమైన మాధ్యమం. క్రీడా పద్ధతి పిల్లలలో చదువు పట్ల ప్రేరణను, ఆసక్తిని కలిగిస్తుంది. ఈ పద్ధతి పిల్లలను ప్రాధమిక విద్యకు సంసిద్ధులను చేస్తుంది. క్రీడా పద్ధతి పిల్లల అభ్యసనా సామర్థ్యాన్ని, నైపుణ్యాభివృద్ధిని, అభిరుచి, వైభాగ్యాలను ఉపాధ్యాయులు అర్థం చేసుకోవడంలో ఉపయోగపడుతుంది. క్రీడా పద్ధతి ఆనందదాయక అభ్యసనంలో (joyful learning) ఓ మంచి బోధనా పద్ధతి.

పూర్వ ప్రాథమిక విద్యలో క్రీడా పద్ధతి ప్రాముఖ్యతను ఈ క్రింది చిత్రపటం ద్వారా తెలుసుకోవచ్చు.

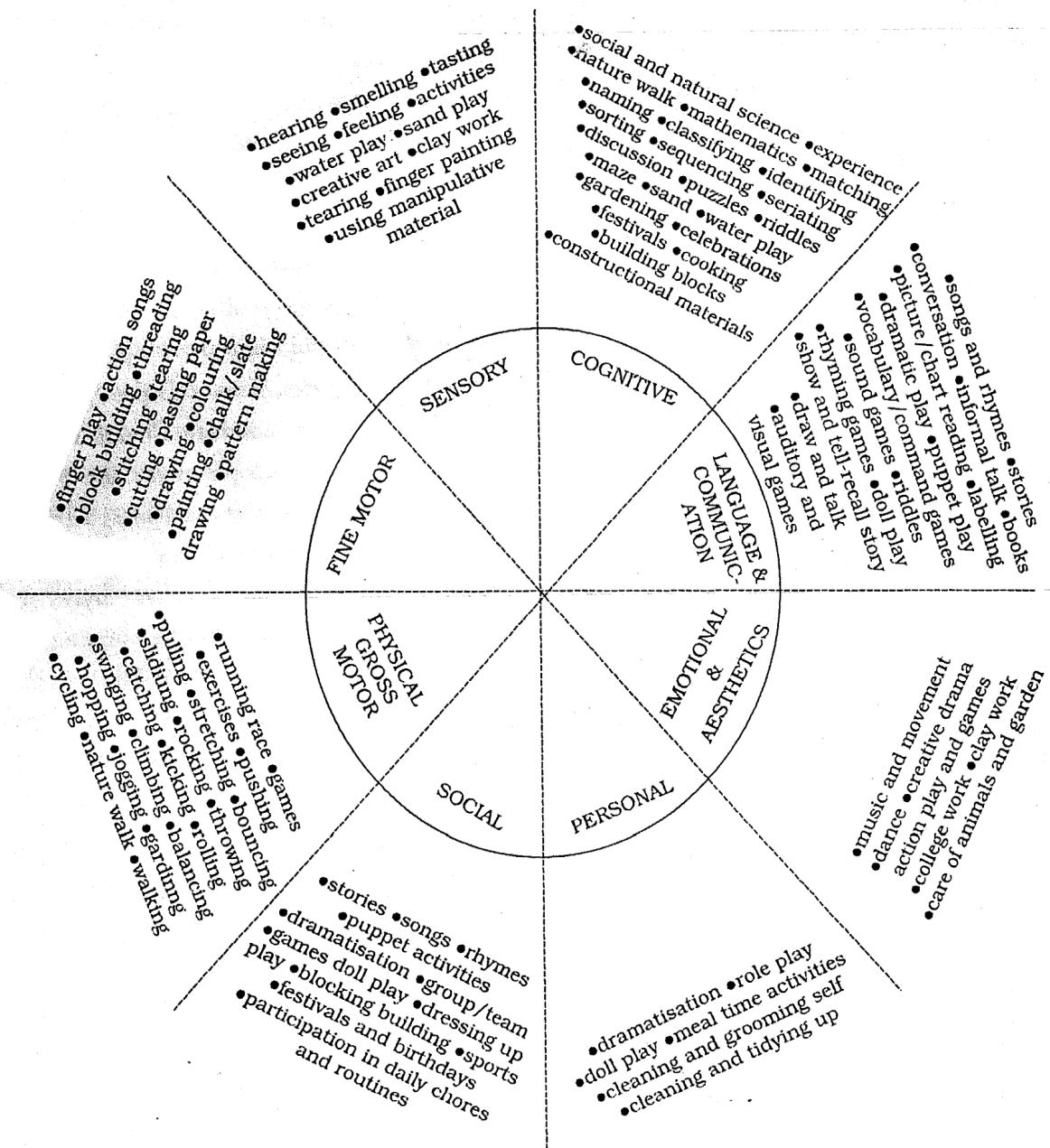

Figure 5.1 Suggested Play-Based Activities

Source: *Play Activities for child Development: A Guide to Preschool Teachers*. Mina Swaminathan and Prema Daniel National Book Trust, New Delhi. 2004

మాంతీస్టోరి పద్ధతి

ఇటలీ దేశస్థరాలైన డాక్టర్ మరియు మాంతీస్టోరి (1870–1952) మతి స్థిమితం లేని రోగులకు వైద్యం చేసేది. వారికి విద్య నేర్పడానికి కొత్త కొత్త పద్ధతులను పాటించి విజయం సాధించింది. 3 సంవత్సరాల నుండి కౌమార దశ వరకు 4 దశలుగా విభజించి అమలు పరచింది. ఆమె 1939లో భారతదేశానికి వచ్చి 1951 వరకు ఇక్కడ పూర్వ ప్రాధమిక పారశాల పరిస్థితులు గమనించి చిన్న పిల్లలకు మంచి విద్య అందించాలనే లక్ష్యంతో పూర్వ ప్రాధమిక విద్యలో అనేక మార్పులు తీసుకువచ్చింది. పిల్లలకు పూర్వ ప్రాధమిక విద్యను సంపూర్ణంగా అందించుటకు చాలా కృషి చేసింది.

మాంతీస్టోరి విద్య విధానం సూత్రాలు :

- 1) పిల్లలకు సంపూర్ణమైన స్వేచ్ఛను ఇవ్వాలి. ఈ స్వేచ్ఛ పిల్లలో స్వీయ క్రమశిక్షణ, స్వీయ నిగ్రహం అభివృద్ధి చెందటానికి దారితీస్తుంది.
- 2) పిల్లలకు స్వంతంగా నేర్చుకునే సామర్థ్యం ఉంటుంది. కనుక పిల్లల స్వీయ అభ్యసనానికి అవకాశం కల్పించాలి.
- 3) పిల్లల సమగ్రమూర్తి మత్స్యాన్ని పెంపొందించడానికి శారీరక, మానసిక, సాంఖ్యిక ఉద్యోగ అంశాల్లో తగిన ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి.
- 4) జ్ఞానేంద్రియాల శిక్షణకు, చలన నాడుల సమర్థతకు ప్రత్యేక పరికరాలు రూపొందించి అమలు పరచడం జరుగుతుంది.
- 5) జట్టు పని కంటే వ్యక్తిగత పనికి ప్రాముఖ్యత ఇవ్వడం జరుగుతుంది.
- 6) పిల్లలు తమ చుట్టూ వున్న పరిసరాలను పరిశీలించి ప్రత్యక్ష అనుభవాల ద్వారా అవగాహన చేసుకోవడం నైపుణ్యాలు ఆర్జించడం అనేది ముఖ్యమైన అంశం.
- 7) ఆరోగ్యం, పరిశుద్ధతకు ప్రాధాన్యత వుంటుంది.
- 8) పిల్లలు స్వయం నిర్ణయాలు చేసుకోవడానికి అవకాశం కల్పించడం.
- 9) స్వయంగా తప్పులను సవరించుకుంటూ బోధనా పరికరాలను పయోగిస్తూ భావనలు అభ్యసించడం.
- 10) పిల్లల శారీరక, మానసిక అభివృద్ధి ఆధారంగా విద్య కార్యక్రమాలు ఇవ్వడం జరుగుతుంది.

మాంతీస్టోరి పారశాలలను (కాసాబంమెన్స్) “పిల్లల గృహాలు” అని పిలుస్తారు. ఈ పారశాలలో ఒక పెద్దగది ఇతర చిన్న గదులు ఉంటాయి. పెద్దగదిలో పిల్లలు అభ్యసించడం కోసం కొన్ని ప్రజ్ఞానాత్మక పనులు నిర్వహిస్తారు. ఇతర చిన్న గదులు పిల్లల ఆటలకు నిద్రపోవటానికి ఉపయోగిస్తారు. పిల్లలకు స్వీయ అభ్యసనం, నైపుణ్యాలు, జీవిత వాస్తవ విషయాలలో అభ్యసనం జరుపుతారు. ఇందుకోసం క్రింది పద్ధతులను ఉపయోగిస్తారు.

ఎ) చలన విద్య (Motor Education)

పిల్లల్లో చలన కౌశలాలు అభివృద్ధి పరచడానికి నడవడం, గెంతడం, కూర్చోవడం, పరుగెత్తడం, వస్తువులను ఎత్తడం, నీళను పెద్ద పాత్రల నుండి చిన్న పాత్రలలోకి వంచడం, కాగితాలు కత్తిరించడం, మడత పెట్టడం, గుండీలు

పెట్టుకోవడం వంటి కృత్యాల ద్వారా అవకాశం కల్పిస్తారు. వ్యక్తిగత పరిశుద్ధత, పరిసరాల పరిశుద్ధతను కూడా నేర్చారు. గదులు ఊడ్పడం, వస్తువులన్నింటిని క్రమ పద్ధతిలో అమర్చుకోవడం, మంచి ఆరోగ్యకరమైన అలవాట్లు నేర్చారు.

బ) జ్ఞానేంద్రియ పద్ధతి:

జ్ఞానేంద్రియ విచక్షణకు చెందిన నైపుణ్యాలను రంగు, రూపం, పరిమాణం, బరువు, ఉపోగ్రత భేదాలు (చల్లని, వేడి) మొదలైన భావాలను ప్రయోగాత్మకంగా చేసి తెలుసుకోవడం, అభివృద్ధి చేయడం జరిగింది. ఇందుకోసం రంగు రంగుల వస్తువులు, ఉచ్చ బోర్డులు, అవుట్ లైన్ చిత్రాలు మొదలైన సామాగ్రి అవసరమవుతాయి.

సి) విద్యా విషయాల అభ్యసనం :

మాంటిస్టీరి పద్ధతిలో 4 సంవత్సరముల వయస్సు వచ్చేటప్పటికీ విద్యా విషయాలలో బోధన ప్రారంభిస్తారు. వస్తువుల పేర్లు పలికించడం ద్వారా భాషా బోధన, ఉచ్చారణ దోషాలు సవరించడం జరుగుతుంది. పరనం, లేఖనం బోధిస్తారు. ప్రేసింగ్, బొమ్మలకు రంగులు అధ్యడం మొదలగు కృత్యాలు చేయించడం ద్వారా రాతపని ప్రారంభిస్తారు దశాంశ పద్ధతిలో తయారుచేసిన ఎరువు, నీలం కడ్డిల ద్వారా సంఖ్యలు పరిచయం చేస్తారు.

మాంటిస్టీరి పద్ధతిలో ఉపాధ్యాయుడి పాత్ర :

- 1) ఉపాధ్యాయుడు రిసోర్సు పర్సన్‌గా మాత్రమే వ్యవహరిస్తాడు.
- 2) విద్యార్థి కేంద్రికృత పద్ధతిలో, ఆగమన పద్ధతిలో అభ్యసనం జరుగుతుంది.
- 3) పిల్లలకు ఉద్ఘేగ వికాస అభివృద్ధిలో సహాయకారిగా వుంటాడు.
- 4) క్రీడా పద్ధతి ప్రదర్శన పద్ధతులను ఉపయోగిస్తాడు
- 5) ప్రయోగాలు చేయడంలో, కృత్యాలు, ఆటలలో పిల్లలను ప్రోత్సహిస్తాడు.
- 6) విద్యార్థి అంతర్గత అభివృద్ధి, ప్రవర్తనలను గుర్తించి మార్గదర్శకత్వం చేస్తాడు.

2.3.5 కిండర్ గార్డెన్ పద్ధతి

జర్మనీ దేశానికి చెందిన విద్యావేత్త హెడ్రిక్ ప్రోబెల్ 1837 సంవత్సరంలో బాడ్ భూంకన్ బర్లీలో స్థాపించిన “Play and Activity Institute”లో మొట్టమొదటి సారిగా కిండర్ గార్డెన్ అనే పదాన్ని ప్రవేశపెట్టడు. కిండర్ గార్డెన్ అనగా “బాలోద్వానం” అని అర్థం. ఇందులో పిల్లలు ప్రకృతిని పరిశీలించడం, తమ చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలను అవగాహన చేసుకోవడం ద్వారా తమంతట తామే ఈ ఉద్యానవనంలో పెరగడం అనేది ప్రధానమైన అంశం. పిల్లలు ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడుకోవడం, కలిసి ఆడుకోవడం ద్వారా వారిలో భావ ప్రకటన వ్యక్తమౌతుంది.

పార్యుప్రణాళిక : భాష, గణితం, విజ్ఞానశాస్త్రం, సంగీతం, కళలు, ఆధ్యాత్మిక పరమైన బోధనకు అనువైన అంశాలు.

కిండర్ గార్డెన్ విధ్యలో ప్రధాన సూత్రాలు :

- 1) పారశాల అనేది ఒక సాంఖ్యక ప్రయోగశాల.
- 2) శారీరక, మానసిక, నైతిక శక్తులను పెంపొందించే కార్యక్రమాలకు పని అనుభవం, స్వయంభావ ప్రకటనకు ప్రాధాన్యం

- 3) ఆటలతో పాటు కథలు, పాటలు, నిర్మణపు కృత్యాలు అభ్యసనలో అంతర్భాగం కావడం
- 4) ప్రకృతి అధ్యయనం, పరిశీలన కేంద్రంగా వ్యాసక్రూలు చేయడం
- 5) భావస్నేచ్ఛ, స్వయం క్రమశిక్షణకు, వివిధ మార్గాల ద్వారా అభ్యసనం చేయడానికి అవకాశం కల్పించడం
- 6) మూర్తి వస్తువుల ద్వారా అభ్యసన, జ్ఞానేంద్రియాలకు శిక్షణ ఇవ్వడం.

ప్రోబోల్ ఆటలను ప్రధానంగా చేసుకుని, తన కిందర్ గార్డెన్ విద్యలో 20 బహుమతులు, వృత్తులు అభివృద్ధి పరచాడు.

బహుమతులు:

బహుమతుల ద్వారా పిల్లలు ఆ బొమ్మల్లో వున్న వస్తువుల లక్షణాలను అనేఖిస్తారు. ఉదాహరణకు రకరకాల బంతులు, ఘన రూపాలు, స్ఫూర్థము, త్రిభుజికార చెక్కముక్కలు, వలయాలు, మైనపు ఉండలు, కార్డబోర్డు మొదలైనవి. ఈ బహుమతులను పిల్లలకు ఒక క్రమ పద్ధతిలో అందించడం జరుగుతుంది. తద్వారా పిల్లలు గణితపరంగా సంఖ్యాభావన, సమయం, వస్తువులను వివిధ రూపాల్లో అమర్చడం వంటి అంశాల పట్ల జ్ఞానం పొందుతారు.

వృత్తులు:

పై బహుమతులలోని వస్తువులను ఉపయోగించి నిర్వహించే కార్బూక్రమాలనే వృత్తులు అంటారు. ఉదాహరణకు ఘనరూపాలు, ఉపరితలాలు, గీతలు, బిందువులతో కృత్యాలు నిర్వహించబడును. కార్డబోర్డు, కాగితం, కర్ర మొదలైన వాటితో నిర్మణ కృత్యాలు చేపట్టడం జరుగుతుంది. బహుమతులు, వృత్తులు అనేవి ఒక మనోవైజ్ఞానిక శిక్షణ, ఇవి జ్ఞానేంద్రియాలైన దృష్టి స్పర్శలతో పిల్లలకు తగిన శిక్షణనిస్తాయి.

ఈ పద్ధతిలో అభ్యసన క్రింది విధంగా జరుగుతుంది.

- 1) కథలు చెప్పడం 2) పాటలు పాడటం 3) ఆటలు ఆడటం 4) నిర్మణం
- 1) **కథలు చెప్పడం :** కథలు వినడంలో పిల్లలకు ఏకాగ్రత, ఉత్సవకత, ఉపాపోత్సవ ఆలోచనలు కలుగుతాయి.
- 2) **పాటలు పాడటం :** అభినయాల ద్వారా పిల్లలు తమ హోవభావాలను వ్యక్తికరణ చేస్తారు. ఇంద్రియాలు, కండరాలు, కాళ్ళ చేతుల మధ్య సమన్వయం ఏర్పడుతుంది.
- 3) **ఆటలు ఆడటం :** ఆటల ద్వారా పిల్లల్లో భావ వ్యక్తికరణతో పాటు కండరాలు, అవయవాలు బలపడటం, వీటి మధ్య సమన్వయంతో పాటు సాంఘికీకరణ జరుగుతుంది.
- 4) **నిర్మణం :** నిర్మణ కృత్యాలు ఇవ్వడం ద్వారా పిల్లలు చేతులతో నేర్చుగా పనిచేయడంతో పాటు సృజనాత్మకత అభివృద్ధి చెందుతుంది.

పై కృత్యాలు నిర్వహించడం ద్వారా పిల్లల్లో స్వయం వివరాన, స్వయంభావ ప్రకటన, స్వయం అధ్యయనం వంటి సామర్థ్యాలు అభివృద్ధి చెందుతాయి. ఈ పద్ధతిలో పిల్లలు కంరస్థ చేయరు. ఉపాధ్యాయుడు కేవలం సహాయకారిగా వుంటూ పిల్లలను వివిధ కృత్యాలలో పాల్గొనేటట్లు ప్రోత్సహిస్తాడు. అవసరమైన సామాగ్రిని అందుబాటులో ఉంచుతాడు.

2.3.6 పియాజే పద్ధతి :

ఫైంచి దేశానికి చెందిన పియాజీ పిల్లల జ్ఞానాత్మక వికాసంపై అనేక పరిశోధనలు చేశాడు. కనుక్కొవడం, జ్ఞాపీ యందుంచుకోవడం, వర్గీకరించడం, క్రోడీకరించడం, సాధారణీకరణ వంటి ప్రక్రియలన్నీ ప్రజ్ఞక సంబంధించిన అంశాలుగా పేర్కొన్నాడు.

చిన్న పిల్లల బోధనా పద్ధతులపై ఈ క్రింది మనో వైజ్ఞానిక సూట్రాలు సూచించాడు.

- 1) ఏదైనా ఒక వస్తువు గురించి తెలుసుకోవాలంటే దానితో చర్య జరపాలి. తమంతట తాము వస్తువులను నిర్వహించగల మార్గాలు కనుగొనాలి.
- 2) పిల్లలు ప్రయోగ పూర్వకంగా వస్తువులతో చర్య జరపాలి.
- 3) పిల్లలు ఏవిషయానికి ఎక్కువ ప్రేరణ పొందుతున్నారో గ్రహించాలి.
- 4) బోధనలో చురుకైన పద్ధతులు ప్రవేశపెట్టాలి. పిల్లలు స్వయంగా, స్వచ్ఛగా అన్వేషించడం, ప్రశ్నించడం కనుగొనటం చేయాలి.
- 5) ఉపాధ్యాయుడు పిల్లల మేళన్లు, అభ్యసన తెలుసుకోవడానికి ప్రయోగాలు చేయాలి.

బోధనా పద్ధతులు :

- 1) అనేక రకాలైన అనుభవాలు కల్పించుట : పిల్లలలో పరిశేలన, అనుభవాల ఆధారంగా వారిలో గ్రహణ శక్తి, జ్ఞానం భావనలు కలిగేలా రకరకాల కృత్యాలు వారితో చేయించాలి.
- 2) భాషా వైపుణ్యాలకు ప్రాముఖ్యత : స్వయం ప్రకటన, విచక్షణ, ఆలోచనలు, ఇతరులతో సంభాషించడం వంటివన్నీ భాష పైనే ఆధారపడి వుంటాయి. కనుక భాషా జ్ఞానాన్ని పెంచే కృత్యాలు మాట్లాడించడం, చదివించడం, తోచిపిల్లలతో కబుర్లు చెప్పడం వంటివి చేయించాలి.
- 3) తెలివిని పెంచడానికి ప్రాముఖ్యత : చర్చలలో పాల్గొనడం, ప్రశ్నలు వేయడం, ఆలోచింపచేయడం వంటి కృత్యాల ద్వారా తెలివిని పెంచడానికి కృషి చేయాలి.
- 4) అభ్యసనకు అనుకూలమైన పరిసరాలు కల్పించుట : పిల్లలకు ఆసక్తిని, ఆహారాన్ని కలిగించే పరిసరాలు ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా పిల్లలలో అభ్యసన బాగా జరుగుతుంది.

2.3.7. మార్గదర్శక సూట్రాలు:

అభ్యసనానికి ఆధారంగా ఆట మరియు కళ అనుభవం పొందడమే గాని నిపుణత సాధించడం కాదు.

National Focus Group on ECCE ప్రకారం పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ మరియు విద్య ప్రణాళిక ఈ క్రింది మార్గదర్శక సూట్రాలనునరించి రూపొందించాలని అభిప్రాయపడింది. ECCE ఉపాధ్యాయులకు వీటిపై అవగాహన ఎంతైనా అవసరం.

ఎ) అభ్యసనానికి ఆధారంగా ఆట:

పాశ్చాత్య విద్యావేత్తలైన రూసో, జాన్డూయియా, మాంటిసోరి, ప్రోబెల్ మొదలైన విద్యావేత్తలు పూర్వ బాల్యదశ

విద్యలో క్రీడల ప్రాధాన్యతను గుర్తించారు. భారతీయ విద్యా వేత్తలైన గాంధీ, తాగూర్, గిజాబాయి మొదలైన వారు కూడా శిశుకెంద్రికృత, క్రీడా పథ్థతుల ప్రాధాన్యతను వివరించారు. పియాజే, బ్రూనర్, వైగోటోస్క్ వంటి మనో విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలు కూడా ఆటలు మరియు కృత్యాల ద్వారా పిల్లలు సహజంగా నేర్చుకుంటారని నిరూపించారు.

ఆట సహజమైనది, ఆకర్షణీయమైనది మరియు పిల్లలు సహజంగా నేర్చుకోవడానికి ప్రేరేపిస్తుంది. పిల్లలు అన్ని రంగాలలో అభివృద్ధి సాధించడానికి ఆటలు తోడ్పడతాయి. ఉదాహరణకు శారీరక నియంత్రణాపై పట్ట సాధించడం, సృజనాత్మక మరియు సామాజిక నైపుణ్యాలు పెంపాందించడం, ఉద్యోగ నియంత్రణ మరియు భాషా కౌశలాలు పెంపాందించుటకు ఆట ప్రేరేపిస్తుంది.

ఇసిసిఇ (ECCE) కేంద్రంలో వివిధ రకాల వస్తువులతో పిల్లలను పర్యవేక్షిస్తూ ఆటలు ఆడించాలి. ఉదాహరణకు బంతులు, ఇసుక పెట్టెలు, ఊయలలు, బొమ్మలు మొదలగునవి. ఈ దశలో పిల్లలు ఒకచోట ఎక్కువసేపు కూర్చోలేరు. వారు నిత్యచైతన్య వంతులు. ఎగరడం, గంతులు వేయడం, పరుగెత్తడం, ఊగడం, నవ్వుటం మొదలైన పనులు వారికెంతో ఉత్సాహం కలిగిస్తాయి. ఈ చర్యల వల్ల వీరి అవయవాలకు తగిన వ్యాయమం కలిగి పిల్లల సమగ్ర వికాసానికి తోడ్పడతాయి. ఆటల ద్వారా పిల్లలు అనేక విషయాలు నేర్చుకుంటారు. పిల్లలలో అణగారి వున్న ఉద్యోగాలు బయటికి నెట్టబడతాయి.

బయటి ఆటలు : పరుగెత్తడం, గెంతడం, తాడాట, బంటికాలిమీద గెంతడం, సైకిలు త్రాక్కడం, మొదలైన ఆటలు ఆడటం వలన పిల్లల్లో స్థాల కండరాల అభివృద్ధి జరుగుతుంది. కండర చలనం మీద నియంత్రణ ఏర్పడుతుంది.

లోపలి ఆటలు(ఇండోర్ గేమ్స్) : తిన్నగా, వంకరగా వున్న గీతలాపై నడుచుట, తాడు మీద నడవడం, తాడు క్రింద నుండి ప్రాకుట మొదలైన ఆటలు ఆడించుట వలన పిల్లల్లో చలన నైపుణ్యాలు పెంపాందుతాయి.

పిల్లలు సమూహాలలో ఆడుట వలన వారిలో సామాజిక వికాసం, ఉద్యోగ నియంత్రణ అలవడతాయి. డ్రాయింగ్, గీతలు గీయడం, రంగులు వేయడం, జతపరచడం వంటి ఆటల ద్వారా వ్యక్తికరణ నైపుణ్యాలు పెంపాందుతాయి. ఆటలు పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధి రంగాలన్నింటిలో తమ ప్రభావాన్ని చూపిస్తాయి.

బ) అభ్యసనానికి ఆధారంగా కళ

అభ్యసనం పట్ల ఆసక్తిని కలిగించడానికి మరియు సానుకూల ధృక్ఫుథం ఏర్పరచుకోవడానికి పూర్వభాల్యదశ విద్య పునాది అవుతుంది. పిల్లలు సంతోషంగా అభ్యసించడానికి, తమ భావాలను వ్యక్తపరచడానికి కళలు ఉపయోగపడతాయి. కళలు సహజంగానే పిల్లలలోని అభిరుచుల్ని, సృజనాత్మకతను బహిర్గత పరుస్తాయి. ప్రతిరోజు ఆట, పాటలకు కళలకు సమయాన్ని కేటాయిస్తూ ఆఫోడకర వాతావరణాన్ని ఏర్పరచవచ్చు.

సృజనాత్మక నాటీకల ద్వారా పిల్లల పరిశీలనా శక్తిని పెంపాందించవచ్చు. పాటలు పాడటం, సృత్యం, పెయింటింగ్ రంగులద్దడం మొదలగు కృత్యాలు పిల్లల్లో చలన కౌశలలాలతో పాటు భాషా జ్ఞానము, సృజనాత్మకత పెంపాందించవచ్చు. తమ చుట్టూ వున్న వస్తువుల బొమ్మల గీయడం ద్వారా వారిలో పరిశీలనాశక్తి పెంపాందుతుంది.

పిల్లలకు పెద్దవాళ్లు ఉపయోగించే వస్తువులు ఉదాహరణకు కళజోళ్లు, బూట్లు, కర్రలు, చెప్పులు, పర్సులు, బ్యాగులు మొదలగు ప్రమాదం లేని వస్తువులు ఇచ్చి వాటిని ధరించి పెద్దవాళ్లలాగా నటించమంటే వాళ్లు ఎంతో ఉత్సాహంగా చేస్తారు. ఇలాంటివి వారిలో ధైర్యాన్ని నమ్మకాన్ని కలిగిస్తాయి.

పరిసరాలలోని కళాకారులను కేంద్రానికి పిలిపించి వారితోపాటు పిల్లలు కలిసి పాడటం, నృత్యం చేయడం, నటించడం లాంటి అవకాశాలు కల్పిస్తే వారికి కళల పట్ల ఆసక్తి పెరుగుతుంది. ఈ విధంగా పిల్లల్లో కళల పట్ల ఆసక్తిని పెంపాందించి తద్వారా అభ్యసనాన్ని అభివృద్ధి పరచవచ్చు.

సి. అనుభవం పొందడమే గాని నిపుణత సాధించడం కాదు

పూర్వబాల్యదశ పిల్లల్లో జ్ఞానాత్మక వికాసం కలిగించడానికి అనేక రకాలైన ఆసక్తికరమైన కృత్యాలు కల్పిస్తూ పిల్లలను ఉత్సాహంగా వుంచాలి. ఈ కృత్యాల ద్వారా పిల్లల్లో అనుభవాలు కలిగించడానికి ప్రయత్నించాలే గానీ ఆయా కృత్యాలలో పిల్లలు నైపుణ్యం సాధించాలని భావించకూడదు. ఉదాహరణకు ఎంబ్రాయిడరీ, సంప్రదాయ నృత్యం, చిత్రలేఖనం వంటి నైపుణ్యాలో కూడిన పనులు పిల్లలు చేయలేరు. కానీ ఆ బట్టల దారాల రంగులు, అల్లికలు, నాట్య భంగిమలు, వేషధారణ మొదలగు అంశాలపట్ల అవగాహన పొందుతారు ఆనందిస్తారు.

అటపాటులలో పాల్గొన్నప్పుడు అనుభవం పొందడం ముఖ్యం. వాటిలో బాగా నైపుణ్యం సంపాదించనపసరం లేదు. పిల్లలకు వివిధ రకాల వస్త్రధారణ, ఆహారపు అలవాట్లు, వేడుకలు, వివిధ మతాల పండుగులు జరుపుకోవడం, జాతరలు, ఉత్సవాలు మొదలగునవి చూపించినచో వాటికి సంబంధించిన అనుభవాలు పొందుతారు. తరగతి గదిలోని వివిధ మతాల, భాషల, సంస్కృతుల పట్ల పిల్లలకు అనుభవాలు కలిగించి తద్వారా సమాజంలోని సామాజిక నైపుణ్యం పట్ల అవగాహన కలిగించవచ్చు.

2.4 పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధి రంగాలు - వాటికి సంబంధించిన కృత్యాలు

ECCE విద్యాప్రణాళిక పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధికి తోడ్పడేదిగా వుండాలి. కనుక పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధి రంగాల గురించిన జ్ఞానం ఉపాధ్యాయునికి అవసరం. శిశువు అభివృద్ధి వంశపారం పర్యంగా సంక్రమించే జన్మము మరియు పెరిగే పరిసరాలపై ఆధారపడి వుంటుంది. కాబట్టి తగిన వాతావరణం కల్పించడం ద్వారా పిల్లలలో పూర్తి శక్తి సామర్థ్యాలు అభివృద్ధి చెందడానికి సరైన పునాదులు వేయవచ్చు. పూర్వ బాల్యదశ పిల్లలకు అతి కీలకమైనది. జాతీయ విద్యా ప్రణాళిక చట్టం (NCF2005) ప్రకారం బాల్యరంభ దశలో అభివృద్ధి చెందే శారీరక, మానసిక వికాసం, భావోద్యోగ వికాసం, సామాజిక వికాసం మరియు భాషాభివృద్ధి వారు భావి జీవితంలో సాధించే విజయాలకు గట్టి పునాది వేస్తాయి. వ్యక్తి జీవితంలో 90% మెదడు అభివృద్ధి 5 సంవత్సరాల వయస్సు లోపే జరుగుతుందని అధ్యయనాల ద్వారా తెలుస్తుంది. కావున పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధికి ఈ దశలో మనం కలిగించే అనుభవాలు అత్యంత కీలకమైనవి. పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధి అనగా అన్ని రంగాలలో అభివృద్ధి మరియు వాటి వికాసానికి కలిగించవలసిన కృత్యాల గురించి తెలుసుకుండాం.

పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధి రంగాలు:

- 1) చలన చాలక రంగం (Motor Domain)
- 2) జ్ఞానేంద్రియ రంగం (Sensory Domain)
- 3) జ్ఞానాభివృద్ధి రంగం (Cognitive Domain)
- 4) భాషాభివృద్ధి (Language Domain)
- 5) సామాజిక, ఉద్యోగ వికాసం (Social, Emotional Development)
- 6) వ్యక్తిగత రంగం (Personal Domain)

7) స్వజనాత్మక మరియు భావాత్మక రంగం
(Creative Aesthetic)

పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధి అనగా పైన
పేర్కానబడిన అన్ని రంగాలలో అభివృద్ధి
చెందడం ఒక రంగంలో అభివృద్ధి మరొక రంగంలో
అభివృద్ధికి తోడ్పురుతుంది. ఆయా రంగాల ప్రభావం
ఈ పక్క పటం ద్వారా తెలుసుకోవచ్చు.

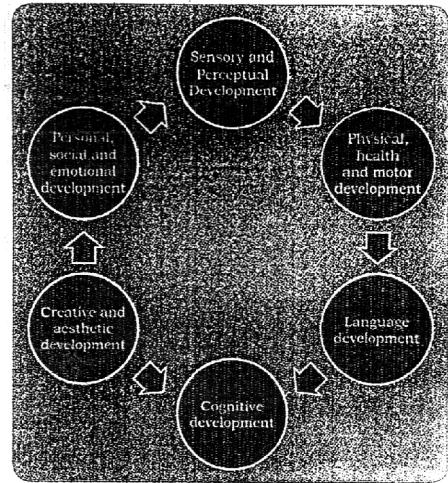

Figure - 1: Domains of Development Page : 9 Exemplar Guidelines for implementation of Early child hood care and Education Curriculum NCERT

2.4.1 చలన చాలక రంగం: (Motor Domain)

పిల్లల అభివృద్ధిలో శారీరక పెరుగుదల అత్యంత ప్రభావంతమైనది అప్పుడే వుట్టిన శిశువుకు తన శారీరక చలనం మీద నియంత్రణ ఉండదు. క్రమంగా ఎముకల, కండరాల ఎదుగుదల, నరాల పరిపక్వత జరుగుతుంటే శారీరక చలనంలో వేగం, బలం, నిర్దిష్టత, సమన్వయం పెరిగి చేతులు, కాళ్ళ ఇతర కండరాలను వినియోగించుగలగుతాడు. ఇలా తన శరీర భాగాన్ని వినియోగించగలగడాన్ని “శారీరక నియంత్రణాభివృద్ధి”గా చెప్పవచ్చు.

నాడీ కేంద్రాలు, కండరాల సమన్వయం ద్వారా జరిగే శరీర చలనాన్ని “చలనాత్మక వికాసం” లేదా “శారీరక నియంత్రణాభివృద్ధి”గా నిర్వచించవచ్చు.

శారీరక మరియు చలనకండరాల అభివృద్ధిపై ప్రభావం చూపే అంశాలు:

శారీరక మరియు చలన కండరాల అభివృద్ధిపై ఈ క్రింది అంశాలు ప్రభావం చూపుతాయి.

- * వంశపోరం పర్యుత
- * శారీరక ఆరోగ్యం
- * పోషణ
- * లింగబేధం
- * అభ్యసించే అవకాశాలు
- * ఆరోగ్యకరమైన వాతావరణం
- * వ్యాయామాన్ని కలిగించే ఆటలు, పాటలు మొదలగునవి.

శారీరక మరియు చలనాత్మక వికాసం, విద్యుకోసమే కాకుండా వయస్సు పెరుగుతున్న కొద్దీ పాల్గొనిపిన అనేక రకాల కార్బూక్టర్ మాలకు కూడా అవసరం. చలనాత్మక వికాసాన్ని 2 రకాలుగా విభజించవచ్చు. అవి (1) స్థాల కండరాల అభివృద్ధి 2) సూక్ష్మ కండరాల అభివృద్ధి

1) స్థాల కండరాల అభివృద్ధి :

శరీరంలోని పెద్ద కండరాలైన చేతులు, కాళ్ళు, తొడలు, ఛాతీ వంటి వాటిపై నియంత్రణ సాధించడాన్ని “స్థాల కండరాల సమన్వయాభివృద్ధి” అంటారు.

2) సూక్ష్మ కండరాల అభివృద్ధి:

చేతి వేళలు, మణికట్టు కండరాల కదలికలపై నియంత్రణ, కన్ను - చేయి సమన్వయాన్ని సాధించడాన్ని “సూక్ష్మ కండరాల సమన్వయాభివృద్ధి” అంటారు.

చలనాత్మక వికాసానికి ECCE కేంద్రాలలో నిర్వహించదగిన కృత్యాలు

స్థాల కండరాలకు సంబంధించిన కృత్యాలు	సూక్ష్మ కండరాల అభివృద్ధికి కృత్యాలు
నడక	చించడం, అతికించడం
పరిగెత్తడం	కత్తిరించడం
ఎక్కడం, దూకడం, పాకడం	ఏరడం
గెంతడం	చిత్రలేఖనం, రంగులు వేయడం
పట్టుకోవడం	కుట్టడం, గుండీలు పెట్టడం
విసరడం, తన్నడం	నృత్యం చేయడం
ఈత	
తాడుతో గెంతడం	
బంటికాలిమీద గెంతడం	
సైకిల్ తొక్కడం	

పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధిలో చలనాత్మక వికాసం అత్యంత ప్రభూవంతమైనది. కనుక పై కృత్యాలను విద్యార్థులకు కలిగించి వారిలో చలనాత్మక సైపుణ్యాలను పెంపొందించుటకు కృషి చేయాలి.

2.4.2 జ్ఞానేంద్రియ వికాస రంగం (Sensory Domain)

శిశువు ఎదుగుదలతో పాటు జ్ఞానేంద్రియాల ప్రతిస్పందనల వికాసం జరుగుతుంది. విషయాలను నేర్చుకోవడానికి అవగాహన చేసుకోవడానికి, పంచేంద్రియాలు పునాది. రుచి, వాసన, వినికిడి, చూపు, స్వర్గ అను ఈ పంచేంద్రియాలు ఏ అనుభవానికైనా ద్వారం లాంటివి. వీటి ద్వారా పిల్లలు తమ పరిసరాల నుండి అనేక అనుభవాలు పొందుతారు. మేఘివరమైన నేర్పువల్ల, మానసిక సామర్థ్యం వల్ల ఈ అనుభవాలు జ్ఞానంగా రూపొందుతాయి. జ్ఞానేంద్రియాలకు సంబంధించి పిల్లలు ఈ క్రింది మానసిక సామర్థ్యాలు కలిగి వుంటారు.

జందియాలు	సామర్థ్యాలు
1) చూపు	రంగు, రూపం పట్ల అవగాహన
2) వాసన	మంచి, చెడు వాసనలు తెలుసుకోవడం, వాటి మధ్య బేధం గుర్తించుట
3) వినికిడి	శబ్ద భేదాలను గుర్తించుట
4) రుచి	రుచులలో రకాలు వాటి మధ్య భేదాలను గుర్తించుట
5) స్పృశ్య	వస్తువుల స్వభావంలో తేడాలు గుర్తించుట

పిల్లలో జ్ఞానేంద్రియ వికాసం కలిగించుటకు ECCE కేంద్రాలలో చేపట్టదగు కృత్యాలు

చూపు : వివిధ రంగులు, ఆకారాలలో గల వస్తువులు, బొమ్మలు చూపించి వాటిలోని భేదాలు, పోలికలు గుర్తింప చేయుట.

వాసన: పరిసరాలలోని పూలు, పండ్లు మరియు ఆహార పదార్థాలను పిల్లలతో వాసన చూపించి వాటి మధ్య భేదాలు గుర్తింపచేయుట నువ్వాసన, దుర్వాసనల మధ్య బేధం తెలియచేయుట.

వినికిడి: రకరకాల వస్తువులను ఉపయోగించి శబ్దాలను గుర్తింపచేయుట. ఉదాహరణకు చప్పట్లు కొట్టడం, రేడియో, సెల్ఫోను, టి.వి. శబ్దాలు వినిపించడం, డబ్బులో గులకరాళ్లు, ఇసుక మొగించడం మొదలగునవి.

రుచి: రకరకాల ఆహార పదార్థాలను పిల్లలకు రుచి చూపించి తీపి, పులుపు, ఉపు కారం మొదలగు రుచుల భేదాలను గుర్తింపు చేయుట

స్పృశ్య: మెత్తని ఇసుక, బంకమట్టి, గుడ్డ ముక్కలు, చెక్క ముక్కలు, లోహపు ముక్కలు, వేడి, చల్లని నీరు గల పొత్తలు మొదలగు వానిని స్పృశింపజేయడం, కళ్లు మూసుకుని తాకి స్పృశ్య ద్వారా గట్టిదనం, మెత్తదనం, నునుపుదానం, వేడి, చల్లదనం, మొదలగు వానిని గ్రహింపచేయం.

ఈ విధంగా కృత్యాలు నిర్వహించడం ద్వారా బాలల్లో జ్ఞానేంద్రియా వికాసాన్ని కలిగించి పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధికి దోహదం చేయవచ్చు.

2.4.3 జ్ఞానాభివృద్ధి రంగం (Cognitive Domain)

పిల్లల మానసిక కార్యకలాపాలైన ప్రత్యేకం, స్మృతి, అవధానం, ఆలోచన, వివేచన, ప్రజ్ఞ, స్వజనాత్మకత లాంటి అంశాలను ప్రభావితం చేసే మానసిక ప్రక్రియలలో జరిగే మార్పులను “జ్ఞానాత్మక వికాసం” అంటారు. పిల్లల్లో జ్ఞానాత్మక వికాసం భావనను ప్రవేశపెట్టింది. సింపుర్లాండ్కు చెందిన మనోవైజ్ఞానిక శాస్త్రవేత్త జాన్ పియాజే (1896-1980) ఈయన పిల్లల జ్ఞానాత్మక వికాసం గురించి విస్తృతంగా పరిశోధన చేసి అది పిల్లల్లో 4 దశలలో జరుగుతుందని ప్రతిపాదించాడు.

- 1) ఇంద్రియ చాలకదశ (0-2 సంాలు)
- 2) పూర్వ ప్రచాలక దశ (2-7 సంాలు)
- 3) మూర్త ప్రచాలక దశ (7-12 సంాలు)
- 4) అమూర్త ప్రచాలక దశ (12 సంాలు పైన)

పిల్లల వయస్సు ప్రకారం ఆయా దశల గుండా జ్ఞానాత్మక వికాసం అభివృద్ధి చెందుతుంది. వైయుక్తిక భేదాల వల్ల కొంతమంది పిల్లల్లో ఆయా దశలు దాటడంలో ఎక్కువ లేదా తక్కువ కాలం తీసుకోవచ్చు. కానీ ప్రతి ఒక్కరూ ఈ దశల గుండా వెళ్లాలని అని పియాజే వివరించాడు. తమ పరిసరాలను అర్థం చేసుకుని తమను తాము పరిసరాల కనుగొఱంగా మలచుకోవడాన్ని “జ్ఞానాత్మక వికాసం” అంటారు.

వ్యక్తి పుట్టినప్పటి నుండి తన పరిసరాలతో ప్రతి చర్యలను జరుపుతూ ప్రపంచానికి సంబంధించిన జ్ఞానాన్ని సంపూర్ణంగా ఉండు

- పియాజే

పిల్లలందరిలో జ్ఞానాభివృద్ధి ఒకేలా కనిపించినా అభివృద్ధి వేగంలో తేడాలుంటాయి. ఈ తేడాలకు గల కారణాలు 2 రకాలు

- 1) స్వాభావిక కారణాలు : పుట్టుకతో స్వాభావికంగా వచ్చిన శక్తియుక్తులను బట్టి పిల్లల జ్ఞానస్థాయిని కొంతవరకు నిర్ణయించవచ్చు.
- 2) పరిసర సంబంధ కారణాలు :
 - ఎ) పెద్దల, పిల్లల వరస్వర సంబంధం
 - బి) తమ స్థాయి పిల్లలతో సంబంధం
 - సి) సామాజిక పరమైన తేడాలు
 - డి) సామాజిక భావోద్యేగం

పిల్లల్లో జ్ఞానాత్మక వికాసం కలిగించడానికి నిర్వహించవలసిన కృత్యాలు :

పిల్లల్లో జ్ఞానాత్మక వికాసం కలిగించడానికి వారిలో జ్ఞాపకశక్తి, పరిశీలన, గ్రహించడం, క్రమబద్ధమైన ఆలోచన, వర్గీకరణ, సమస్యల పరిష్కార నైపుణ్యం మొదలగు శక్తులను పెంపొందించాలి. దీనికసం ఈ క్రింది కృత్యాలు నిర్వహించాలి.

- 1) పిల్లలతో జ్ఞాపకానికి సంబంధించిన ఆటలు చిన్న సమూహాలలో ఆడించడం, ఉదాహరణకు పిల్లలకు 5 లేక 6 వస్తువులను చూపి తరువాత వాటిని దాచి, వాటి పేర్లు పిల్లలతో చెప్పించుట
- 2) వివిధ రంగులలో గల వస్తువులను చూపి వాటి రంగులను పిల్లలతో గుర్తించచేయుట.
- 3) జతపరచుట : వరస్వర సంబంధం ఉన్న వస్తువులను ఒక సంచిలో వేసి వాటిని జతపరచమనుట
ఉండా : పెన్నిలు - రబ్బరు, పలక - బలపం, వస్తువులు - వాటి బొమ్మలు

- 4) ఆకారాల పట్ల అవగాహన : వృత్తం, చతురష్టం, దీర్ఘ చతురష్టం, త్రిభుజం లాంటి ఆకారాలను గుర్తింపచేయడం
- 5) పరిసరాల అవగాహన : పరిసరాలలో మొక్కలు, జంతువులు, పట్లలు, ఫూలు, పండ్ల గురించి అవగాహన కలిగించుట
- 6) వర్గీకరణ : ఆకారం, పరిమాణం లాంటి భావనలు పిల్లలు వర్గీకరణ చేయుటకు కృత్యాలు నిర్వహించాలి. ఉదాహరణకు వేర్పేరు ఆకారాలు, పరిమాణం గల వస్తువులు ఇచ్చి వాటిని వేరు చేయమనడం.
- 7) క్రమ ఒధమైన ఆలోచన : మనం ప్రతిరోజు చేసే పనుల్లో వున్న క్రమాన్ని పిల్లలతో చర్చించడం. ఉదాహరణకు పిల్లల దైనందిన కార్బూక్రమాలను ECCE కేంద్రంలో జరిగే కార్బూక్రమాలను వరుస క్రమంలో చెప్పించుట
- 8) చిత్రాలు, ఫోటోలు, నమూనాలు చూపి నిజ వస్తువుల గురించి చెప్పించడం.
- 9) రంగుల వేయడం, చిత్రాలు గీయడం.
- ఇలాంటి కృత్యాలు బాలల ప్రవర్తనల్లో జ్ఞానాత్మక వికాసాన్ని పెంపొందించవచ్చు.

2.4.4. భాషాభివృద్ధి రంగం (Language Development)

పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధికి భాషాభ్యాసం తప్పనిసరి. తన అభిప్రాయాలు, ఆలోచనలు, భావనలు ఇతరులకు తెలియచేయడానికి, ఇతరుల భావనలు అవగాహన చేసుకోవడానికి, భాషాభ్యాసం అవసరం. అంతేకాకుండా జ్ఞాపకశక్తి, తార్మికశక్తి, సమస్యాభివృద్ధికి భాషాభ్యాసం అవసరం. భాష ద్వారా సంస్కృతి ఒక తరం నుండి మరొక తరానికి అందజేయబడుతుంది. ఫూర్చ బాల్యదశ పిల్లలు చిన్న చిన్న మాటలు, ఆ తర్వాత చిన్న చిన్న వాక్యాల ద్వారా తమ భావాలను వ్యక్తికరిస్తారు.

పిల్లల భాషా వికాసానికి కావలసిన నైపుణ్యాలు ప్రధానంగా 4. అవి 1) వినడం, 2) మాట్లాడటం, 3) చదవడం 4) ప్రాయడం పిల్లల్లో భాషా నైపుణ్యాల అభివృద్ధికి ఈ క్రింది కృత్యాలు నిర్వహించాలి.

- 1) **వినడం :** పిల్లల్లో శబ్దగ్రహణ నైపుణ్య వికాసం, శబ్ద భేదాలను గుర్తించడం, విన్నది అర్థం చేసుకోవడం వంటి సామర్థ్యాలు పెంపొందించాలి. పిల్లలకు వినడం పట్ల ఆసక్తి కలిగించే విధంగా కథలు, పాటలు, సంభాషణలు, సూచనలు వినిపించాలి. రేడియో, టేప్రికార్డరు, సెల్ఫోనుల ద్వారా ఆసక్తిని కలిగించే పాటలు, కథలు, సంభాషణలు వినిపిస్తే పిల్లలు ఆసక్తిగా వింటారు. భాషాపరమైన ఆటలు ఆడించడం, మధ్యలో ప్రశ్నలు వేయడం ద్వారా విన్నది అవగాహన చేసుకున్నారా లేదా అని తెలుసుకోవడం ద్వారా పిల్లలు వినికించి శక్తిని పెంచుకునేలా కృషి చేయాలి.
 - 2) **మాట్లాడటం :** తమ భావాలను స్వేచ్ఛగా, ధారాళంగా, స్పష్టంగా వ్యక్తికరించగలగడం, ఫూర్చ వాక్యాలలో మాట్లాడగలగడం, క్రమ పద్ధతిలో మాట్లాడగలగడాన్ని మాట్లాడే నైపుణ్యంగా భావించవచ్చు.
- ఏదైనా వస్తువును గురించి, సంఘటన గురించి లేదా బొమ్మ, చార్పును ఉపయోగించి పిల్లలు స్వేచ్ఛగా

మాట్లాడటానికి ప్రోత్సహిస్తే పిల్లల్లో మాట్లాడే నైపుణ్యం పెరిగి భాషాభివృద్ధి జరుగుతుంది. కబుర్లు, కథలు, నాటకీయత, పద నిర్మాణ కార్యక్రమాలు, పద బంధాలు మరియు గొలుసు పదాలు మొదలగు కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం ద్వారా పిల్లల్లో మాట్లాడే సామర్థ్యాన్ని పెంపాందించాలి.

- 3) చదవడం : ECCE కేంద్రాలలో పూర్వపరున (పరన సంసిద్ధత) కార్యక్రమాలే ఉండాలి. చదవడం పట్ల పిల్లలకు ఆసక్తి కలిగించే కార్యక్రమాలు ఏర్పాటు చేయాలి. పిల్లలు ముఖ కవళికలను, గుర్తులను, చిత్రాలను, కార్పూసులను పరిశీలిస్తారు. బొమ్మలు, చిత్రాలను చూసి చదవడం, మాటల పోటీలు, ఆటలు, ఆడించటం లాంటి కార్యక్రమాలను ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా పిల్లలను చదవడానికి సంసిద్ధులను చేయవచ్చు. అక్షరాల ఆకారం మరియు ఉచ్చారణలో భేదం అర్థం చేసుకుంటారు.
- 4) రాయడం : పూర్వ బాల్యదశలో పిల్లల్లో రాయడానికి కావలసిన పరిపక్వత ఉండదు. అనగా కళలకు, చేతికి సమస్యలు, ఆకారాలు, రూపాల్చి పోల్చుగల శక్తి ఉండదు. ECCE కేంద్రాలలో పిల్లలకు పూర్వాలేఖన సామర్థ్యాలు పెంపాందించే కార్యక్రమాలు ఏర్పాటు చేయాలి.

మట్టి బొమ్మలు చేయడం, కత్తిరించడం, అంటించడం లాంటి స్యాజనాత్మక పనులు పిల్లలతో చేయించాలి. పూసలు గుచ్ఛటం, ఆకులు కుట్టడం, గళలో రంగులు వేయడం, చుక్కల్ని గీతలుగా కలపడం, బ్రేసింగ్, ఆకారాలు, సమూహాలు గీయడం, అసంపూర్తి ఆకారాలను పూర్తి చెయ్యడం మొదలగు పనులు చేయించాలి. తడ్చూరా మంచి కందర సమస్యలు అభివృద్ధి చెంది లేఖనా సంసిద్ధత పొందుతారు.

పిల్లల భాషాభివృద్ధికి ఈ క్రింది కార్యక్రమాలు నిర్వహించాలి.

- 1) తల్లిదండ్రులు, పెద్దలు కథలు, కబుర్లు చెబుతూ పిల్లలతో ఎక్కువ సమయం గడపాలి.
- 2) పుస్తకాలు, పత్రికలు, బొమ్మలు పిల్లలకు అందుబాటులో ఉంచాలి.
- 3) దృశ్య ప్రశంస మాధ్యమాలు, తోలు బొమ్మలు, లఘు చిత్రాలు పిల్లల అనుభవంలోకి తేవాలి.

2.4.5 సామాజిక, ఉద్యోగ వికాసం (Social & Emotional Development)

సామాజిక అభివృద్ధి అంటే పిల్లల్లో స్టోబావికమైన ప్రవర్తన మొదగుపడి పరిసరాలకు తగినట్లు ప్రవర్తించడం. సామాజిక, ఉద్యోగాభివృద్ధి రెండూ కలిసి పనిచేస్తాయి. కొంతమంది పిల్లలు, ఉత్సాహంగా, చౌరవగా, స్వాతంత్రంగా వుంటే మరికొందరు సిగ్గగా, ఉదాసీనంగా ముడుచుకుపోయి వుంటారు. ఒకే పిల్లవాడు వేరు వేరు సందర్భాలలో వేర్చేరుగా వుంటాడు. చుట్టూ ఉన్న పరిస్థితులు, వ్యక్తులు దీనికి కారణం కావచ్చు. వారికి తగిన ప్రోత్సాహం లభిస్తే మంచి ఫలితాలు సాధిస్తారు. అందుకే పిల్లల సమగ్ర వికాసంలో సామాజిక, ఉద్యోగాభివృద్ధికి ఎంతో ప్రాధాన్యత ఉంది.

పిల్లల్లో వివిధ రకాల సామాజిక ఉద్యోగ ప్రవర్తనలకు కారణాలు:

- ఎ) తల్లిదండ్రుల సమ్మకాలు, ప్రవర్తన, చుట్టూ ఉన్న సంస్కృతి, తను పెరిగే సమాజం. ఇవ్వే పిల్లల ప్రవర్తనలో, ఉద్యోగాల్లో ప్రతిచించిస్తాయి.
- బ) తల్లిదండ్రులు పిల్లలపై కలిగించే ఒత్తిడి వలన పిల్లలు అసహనంగా తయారవుతారు.

- సి) ఆప్యాయత, ప్రేమ వున్న వాతావరణంలో పిల్లలు సంతోషంగా, నలుగురితో కలిసిపోయి మంచి మానసిక అరోగ్యంతో పెరుగుతారు.
- డి) తోటి వారి సాంగత్యం, పిల్లలను శిక్షించే విధానం, ప్రోత్సహించే తీరు పిల్లల ప్రవర్తనపై ప్రభావం చూపుతుంది.
- ఇ) విడిపోయిన తల్లిదండ్రులు, పిల్లల పట్ల అయిష్టత చూపించే తల్లిదండ్రులు గల పిల్లలు పోట్లాడటం, ముడుచుకుపోయే స్వభావం కలిగి వుంటాయి.

పిల్లల్లో సామాజిక ఉద్యోగాభివృద్ధికి చేపట్టవలసిన కార్యక్రమం

పిల్లలు సమాజంలో ఎలా ప్రవర్తించాలో తెలియజేసే బాధ్యత తల్లిదండ్రులదే. వారితోపాటు ఉపాధ్యాయులు, సమ వయస్సులు, ప్రసార మాధ్యమాలు కూడా ప్రముఖ పాత్ర వహిస్తాయి. క్రింది కార్యక్రమాల ద్వారా పిల్లల్లో సామాజిక ఉద్యోగాభివృద్ధి పెంపాందించవచ్చు.

- 1) పిల్లలను పేరుతో పిలవడం, వారు చేసిన పనికి గుర్తింపు లభించేలా ప్రదర్శించడం, పుట్టినరోజులు జరవడం బాధ్యతలు అప్పచెప్పడం లాంటి కార్యక్రమాలు చేపట్టాలి.
- 2) పిల్లలను ఇతరుల ముందు విమర్శించడం, కించపరచడం చేయాలు.
- 3) సమూహాలలో ఆటలు ఆడించడం ద్వారా పిల్లలకు తోటి పిల్లలతో కలిసి మెలిసి వుండటం అలవరచాలి.
- 4) ఆటపాటల ద్వారా పిల్లల్లో సామాజిక, ఉద్యోగ వికాసాన్ని పెంపాందించవచ్చు.

2.4.6 వ్యక్తిగత రంగం (Personal Development)

పిల్లలందరూ ప్రత్యేకమైన వారే. ఎవరి వ్యక్తిత్వం వారిదే. వారి సామర్థ్యాలలో, లక్ష్మణాలలో, ప్రవర్తనలో రకరకాల భేదాలుంటాయి. కొందరు బహిర్ వర్తనలుగా వుంటారు. మరికొందరు అంతర్ముఖులుగా వుంటారు. పిల్లల వికాసంపై సాంఘిక పరిస్థితులు, సంస్కృతి ప్రభావం చూపుతాయి. వ్యక్తి వికాసంపై అనువంశకత, పరిసరాల ప్రభావంపై అనేకమంది పరిశోధనలు చేశారు. కొన్ని పరిశోధనలు వ్యక్తి వికాసం అనువంశకత మీద ఆధారపడి నిర్ణయింపబడుతుందని రుజువు చేశాయి. మరికొన్ని పరిశోధనలు గృహ వాతావరణం, పరిసరాల మీద నిర్ణయింప బడుతుందని రుజువు చేశాయి.

కులం, మతం, వండుగలు, ఉత్సవాలు, వృత్తులు మొదలైన మత, సాంస్కృతిక సంబంధాలు పిల్లల అభివృద్ధిపై ప్రభావం చూపుతాయి. పిల్లలకు సహజమైన ప్రేమ, వాత్సల్యం, లభించేది కుటుంబం నుండే. సమాజంలో ఎలా ప్రవర్తించాలి, ఎలా మాట్లాడాలి? ఎలాంటి దుస్తులు ధరించాలి వంటి అనేక విషయాలను పిల్లలు కుటుంబం నుండే నేర్చుకుంటారు.

వ్యక్తిగత వికాసానికి నిర్వహించవలసిన కృత్యాలు

- 1) పిల్లలు ఒంటరిగా వుండకుండా సమ వయస్సులతో స్నేహం చేసేలా ఆటలు, జట్టు కృత్యాలు ఏర్పాటు చేయాలి.
- 2) నాటకీకరణ, పొత్తుపోషణ, వ్యక్తిగత పరిశుభ్రత, బొమ్మలాట మొదలగు కృత్యాల ద్వారా పిల్లల్లో ఆత్మ వికాసం పెంపాందించవచ్చు.
- 3) పిల్లలు వారి సామర్థ్యాల కనుగుణంగా నేర్చుకునేలా ప్రోత్సహించాలి.

2.4.7 సృజనాత్మక మరియు భావాత్మక రంగం (Creative and Aesthetic Development)

పిల్లలందరికీ సృజనాత్మక శక్తి ఉంటుంది. ఆ శక్తిని గుర్తించడం, పెంచి పోషించడం తల్లిదండ్రులు మరియు ఉపాధ్యాయుల బాధ్యత. పిల్లల్లో ఎవరి ప్రత్యేకత వారిదే. అదే వాళ్ళ సృజనాత్మకత వ్యక్తికరణలో ఒకరి నుండి మరొకరు ఎంతో భిన్నంగా ఉంటారు. కొందరు కళల ద్వారా సృజనాత్మకతను వ్యక్తికరిస్తే, మరికొందరు కొత్త ఆలోచనలు చెపుతూ, రకరకాల ఊహి పాత్రలలో కొత్త కథలు అల్లుతూ తమ సృజనాత్మకతను వ్యక్తికరిస్తారు. పిల్లల్లోని ఈ సృజనాత్మక శక్తిని గుర్తించి ప్రోత్సహించే కార్యక్రమాలు రూపొందించాలి.

సృజనాత్మకతను అభివృద్ధి పరచే కృత్యాలు

- 1) బొమ్మలు వేయటం, రంగులు వేయటం, చించడం, కత్తిరించడం, అతికించి రూపొన్నివ్వడం, మట్టితో నమూనాలు చేయడం, కాగితాలు మడిచి వివిధ ఆకారాలు చేయడం
- 2) సృజనాత్మక కదలికలు : చిట్టికెలు వేయడం, చప్పట్లు, మోకాళ్ల మీద అరచేతులతో చప్పుడు చేయడం లయబద్ధంగా సాగే ఆటలు మొదలగునవి
- 3) సృజనాత్మక ఆలోచన : స్నేహ్యగా సాగే ఆటలు, అనేక చిత్రమైన ప్రశ్నలు వేయడం నీకు రెక్కలు వచ్చి ఎగరగలిగే, మీ నాన్నగారి కంటే నువ్వు పొడుగైతే? బొమ్మకు రంగు వేయాలని వుంది. రంగులున్నాయి. కానీ బ్రావ్ లేదు ఏం చేస్తారు?
- 4) రసా స్యాదన - అభినందన : పిల్లల్ని ప్రకృతిలోకి నడిపించి ప్రకృతి సౌందర్యం మీద వారికి అభిమానం కలిగేలా చెయ్యాలి.

Blow painting, hand painting, thread painting మొదలగునవి

2.5. ప్రారంభ సంవత్సరాలలో అక్షరాస్యత, సంఖ్యాభావన

అక్షరాస్యత అనగా చదవడానికి, రాయడానికి సామర్థం కలిగివుండటం మరియు అవగాహన చేసుకోవడం. కానీ పిల్లలు చదవడం, రాయడం నేర్చుకోకముందే తల్లిదండ్రుల నుండి పరిసరాల నుండి అక్షరాస్యతకు సంబంధించి, సంఖ్యా భావనలకు సంబంధించి కొన్ని భావనలు ఏర్పరచుకొని వుంటారు. అక్షరాస్యత అనేది పుట్టినపుటి నుండి ప్రారంభమవుతుంది. ఉదాహరణకు పిల్లలు నవ్వటం, ముఖ కవళికలు మార్చటం, టి.విలో, కంప్యూటర్లో బొమ్మలు చూడటం, సెల్ఫోన్లో ఆటలాడటం మొదలైనవన్నీ అక్షరాస్యత పరిధిలోకి వస్తాయి.

ఈ దశలో పిల్లలకు చదవడం, ప్రాయటం వంటి ప్రతియులు చేసే పరిపక్వత రాదు. కనుక ఈ దశలో కేవలం పూర్వ పరన, పూర్వ లేఖన మరియు పూర్వ సంఖ్యా భావనలు మాత్రమే పిల్లలకు కలిగించాలి. వీటిని పిల్లలు మూర్ఖ వస్తువులు, ఆట పాటలతో రకరకాల కృత్యాల ద్వారా నేర్చుకుంటారు. పుట్టినపుటి నుండి పిల్లలు భాషను నేర్చుకుంటారు. తల్లిదండ్రుల నుండి పరిసరాల నుండి భాషను నేర్చుకుంటారు. ఇది సహజంగా, సందర్భానుచితంగా అర్థవంతంగా వుంటుంది.

2.5.1. అక్షరాస్యతను అభివృద్ధి పరచడంలో ECCE కేంద్రంలో నిర్వహించడగు కృత్యాలు

ECCE కేంద్రానికి రాకముందే పిల్లలు బొమ్మలు, గుర్తులు, కార్పూన్లు పరిశీలిస్తారు. అక్షరాస్యతలో పూర్వపరన, పూర్వాన్ని అను 2 సామర్థ్యాలు అభివృద్ధి పరచవలసి వుంది. పూర్వ పరనంలో భాగంగా పిల్లలు శబ్దభేదాలు, దృశ్య భేదాలు గుర్తించడం, దృశ్య శ్రవణ అను సంధానం చేయగలగాలి.

ఎ) శబ్దభేదాలను గుర్తించుట :

ఒకే అక్షరంతో మొదలయ్యే వస్తువుల పేర్లు చెప్పమనటం, అంత్యాక్షరి ఆట, ప్రాస కలిపే ఆట మొదలగు కృత్యాల ద్వారా శబ్ద భేదాలు గుర్తిస్తారు.

బి) దృశ్య భేదాలు గుర్తించుట :

అక్షరాల ఆకారాలను కత్తిరించి వాటి ఆకారాలలో భేదాన్ని గుర్తింపచేయడం, అక్షరాల ఆకారాలను ఆకులతో గింజలతో నింపడం మొదలగు కృత్యాల ద్వారా అక్షరాలను గుర్తింపచేయడం, చదివించడం.

సి) దృశ్య శబ్ద సంబంధం తెలుసుకొనుట

బొమ్మల కార్డులు, వాని పేర్లు రాసిన కార్డులు ఇచ్చి జతపరచడం ద్వారా దృశ్య - శబ్ద సంబంధాన్ని ఏర్పరచవచ్చు.

డి) ఎడమ నుండి కుడి :

పిల్లలకు వుస్తుకాలు అందుబాటులో వుంచి పేజీలు త్రిప్పడం ద్వారా ఎడమ నుండి కుడికి పై నుండి క్రిందకు చదవడం అలవరచవచ్చు.

చిత్రాలతో కూడిన వుస్తుకాలు పిల్లలు ఉపయోగించుకునేలా చేయడం, కథలు చెప్పించడం, పదక్రీడలు, పాటలు, నాటకీకరణ మొదలగు కృత్యాల ద్వారా పిల్లల్లో పూర్వపరన సామర్థ్యాలు పెంపాందించవచ్చు).

పూర్వ లేఖనము :

రాయడానికి తగిన కండర సమన్వయం ఏర్పరచడానికి పిల్లలతో రకరకాల కృత్యాలు చేయించాలి. క్రేయాన్లతో, నుద్ద ముక్కలతో గీతలు గీయడం, చుక్కలను కలపడం, ఆకారాలను బ్రేస్ చేయడం, ఆకారాలు గుర్తింపచేయడం, త్రిభుజం, వృత్తం, చతురష్టం వంటి ఆకారాలను గీయడం మొదలగు కృత్యాల ద్వారా కన్ను, చేయి సమన్వయం ఏర్పడుతుంది. తరువాత బిలపం, పెన్నిలు ఉపయోగించి ప్రాయగలుగుతారు.

బంకమట్టిపై అక్షరాల ఆకారాలు వత్తడం, చుక్కలు కలిపి అక్షరాలు ఏర్పరచడం, అక్షరాల ఆకారంపై ఇసుక నింపడం మొదలగు కృత్యాల ద్వారా అక్షరాలు ప్రాయడం నేర్చుకుంటారు.

సంభ్యా భావన :

పూర్వబ్యాల్య దశలో పిల్లలకు సంభ్యలు నేర్చించుటకు ముందు కొన్ని మౌలిక భావనలు నేర్చించడం జరుగుతుంది. ఈ భావనలు తరువాత వారిలో సంభ్యా భావనలు కలిగించుటకు దోహద పదతాయి. ఆ తరువాత 0 నుండి 9 వరకు అంకెలు పరిచయం చేయవచ్చు.

మౌలిక భావనలు	నిర్వహించాలిన కృత్యాలు
1) పెద్ద - చిన్న	ఒకే ఆకారం గల వస్తువులను వేరు వేరు సైజులలో ఇచ్చి, పెద్ద వాటిని, చిన్నవాటిని వేరు చేయమనుట ఉదా: అట్టముక్కలు, రింగులు, బొమ్మలు
2) పొడవు - పొట్టి	తరగతిలో పొడవైన విద్యార్థిని, పొట్టి విద్యార్థిని చూపించడం పెన్నిల్, చాక్పిస్లను చూపించి అడగటం

3) ఎక్కువ - తక్కువ	పెన్నిట్లు, పుస్తకాలు, బలపాలు రాశులుగా పోసి ఏవి ఎక్కువ ఏవి తక్కువ చెప్పమనుట
4) లావు - సన్నం	లావు మనిషి, సన్న మనిషి బొమ్మలు చూపించుట
5) బరువు - తేలిక	తరగతిలో వస్తువులను పైకిలేపి చూసి ఏది బరువు ఏది తేలిక చెప్పమనుట. ఉదాహరణకు పుస్తకాల సంచి, చాక్పీసు పెట్టే, పలక, పుస్తకం మొదలగునవి పుస్తకాల బ్యాగ్, భూళీ బ్యాగ్
6) విశాలం - ఇరుకు	పారశాలలో పెద్దగది, చిన్న గది చూపించడం

సంఖ్యల అవగాహనను కలిగించుటకు కృత్యాలు

- 1) సంఖ్యలపై ఆధారపడిన కథలు, పాటలు వినిపించడం. ఉదాహరణకు 10 చిలుకలు పాడుచుండగా మొదలైనవి.
- 2) గడియారం, క్యాలెండర్, క్యాలిక్యూలేటర్ వంటి వస్తువుల ద్వారా సంఖ్యలను పరిచయం చేయడం
- 3) కార్డులపై అంకె, దానికి సరిపడ బొమ్మలు చిత్రీకరించి వాటిని జతపరిచే ఆట.
- 4) పరిసరాలలో దొరికే వస్తువులను ఉదాహరణకు రాళ్లు, ఆకులు, పూలు, పుల్లలు మొదలగు వానిని ఒకటికిఒకటి జతపరచడం, ఏవి ఎన్ని వున్నాయో లెక్కించడం ద్వారా పిల్లల్లో సంఖ్యాభావన కలిగించవచ్చు. భాష, సంఖ్య భావనల గురించి 4 అధ్యాయంలో వివరంగా చర్చించబడింది.

2.6 ECCE లోని అంశాలు (విద్య, సంరక్షణ, పోషణ మరియు అలవాట్లు ఏర్పరచడట) మరియు భోదనాభ్యసన ఉపయోగములు

జాతీయ విద్యావిధానం (1986) పూర్వభాల్యదశ సంరక్షణ మరియు విద్య ప్రాధాన్యతను నొక్కి వక్కాణించింది. ECCE కేంద్రాలలో పిల్లలకు పూర్వ ప్రాధమిక విద్య కార్బూకమాలు నిర్వహించబడతాయి. తద్వారా పిల్లలను ప్రాధమిక విద్యకు సంసిద్ధులను చేయడం జరుగుతుంది. ECCE కేంద్రాలలో కార్బూకర్తలు, ఆయాలు పిల్లల సంరక్షణ బాధ్యతను తీసుకుంటారు. ఈ కేంద్రాలలో పిల్లలకు పోషకాహారం అందించడం మరియు పిల్లల్లో మంచి అలవాట్లు ఏర్పరచడం జరుగుతుంది.

ECCE కార్బూకమాలు నిర్వహించడంలో ఈ క్రింది విభాగాలు కృషి చేస్తున్నాయి.

- 1) సమగ్ర శిశు వికాసం సేవలు (ICDS)
- 2) స్వచ్ఛంద సంస్థలు (NGO) నిర్వహించే ECCE కేంద్రాలు
- 3) సర్వశిక్ష అభియాన్ ఆధ్వర్యంలో నడుపబడుతున్న ECCE కేంద్రాలు
- 4) బాల్యాడీలు, దేర్కేర్ సెంటర్

- 5) అంగన్వాడీలను ప్రాథమిక పాఠశాల ఆవరణలో నడుపటం
- 6) మాతా కిశు ఆరోగ్య సేవలు, ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రంతో అనుసంధానం

2.6.1 విధ్యః

పూర్వ ప్రాథమిక విద్యను 3 నుండి 6 సంవత్సరముల మధ్య నున్న పిల్లలకు అందించవచ్చని కొత్తారి కమీషన్ (1964-64) పేర్కొంది.

పుట్టినప్పటి నుంచి మొదటి తరగతి చదివే వరకు పిల్లల అభివృద్ధిలో మార్పు తీసుకురావడానికి ఉద్దేశించిందే పూర్వ ప్రాథమిక విద్య - కాట్

జాతీయ విద్యా విధానం (1986) ప్రకారం పూర్వబాల్యదశ సంరక్షణ మరియు విద్య పుట్టిన దగ్గర నుండి 6 సంవత్సరాల వయస్సు పిల్లలకు అందించాలి. కానీ జాతీయ పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ విద్య కరికులమ్ ఫ్రేమ్ వర్క్ (NECCE 2013) ప్రకారం ప్రస్తుతం ECCE 3 నుండి 6 సంచారాల పిల్లలకు మరియు 1, 2 తరగతుల పిల్లలకు అనగా 8 సంచారాల వరకు విస్తరించబడింది. ECCE కేంద్రాలలో అమలు జరపవలసిన విద్య ప్రణాళికల గురించి విద్యా కమీషన్లు, జాతీయ విద్య ప్రణాళిక చట్టం 2005 మరియు ECCE పై జాతీయ విధానం (National Policy on ECCE) వివరించడం జరిగింది.

ECCE కేంద్రాలలో విద్య అనగా పిల్లల సర్వతోముఖాభివృద్ధికి అవసరమైన కార్యక్రమాలతో కూడి వుంటుంది.

- 1) ECCE కేంద్రాలలో పూర్వవరన, పూర్వభిన్న మరియు పూర్వ సంభ్యా భావనలు పెంపొందించే కార్యక్రమాలు అమలు జరుపుతారు. దీనికోసం ఆట పాటలు, కృత్యాలు ఏర్పాటు చేసి పిల్లల్లో ఈ నైపుణ్యాలు పెంపొందించడం జరుగుతుంది.
- 2) పిల్లల సమగ్రాభివృద్ధి రంగాలైన చలనాత్మక, జ్ఞాన, సామాజిక, ఉద్యోగ, వ్యక్తిగత మొదలగు రంగాలలో అభివృద్ధి చెందుటకు ఆట పాటలు కృత్యాలతో కూడిన కార్యక్రమాలు రూపొందించి అమలు జరపడం జరుగుతుంది.
- 3) పూర్వ ప్రాథమిక విద్య ద్వారా పిల్లలను ప్రాథమిక విద్యకు సంసిద్ధులను చేయడం జరుగుతుంది. తద్వారా సారత్తిక ప్రాథమిక విద్యకు ECCE కేంద్రాలు తోడ్పడతాయి.
- 4) పిల్లల్లోని శారీరక లోపాలు, బుధిమాంద్యం, అభ్యసనా లోపాలు ఈ దశలో గుర్తించడం వల్ల తగిన వైద్య సహాయం అందించి పిల్లల్లో లోపాలను సవరించడానికి ECCE కేంద్రాలు సహాయపడతాయి.

అంగన్వాడీలు, బాలాప్యదీలు, నర్సరీలు, డేకేర్ సెంటర్లు కిండర్ గార్డెన్ లాంటి కేంద్రాలు పూర్వబాల్యదశలో విద్యనందిస్తున్నాయి.

2.6.2 సంరక్షణ మరియు సంరక్షకుడు

పిల్లల సంరక్షణ బాధ్యత తల్లిదండ్రులదే. చాలామంది తల్లిదండ్రులు వారి వారి వృత్తులలో తీరిక లేకుండా ఉంటున్నారు. గ్రామాలలో తల్లిదండ్రులు వ్యవసాయ పనులలో నిమగ్నమై వుండుట వలన పిల్లల సంరక్షణ వారికి

విద్య ప్రణాళిక నియమాలు మరియు పథ్థతులు

కష్టంగా వుంది. పట్టణాలు, నగరాలలో తల్లిదండ్రులు జీవనాధారం కోసం వివిధ వృత్తులలో నిమగ్నమవుతున్నారు. అలాంటివారు పిల్లల సరంక్షణను చూసుకోలేకపోతున్నారు. ఈ పిల్లల బాధ్యత పెద్ద పిల్లలపై ముఖ్యంగా ఆడపిల్లలపై పదుట వలన బాలికలు విద్యకు దూరమవుతున్నారు. అందుకు ప్రత్యామ్నాయంగా పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ విద్య కేంద్రాలు బాగా ఉపయోగపడుతున్నాయి.

బాలల సంరక్షణకు దేకేర్ సెంటర్లు, క్రెష్టలు, బాల వాడి, అంగ్నవాడి, ECCE కేంద్రాలు బాగా ఉపయోగ పడుతున్నాయి. ఈ కేంద్రాలలో కార్యక్రమాలు, ఆయాలు, పిల్లల సంరక్షణ బాధ్యతను తీసుకుంటారు.

బాలల వికాసంలో సంరక్షణ చాలా ప్రాధాన్యతను సంతరించుకుంది. చిన్నతనంలో పిల్లలకు ఎంతమంచి సంరక్షణ లభిస్తుందో భవిష్యత్తులో వారు అంత బాగా అభివృద్ధి చెందుతారు. తల్లిదండ్రులు లేదా సంరక్షకులు ఎంత ఎక్కువ సమయం పిల్లలతో గడిపితే పిల్లల వికాసం అంత బాగా వుంటుందని పరిశోధనలలో తేలింది.

జాతీయ విద్యావిధానం 1986 (NPE 1986) మానవ వనరుల అభివృద్ధిలో ECCE చాలా కీలకమైనదని తెలిపింది. సంరక్షణలో భాగంగా గర్భాణులకు ఆరోగ్య పరీక్షలు చేయించడం, పోషకాహం అందించడం, ధనుర్వాతం రాకుండా టీకాలు వేయించడం మరియు సురక్షితమైన ప్రసవం జరిగేలా చూడటం మొదలగు వానిని ఈ కార్యక్రమంలో చేర్చడం జరిగింది. అంగ్నవాడి కేంద్రాలలో పిల్లలకు పోషకాహం అందించడం జరుగుతుంది.

2.6.3 పోషణ (Nutrition)

ECCE కేంద్రాలలో పోషకాహం అందించడం కూడా ఒక ముఖ్యమైన అంశము. పూర్వబాల్యదశ పిల్లల్లో శారీరక, మానసిక వికాసం వేగంగా జరుగుతుంది. ఈ దశలో పిల్లలు ఆడుతూ, గెంతుతూ, చాలా చురుకుగా వుంటారు. ఈ సమయంలో పిల్లలకు సరియైన పోషకాహం లభించకపోతే వారిలో శారీరక, మానసిక వికాసం తగినంత స్తాయిలో జరగదు. పిల్లల ఆరోగ్యం వారికి లభించే ఆహారం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. ECCE కేంద్రాలలో పిల్లలకు పోషకాహం అందించడం జరుగుతుంది. మన రాష్ట్రంలో ICDS ఆధ్వర్యంలో అంగ్నవాడిలలో పిల్లలకు పోషకాహం అందించబడుతుంది. ప్రతినెలా పిల్లల ఎత్తు, బరువు తెలుసుకుంటూ పోషకాహం లోపం గల పిల్లలను గుర్తిస్తారు. పిల్లలకు ఆరోగ్య పరీక్షలు చేయించి తగిన వైద్య సహాయం అందేలా చూస్తారు. టీకాలు వేయించడం, పోషకాహం అందించడం ద్వారా పిల్లల్లో వ్యాధి నిరోధక శక్తిని పెంచి వారిని రోగాల బారి నుండి కాపాడటం జరుగుతుంది. ECCE కేంద్రాలలో పిల్లలలో మంచి ఆహారపు అలవాట్లు నేర్చించడం జరుగుతుంది.

- 1) పిల్లలు ఆహారం తినడానికి ముందు, తరువాత కాళ్ళు, చేతులు శుభ్రం చేసుకోవడం
- 2) ఆహారాన్ని తయారుచేసే ప్రదేశం, పాత్రలు గ్రాసులు శుభ్రంగా ఉంచడం
- 3) ఆహారాన్ని పిల్లలు బాగా నమిలి నిదానంగా మింగేటట్లు చూడడం. ఆహారం తినడానికి పిల్లలకు తగినంత సమయం ఇవ్వడం.
- 4) పుష్టికరమైన ఆహారం, అన్ని రకాల పండ్లు, కూరగాయలు పిల్లలు తినేటట్లు చూడడం.
- 5) ఆహారాన్ని వృధా చేయకుండా వుండడం

అంగన్వాడీ / ECCE కార్యకర్తలు పోషకాహారం ఆవశ్యకతను తల్లిదండ్రులకు వివరించి పిల్లలకు ఇంటివద్ద కూడా పోషకాహారం అందేటట్లుగా చూడాలి.

2.6.4 అలవాట్లు ఏర్పడటం :

ఈ వయస్సులో పిల్లల్లో ఏర్పడే అలవాట్లు జీవితాంతం స్థిరంగా ఉంటాయి. కనుక పిల్లల్లో మంచి అలవాట్లు పెంపాందించవలసిన అవసరం ఉంది. తల్లిదండ్రులు మరియు ECCE / అంగన్వాడీ కార్యకర్తలు పిల్లల్లో మంచి అలవాట్లు ఏర్పడటానికి కృషి చేయాలి. పిల్లల్లో స్వీయ క్రమశిక్షణను పెంపాందించాలి.

ECCE కేంద్రంలో పిల్లల్లో పెంపాందించవలసిన అలవాట్లు

- 1) ప్రతిరోజు స్నానం చేసి తల దువ్వుకుని రావడం
- 2) ప్రతిరోజు అంగన్వాడీకి రావడం, తోటివారితో స్నేహంగా మెలగడం
- 3) చెప్పులు వరుసలో పెట్టడం
- 4) ఇతరుల పట్ల మర్యాదగా ప్రవర్తించడం, ఇచ్చి పుచ్చుకోవడం, కలిసి మెలిసి ఆడుకోవడం
- 5) ఎక్కడ తీసిన వస్తువులు అక్కడ పెట్టడం
- 6) చెత్తబట్టను ఉపయోగించడం
- 7) మరుగుదొడ్డి ఉపయోగించడం
- 8) దగ్గెలప్పుడు, తుమ్మెలప్పుడు రుమాలు / చేతులు అడ్డుపెట్టుకోవడం
- 9) గుడ్ మార్కుంగ్ / గుడ్ ఆఫ్టర్ నూన్, ధ్వాంక్యా, ప్లీజ్ మొదలగు వానిని సందర్భానుసారంగా చెప్పడం
- 10) తినేముందు, తిన్న తరువాత చేతులు సబ్బుతో కడుకోవడం
- 11) పుస్తకాలు, బోమ్మలు చూసి విషయాలు తెలుసుకునే అలవాటు చేయాలి.

మూల్యంకనం

1) వ్యాసరూప ప్రశ్నలు

- 1) పిల్లలు ఏవిధంగా నేర్చుకుంటారో వివరించుము?
- 2) ECCE విద్యలో క్రీడాపద్ధతి ప్రాముఖ్యతను వివరించుము?
- 3) మాంటిస్టీరి, కిండర్ గార్డెన్ పద్ధతుల భేదాలు వివరించండి?
- 4) పిల్లలో సామాజిక, ఉద్ఘేష, వ్యక్తిగత వికాసము ECCE కేంద్రాలలో ఎలా పెంపాందిస్తారు.
- 5) పిల్లల్లో జ్ఞానేంద్రియ, సజ్ఞానాత్మక వికాసముల గురించి వివరించుము?
- 6) ECCE లోని అంశాలు వివరించుము?

2) సంకీర్ణ సమాధాన ప్రశ్నలు

- 1) ECCE పిల్లల అవసరాలలో స్వీచ్ఛ యొక్క ప్రాధాన్యత వివరించండి.

- 2) ECCE విద్యా ప్రణాళికలో క్రీడలు మరియు కళల ప్రాధాన్యత వివరించుము.
- 3) ECCE పిల్లల్లో భాషా వికాసమును వివరించుము?
- 4) ECCE పిల్లల్లో చలనాత్మక వికాసం గురించి వివరించుము?
- 5) ప్రారంభ సంవత్సరాలలో పిల్లల్లో అక్షరాస్యత ఎలా పెంపాందిస్తారు?
- 6) ECCE పిల్లల్లో పూర్వ సంఖ్యా భావనలు ఎలా కలిగిస్తారు?
- 7) పిల్లల్లో మంచి అలవాట్లు పెంపాందించుటలో ECCE కార్యకర్త పాత్ర వివరించుము?
- 8) పూర్వ బాల్యదశ పిల్లల లక్షణాలు వివరించుము?

3) లఘు సమాధాన ప్రశ్నలు

- 1) చలన కండరాలపై ప్రభావం చూపే అంశాలేవి?
- 2) క్రీడా పద్ధతులలోని రకాలను పేర్కొనుము
- 3) పియాజే సంజ్ఞానాత్మక వికాస డశలను వివరించుము
- 4) అంగన్వాణి కేంద్రాలలో పిల్లలకు అందించే పోషకాహారం గురించి రాయండి.
- 5) ECCE కేంద్రాలలో పిల్లలకు ఏవిధంగా మంచి అలవాట్లు పెంపాందిస్తారు?
- 6) పూర్వ ప్రాథమిక విద్యా కేంద్రాలలోని రకాలను పేర్కొనుము.
- 7) పిల్లల్లో పూర్వాలేఖన సామర్థ్యాలనెట్లు పెంపాందించవచ్చు.

ప్రాజెక్టులు

- 1) మీ దగ్గరలోని ECCE కేంద్రాన్ని సందర్శించి అచ్చట 3 సంవత్సరాల నుండి సెంవత్సరాల వయస్సుగల పిల్లలు నేర్చుకునే విధానాలను పరిశీలించి నివేదిక రూపొందించండి.
- 2) అంగన్వాణి కేంద్రాలలో పిల్లల సమగ్ర వికాసానికి ఏవిధమైన కార్యక్రమాలు అమలు జరుపుతున్నారో పరిశీలించి నివేదిక రూపొందించండి.

సంప్రదింపు గ్రంథాలు

- 1) Exemplar guidelines for implementation of early childhood care and education (ECCE) curriculum, NCERT
- 2) NCERT (2006) position paper, National Focus Group on ECE, New Delhi
- 3) Encyclopedia of Early Childhood Care and Education Volume - 1 & Volume -2 written by Prof. K.C. Panda and Dr. P.K. Tripathy, Neelkamal Publications Pvt. Ltd.
- 4) Early Childhood Education - An Introduction - Romila Soni, Rajendra Kapoor and Krishna Kanth Vashishta, NCERT

- 5) Play Activities for Child Development a guide to pre school teachers, Mina Swaminadhan and Prema Dani, National Book Trust, New Delhi.
- 6) డి.ఎం అధ్యాపన శాస్త్రం పూర్వప్రాథమిక, ప్రాథమిక విద్యా దృక్పథాలు, తెలుగు అకాడమి
- 7) డి.ఎం విద్యా మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రం, తెలుగు అకాడమి
- 8) చిన్నారుల వికాస కేంద్రం, ఇ.సి.ఇ / అంగనవాడీ కార్యక్రమ శిక్షణ దీపిక, సర్వశిక్షా అభియాన్ ఆంధ్రప్రదేశ్, హైదరాబాద్

బాల్యరంభవిద్య - విద్యాప్రణాళిక యాజమాన్యం

3

లక్ష్యాలు:

- ఈ పాఠ్యం శం చదవడం ద్వారా ఛాత్రోపాధ్యాయులు కింది లక్ష్యాలను సాధిస్తాడు.
1. సమతల్య సందర్భచిత విద్యాప్రణాళిక సూత్రాలు, వాటి యొక్క ప్రాముఖ్యతను తెలుసుకుంటారు.
 2. ECCE నిర్వహణకు దీర్ఘకాలిక, స్వల్పకాలిక లక్ష్యాల యొక్క ప్రాముఖ్యతను మరియు వాటిని సాధించానికి చేయవలసిన కృత్యాలను తెలుసుకుంటారు.
 3. ఉపాధ్యాయ విద్యార్థి ECCE. కేంద్రాల్లో పిల్లలకు ఉపయోగించే పరికల్పనా పద్ధతి మరియు నేపథ్యాధార పద్ధతులను గురించి తెలుసుకుంటారు.
 4. సమీక్షిత / విలీన (Inclusive Education) విద్యా విధానం ద్వారా అంగ్రేకల్యం గల పిల్లలు సాధారణ పిల్లలతో కలిసి విద్యనేర్చుకునే అవకాశం గలదని తెలుసుకుంటారు.
 5. ECCE కేంద్రాల్లో అవసరమయ్యే వసరుల గురించి మరియు వాటిని ఎంపిక చేసుకునే విధానాలగురించి తెలుసుకుంటారు.
 6. ECCE కేంద్రాల్లో ఉపాధ్యాయుని పాత్ర మరియు విధుల నిర్వహణ గురించి తెలుసుకుంటారు.

ECCE విద్యాప్రణాళిక, యాజమాన్యం

- 3.1 సమతల్య సందర్భచిత విద్యాప్రణాళిక సూత్రాలు
 - 3.1.0 ఉపోద్ధాత్రం (Introduction)
 - 3.1.1 పూర్వ ప్రాథమిక విద్యాప్రాముఖ్యం
 - 3.1.2 సమతల్య మరియు సందర్భచిత పాఠ్యప్రణాళిక రచనకు సూత్రాలు
 - 3.2 దీర్ఘకాలిక, స్వల్పకాలిక లక్ష్యాలు మరియు ప్రణాళిక
 - 3.2.0 ఉపోద్ధాత్రం (Introduction)
 - 3.2.1 దీర్ఘకాలిక లక్ష్యాలు
 - 3.2.2 స్వల్పకాలిక లక్ష్యాలు

3.2.3 ప్రణాళిక

- 3.3 పరికల్పనా పద్ధతి మరియు నేపథ్యాధార ఉపగమనం
- 3.3.1 పరికల్పనా పద్ధతి
- 3.3.2 నేపథ్యాధార ఉపగమనం
- 3.4 అభివృద్ధి అనుకూల, విలీన తరగతి వాతావరణం నెలకొల్పడం/నిర్వహించడం
- 3.4.0 ఉపోధ్యతం (Introduction)
- 3.4.1 సమ్ముఖిత విద్య(విలీన విద్య)
- 3.4.2 ECCE తరగతి గది నిర్వహణ
- 3.5 ECCE సక్రమ నిర్వహణకు అవసరమైన వనరులు
- 3.5.0 ఉపోధ్యతం (Introduction)
- 3.5.1 పూర్వప్రాథమిక విద్య కేంద్రాలలో ప్రధానంగా ఉండాల్సిన కనీస అవసరాలు
- 3.6 పూర్వప్రాథమిక ఉపాధ్యాయుల పాత్ర - విధులు
- 3.6.0 ఉపోధ్యతం (Introduction)
- 3.6.1 పూర్వప్రాథమిక విద్య కార్బ్యూక్రమ నిర్వహణలో ఉపాధ్యాయుల పాత్ర
- 3.6.2 పూర్వప్రాథమిక విద్య పాతశాలలో ఉపాధ్యాయుల విధులు

3.1: సమతల్య సందర్భేచిత విద్య ప్రణాళిక నియమాలు

(Principles of Planning a balanced and contextualised curriculum)

శిశువు యొక్క సంపూర్ణమైన శారీరక మానసిక వికాసానికి పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ మరియు విద్య (ECCE) అత్యంత ప్రధానమైనది. పాతశాలకు వెళ్ళడానికి పూర్వం శిశువును శారీరకంగాను, మానసికంగాను సంసిద్ధులను చేయడమే ECCE యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశ్యము. పూర్వ బాల్యదశను పూర్వ పాతశాల దశ అని కూడా అంటారు. పుట్టినప్పటి నుండి 8 సంగా వయస్సు వరకు పూర్వబాల్యదశకగా పరిగణిస్తారు. పూర్వ బాల్యదశ అభ్యసనం, పూర్వ బాల్యదశ సంరక్షణ మరియు పూర్వబాల్యదశ విద్య అనునవి ECCE యొక్క ప్రధాన లక్ష్యాలు.

అంతర్జాతీయ విద్య వైజ్ఞానిక మరియు సాంస్కృతిక సంస్థ (యునెస్కో)

“United Nations Educational Scientific & Cultural Organisation(UNESCO)”

ప్రకారం పూర్వ బాల్యదశ శిశువు యొక్క సమగ్ర అభ్యసనానికి, వికాసానికి పునాది.

3.1.1 పూర్వ ప్రాథమిక విద్య ప్రాముఖ్యం:

ఈ క్రింది విషయాల అవగాహన మరియు అభివృద్ధి కొరకు పూర్వ ప్రాథమిక విద్య అత్యంత ఆవశ్యకము.

- * శారీరకాభివృద్ధి
- * బౌద్ధికాభివృద్ధి
- * సామాజిక, నైతికాభివృద్ధి
- * మానసికాభివృద్ధి
- * పరిసరం, లేఖనం, సంఖ్యావరమైన నైపుణ్యాలు

- * ప్రాథమిక విద్యకు సంస్థం చేయడం
- * సార్వత్రిక ప్రాథమిక విద్యకు తోడ్చాటు.

పూర్వప్రాథమిక విద్య ఉధ్యోలు - లక్ష్యాలు:

మానవ వికాసానికి విద్య అత్యంత ప్రధానమైనదని మనకు తెలుసు. విద్య యొక్క ఫలితాలు ఫలవంతంగా, ఉపయోగకరంగా ఉండాలంటే, దానికి పునాది పూర్వ ప్రాథమిక విద్య. పూర్వ ప్రాథమిక విద్యను సమర్థవంతంగా నిర్వహించగలిగిననాడు విద్య ప్రమాణాలు మిగిలిన అన్ని స్థాయిలలోను ఉన్నతంగా ఉంటాయి. ఈ దిశగా ఎందరో విద్యావేత్తలు అనేక లక్ష్యాలను పూర్వ ప్రాథమిక విద్యకు సూచించారు. వాటిలో కొన్నింటిని తెలుసుకుండాము.

బ్రిటిష్ విద్యావేత్త, మిస్ గ్రేస్ ఒవెన్ (Miss Grace Owven) ప్రకారం పూర్వ ప్రాథమిక విద్య లక్ష్యాలు:

- పిల్లలకు విశాల ప్రదేశం, గాలి, వెలుతురు, ఆహారమైన వాతావరణము కల్పించాలి.
- పిల్లలకు ఆరోగ్యకరమైన, ఆనందకరమైన, క్రమమైన జీవితాన్ని అందించాలి. ఆటలాడేటప్పుడు కూడా సంఘీభావాన్ని చూపేటట్లుగా శిక్షణ ఇవ్వాలి.
- సంపూర్ణ మూర్తిమత్తు వికాసానికి వివిధ ఆసక్తులు, నైపుణ్యాలకు పదును పెట్టేటట్లుగా అవకాశాలు కల్పించాలి.
- నిరంతర వైద్య పర్యవేక్షణ ఉండాలి.
- బాహ్య పరిసరాలకు, గృహవాతావరణానికి సినసైన ఏకీకృతమైన అంశాలను పిల్లల్లో ఏర్పరచాలి.

2) కొత్త కమిషన్ (1964-66) సూచించిన ప్రాథమిక విద్య లక్ష్యాలు:

స్వాతంత్ర్యానంతరం భారతీయ విద్యావ్యవస్థ యొక్క సమగ్రమైన విధానాన్ని రూపొందించి సంతృప్తికరమైన ప్రగతిని సాధించుటయే ముఖ్య ఉద్దేశ్యంగా ఏర్పాటు చేయబడిందే 'కొత్త కమిషన్'.

కొత్త కమిషన్ (భారతీయ విద్యాకమిషన్ (1964-66) డా॥ డి.ఎస్.కొత్త అధ్యక్షతన 17మంది సభ్యులతో ఏర్పాటు చేయబడి, భారతీయ విద్యావ్యవస్థలో అనేక నూతన సంస్కరణలకు శ్రేచరం చుట్టింది.

పూర్వబూల్య విద్యలో మాతృబాప/ప్రాంతీయ భాషను తప్పనిసరిగా ఆభ్యసించాలని ప్రతిపాదించింది. ప్రాథమిక విద్యను ఏకీకృతం చేయడంలో కొత్త కమిషన్ ప్రతిపాదనలు కీలక పాత్రమహించాయి. ప్రతి పిల్లవానికి మాతృభాషలో పూర్వప్రాథమిక మరియు ప్రాథమిక విద్యను గడిపే హక్కు భారతరాజ్యంగంలో ఉండని ఉటంకించింది.

కొత్త కమిషన్ సూచించిన ఈ క్రింది లక్ష్యాల ద్వారా పిల్లలకు పూర్వ ప్రాథమిక విద్య ఆవశ్యకత ఎంతగానో ఉండని తెలుసుంది.

- శిశులు మంచి శరీర, కండర, చలన నైపుణ్యాలను అభివృద్ధి పరచడం
- పిల్లలకు భావవ్యక్తికరణ, శారీరక కండర చలన నైపుణ్యాల అభివృద్ధి, ఉత్సవం, ఉద్యోగాలను అదుపులో ఉంచుకొనడం లాంటి విషయాలకు తగిన మార్గదర్శకం చేయాలి.
- పరిసరాల అవగాహన, సాంఘిక వైభిరులను పెంపొందించడం

- స్వేచ్ఛ, సృజనాత్మకత, భావప్రకటనలను ప్రోత్సహించడం
- వ్యక్తిగతమైన సర్దుబాటు, స్వతహాగ తమ పసులనుతామే చేసుకోవడం లాంటి మంచి అలవాట్లను, నైపుణ్యాలను నేర్చడం
- ప్రకృతి గురించి తెలుసుకోవడం, అందులో భాగస్వామ్యం పొందేటట్లు పురికొల్పడం.
- పిల్లల సమగ్ర వికాసానికి అవకాశాలు కల్పించడం
- ఆట, పాటల ద్వారా ఒత్తిడి లేని కార్యక్రమాలు నిర్మించడం

3) జాతీయ విద్యా విధానం (National Policy of Education) 1986 ప్రకారం “ శిశువు యొక్క శారీరక, చాలక, జ్ఞాన, భాష, ఉద్యోగ, సాంఘిక మరియు నైతిక అభివృద్ధికి దోషాదపడేదే ECCE.

ప్రాథమిక విద్యను బలోపేతం చేయడం మరియు సమాజంలో బడుగు, బలహీన వర్గాలలో పని చేయు ట్రైలు, శిశువుల పోషణ, సంరక్షణ మరియు విద్య అనేవి పూర్వ బాల్య దశ సంరక్షణ మరియు విద్య యొక్క ప్రధాన ఉద్దేశ్యాలు. పూర్వ బాల్య దశ సంరక్షణ మరియు విద్య నిర్వహించడానికి ప్రత్యేక పార్యుప్రణాళిక మరియు నిర్వహణ అవసరం. పూర్వ బాల్య దశ సంరక్షణ మరియు విద్య పార్యుప్రణాళిక ‘శిశు’ కేంద్రీకృతంగా మరియు శిశువు యొక్క సమగ్ర వికాసానికి (శారీరక, చాలక, జ్ఞాన, భాష, ఉద్యోగ, సాంఘిక మరియు నైతిక వికాసానికి) దోషాద పడేలా ఉండాలి. పూర్వ బాల్య దశ సంరక్షణ మరియు విద్య పార్యుప్రణాళిక పిల్లల్లో ఉండే వైయుక్తిక భేధాలు, వారి జష్టాలు, అభిరుచులకు సరిపడే విధంగా శిశు కేంద్రీకృతంగా మరియు కృత్యాధార బోధనకు దోషాదపడే విధంగా ఉండాలి. (పూర్వ బాల్య దశ సంరక్షణ మరియు విద్య యొక్క పార్యుప్రణాళిక శిశువు యొక్క శారీరక, చాలక, జ్ఞాన, మానసిక, భాష, ఉద్యోగ, సాంఘిక, నైతిక రంగాలలో పరిపూర్ణ వికాసం)

శారీరక మరియు చాలక రంగాలలో అభివృద్ధి:

ఈ విద్య కండరాల అభివృద్ధికి, సమన్వయానికి, హస్త నైపుణ్యానికి, కంటి సమన్వయానికి మరియు ఆరోగ్యపు అలవాట్లు, పోషణ మొదలైన రంగాలలో అభివృద్ధికి దోషాదపడాలి.

భాషాభివృద్ధి:

వినడం, నేర్చుకోవడం, మాట్లాడడం, మరియు మంచి పదజాలాన్ని ఉపయోగించి సమాచార ప్రసారం మరియు సమగ్రమైన విషయ అవగాహన, అక్షరాలను గుర్తించడం, పలకడం, పదాల కూర్చు మొదలైన విషయాలలో అభివృద్ధికి దోషాదపడాలి.

జ్ఞానాభివృద్ధి:

విషయ అవగాహన వర్గీకరణ, సారూప్యకత, పరిమాణం, అంచనా వేయటం, విశాల దృక్కుధం విశేషణాత్మక అలోచన, పరిశీలించడం, సమస్యాసాధన, పరిసరాల అవగాహన మొదలైన విషయాలలో జ్ఞానాన్ని అందించడం ద్వారా జ్ఞానాభివృద్ధికి తోడ్పడాలి.

సాంఘిక మరియు ఉద్యోగ వికాసం:

తన గురించి తాను తెలుసుకోవడం, తనపై తనకి నియంత్రణ, జీవన నైపుణ్యాలు, మంచి అలవాట్లు ఏర్పరచుకోవడం, సాంఘిక బంధాల సర్దుబాట్లు, సమూహాలలో సర్దుబాట్లు, సహకరించుకోవడం, భావవ్యక్తికరణ మొదలైన వాటి అభివృద్ధికి తోడ్పడాలి.

జ్ఞానేంద్రియాల అభివృద్ధి:

వివిధ రకాల ప్రయోగాలు, పరిశీలన అనుభవాల ద్వారా జ్ఞానేంద్రియాల అభివృద్ధికి తోడ్పడాలి.

సృజనాత్మక మరియు సౌందర్యాత్మక అభివృద్ధి:

వివిధ రంగాలలో సృజనాత్మకతను, సౌందర్యాత్మకతను అన్వేషించేలా ప్రోత్సహించడానికి తోడ్పడాలి.

అటపాటలతో కూడిన కొన్ని విద్యా కార్యక్రమాలు:

జ్ఞానాత్మక కృత్యాలు :

సాంఘిక మరియు జీవశాస్త్ర అనుభవం, సహజ నడక, గణిత అంశాలు, జతపరచడం, పేర్లు పెట్టడం, వర్గీకరించడం, గుర్తించడం, వేరుచేయడం, చర్చ, పజిల్స్, ఆటలు, పండుగలు మొదలైనవి.

భాషా మరియు సమాచార ప్రసారం: గేయాలు, పద్యాలు, కథలు, సంభాషణలు, పుస్తకాలు శరీర భాగాలు గుర్తించడం, తోలుబోమ్మలాట, శబ్దక్రీడలు, జ్ఞాపికి తెచ్చుకునే కృత్యాలు.

ఉచ్చేగ మరియు సౌందర్యాత్మకత : సంగీతం, నాట్యం, సృజనాత్మక కౌసలాలు, మట్టితో బొమ్మలు చేయడం, జంతువులు, ఉద్యానవన సంరక్షణ మొదలగునవి.

వ్యక్తిగత కృత్యాలు :

నాటకీకరణ, పాత్రపోషణ, బొమ్మలతో క్రీడలు, భోజనమయ కృత్యాలు, శారీరక పరిశుద్ధత, కేశ సంరక్షణ, ఆరోగ్యపు అలవాట్లు మొదలగునవి.

సాంఘిక కృత్యాలు :

కథలు, గేయాలు, పద్యాలు, తోలుబోమ్మలాటలు, నాటకాలు, క్రీడలు, పండుగలు, పుట్టినరోజులు, దైనందిన కార్యక్రమాలలో పాత్రపోషణ మొదలగునవి.

భౌతిక సామూహిక చాలక కృత్యాలు: పరుగుపందెం, ఆటలు, వ్యాయామాలు, తోయడం, లాగడం, సాగదీయడం, జారడం, విసరడం, పట్టుకోవడం, తన్నడం, ఊపడం, గెంతడం, దుముకడం, సైకిల్ తొక్కడం మొదలగునవి.

సునిశితచాలక కృత్యాలు :

అంగుళీయ క్రీడలు, భల్కులతో నిర్మాణాలు కట్టడం, కత్తిరించడం, అంటించడం, బొమ్మలు గీయడం, రంగులు వేయడం మొదలగునవి.

జ్ఞానేంద్రియ కృత్యాలు :

వినడం, వాసన చూడడం, రుచి చూడడం, కళలో చూడడం, అనుభూతి చెందడం, నీటితో ఆడటం, ఇనుకతో ఆడటం, సృజనాత్మక కళలు ప్రదర్శించడం, హస్తలాఘవం మొదలైనవి.

(దీనికి సంబంధించిన పూర్తి వివరణ 2వ అధ్యాయంలో చర్చించడమైనది)

వివిధ రంగాలలో స్పృజనాత్మకతను, సాందర్భాత్మకతను అన్వేషించేలా ప్రోత్సహించడానికి తోడ్పడాలి.

పైన పేర్కొన్న విధంగా ఆయా రంగాలన్నింటిలోను శిశువు యొక్క సమగ్ర అభివృద్ధి సాధించడం కొరకు సమతల్య మరియు సందర్భేచితమైన (అనుకూల) పార్యుప్రణాళిక రూపొందించుటకు నిర్దేశించబడిన నేషనల్ కరికులం ప్రేమవర్క్ (NCF-2005) సూత్రాల ఆధారంగా ECCE పార్యుప్రణాళిక రూపొందించాలి.

3.1.2 సమతల్య మరియు సందర్భేచిత పార్యు ప్రణాళిక రచనకు సూత్రాలు:

పూర్వ ప్రాథమిక విద్యా లక్ష్యాలు ఫలవంతం కావాలంటే దానికి పట్టిప్పామైన పార్యుప్రణాళిక అత్యంత ఆవశ్యకం. దానిని తయారుచేయడానికి ఈ క్రింది కొన్ని ముఖ్యమైన అంశాలను అవగాహన చేసుకోవాలి.

1. సమగ్ర అభ్యసనం మరియు వికాసం (Holistic learning and development)
2. క్రియాశీల అభ్యసనం (Active learning)
3. పరస్పర అభ్యసనం (Interactive leaning)
4. సమగ్ర అభ్యసనం (Integrated learning)
5. క్రీడల ద్వారా అభ్యసనం (Learning through play)
6. భాగ స్వాప్య అభ్యసనం (Partnership for learning)
7. కళల ద్వారా అభ్యసనం (Art as the basis for learning)
8. సంపూర్ణ శారీరక, మానసిక ఆరోగ్యం మరియు ఆరోగ్యకర అలవాట్లు (Integration of health and well-being based on healthy habits)
9. ప్రామాణిక మదింపు (Authentic Assessment)

1) సమగ్ర అభ్యసనం మరియు వికాసం(Holistic learning and development):

- శిశువు యొక్క సమగ్రాభివృద్ధికి దోహద పదే ఆన్ని రంగాలలో అభివృద్ధిని ప్రతిచించించేవిధంగా (సాంఘిక, మానసిక, ఉద్యోగ, శారీరక, జ్ఞాన, ఆధ్యాత్మిక మరియు నైతిక) ECCE యొక్క పార్యు ప్రణాళికను రూపొందించాలి.
- ECCE ఉపాధ్యాయులు ఎంపిక చేసుకునే బోధన ఉపగమనము శిశువు యొక్క పరిపూర్ణ అభ్యసన మరియు వికాసం పై వారి అవగాహనను ప్రతిచించించేదిగా ఉండాలి.
- జ్ఞానం, నైపుణ్యం, గుణములు మరియు ఆలోచనా దృవ్యాధముల ఆధారంగా గమ్యాలతో కూడి శిశువు యొక్క పరిపూర్ణ అభివృద్ధికి ఈసేసీఐ పార్యుప్రణాళికలో ఏర్పాట్లు ఉండాలి.

2) క్రియాశీల అభ్యసనం (Active learning):

- క్రియాశీల అభ్యసనం శిశువు పరిశేలింపదగినదిగా, ప్రయోగాలు చేయడానికి అనువుగా, చర్చకు తావిచేసిగా,

ఆలోచన రేకెత్తించేదిగా మరియు శిశువు ప్రతిస్పందించేదిగా ఉండాలి.

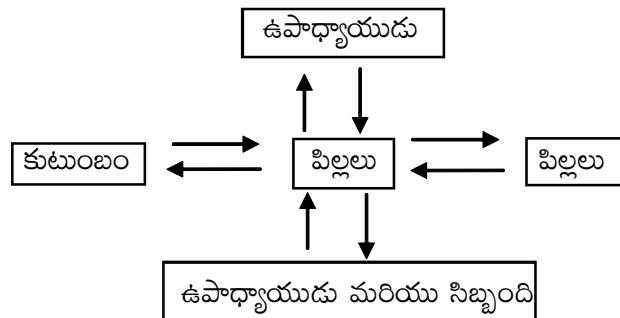
- 3-4 సం॥ పిల్లల్లో వారి పరిసరాలలో జరిగే దృగ్విషయాలను గూర్చి మనమ్ములలో పరస్పర అవగాహన, వస్తువుల ప్రాతినిధ్యం గురించిన జ్ఞానం, నైపుణ్యాలను అభివృద్ధి చేసేదిగా ఉండాలి.

పిల్లల్లో క్రియాజీల అభ్యసనాన్ని మెరుగుపరచడానికి ఈ క్రింది మూలకాలు తప్పనిసరిగా ఉండాలి.

ముఖ్యమైన/మూల వస్తువులు/ పరికరాలు (Materials)	<ul style="list-style-type: none"> ● శోధనాత్మక పరికరాలు ఇవ్వడం ద్వారా పిల్లల్లో ఊహశక్తిని పెంపొందించవచ్చు. ● పిల్లలను ఆకర్షించేవిగా, అస్టేషింపరదగినవిగా, నైపుణ్యాలను మెరుగుపరచేవిగా ఉండాలి.
పాస్టలాఫువం / నైపుణ్యాలు / (Manipulation)	<ul style="list-style-type: none"> ● స్వజనాత్మకతను పెంపొందించేలా ఉండాలి. ● వస్తువులను అనేకరకాలుగా మార్పుచేయడం ద్వారా, కలుపుట ద్వారా వారి కండరాల కదలికలను నియంత్రించగలుగుతారు. ● ఆలోచన రేకెత్తించేవిధంగా ఉండాలి. ● అన్వేషణ ద్వారా వస్తువుల గుణగణాలను ప్రత్యక్ష అనుభవాల ద్వారా తెలుసుకోవాలి.
కోరిక/ఇష్టం/ (Choice)	<ul style="list-style-type: none"> ● పిల్లల ఇష్టాలు ప్రతిబింబించేలా ఉండాలి. ● పిల్లల అవసరాలను తీర్చాలి. ● వారు సాంతంగా చేసుకోవడానికి వీలుగా ఉండాలి ● పిల్లలను ఆకర్షించేవిగా ఉండాలి.
పిల్లల భాష (Language for Children)	<ul style="list-style-type: none"> ● పిల్లల అభ్యసనానికి, అభివృద్ధికి భాష ప్రధాన దోషదకారి ● భాషాభివృద్ధికి ఏకపాత్ర, నాటకాలు, పాటలు, గేయాలు, కథలు, చర్చలు, మాట్లాడడం, వినడం, చదవడం, రాయడం అవసరం.
సహాయం (Support)	<ul style="list-style-type: none"> ● పిల్లల పరిసరాలు పరిశుభ్రంగా, రక్షణ కల్పించేవిగా ఉండాలి. ● పరిసరాల ద్వారా నేర్చుకునే వీలుండాలి. ● సంరక్షిత పరిసరాలు మరియు జ్ఞానానికి, నైపుణ్యాలకు, గుణాలకు, ఆలోచనా దృక్పూఢాన్ని పెంపొందించడానికి సహకరించే అనుభవాలను ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా పెద్దలు సహకరించాలి. ● సాహసోపేత కృత్యాలు కూడా తగిన పర్యవేక్షణలో చేయడానికి ప్రోత్సాహాన్ని ఇవ్వాలి.

3. పరస్పర అభ్యసనం (Interactive learning) :

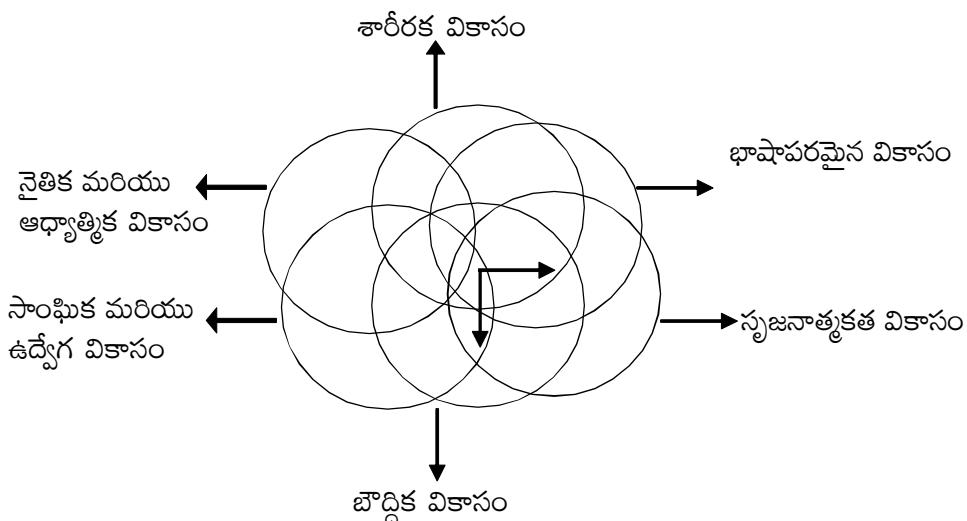
- జీవితపు ప్రారంభదశలో పిల్లల మధ్య పరస్పర చర్య ఒక ప్రాథమిక అనుభవం (Malaguzzi-1993)
- Dahlderg, Moss, Pence (2003) ప్రకారం పరస్పర అభ్యసనం అనేది ఒక బోధనా వ్యూహం.
- పరస్పర అభ్యసనం ద్వారా పిల్లలు వారి తోటి పిల్లలను చూసి మాట్లాడడం, వినడం ద్వారా నేర్చుకుంటాడు.
- ఉపాధ్యాయులు పిల్లలను సమూహాలుగా ఏర్పరచి వారి మధ్య అభ్యసన జరిగేలా ప్రోత్సహించవచ్చు.
- పరస్పర అభ్యసనం సాధారణంగా, పిల్లలు-పిల్లలు, పిల్లలు-ఉపాధ్యాయుడు, పిల్లలు-ఉపాధ్యాయుడు మరియు సిబ్బంది, పిల్లలు-కుటుంబం మరియు పిల్లలు - అభ్యసనా సామగ్రి మధ్య జరుగుతుంది.

- పిల్లలు తమ దైనందిన జీవితంలో పరస్పర చర్యలు మరియు అనుభవాల ద్వారా వారి ఆలోచనలను, నైపుణ్యాలను, అలవాట్లను మెరుగుపరచుకుంటారు.

3. సమగ్ర అభ్యసనం (Integrated learning) :

- పిల్లలు అభ్యసించే అంశాలన్నీ పరస్పర సంబంధాన్ని కలిగి ఉండాలి.
- సమగ్ర పార్యాప్రణాళిక పిల్లల యొక్క సంపూర్ణ వికాసానికి తోడ్పడాలి.

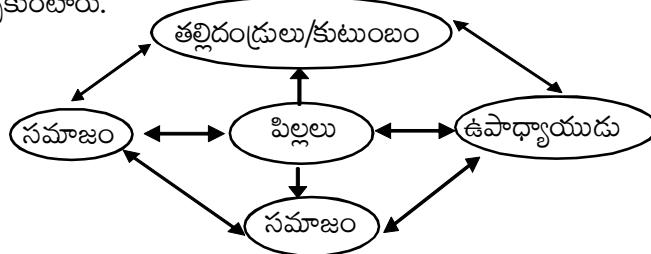
- పిల్లల యొక్క శారీరక వికాసం, బోధిక వికాసం, సృజనాత్మకత, సాంఘిక మరియు ఉద్యోగ వికాసం, నైతిక మరియు ఆధ్యాత్మిక వికాసం ఒకదానిమీద ఒకటి ఆధారపడి ఉంటాయి.

5. క్రీడల ద్వారా అభ్యసనం (Learning through play):

- పిల్లల యొక్క శారీరక, మానసిక, ఉద్యోగ, సాంఘిక అభివృద్ధికి క్రీడలు దోహదపడతాయి. క్రీడల ద్వారా పిల్లల సామర్థ్యాలు మెరుగుపడతాయి. ఆలోచనా ధోరణి, సమస్య పరిష్కారం, న్యాయపరమైన నిర్ణయాలు తీసుకోవడం, శాంతియుత వాతావరణాన్ని ప్రేరేపించడం మొదలైన లక్ష్ణాలు అలవడతాయి.
- క్రీడాస్నాని అలవడుతుంది.
- పిల్లల యొక్క సహజ సామర్థ్యాలను, అభిరుచులను అనుసరించి వారికి తగిన క్రీడలను ఎంపిక చేసే బాధ్యత ECCE ఉపాధ్యాయులది.

6. భాగస్వామ్య అభ్యసనం/సహకార అభ్యసనం (Partnership in learning):

భాగస్వామ్య అభ్యసనం ద్వారా పిల్లల్లో అభ్యసనాన్ని మెరుగుపరచవచ్చు. అభిరుచులు, ఆసక్తులు, వైభిరులను అనుసరించి పిల్లలు సమూహాలలుగా ఏర్పడి అభ్యసనం సాగిస్తారు. సమూహాలలో అనుకరించడం ద్వారా ఒకరికాకరు ప్రేరేపించబడడం ద్వారా నేర్చుకుంటారు.

పిల్లల్లో నైపుణ్యాలను మెరుగుపరచడానికి, ప్రవర్తనలో మార్పులు, అలవాట్లు, చేయడానికి భాగస్వామ్య అభ్యసనం ఉపయోగపడుతుంది.

7. కళల ద్వారా అభ్యసనం (Art as the basis of learning):

- పిల్లల్లో ప్రతిస్పందించే గుణం ఎక్కువగా ఉంటుంది. కళల ద్వారా వారి ప్రతిస్పందనలు పెంపాందించవచ్చు. పాటలు, నాటకాలు, ఏకపొత్తాభినయం మొదలైన వాటి వలన వారిలో సృజనాత్మకతను, దేశభక్తినైన్నిపుణ్యాలను పెంపాందించవచ్చు.
- ECCE ఉపాధ్యాయుడు కొన్ని ఆసక్తికరమైన బోధన ఉపగమాల ద్వారా పిల్లల్లో ఉత్సాహాన్ని పెంపాందించవచ్చు.

8. సంపూర్ణ శారీరక - మానసిక అరోగ్యం మరియు అరోగ్యకర అలవాట్లు

(Integration of health and well being based on healthy habits):

- పిల్లల్లో సంపూర్ణ శారీరక వికాసానికి సరైన పోషణ చాలా కీలకమైనది. ECCE విద్యా విధానంలో

పోషణ అందించే బాధ్యత కూడా ఉపాధ్యాయులదే మంచి శారీరక ఆరోగ్యం, ఉత్సాహంగా అన్ని విషయాలలో పొత్తునడం అభివృద్ధికి దోషాద పదుతుంది.

- మానసిక ఆరోగ్యానికి ఆటలు-పాటలు మొదలైనవి తోడ్పుడతాయి.
- పిల్లల్లో ఆరోగ్యకరమైన అలవాట్లు అలవడేటట్లు చేసే బాధ్యత ఉపాధ్యాయులదే
- వారికి అర్థం అయ్యేరీతిలో ఆరోగ్యం యొక్క ప్రాముఖ్యాన్ని పరిసరాల పరిశుద్ధత మరియు పరిరక్షణ, మంచి అలవాట్లు గురించి పాఠ్యాంశాలలో చేర్చి అవగాహన కల్పించాలి.

9. ప్రామాణికమైన మదింపు (Authentic Assessment) :

- పిల్లల యొక్క అభ్యసనాభివృద్ధిని అంచనా వేయుట ECCE ప్రణాళికలో ముఖ్యమైనదిగా యదార్థమైన మూల్యాంకనగా పేరొన వచ్చును. పిల్లల్లో వచ్చిన గుణాత్మక మార్పును అంచనా వేయడం మరియు మూల్యాంకన చేయడం వారి అభివృద్ధికి సహాయపదుతుంది.
- ECCE ఉపాధ్యాయులు పిల్లల యొక్క అభ్యసనాభివృద్ధిని నమోదుచేసి, పరిశేలించి, విశ్లేషించడం, వాటి ఆధారాలను పట్టికలో పొందుపరచడం ద్వారా వారి అభివృద్ధిని గమనించవచ్చును.
- చెకలిస్టలు, తల్లిదండ్రుల ఇంటర్వ్యూలు, ఆడియో లేదా వీడియో టోపులు/ ఎనెక్సోటల్ రికార్డ్ ద్వారా పిల్లల అభ్యసనాన్ని పరిశేలించి నమోదు చేయవచ్చు. వీటి గురించి 5వ అధ్యాయంలో వివరించబడింది.

పిల్లల అభివృద్ధిని నమోదుచేయుట (Recording Childrens Progress) :

పిల్లల అభివృద్ధిని నమోదుచేయుట అనేది పిల్లల ప్రగతికి మొదటిమెట్టు. పిల్లల యొక్కప్రగతిని పరిశేలించాలంటే రికార్డ్ నమోదు అనేది ఎంతో అవసరం. దాని ద్వారా పార్శ్వప్రణాళికలోను, బోధనా వ్యాపోలలోను, బోధనా ఉపగమాలలోను మార్పు తీసుకువచ్చి మరింత ఆసక్తికరమైన పాఠ్యాంశాలను బోధించడానికి వీలుపడుతుంది.

3.2 దీర్ఘకాలిక, స్వల్పకాలిక లక్ష్యాలు మరియు ప్రణాళిక (Long and short term objectives and planning) :

3.2.0 Kwin Tsue (Chinese) ఈయన ప్రణాళిక రచన గురించి క్రింది విధంగా వివరించారు.

“ ఎవరైనా ఒక సంవత్సరానికి ప్రణాళిక వేస్తే జొన్నలు నాటాలి, 10 సంతప్పరాలకు ప్రణాళిక వేస్తే చెట్లు నాటాలి. కాని జీవితకాలానికి ప్రణాళిక వేస్తే స్ట్రీ, పురుషులకు శిక్షణ మరియు విద్యను అందించాలి. దీనిని బట్టి విద్యకు కూడా స్వల్పకాలిక, దీర్ఘకాలిక ప్రణాళికలను, ఆయా లక్ష్యాలను చేరుకోవడానికి తయారుచేయాలి అని స్పష్టమవుతోంది. స్వల్పకాలిక లక్ష్యాలు వెనువెంటనే సాధింపబడ్డాయా లేదా అని ఉపాధ్యాయులు మూల్యాంకనం చేసి నిర్ణయించాలి. సాధింపబడకపోతే కొత్త ప్రణాళికలతో, వ్యాపోలతో మళ్ళీ ప్రయత్నించాలి. దీర్ఘకాలిక లక్ష్యాల సాధనను అంతసులువుగా మూల్యాంకనం జరుపలేము. దీనికారకు అనేక విషయాలను పరిగణలోనికి తీసుకొని మూల్యాంకనం చేయాలి. జాతీయ ఉపాధ్యాయ విద్య మండలి (NCTE), జాతీయ విద్య విధానము (NPE-1986), నేషనల్ కౌన్సిల్ ఫర్ ఎడ్యూకేషనల్ రీసర్చ్ అండ్ లైనింగ్ (NCERT) మరియు ఎడ్యూకేషన్ కమిషన్ అంగీకరించిన దీర్ఘకాలిక, స్వల్పకాలిక లక్ష్యాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

3.2.1 దీర్ఘకాలిక లక్ష్యాలు:

- పిల్లల యొక్క సహజ సామర్థ్యం మేరకు వారి సమగ్రాభివృద్ధికి గట్టిపునాదిని ఏర్పరచడం
- పోషక విలువలున్న పోషిక ఆహారాన్ని పిల్లలకు అందించే ఏర్పాటు చేయడం
- సాంఘిక, మానసిక, భావోద్యేగ వికాసాలలో పిల్లలకు తగిన శిక్షణ ఇవ్వడం
- పిల్లలలో ఫలవంతమైన భావ వ్యక్తికరణ మరియు గౌరవప్రదమైన, భావయుక్తమైన భాషను వినియోగించేలా చేయడం
- పిల్లల సంపూర్ణ మూర్తిమత్తు అభివృద్ధికి పటిష్టమైన ప్రణాళికను రచించడం
- పూర్వ ప్రాథమిక విద్యను ప్రాథమిక విద్యతో అనుసంధానం చేయడం ద్వారా ప్రాథమిక విద్యను బలోపేతం చేయడం.
- సాంఘిక, మానసిక, భావోద్యేగ వికాసాలలో పిల్లలకు తగిన శిక్షణ ఇవ్వడం.
- పిల్లలలో ఫలవంతమైన భావ వ్యక్తికరణ మరియు గౌరవప్రదమైన, భావయుక్తమైన భాషను వినియోగించేలా చేయడం.
- పిల్లల సంపూర్ణ మూర్తిమత్తు అభివృద్ధికి పటిష్టమైన ప్రణాళిక రచించడం

3.2.2 స్ఫోకాలిక లక్ష్యాలు:

- ప్రతి పిల్లవానికి తరగతిగదిలో తాను ముఖ్యమైన వానిననే గుర్తింపు, తనకు గౌరవం ఉండనే భావనను కల్పించడం.
- పిల్లల్లో ఇంద్రియాల సమన్వయం మరియు అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం.
- ఆరోగ్యకరమైన అలవాట్లను పిల్లల్లో అభివృద్ధి పరచడం
- ముఖ్యమైన (అవసరమైన) నైపుణ్యాలు మరియు వ్యక్తిగత సర్వబాటు చేసుకొనుటకు పిల్లలను ప్రోత్సహించడం
- మంచి సాంఘిక వైఫారులను ఏర్పరచడం ద్వారా మిగిలిన పిల్లలతో కలిసి అన్ని కార్యక్రమాలలో చురుకుగా పాల్గొనేటట్లు చూడడం
- ప్రతి పిల్లవానిలో వారి భావాల వ్యక్తికరణకు, అవగాహన అంగీకారానికి సహాయ పడాలి.
- పిల్లలకు అందుబాటులో ఉన్న వరిసరాల వట్ల అవగాహన కల్గించడం
- పిల్లలకు వారి భావాలను వ్యక్తపరిచేందుకు, వారిని స్వతంత్రులుగా మరియు సృజనశీలురుగా ఎదిగేందుకు ప్రేరేపించడం.
- తోటి పిల్లలతో స్నేహశీలురుగా మెలిగేందుకు సహాయపడడం
- ఇంటి వాతావారణానికి, పూర్వ ప్రాథమిక విద్య కేంద్ర వాతావారణానికి మరియు పారశాల వాతావారణానికి అలవాటు పడడానికి సహకరించడం.

3.2.3 ప్రణాళిక (Planning):

దీర్ఘకాలిక మరియు స్వల్పకాలిక లక్ష్యాలు చేరుకోవడానికి ఏర్పరిచే కృత్యాలకు ఆధారమైనది ప్రణాళిక.

దీర్ఘకాలిక అనగా ఒక సంవత్సర కాలానికి, స్వల్పకాలిక అనగా ఒక వారంలోని ప్రతీరోజుకు తగినవిధంగా ప్రణాళికను రూపొందించుట. ఈ ప్రణాళిక ద్వారానే విశేషమైన, నిర్దేశించిన లక్ష్యాలు మరియు కృత్యాలు సాధించబడతాయి. ప్రతి సంవత్సరం ప్రారంభంలోనే పూర్తి వార్షిక ప్రణాళికను రూపొందించుకోవాలి. ప్రతీవారం చివరి రోజున ఆ తరువాత వారం యొక్క వార ప్రణాళికను ముందుగానే రూపొందించుకోవాలి. ఈవిధంగా క్రమం తప్పకుండా క్రమ పద్ధతిలో చేయడం ద్వారా ఆశించిన లక్ష్యాలను సాధించవచ్చు.

ప్రతిరోజు కార్బూక్సమ పట్టికలో తప్పని సరిగా ఈ క్రింది విషయాలను పొందు పరచాలి.

- వ్యక్తిగత మరియు సామూహిక కృత్యాలు
- తరగతి గదిలోనూ, వెలుపల ఏర్పాటు చేసే కృత్యాలు
- క్రియాత్మక మరియు నిప్పియాత్మక కృత్యాలు
- స్వతంత్ర మరియు తరగతి గది కృత్యాలు
- పిల్లల యొక్క సమగ్రాభివృద్ధి సంబంధించిన కృత్యాలు
- వార ప్రణాళిక ఒక డైరీలా నిర్వహించాలి. వారం చివరిలో వారి లక్ష్యాలను నిర్ధారణ చేసుకోవాలి. తదుపరి వారం యొక్క వార ప్రణాళిక ఈ మూల్యాంకనం మీదే ఆధారపడి ఉంటుంది.
- వార ప్రణాళికలో ఏదో ఒక అంశానికి ప్రాముఖ్యతనిన్ను రూపొందించుకోవాలి.

ఉదాహరణకు సమానా జాబితా (ఒకరోజు ప్రణాళిక) 3గం॥ (9am - 12pm)

9am	- 9.20am	ప్రార్థన
9.20am	- 9.30am	సంభాషణ (తోటి పిల్లలతో)
9.30 am	- 9.50am	సమూహ సంబంధిత కృత్యాలు
9.50am	- 10.10am	తరగతి గదిలో స్వేచ్ఛగా పాడుకోవడం
10.10 am	- 10.25am	తరగతి గది వెలుపల ఆడుకోవడం
10.25 am	- 10.55am	చేతులు కడుకోవడం, ఫలహోరం తీసుకోవడం, విశ్రాంతి
10.55 am	- 11.20am	సృజనాత్మక కృత్యాలు
11.20 am	- 11.35am	భాషాసంబంధ కృత్యాలు
11.35 am	- 11.55am	కథలు/పద్యాలు/వౌఫిక డ్రిల్లింగ్
11.55 am	- 12.00pm	ముగింపు

రూపొందించే ప్రణాళిక, ECCE ఆధారంగా పిల్లవాని సమీప అవసరాలు, స్థితిగతులను గూర్చి సంసిద్ధిచిని చేయటకు వీలుగా ఉండాలి. ఉదాహరణకు ఉపాధ్యాయులు ఏదైనా అంశం మీద కృత్యాలు జరువుటకు ప్రణాళిక వేసుకుంటే, పిల్లలు కథ చెప్పమని అడిగితే, ఆ ఉపాధ్యాయులు తన ప్రణాళికకు సంబంధించిన లక్ష్యాలను ఆ కథ ద్వారా సాధించగలగాలి.

వార ప్రణాళిక: ఉదాహరణకు “రవాణా” (Transport)అనే విషయాన్ని ఈ క్రిందివిధంగా సంభాషణ కృత్యంతో పరిచయం చేయవచ్చు

మొదటిరోజు : సాధారణ రవాణా ప్రక్రియలు (పిల్లలు చుట్టూ ఉన్న వాతావరణంలోనివి)

రెండవరోజు : భూరపాణా, జలరపాణా, వాయురపాణా

మూడవరోజు : రవాణా వాహనాలు నడిపే వ్యక్తులు - డ్రైవర్, బోట్మేన్, ప్లైలట్

నాల్గవరోజు : భిన్నమైన రవాణా ప్రక్రియలు

అయిదవరోజు : రవాణా ఉపయోగాలు

అరవరోజు : పునర్శురణ (Recapitulation) ఈవిధంగా ప్రణాళిక అమలుకు, లక్ష్మీల అమలుకు, లక్ష్మీల సాధనకు ECCE యొక్క కృత్యాలు ఎంతగానో ఉపయోగపడతాయి. ఈ కృత్యాల అన్ని ఆటపాటల (playway) ద్వారా బోధించుటకు వీలుగా ఉంటాయి. ఉదాహరణకు,

1. కథలు చెప్పడం, కథలు అల్లడం
2. నాటకాలు వేయడం
3. పాటలు, పద్యాలు
4. సంగీతం మరియు నాట్యం
5. భాషాభివృద్ధికి కృత్యాలు
6. తరగతి గది లోపల, వెలుపల ఆటలు
7. సమూహాలుగా ఆటలాడడం
8. పూసలు, బ్లాక్యులు, పజిల్స్
9. లెక్కించడం, వేరు చేయడం
10. ఇసుకలో, నీటిలో ఆటలాడడం
11. పప్పెట్స్ తో ఆడడం, కథలు చెప్పడం
12. క్లేశ్త పర్యాటనలు, విషారయాత్రలు, ప్రకృతిలో పాదయాత్ర మొదలైనవి.

ఆటపాటల విధానం (Playway), కృత్యాల సహకారంగా ఉంటుంది. కృత్యాలు చేసేటప్పుడు కొన్ని పెద్ద సమూహాలలో, మరికొన్ని చిన్నచిన్న సమూహాలలో నిర్వహించాలి. సమూహాలలో పిల్లలు సాంఘీకరణ నేర్చుకుంటారు. ప్రతి పిల్లవాని యొక్క స్వభావానికి వైయుక్తిక భేదాలను అనుసరించి ECCE ప్రణాళిక రచన మరియు అమలు ఉండాలి.

3.3 పరికల్పనా పద్ధతి మరియు నేపద్యాధార ఉపగమనం (Project Approach Method and Thematic Approach) :

3.3.1 పరికల్పనా పద్ధతి (Project Method)

విలియం హెస్ట్ కిల్పాట్రీక్ పరికల్పనా పద్ధతిని ఒక విద్యా విధానంగా విస్తృత పరిచారు. ఈ పద్ధతిలో ఉపాధ్యాయులు జ్ఞానాన్ని, సమాచారాన్ని అందించే వారుగా కాక ఒక సహాయకునిగా ఉంటాడు. కిల్పాట్రీక్ పరికల్పనా పద్ధతిని సాంఘిక వాతావరణంలో మనస్సుర్చిగా చేయు ఒక ఉపయోగకరమైన కృత్యంగా నిర్వచించారు. పరికల్పనా పద్ధతి తరగతి గది వాతావరణంలో పిల్లలు తమ జ్ఞానేంద్రియాల ద్వారా తమ పరిసరాలను అన్వేషించి, అనుభవంలోకి తెచ్చుకోవడానికి అవకాశం కల్పిస్తుంది. పూర్వ ప్రాథమిక విద్యలో ఈ పద్ధతిని అనుసరించడం ద్వారా పిల్లలకు అత్యంత ఉల్లసంగా ఉండే వాతావరణంలో విద్య జరుపవచ్చు.

పూర్వ బాల్య దశ మానవజీవితంలో అన్వేషించే దశ. కుతూహలం, ఉత్సాహం నిండిన దశ. వివిధ చలనాత్మక సైపుణ్యాలు పెంపొందించుకోవడానికి అనువైన దశ. ఈ దశలో పిల్లలు ఏదైనా సైపుణ్యాన్ని పూర్తిగా నేర్చుకునే వరకు ఎన్నిసార్లు చేయించినా సంతోషంగా చేస్తారు. ఈ దశలో చలనాత్మక సైపుణ్యాలు నేర్చుకోవడానికి సహాజ సంసిద్ధత వస్తుంది. కావున వారిలో ఈ సైపుణ్యాలను పెంపొందించే అవకాశాలు ECCE ఉపాధ్యాయులు కల్పించాలి. అటువంటి అవకాశాలు కల్పించబడడానికి ఉద్దేశీపబడినదే ఈ పరికల్పనా పద్ధతి పరికల్పనా పద్ధతి ఈ కింది 7 దశలలో పూర్త వుతుంది. అవి:

- 1) సమస్యను గుర్తించడం
 - 2) పరికల్పనలు చేయడం
 - 3) సమాచారాన్ని సేకరించడం.
 - 4) సమాచారాన్ని విశ్లేషించడం
 - 5) ప్రయోగాలు చేయడం
 - 6) ఫలితాలను విశ్లేషించడం
 - 7) నిర్ధారణకు రావడం
1. సమస్యను గుర్తించడం: పిల్లలు చుట్టూ ఉన్న పది పదాల నుండి ఏదైనా ఒక సమస్యను ఎంపిక చేసుకోవాలి.
 2. పరికల్పనలు చేయడం: పిల్లలు గుర్తించిన సమస్యకు లేదా తెలుసుకోవాలనుకున్న విషయానికి ఎన్ని రకాల పరిష్కార మార్గాలు ఉండవచ్చే ఊహించి జాబితా తయారుచేయాలి.
 3. సమాచారాన్ని సేకరించడం: గుర్తించిన సమస్యకు లేదా తెలుసుకోవలసిన విషయానికి ఏ యే వస్తువులు లేదా పరికరాలు, పుస్తకాలు కావాలో గుర్తించి సిద్ధం చేసుకోవాలి.
 4. సమాచారాన్ని విశ్లేషించడం: సేకరించిన వాటిని అన్నింటిని క్రమపద్ధతిలో ప్రయోగానికి అనువుగా అమర్చుకోవాలి.

5. ప్రయోగాలు చేయడం: ఎంపిక చేసుకున్న పరికల్పనలకు ప్రయోగం చేసి చూపాలి.
6. ఫలితాలను విశ్లేషించడం: ప్రయోగంలో వచ్చే ఫలితాలు ఎంపిక చేసుకున్న సమస్యను పరిష్కరిస్తాయో లేదో చూడాలి.
7. నిర్ధారణకు రావడం: ఫలితాల ఆధారంగా సమస్యకు సరిఅయిన సమాధానం గుర్తించాలి మరియు నిర్ధారించాలి.

ఉపయోగాలు:

- పిల్లల్లో శాస్త్రీయ దృక్పథం అలవడుతుంది.
- పిల్లల్లో పరిశీలనా, విశ్లేషణ మైప్పుణ్ణులు అభివృద్ధి చెందుతాయి.
- సహకార / భాగస్వామ్య అభ్యసనం జరుగుతుంది.
- స్థాయిత్వం కల్పించడానికి అభివృద్ధి చెందుతుంది.

నష్టాలు:

- సమయం ఎక్కువ కేటాయించాలి.
- పిల్లలు విసుగు చెందుతారు
- అందరూ ఉత్సాహంగా పాల్గొనలేరు

పరికల్పనా పద్ధతికి ఉదాహరణాలు:

1. సమస్యని గుర్తించడం: పరిసరాలలో ఉండే వస్తువులలో నీటిలో తేలే, మునిగే వస్తువులు తెలుసుకొనుట
2. పరికల్పనలు చేయడం: నీటిలో తేలే వస్తువులను గుర్తించడం. ఉదా: కాగితం, ప్లాస్టిక్ చెంచాలు, పువ్వులు, చెక్కబొమ్మలు, భాళీగా ఉన్న పాత్రలు మొదలైనవి. నీటిలో మునిగే వస్తువులను గుర్తించడం. ఉదా: ప్లాస్టిలు చెంచాలు, చింతగింజలు, రాళ్ళు, ఇనుపమేకులు, నీటితో నిండిన పాత్రలు మొదలైనవి.
3. సమాచారాన్ని సేకరించడం: కావలసిన వస్తువులు సేకరించడం. అవి నీటి తొట్టి, కాగితము, ప్లాస్టిక్ వస్తువులు, పూసలు, పువ్వులు, చెక్కబొమ్మలు, చెంచాలు, చింతగింజలు, రాళ్ళు, ఇనుపమేకులు, నీటితో నిండిన పాత్రలు, భాళీగా ఉన్న పాత్రలు.
4. సమాచారాన్ని విశ్లేషించడం: సేకరించిన వస్తువులను ప్రయోగానికి అనువగా మలచుకోవాలి.
5. ప్రయోగాలు చేయడం: ఎంపిక చేసుకున్న ప్రయోగాన్ని చేసి చూపాలి. సేకరించిన వస్తువులన్నీ ఒక్కాక్కటి ఒక్కాక్క పిల్లవానిచేత నీటిలో వేయించి గమనించమని చెప్పాలి.
6. ఫలితాలను విశ్లేషించడం: ప్రయోగంలో వచ్చిన ఫలితాలు ప్రయోగానికి ముందు అనుకున్న పరికల్పనలకు సరిపోతాయో లేదో చూసుకోవాలి. నీటిలో మునిగిన వస్తువుల జాబితా, తేలే వస్తువుల జాబితా వేరుచేసి చర్చింపచేయాలి.
7. నిర్ధారణకు రావడం: ఫలితాల ఆధారంగా పరికల్పనలను నిర్ధారించవచ్చు. తేలికగా ఉన్న వస్తువులు

నీటిలో తేలతాయని, బరువుగా ఉన్న వస్తువులు నీటిలో మునిగిపోతాయని నిర్ధారిస్తారు. తేలిక/బరువు అనే దృగ్విషయాన్ని పిల్లలకు అవగాహన కల్పించాలి.

3.3.2 నేపథ్యాధార ఉపగమనం (Thematic Approach)

ఈక నిర్ధిష్టమైన నేపథ్యాన్ని ఎంపిక చేసుకొని దాని ఆధారంగా బోధన జరిపే ఒక బోధనా పద్ధతియే నేపథ్యాధార ఉపగమనం. వైయుక్తిక అభ్యాసకుల అభిరుచులు మరియు సామర్థ్యాలకు అనుగుణంగా బోధన జరుపుటకు అవకాశం కల్పిస్తూ నేపథ్యాధారిత వ్యూహంలోని బోధనాభ్యాసన ప్రక్రియ విద్యాప్రణాళికలోని అన్ని విషయాల మధ్య సహసంబంధమేర్పరచే విధంగా ఉంటుంది. పదాల అనుసంధానం, అక్షర క్రమము, ఉచ్చారణ, వాక్యలేఖనం వంటి సామర్థ్యాలను తరచూ పరిపుణ్ణి చేయడం ద్వారా వారి అభ్యాసనం పురోగమించడానికి తోడ్పడుతుంది.

అఙ్కులు:

1. భాషాభివృద్ధిని పెంపాందించడం
2. క్రమపద్ధతిలో ఆలోచిస్తూ ఏకాగ్రతను కలిగించడం
3. నాటకీకరణ నేర్పుతూ కథను చెప్పడం
4. కథలలోని చిన్న చిన్న సమస్యలకు పరిష్కారాలను సూచించేటట్లు నేర్పించడం
5. కథలో వారికి ఇష్టమైన పాత్రను చెప్పించడం, అభినయింపజేయడం
6. కథలోని విషయాలకు సంబంధించి చిన్నచిన్న ప్రశ్నలకు సమాధానం చెప్పగలిగేటట్లు చేయడం
7. నాటకాలు, నాటికలు ఏకపాత్రాభినయాలు మొదలైనవాటి ద్వారా పాత్యాంశాన్ని బోధించడం.
8. నేపథ్యాధార ఉపగమనం ద్వారా ఆసక్తిగా నేర్చుకోవడం.
9. పిల్లలలో ఏకాగ్రతను అభివృద్ధి చేయడం.
10. వినడం, మాట్లాడడం, చూడడం, నేర్చుకోవడం అనే సైపుణ్యాలను అభివృద్ధి చేయడం.
11. క్రమశిక్షణ అలవరచడం
12. స్మారకాలు, ఉపాయాలు విశ్లేషణాశక్తి పెంచడం.
13. నేషనల్ కరికులం ఫ్రైమ్వర్క్ 2005 ప్రకారం ఈసీసీఈ కౌరకు సూచించిన మార్గదర్శక సూచనలను అమలుపరచడం.
14. నేపథ్యానికి ఎన్నుకున్న అంశం పిల్లలకు ఆసక్తిని రేకెట్రించేదిగా చూడడం.
15. ఎన్నుకోబడిన విషయం విద్యేనా సరే అది పిల్లల చుట్టూ ఉన్న వాతావరణం నుండి గ్రహించడం.
16. ఎన్నుకున్న అంశం వారికి ఇష్టాన్ని కలిగించేదిగా చూడడం. అటువంటి కొన్ని విషయాలు క్రింద ఉదహరించబడ్డాయి.
 - నా గురించి
 - చెట్లు
 - నా కుటుంబం
 - పరిశుద్ధత
 - జంతువులు
 - రవాణా

- పక్కలు
- పండ్లు
- కూరగాయలు
- ఇళ్ళు
- బుతువులు
- పండుగలు
- శరీర అవయవాలు
- పండుగలు, ప్రత్యేక సందర్భాలు

ఉదా: 1) పండుగలు

అందరికి తెలిసిన పండుగ వాతావరణాన్ని సృష్టించడానికి కావలసిన సామగ్రి సేకరించి, అకర్షణీయంగా అమర్చాలి. పిల్లలను ప్రశ్నలు అడగడం ద్వారా ఆ పండుగ ఏమిటో, దాని ప్రాముఖ్యత ఏమిటో చెప్పమనాలి. వారికి తెలిసిన విషయాలు చెప్పించడం ద్వారా తెలియని విషయాలను ఉపాధ్యాయులు బోధించవచ్చు.

ఉదా: 2) సముద్రతీరం (బీచ్)

జసుక, రాళ్ళు, గుయ్యలు, సమూనా బోటులు, చిన్నచిన్న ఓడలు, ప్లాస్టిక్ నీటి జంతువుల బొమ్మలు మొదలైన వాటి సహాయంతో సముద్రతీర (బీచ్) వాతావరణాన్ని సృష్టించి, పిల్లలను ప్రశ్నలు అడగడం ద్వారా పాల్యాంశాన్ని బోధించవచ్చును.

3.4 అభివృద్ధి అనుకూల, విలీన తరగతి వాతావరణం నెలకొల్పడం/సిర్పుహించడం

(Maintaining a developmentally appropriate and inclusive class environment) :

3.4.0 సమ్ముఖీత/విలీన విద్యలో అభ్యసన లోపాలు కలిగిన మరియు అభ్యసన లోపాలు లేని పిల్లలకు ఒకే తరగతి గదిలో విద్య గడవడం జరుగుతుంది. ఈవిధంగా పిల్లలందరికి ఒకే తరగతి గదిలో బోధన చేయడం వల్ల విద్యావరంగా, సాంఘికంగా మెరుగైన ఫలితాలు సాధించవచ్చు. అందరు పిల్లలకు సమానమైన అవకాశాలు మరియు అనుభవాలు కల్పించబడతాయి. సమ్ముఖీత విద్య పిల్లలకు కల్పించే ప్రత్యేక అవకాశం కాదు. అది వారి హక్కు పూర్వ ప్రాథమిక విద్యలో సమ్ముఖీత విద్య ద్వారా పిల్లల్లో మానసిక వికాసాన్ని పెంపాందించవచ్చు.

ప్రస్తుత విద్య విధానంలో సమ్ముఖీత/విలీన విద్య ఒక ప్రధాన అంశం. పర్సన్స్ విత్ డిసెబిలిటీస్ ఏక్ట్ (PWD Act), 1995 (National Trust Act) ప్రకారం ప్రతి పారశాలలో అంగవైకల్యం ఉన్న పిల్లలను సమ్ముఖీతం చేయడం జరుగుతుంది. “అందరికి విద్య” అనే నినాదాన్ని అమలు పరచాలంటే పిల్లల్లో గల అనేక భేదాలను గుర్తించి వారికి తగిన విద్యను బోధించాలి.

3.4.1 సమ్ముఖీత విద్య (విలీన విద్య)

“ తరగతి గదిలోని పిల్లలందరిని ఏ రంగంలోనైనా వారి బలాలు, బలహీనతలతో సంబంధం లేకుండా ఒక పారశాలలోని పిల్లలందరూ పారశాల సముదాయంగా ఉంచడమే సమ్ముఖీత విద్య.” మంచి బోధనకు దారి తీసే అన్ని రకాల ఆచరణలతో కూడి ఉండేదే సమ్ముఖీత విద్య అవుతుంది. పిల్లల గురించి లోతుగా ఆలోచించేవారు, అందరి పిల్లలకూ నేర్చుకునే మార్గాలను అభివృద్ధి పరిచే వారే ఆదర్శ ఉపాధ్యాయులు. అదే సమ్ముఖీత విద్యలో కీలకాంశం.

సమ్ముఖీత విద్య అంశాలు:

- సాధారణ తరగతి గదులలో విద్యను సాధారణ విద్యార్థులతో పాటు దివ్యాంగులకు (New Word for physically Challenged) కూడా అభ్యసింపచేయుట

- ఈసీఎస్ విధానంలో తరగతి గది నిర్మాణం దివ్యాంగులైన పిల్లల అవసరాలకు తగినట్లు ఉంచడం
- దివ్యాంగులైన పిల్లలు పాల్గొనేలా కృత్యాలు రూపొందించడం
- ప్రతి పిల్లవాడు వ్యక్తిగత విద్యా గమ్యాలు సాధించడం
- సమ్ముళిత విద్యలో పిల్లలందరిని స్థాగతించడం, వారి బలహీనతల తీవ్రతతో సంబంధం లేకుండా అందరికి మంచి విద్యను అందించటం.
- ప్రతి పిల్లవాని అవసరానికి తగినట్లుగా విద్యను అందించడం, వారిని దివ్యాంగులనే ముద్రలేకుండా చూడడం.

సమ్ముళిత విద్యా ప్రణాళిక:

వ్యక్తిగత బోధన ఒక పథకం ద్వారా క్రమరీతిలో జరుగుతుంది. ఈ బోధన పిల్లల ప్రగతి, ప్రమాణాలు, మానసిక స్థితి, వరిస్థితిలాంటివి పరిగణనలోనికి తీసుకొని చేయడం జరుగుతుంది. పిల్లల సమర్థత ఒకసారి తెలుసుకుంటే అందుకు తగిన వ్యక్తిగత విద్యాపథకం రూపొందించడం సులభం. వ్యక్తిగత విద్యాపథకానికి ప్రత్యేకమైన లక్ష్యాలను పరిగణించి బోధనా ప్రణాళికను రూపకల్పన చేస్తారు.

సమ్ముళితవిద్య - తరగతి గది నిర్వహణ కార్యక్రమము:

పూర్వభాల్యదశలో మానసిక వైకల్యం ఉన్న పిల్లల్లో అభ్యసనా సామర్థ్యం తక్కువగా ఉంటుంది. విషయాలను త్వరగా మర్చిపోతారు. వారికి విద్యాబోధన చిత్రాల ద్వారా (Picture description) చేయడం వలన త్వరగా నేర్చుకుని, ఎక్కువ కాలం జ్ఞాపకం ఉంచుకుంటారు. అనేకసార్లు బోధించడం ద్వారా వారి జ్ఞాపకశక్తిని పెంచవచ్చు. చిత్రాల ద్వారానే కాకుండా బొమ్మలు, వస్తువుల ద్వారా వారి జ్ఞాపకశక్తిని పెంచవచ్చు.

ఈ విద్యావిధానంలో జరిగే విద్యాబోధనలో వారు సాధించే ప్రతిపనికి బహుమతులు ఇస్తూ ప్రోత్సహిస్తూ శిక్షణ ఇవ్వాలి. అప్పుడు వారు విద్య పై ఆసక్తి చూపుతారు. వారికి తమ ఉత్సాహాన్ని, ఆనందాన్ని అణచుకునే శక్తి తక్కువగా ఉంటుంది. ఏకాగ్రత, తెలివితేటలు తక్కువగా ఉంటాయి. కాబట్టి అవి పెంపాందించేటట్లు శిక్షణ ఇవ్వాలి. శిశు కేంద్రిక్యత కృత్యాధార బోధనా పద్ధతిలో అభ్యసనం జరపాలి.

ఈసీఎస్ సమ్ముళిత విద్యావిధానంలో ఉపాధ్యాయుల పాత్ర:

- సమ్ముళిత విద్యావిధానంలో ఉపాధ్యాయుల పాత్ర చాలా ముఖ్యమైనది.
- మానసిక వైకల్యం ఉన్న పిల్లలకు జ్ఞానేంద్రియాల ద్వారా అభ్యసనం చేయించాలి. కాబట్టి వారికి చూడడం, వినడం, చెప్పడం వంటి పనులకు సంపూర్ణ అవకాశం ఇవ్వాలి.
- పిల్లలు వారి పనులు వారు స్వయంగా చేసుకోవడానికి సహనంతో తోడ్పడాలి.
- లక్ష్మి కోసం పిల్లవాడు చేసే ప్రతి ప్రయత్నాన్ని మనఃపూర్వకంగా ప్రశంసించాలి.
- కొత్త లక్ష్మి కోసం ప్రయత్నించేటప్పుడు గతంలో నేర్చుకున్న పనులు గుర్తుచెయ్యాలి. ఎందుకంటే మానసిక వైకల్యం ఉన్న పిల్లలు తొందరగా మర్చిపోతారు.

- వివిధ వాతావరణాలలో నేర్చుకున్న వైపుళ్యాలు ప్రదర్శించే అవకాశం కల్పించాలి.
- ఇతర పిల్లలను, ఉపాధ్యాయులను అనుకరించే అవకాశం కల్పించాలి.
- చిన్న చిన్న పాటలు, పద్యాలు పాడటం, నటించడం నేర్పించాలి. ప్రోత్సహించాలి. దానివల్ల సంఖీభావం, ఐక్యతాభావం, భాషాభివృద్ధి, సామాజిక స్పృహ మొనానవి ఏర్పడతాయి.
- కథలు చెప్పేటప్పుడు నటనను జోడించాలి. దానివల్ల వారికి సామాజిక స్పృహ, అవగాహన, శర్ధ ఏర్పడతాయి.
- సన్నిఖేశాలు ఉన్న చిత్రాలు ఉపయోగించి వారి సంభాషణను అభివృద్ధి పరచాలి. చిత్రంలో ఉన్న విషయాలను ఉపయోగించి వివరించేటట్లు ప్రోత్సహించాలి. ప్రశ్నలు వేసి సమాధానాలు రాబట్టాలి.
- చిన్న చిన్న పజిల్స్, ఆటలు, ఫ్లాష్క్‌కార్డ్లు జత చేయడం లాంటివి చేయించాలి. దాని ద్వారా నియమాలు అర్థమపుతాయి. ఏకాగ్రత, జ్ఞాపకశక్తి పెరుగుతాయి.
- వారు ఏ రంగంలో బలహీనులో గుర్తించి వారివెంట ఉండి చక్కగా సహాయపడుతూ ఉండాలి. అప్పుడు సాధారణ పిల్లలతో సమానంగా పారశాలలో చదువుకోగలుగుతారు.

ఆటంకాలులేని వాతావరణం ఏర్పాటు:

ఈసీసీఈ విధానమందు మానసిక వైకల్యం ఉన్న పిల్లలకు ఆటంకాలులేని మంచి వాతావరణం కల్పించడం ఎంతో అవసరం. సాధారణ పిల్లలతో కలిసి పారశాలకు వెళ్ళడానికి, రావడానికి, పారాశాలలో ఎటువంటి ఆటంకాలు లేకుండా ఉండాలి. మానసిక వైకల్యం ఉన్న పిల్లలు సాధారణ పారశాలలో ఎలాంటి ఆటంకాలు లేకుండా, తోటి పిల్లలు వారిని అపేక్షన చేయకుండా విద్యనభ్యసించడానికి ఈ క్రింది అంశాలు దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి.

- పారశాల లోపలకు, బయటకు వెళ్ళేమార్గం అనుకూలంగా ఉండాలి.
- నడిచేటప్పుడు చేతులతో పట్టుకుని నడవడానికి వీలుగా తగిన ఏర్పాట్లు చేయాలి (కేంప్సులాంటివి)
- తలుపులు, వాకిలి అందరికీ అనువుగా ఉండాలి.
- జారుడుగా లేకుండా ఉండే నేలలు (Anti-skid) ఉండాలి.
- సమాచార బల్లలు (Information boards), చిహ్నాలు ఉండాలి.
- గాలి, వెలుతురు తరగతి గదిలోనికి మెండుగా వచ్చే ఏర్పాట్లు చేయాలి.
- పరిశుద్ధమైన, ఆరోగ్యకరమైన మూత్రశాల ఉండాలి.
- పిల్లలు క్రిందపడినా దెబ్బలుతగలని రీతిలో ఏర్పాట్లు చేయబడిన ఆటస్టలాలు ఉండాలి.
- స్వచ్ఛమైన త్రాగునీటి సదుపాయం కల్పించాలి.
- అత్యవసర సమయంలో తప్పించకోవడానికి కనీసము రెండు మార్గాలు ఏర్పాటు చేయాలి.

...పై అంశాలు దృష్టిలో ఉంచుకున్నట్లు అయితే మానసిక వికలాంగులకు కూడా సాధారణ పారశాలలో చదువుకోవడానికి అవకాశం కల్పించినవారమపుతాము.

3.4.2 ఈసీఎస్ తరగతి గది నిర్వహణ:

సాధారణ తరగతి గదిలో పిల్లలందరూ ఒకేవిధమైన శారీరక, మానసిక, ఉద్యోగ పరిపక్వత స్థాయిలను కలిగి ఉండరు. ఇక సాధారణ పారశాలలో సమైక్య విద్యావిధానంలో అభ్యసనా సమస్యలు ఉన్న పిల్లలు, విద్యను అభ్యసించడానికి పార్శ్వప్రణాళికలోను, బోధనలోను, అవసరమైన మార్పులు చేయడం, తగిన బోధనాపకారణాలను సమకూర్చడం ఎంతో అవసరం. అంతేకాకుండా ఉపాధ్యాయులకు కొంత శిక్షణ, వ్యవస్థాపరమైన వసతులు కల్పించడం వల్ల అభ్యసనా వైకల్యం ఉన్న పిల్లల వైపుణ్యాలను మెరుగుపరచవచ్చు. ఇవన్నీ తరగతి గదిలో ఖిన్న సామర్థ్యాలు ఉన్న పిల్లలకు నిర్వహించడానికి ఉపాధ్యాయులకు ఎంతో అవసరం. దీనితోపాటు సాధారణ పిల్లలు తోటి దివ్యాంగులను స్నేహపూర్వకంగా ఆదరించేలా ప్రోత్సహించాలి.

ECCE ఈ వ్యక్తిగత విద్యాపథకం:

వైకల్యం ఉన్న పిల్లల తరగతి గది సామర్థ్యాలు, ప్రవర్తనాశైలి అంచనావేసి, వారికి తగ్గ వ్యక్తిగత విద్యా పథకం రూపొందించడం, అమలు పరచడం ఉపాధ్యాయుల బాధ్యత. అంటే తరగతి గదిలో వైకల్యం ఉన్న పిల్లలకు ప్రత్యేకమైన లక్ష్యాలను, వాటికి తగిన బోధనా ప్రణాళికను రూపొందించడమే. “వ్యక్తిగత విద్యాపథకం.” ఈ పథకం సఫలీకృతం కావడానికి ఉపాధ్యాయులు ఎంతో నిబధ్ధతతో కృషిచేయాలి.

వ్యక్తిగత విద్యా పథకంలోని అంశాలు:

- 1) వైకల్యం ఉన్నవారి సమగ్ర సమాచారం
- 2) పిల్లల స్థాయి
- 3) లక్ష్యాలు
- 4) శిక్షణ పద్ధతులు
- 5) మూల్యాంకనం

1. వైకల్యం ఉన్నవారి సమగ్ర సమాచారం:

వైకల్యం ఉన్న పిల్లల శక్తి సామర్థ్యాలు, అవసరాలు, బలహీనతలు ఏ ఇద్దరిలోను సమానంగా ఉండవు. పిల్లల కుటుంబ చరిత్ర, సామాజిక, ఆర్థికస్థాయి, నివాసప్రాంత పరిస్థితులు, విద్య, పరీక్షల సమాచారం, వ్యక్తిగత కార్యక్రమ పథకాన్ని రూపొందించడంలో ఎంతో దోహదపడతాయి.

2. పిల్లల స్థాయి:

వ్యక్తిగత కార్యక్రమ పథకంలో బోధనాలక్ష్యాలను నిర్ణయించడానికి పిల్లల ప్రస్తుత స్థాయి అంటే శక్తి సామర్థ్యాలు, ప్రవర్తనా సమస్యలు అభ్యసనంలో ముఖ్యపాత్ర వహిస్తాయి. జ్ఞానేంద్రియాల గురించి అంచనావేయడం అత్యంత కీలకం. ఉపాధ్యాయులు తరగతిలోని అభ్యసన వైకల్యం ఉన్న పిల్లల్ని స్వయంగా అంచనావేసి తగిన విద్యాకార్యక్రమాన్ని రూపకల్పన చేస్తారు.

3. లక్ష్యాలు:

అభ్యసన వైకల్యం ఉన్న పిల్లవాని యొక్క సమగ్ర సమాచారం పిల్లవాని స్థాయిని అనుసరించి, లక్ష్యాలను దీర్ఘకాలిక, స్వల్పకాలిక లక్ష్యాలుగా నిర్దేశించాలి. ఈ లక్ష్యాలను ప్రాధాన్యతా క్రమంలో రూపొందించి నిర్దేశించిన కాలపరిమితిలో సాధించాలి.

4. శిక్షణ పద్ధతులు:

లక్ష్యాలను అనుసరించి ఉపాధ్యాయులు పిల్లలకు అవసరమైన, ప్రయోజనాకరమైన శిక్షణ, బోధనా పద్ధతులను నిర్ణయిస్తారు. శిక్షణలో ప్రతి అభ్యసాన్ని అనేకసార్లు సాధన చేయంచాలి. పిల్లల ప్రయత్నాన్ని అభినందించి చిన్న విషయాలకు కూడా పునర్భూతిలనం అందించాలి.

5. మూల్యంకనం:

పిల్లల స్థాయిని సమగ్రంగా అంచనా వేయాలి.

ఈస్టీఎస్ సమీళిత తరగతి గది నిర్వహణలో బోధనా అభ్యసనా సామాగ్రి:

సమీళిత తరగతి గది నిర్వహణలో బోధనాభ్యసనా సామాగ్రి అత్యంత ప్రధానమైనది. సాధారణ పిల్లల కంటే అభ్యసన వైకల్యం ఉన్నవారిలో అవగాహనా సామర్థ్యం తక్కువగా ఉంటుంది. అందువల్ల బోధనా అభ్యసన సామాగ్రి వారిని ఆకర్షించేదిగా ఉండాలి.

1. బోధనా అభ్యసన సామాగ్రి పిల్లల వయస్సుకు సరిపోయేటట్లుగా ఉండాలి.
2. రకరకాల బొమ్మలు(రంగురంగులవి) ఉండాలి.
3. బంకమట్టి నమూనాలు తయారుచేయడం, రంగులు వేయడం, పూసలు లెక్కించడం మొదలైనవి.
4. చిన్న పెద్ద బొమ్మలు, బంతులు మొదలైనవి
5. వివిధ వస్తువులు, బొమ్మలు, చిత్రాపటాలు, షాష్టికార్డులు ఆధారంగా తెలపమనడం, రాయమనడం, వర్గీకరించమనడం లాంటి అంశాల ద్వారా వర్ణనాశక్తి, భావ వ్యక్తికరణ, భాషానైపుణ్యం, లేఖనా నైపుణ్యం పెంపొందించవచ్చు.
6. సంఖ్యలు బోధించడానికి, పూసలు, చింతగింజలు ఉపయోగించాలి.
7. రంగు రంగుల చాక్షీసలు ఉపయోగించాలి.
8. పాటలు, పద్మాలు, కథలు, నాటకాలు, ఏకపాత్రాభినయాల ద్వారా విద్యాబోధన చేయాలి.

ఈస్టీఎస్ విద్యా అవసరాలు:

- సమీళిత విద్యాగమ్యాలకు అనుగుణంగా పిల్లల విద్యా అవసరాలు ఏర్పరచాలి
- ప్రత్యేక గదిని లేదా తరగతిలోనే అనుకూలమైన కొంత భాగాన్ని కేటాయించాలి.
- చికిత్సాలయాన్ని అందుబాటులో ఉండేటట్లు చూడాలి. వైద్యులను అపుడపుడు పారశాలకు రప్పించి, పిల్లల ప్రవర్తన, మానసిక, సాంఘిక స్థాయిని అంచనావేయించాలి.

- తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయుల సమావేశాలు నిర్వహించాలి.
- స్నేహితుల ద్వారా అభ్యసనం జరిగేలా చూడాలి.

3.5 ఈసీసీఈస్ సక్రమ నిర్వహణకు అవసరమైన వనరులు (Resources for effective functions of ECCE)

3.5.0 బాల్యారంభదశలో పిల్లలు ప్రథానంగా పర్యావరణలో మమేకమవడం ద్వారా అభ్యసిస్తారు. వారు అభ్యసన కొనసాగించడానికి మరియు వారిలో తెలుసుకోవాలనే అనక్కి, కుతూహలం పెంచుటకుగాను వివిధరకాలైన పరికరాలతో కూడిన వాతావరణాన్ని వారికి కల్పించాలి.

పూర్వ ప్రాథమిక విద్య కేంద్రాలను (ఈసీసీఈస్) పిల్లలకు సులభంగా అందుబాటులో ఉన్న ఆరోగ్యకరమైన ప్రదేశంలో ఏర్పాటు చేయాలి. మరియు అవి కాలుష్యానికి, చెరువులకు తవ్విన కాలువలకు, భారీ వాహనాలు పోయే రోడ్స్టక్ దూరంగా ఉండాలి. ఈ దశలో పిల్లలు చాలా చురుకుగా ఉంటారు. వారు ఎల్లప్పుడూ పరిగెత్తుతూ, గెంతుతూ ఉంటారు. ఈవిధంగా వారు సదా చలనంలో ఉంటారు. అందువలన కేంద్రాలలో పిల్లలు స్వేచ్ఛగా ఆడుకోవడానికి తగినంత స్థలము అందుబాటులో ఉంచడమేకాక వారి సంపూర్ణ అభీవృద్ధికి తోడ్పుడే అనక్కిరమైన అభ్యసనా అనుభవాలు కలిగించుటకు వివిధ రకములైన పరికరాలు, వస్తువులు, సామాగ్రి కూడా ఈ కేంద్రాలకు అందించాలి.

ఉపాధ్యాయులు ఎటువంటి పరికరాలు ఎంచుకోవాలి మరియు వాటిని ఎలా ఉపయోగించుకోవాలి? అనేవి పూర్వప్రాథమిక విద్య లక్ష్యాలు నిర్ణయిస్తాయి. అందువలన ఉపాధ్యాయులు పరికరాలను ఎంచుకోవడంలోనూ వస్తువులను తయారుచేయడంలోనూ అత్యధికమైన జాగ్రత్తలు తీసుకోవడం అవసరం.

3.5.1 పూర్వ ప్రాథమిక విద్య కేంద్రాలలో కోసంగా ఉండాలిన ప్రథానమైన అవసరాలు:

- సురక్షితమైన, ఆరోగ్యకరమైన, సరిపోయినంత స్థలం
- బాలల సంబ్యాకు అనుగుణంగా ఉపాధ్యాయుల మరియు సంరక్షకుల నియామకం
- స్వేచ్ఛమైన త్రాగునీరు
- శుభ్రమైన మరుగుడొడ్డు (టాయిలెట్స్)
- అందుబాటులో అనుబంధ పోషకావోర సరఫరా
- వైద్య పర్యవేక్షణలో పారామెడికల్ సిబ్బంది
- బొమ్మలు మరియు ఆట వస్తువులు
- పని చేసేవారికి నిరంతర వృత్తంతర శిక్షణ మరియు పట్టిష్టమైన పర్యవేక్షణ

పిల్లల పరికరాలు, ఆటవస్తువులు, బొమ్మలు, పుస్తకాలు మరియు ఇతర సామాగ్రి ఎంపిక చేసుకోవడంలో గమనించవలసిన విషయాలు:

- పరికరాలు మరియు సామాగ్రి పిల్లల అభీవృద్ధికి దోహదపడేలా ఉండాలి మరియు నిర్దిష్ట విద్య లక్ష్యాలను చేరుకునేలా ఉండాలి.

2. ఒహుముఖ ప్రయోజనాలకోసం ఉపయోగించడానికి అవసరమైన సామాగ్రి కలిగి ఉండడం మంచిది.
3. కావలసిన పరికరాల సరఫరా లేకపోతే ఉపాధ్యాయులు స్వయంగా రూపొందించుకునే సామర్థ్యం కలిగి ఉండాలి.
4. పరిసరాలు మరియు వస్తువులు రెండు రకాలుగా ఉండాలి. అవి 1) తీవ్రమైన వని మరియు ఆటలకొరకు 2) సులభమైన వని మరియు ఆటల కొరకు
5. పిల్లలు ఎవరికి వారు ఆడుకోవటానికి, సమూహంగా ఆడుకోవటానికి, ఒకే వయసు పిల్లలు సమాంతరంగా ఆడుకోవటానికి వివిధ రకాలైన పరికరాలు మరియు సామాగ్రి ఉండాలి.
6. చిన్న పిల్లల వినియోగం ఎక్కువగా ఉంటుంది కాబట్టి దానికి అనుకూలంగాను మరియు పిల్లల ఒత్తిడిని తట్టుకునేవిధంగాను ఆటవస్తువులు తయారు కాబడాలి.
7. బొమ్మలు సురక్షితమైనవిగా, ప్రమాదం కలిగించనివిగా ఉండాలి.
8. పిల్లలు మింగేసే ప్రమాదం ఉంటుంది కాబట్టి చిన్న చిన్న ముక్కలుగా విరిగిపోయే, ఊడిపోయే బొమ్మలు వారికి ఇవ్వకూడదు.
9. గట్టిగా లేని దారాలు, తాళ్ళు, రబ్బర్లు, రింగులు ఉండే బొమ్మలు ఇవ్వకూడదు
10. సూదిగా, కొనగా ఉండే బొమ్మలు, మూలల వల్ల కోసుకునే ప్రమాదం ఉన్న బొమ్మలు ఇవ్వకూడదు
11. పెద్ద చప్పుళ్ళు, మోతలు వచ్చే బొమ్మల వల్ల పిల్లలు భయపడతారు. అది వారి వయస్సు పై చెడు ప్రభావం చూపిస్తుంది. అటువంటివి ఇవ్వకూడదు.
12. రసాయనాలు లేని బొమ్మలను ఇవ్వాలి.
13. ప్రమాదం కలిగించే వస్తువులు (అగ్నిపెట్టే, కత్తి, బ్లైండు) మొదలైనవి ఇవ్వకూడదు.
14. బొమ్మలు పిల్లల ఉత్సాహాన్ని, సృజనత్వకతనూ పెంచేలా మరియు వారికి విజ్ఞానదాయకంగా, వారి అభివృద్ధికి తోడ్పడేలా ఉండాలి.
15. బొమ్మలకు తరుచుగా దుమ్ము, ధూళీ, తుప్పు చేరే ప్రమాదం ఉంటుంది. కాబట్టి వాటిని ఎప్పటికప్పడు శుద్ధపరచాలి.
16. పిల్లలు ఎంచుకోవడానికి బొమ్మలు వివిధ రకాలుగా ఉండాలి. ఉడాహరణకు స్థిరమైన బొమ్మలు, శాట్లీయ బొమ్మలు మొదలగునవి.
17. టి.వి, కంప్యూటర్లు కేటాయించి అందుబాటులో ఉంచాలి.
18. ఉపాధ్యాయులు వారికి అందుబాటులో దొరికే గ్రీటింగ్ కార్డులు, ఆహ్వానపత్రికలు, వార్తాపత్రికలు, పాత పుస్తకాలు, కూరగాయలు, భాళీ దబ్బలు, కవర్లు, పప్పుధాన్యాలు, చెక్కముక్కలు, అగ్నిపెట్టేలు, కొవ్వుత్తలు, గాజులు, తైలర్ వద్ద లభించే బట్టముక్కలు ఉపయోగించి ఆటవస్తువులు తయారుచేసే నైపుణ్యాన్ని కల్గి ఉండాలి.
19. పిల్లల పుస్తకాలలో అక్షరాలు పెద్దవిగానూ మరియు చిత్రాలు వారికంటికి ఇంపుగా కనిపించే రంగులతోనూ ఉండాలి. పుస్తకం పట్టుకోవడానికి వీలుగా ఉండాలి.

20. పిల్లల పుస్తకాలలో కాగితాలు మందంగా మరియు దృఢంగా ఉండాలి.
21. పుస్తకాల పరిమాణం పెద్దగా ఉండాలి మరియు అహోదకరమైన దృశ్య ప్రభావం కలిగి ఉండాలి.

వస్తువుల / సామాగ్రి (సరఫరా చేసేవి):

బ్లాక్లు, పూసలు, కార్డ్లు, సంభాషణ చిత్రపటాలు, రంగుల ఆకారాల నమూనాలు, గుచ్ఛడానికి ఉపయోగించే బోర్డులు, క్యాసెట్లు సంబంధిత చిత్రపటాలు.

సమకూర్చుకోవలసినవి:

బంతులు, తాళ్ళు, అద్దం, చిన్నచిన్న ప్లాస్టిక్ వస్తువులు, బొమ్మలిల్లు, టైరులు, బొమ్మలిల్లకు పనికి వచ్చే మనుషుల బొమ్మలు మొదలగునవి.

తయారు చేసుకోవలసినవి - వనరుల నిధి:

ఈసీసీఈ కేంద్రాలలో కార్బూక్టమ నిర్వహణకు, వివిధ విషయాలకు సంబంధించిన వస్తు సామాగ్రిని ముందుగా వనరుల నిధిగా సమకూర్చుకోవాలి.

వనరుల నిధి : (నిత్యం వాడే వస్తువులు, వీరి పరిసరాలలో తేలికగా దొరికేవి)

ఉదా: ప్లాస్టిక్ డబ్బులు, భారీ అగ్గిపెట్టెలు, చెక్కముక్కలు, రంగురంగుల బట్ట ముక్కలు, రకరకాల గింజలు(పెద్దవి), బెండు ముక్కలు, పాత వార్తాపత్రికలు, బొమ్మల పుస్తకాలు (పిల్లలకు ఉపయోగపడేవి మాత్రమే). వీటిని సేకరించి జాగ్రత్తగా భద్రపరచుకోవాలి. వనరుల నిధి గురించి పాతశాల విద్యాకమిటీ సభ్యులు, తల్లిదండ్రులకు విపరించి తగిన వస్తువులను సమకూర్చుకోవడానికి వారి సహాయం తీసుకోవచ్చు.

వస్తువులను ఎలా ఉపయోగించాలి?

1. ఏ వస్తువు (సామాగ్రి) అయినా ఏదో ఒక్క అంశం నిర్వహించడానికి మాత్రమే పరిమితం కాదు.
2. ఒకే వస్తువును అనేక విధాల వేరువేరు అంశాలను పరిచయం చేయడానికి ఉపయోగించపచ్చ.
3. పిల్లలు స్నేచ్ఛగా ఆడుకోవడానికి ఇచ్చే వస్తువులను వారికి అందుబాటులో ఉంచాలి.
4. చిరిగిన, విరిగిన వస్తువులను పిల్లలకు ఇవ్వకూడదు. వాటిని బాగుచేసిన తర్వాతనే తిరిగి ఇప్పాలి.
5. వస్తువులను ఉపయోగించిన తరువాత వాటిని వాటిస్తానంలో పదిలపరిచే అలవాటు వారిలో పెంపాందించాలి.

రంగులు:

సరఫరా చేసిన రంగులే కాకుండా ప్రోంతీయంగా దొరికే పూలు, ఆకులు/పుష్పకాయలు(హాని చేయనివి) తీసుకుని వాటిని నలిపి కొన్ని చుక్కల నీళ్ళవేసి రంగులు తయారు చేసుకోవచ్చు.

బొమ్మలు చేయడం:

వార్తా పత్రికలు, పేపరు బ్యాగులు, స్ప్రాంజిముక్కలు, పురికోస మొదలగునవి ఉపయోగించి బొమ్మలు తయారు చేసుకోవచ్చు.

వస్తువుల్ని ఎలా జాగ్రత్త పరచుకోవాలి మరియు వాడాలి?

1. ప్రతిరోజు కేంద్రంలోని వస్తువులన్నింటిని సహాయకురాలి సహాయంతో శుభ్రపరచుకోవాలి.
2. చిరిగిన, విరిగిన వస్తువుల్ని వెంటనే సరిచేసుకోవాలి
3. వస్తువుల్ని పిల్లలకు అందుబాటులో ఉంచాలి. వస్తువుల్ని ఎలా వాడాలి? ఎలా భద్రపరచాలి? మొదలగు విషయాలు పిల్లలకు అర్థమయ్యేటట్లుగా చెప్పాలి.
4. పిల్లలకు హానికలిగించే వస్తువుల్ని కేంద్రాలలో ఉంచకూడదు. ఎప్పటికప్పుడు కొత్త వస్తువుల్ని కేంద్రాలలో తయారుచేయాలి.
5. పిల్లలు చేసిన వస్తువుల్ని భద్రపరచి కేంద్రాలలో ప్రదర్శించి వారిని ఉత్సాహపరచాలి. వారు మరింత పనిని చేయడానికి ప్రోట్స్పహించాలి.

చిన్న పిల్లలకి ఎటువంటి ఆటబోమ్మలు ఇవ్వాలి:

1. ఎటువంటి ఆటైనా పిల్లలకి అనందమే. ఆటలు అనందాన్నే కాదు, పిల్లలకు శారీరక బలాన్ని, ఎదుగుదలని, ఉత్సాహాన్నిస్తాయి. తన మాటల్ని, తనని ఇతరులు గుర్తించాలి, అలా గుర్తించి మెచ్చుకుంటే తనకి ఇంకా బావుంటుందన్న సాంఘిక బంధాన్ని ఆటలు పెంపాందిస్తాయి.
2. ఆటల ద్వారా పిల్లల్లో జరిగే అభివృద్ధి ఎంతో సహజమైంది. స్వాభావికమైంది.
3. పిల్లలు తమంతట తాముగా నేర్చుకున్నది బలీయంగా ఉంటుంది.
4. ఆటలకు కావల్సిన వాటిలో ఆటవస్తువులు, బోమ్మలు ముఖ్యమైనవి. అవి పిల్లల్ని పెద్ద వారికి దగ్గరచేస్తా అనుబంధాన్ని పెంచుతాయి.
5. పిల్లలకు ఇచ్చే ఆటవస్తువులు, బోమ్మలు వారికి ఏవిధంగానూ కష్టం, నష్టం కలిగించేవిగా ఉండకూడదు. ఈ అంశానికి ఉపాధ్యాయులు, విధులు నిర్వహించువారు, పనిచేసేవారు ప్రాముఖ్యతనివ్వాలి. పిల్లల వయసుకి తగిన వాటినే ఇవ్వాలి. ఈసీసీఈ కేంద్రాలలో పిల్లల సమతౌల్యానికి, సృజనాత్మకత, స్విరు వ్యక్తికరణకు, అవసరమయ్యే పరికరాలు మరియు వస్తువులు సమకూర్చడమేకాక ఇతర స్వాభావికమైన సౌకర్యాలు కూడా కలిగి ఉండాలి. అవి;
 1. పిల్లల సామర్థ్యాలను తెలిపే కళాత్మక వస్తువులు, నేపథ్యప్రదర్శనలు, వారి సేకరణలు, వారి పనితనాన్ని ప్రదర్శించడానికి ఉపయోగపడే ప్రదర్శనా బోర్డులు ఉండాలి.
 2. పిల్లల్లో క్రమబద్ధమైన పని అలవాట్లు పెంచేందుకు సంరక్షణా స్థలము, అలమార్లు, అరలు ఉ పయోగపడతాయి. వాటివలన వారు అడుకున్న బోమ్మలు, వస్తువులను వాటి వాటి యథాస్థానాలలో పెడతారు. ఆనందంగా ప్రతి పిల్లవాడు తనకు సంబంధించిన వస్తువులు, పుస్తకాలు పెట్టుకోవడానికి తనకంటూ, సొంత స్థలాన్ని ఉపాధ్యాయులు కల్పించాలి.
 3. పిల్లలకు కల్పించే సౌకర్యాలు వారికి సులభంగా అందుబాటులో ఉండాలి మరియు ఉపయోగపడేలా ఉండాలి.

4. పరికరాలు, వస్తువులు, సామాగ్రి ఎల్లప్పుడూ ఒక క్రమపద్ధతిలో ఉండేటట్లు చేసుకోవాలి.
5. పనికిరాని వస్తువులను, సామాగ్రిని ఎప్పటికప్పుడు తనిశీలు మరియు మరమత్తులు చేయడాన్ని నిరంతర ప్రక్రియగా నిర్వహించాలి.
6. కేంద్రంలోని ప్రతి గదిని తగినంత గాలి, వెలుతురు ప్రసరణమునకు వీలుగా ఉండేటట్లు నిర్మించాలి.
7. స్వచ్ఛమైన త్రాగునీటి శాకర్యం తప్పనిసరిగా ఉండాలి.
8. నీటి ద్వారా సంభవించే వ్యాధులను నివారించడానికి తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.
9. నిత్యం ప్రవహించే నీటి సరఫరా, స్నానస్థలము, శుభ్రమైన టాయిలెట్లు, దుస్తులు ధరించుటకు గదులు, చేతులు శుభ్రపరచుకోవడం కోసం శాకర్యాలు మొదలగునవి కూడా(కేంద్రాలలో) సులభంగా అందుబాటులో ఉండాలి. వీలైట్ ఎగ్జాస్ట్ ఫోనులు కూడా అమర్చాలి.
10. ప్రధమ చికిత్సా పరికరాలు కూడా తప్పనిసరిగా ఉండాలి.

3.6 పూర్వప్రాధమిక ఉపాధ్యాయుల పాత్ర - విధులు (The Role and Functions of Instruction):

3.6.0 ఆరు సంవత్సరాలలోపు పిల్లల మానసిక స్థితి అత్యంత నున్నితంగా ఉంటుంది. వారి వ్యక్తిత్వపు మొలకలు ఆరంభమయ్యే రోజులు ఇవి. ఈ పూర్వప్రాధమిక దశలోని పిల్లల అవసరాలు తెలుసుకోవడం ఎంత ముఖ్యమో, అలాగే వారి శక్తిసామర్థ్యాలు అవగాహన చేసుకోవడం పూర్వప్రాధమిక విద్యా ఉపాధ్యాయులకు అంతకన్నా ముఖ్యం. ఈ అవగాహనా బలంతోటే పిల్లల సమగ్ర అభివృద్ధి మరింత వేగంగా సాధించవచ్చును.

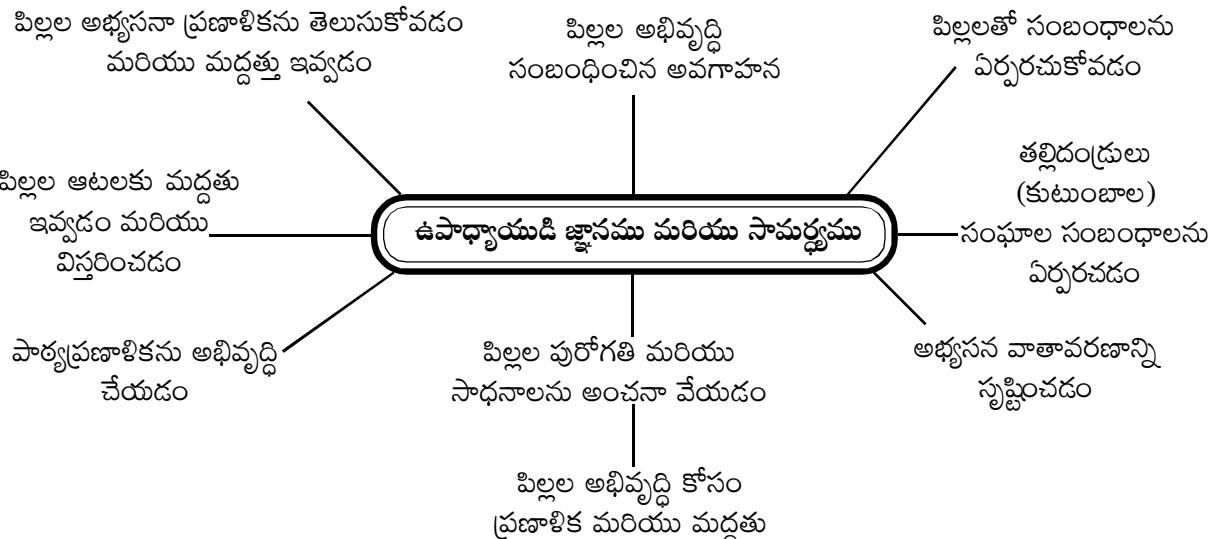
తమ నిర్మాణాత్మక సంవత్సరాల సమయంలో పిల్లల మేధో మరియు సామాజిక అభివృద్ధిని పెంచడంలో పూర్వప్రాధమిక విద్యా ఉపాధ్యాయులు ఒక ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తారు. వారు అందించే విద్య పిల్లల భవిష్యత్తును నిర్ణయించడానికి కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది. వారు అందించే విద్య పిల్లలు భవిష్యత్తు అభివృద్ధి చెందడానికి దోహదపడుతుంది. వారు దీని కొరకు తగిన పరిసరాలను మరియు తగిన పరికరాలను ఏర్పాటుచేస్తారు. పీరు పిల్లల భాషాభివృద్ధికి, సామాజిక నైపుణ్యాలు పెంపాందించడానికి ప్రధానమైన విజ్ఞానం, గణితం అంశాలు తెలుసుకోవడానికి ఆటలు, కథలు, ఇతర కార్యక్రమాలు ఉపయోగించవచ్చు.

ఉపాధ్యాయులు పూర్వప్రాధమిక విద్యా సంబంధిత రంగంలో విజయం సాధించడానికి వృత్తి నైపుణ్యాలు మరియు లక్ష్మణాలను అభివృద్ధి చేసుకోడానికి అవసరం.

పూర్వ ప్రాధమిక విద్యా ఉపాధ్యాయుల లక్ష్మణాలు:

1. పూర్వప్రాధమిక విద్యా పాఠశాలలకు చెందిన మంచి ఉపాధ్యాయులు పిల్లలను ఎంతో ఇష్టపడతారు.
2. పిల్లలు నేర్చుకోవడానికి అవసరమైన కోరికను వారిలో దృఢ పరుస్తారు.
3. నిప్పుపటంగా పిల్లల్ని స్వీతంత్ర అభ్యాసకులుగా చేయడానికి ప్రయత్నిస్తారు.
4. పిల్లలు వారి యొక్క అభిప్రాయాలను వ్యక్తపరచటానికి అవకాశాలు కల్పిస్తారు మరియు వారిని పోత్తుపొస్తారు.
5. వారిలో ఆసక్తిని రేకెత్తిస్తారు.

6. పిల్లల అంతస్తుతో సంబంధం లేకుండా వారి సామర్థ్యాలను తెలుసుకోవటంలో ఆప్యాయతను, ముద్దత్తును మరియు మార్గదర్శకత్వాన్ని అందిస్తారు.
7. తమ సామర్థ్యాల మీద నమ్మకం కలిగి ఉంటారు.
8. సవాళ్ళను, బాధ్యతలను స్పీకరిస్తారు మరియు వాటిని తమ యొక్క సామర్థ్యాలతో ఉత్తమమైనరీతిన నెరవేరుస్తారు.
9. తమ బాధ్యతను (బోధనను) వారు మనస్సురిగా నిర్వహిస్తారు. అలా చేయడం ద్వారా పిల్లల మంచి భవిష్యత్తుకో పునాదిగా నిలబడతారు.
10. వారిని అందరు పిల్లలు, తల్లిదండ్రులు మరియు సహాయరులు ఇష్టపడతారు.
11. వారు ఎప్పుడూ సంతోషంగా ఉంటా, ఇతరులు కూడా అలా ఉండేటట్లుగా ప్రోత్సహిస్తారు.
12. ఓర్మ మరియు సహానం కలిగి ఉంటారు.
13. తల్లిదండ్రులందరూ ప్రధానంగా ఉపాధ్యాయులు మంచివారని మరియు ప్రతి ఒక్క పిల్లవాడు వారివద్ద అభ్యసించవచ్చని నమ్మితారు.
14. కలినమైన భావనలను కూడా వారు చాలా అందంగా మరియు సులభంగా వివరిస్తారు.
15. పిల్లల పెరుగుదల మరియు అభివృద్ధి గురించి వారు నిరంతరం మూల్యాంకనం చేస్తుంటారు.
16. పూర్వ ప్రాథమిక విద్యలో వచ్చే కొత్త పరిణామాలను వారు కూలంకుషంగా తెలుసుకుంటారు.
17. పూర్వప్రాథమిక విద్యలో వచ్చే కొత్త పరిణామాలను వారు నిత్యం అధ్యయనం చేస్తుంటారు.

3.6.1 పూర్వ ప్రాథమిక విద్య కార్యక్రమ నిర్వహణలో ఉపాధ్యాయుల పాత్రః:

1. పిల్లలకంటే ముందుగా కేంద్రానికి వచ్చి పిల్లల్ని ఆహారానించాలి.
2. పిల్లల్ని ఎప్పుడూ చిరునవ్వుతో పలకరించాలి.
3. ప్రతి ఒక్కరిని పేరుతోనే పలకరించాలి / పిలవాలి.
4. ఈ వయసు పిల్లలు పెద్దవాళ్ళతో సన్నిహిత సంబంధాన్ని కోరుకుంటారు కాబట్టి ఉపాధ్యాయులు పిల్లల చేయి పట్టుకోవడం, భుజం తట్టడం వంటివి చేయడం ద్వారా సాన్నిహితాన్ని పెంపొందించాలి.

5. ప్రతి ఒక్కరిలోని సామర్థ్యాలను గుర్తించి అందరిలో పొగడాలి.
6. అందరికి కార్యక్రమాలలో పాల్గొనడానికి సమాన అవకాశాలు కల్పించాలి.
7. నేను సాధించగలను అనే భావన పిల్లల్లో పెంపాందించడానికి తగిన అవకాశాలు కల్పించాలి.
8. పిల్లల్ని కొట్టుకూడదు, దూషించకూడదు మరియు హేళన చేయకూడదు
9. పిల్లల్ని ఒకరితో ఇంకొకరిని పోల్చుకూడదు, కించపరచకూడదు.

పిల్లల శారీరకాభివృద్ధికి:

1. ఆటలకు అవసరమయ్యే అన్ని వస్తువులు సరైన స్థితిలో ఉండేలా ముందే జాగ్రత్త వడాలి.
2. పిల్లలు లోపల / బయట ఆడుకునేటప్పుడు వారికి దెబ్బలు తగలకుండా పరిసరాలను ఉంచాలి.
3. చిన్న పిల్లల్ని / పెద్ద పిల్లల్ని కలిపి అడించినప్పుడు కూడా పిల్ల స్థాయి/సామర్థ్యాలకు అనుగుణంగానే ఆడించాలి.
4. పిల్లలు పొడవు, బరువు ఎప్పటికప్పుడు పరిశేలిస్తూ నమోదు చేయాలి. ఎత్తు, బరువులలో పెరుగుదల లేనట్లు గుర్తించినట్లయితే వెంటనే ఆరోగ్య కార్యకర్తను సంప్రదించాలి.
5. పిల్లలు స్వేచ్ఛగా ఆడుకునేటప్పుడు మధ్యలో జోక్యం చేసుకోకూడదు. దీని ద్వారా వారిని నిరోధించినట్లవుతుంది.
6. ఆటల్లో పాల్గొనని పిల్లలను బలవంతపెట్టుకూడదు. మిగతా పిల్లలు ఆడుకునేటప్పుడు వారిని గమనింపజేయాలి. అలాగే ప్రతీసారి వీరిని కూడా ఆడుకోవడానికి ఆహారానించాలి. ఇలా చేస్తే కొంత కాలానికి వారంతటవారే ఆటల్లో పాల్గొనడానికి ఉత్సాహం కనబరుస్తారు.
7. చిరిగిపోయిన, పగిలిపోయిన పాడైపోయిన వస్తువుల్ని పిల్లలకు ఇవ్వకూడదు.

సృజనాత్మకత పెంపాందించడానికి:

1. స్వేచ్ఛగా ఆడుకోవడానికి అవకాశాలు కల్పించాలి.
2. తయారు చేసిన బోమ్మలను చూపించి అదేవిధంగా చేయమని అనకూడదు. దీని వలన పిల్లల్లో సృజనాత్మకత దెబ్బతింటుంది. వారికి స్వేచ్ఛనిచ్చి సాంతంగా తయారుచేసేట్లు ప్రోత్సహించాలి.
3. పిల్లలు చేసిన సృజనాత్మకత పనులను ఉపాధ్యాయులు ప్రశంసించాలి.
4. ఎలా చేసినా ఆ వనిని గుర్తించి పొగడాలి.
5. పరిసరాలలో దొరికే వివిధ వస్తువులను పిల్లలకు అందించాలి.

గ్రహణశక్తి వికాసానికి:

1. ఉపాధ్యాయులు వస్తువులతో పిల్లలను స్వేచ్ఛగా ఆడనివ్వాలి.

2. సృజనాత్మకంగా ఆలోచించడానికి, సమస్యలు పరిష్కరించడానికి పిల్లలకు తగినన్ని అవకాశాలు కల్పించాలి.
3. ఆలోచించడానికి పిల్లలకు సమయం ఇవ్వాలి.
4. పిల్లల్లో నేర్చుకునే నైపుణ్యం పెంపాందించడానికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి.
5. అక్షరాలు, అంకెలు నేర్చుకోవడానికి తగిన సంసిద్ధత, కావలసిన నైపుణ్యాలు పిల్లల్లో పెంపాందించాలి కాని అక్షరాలు, అంకెలు మాత్రమే నేర్చుకూడదు.

భాషాభిపృష్ఠికి:

1. పిల్లలు వారి భావాలను వ్యక్తిపరచడానికి ఉపాధ్యాయులు అవకాశాలు కల్పించాలి.
2. పూర్తి వాక్యాలలో మాట్లాడడానికి ప్రోత్సహించాలి.
3. మాట్లాడని పిల్లల్ని అలాగే వదిలేయకూడదు. ప్రేమ, వ్యక్తిగతశరద, ప్రశంస కనపరచడం ద్వారా వాళ్ళను ప్రోత్సహించాలి.
4. పిల్లలు చెప్పేది ఓపిగ్గా వినాలి. వారి ప్రశ్నలకు జవాబులు ఇవ్వాలి.
5. పిల్లలు కలిసిమెలిసి బృందాలలో ఆడుకోవడానికి, కృత్యాలలో పాల్గొనడానికి తగినన్ని అవకాశాలు కల్పించాలి.
6. చిత్రపటాలు చూపించి, వాటి గురించి మాట్లాడటానికి అవకాశాలు ఇవ్వాలి మరియు కల్పించాలి.
7. చిన్న చిన్న ప్రశ్నల ద్వారా చూసింది చెప్పడానికి ఊహించి చెప్పడానికి, కారణాలు చెప్పడానికి అవకాశాలు కల్పించాలి.
8. మర్యాదగా, మెల్లగా, సరళమైన భాషను ఉపయోగిస్తూ పిల్లలతో మాట్లాడాలి.
9. పిల్లలు ఏమైనా తప్పుమాట్లాడితే వాళ్ళని ఎగతాళి చేయకూడదు. అలాచేస్తే పిల్లలు తమ భావాలను వ్యక్తికరించడానికి భయపడతారు. సరియైన మాట ప్రేమగా చెప్పి తప్పను సరిదిద్దాలి.

3.6.2 పూర్వప్రాథమిక విద్యా పారశాలలో ఉపాధ్యాయుల విధులు:

1. సురక్షిత మరియు సౌకర్యవంతమైన పర్యావరణాన్ని నిర్మించడం: ఉపాధ్యాయులు పిల్లల క్లేమం కొరకు పరికరాలు మరియు పదార్థాలను ముందుగా పరీక్షిస్తారు. పిల్లలకు హాని కలిగించే అంశాలను వారు తొలగిస్తారు. లేదా మరమత్తు చేస్తారు.
2. పయస్సుకు తగిన పర్యవేక్షణ మరియు క్రమశిక్షణ అందించడం: పిల్లల అల్పాహారం మరియు భోజన సమయంలో, ఆటస్టలంలో, క్లేతపర్యాటనల్లో వారిని జాగరూకతతో పర్యవేక్షించడం ఉపాధ్యాయుల మరో ముఖ్యకర్తవ్యం.

పిల్లలు తప్పగా ప్రవర్తించినప్పుడు లేదా నియమాలను అతిక్రమించినప్పుడు వారిని ఉపాధ్యాయులు సున్నితమైన మాటలతో చక్కని క్రమశిక్షణలో పెట్టాలి. పిల్లలను శారీరకంగా, మౌఖికంగా లేక మానసికంగా బాధపెట్టే పద్ధతులను అనుసరించకూడదు.

3. గమనించడం మరియు అందించడం: పిల్లల ప్రవర్తనను గమనించడం మరియు దానిపై వివరణ ఇవ్వడం ఉపాధ్యాయుల ముఖ్యమైన విధి. కాబట్టి వారు తమ పిల్లల అభివృద్ధి పెరుగుదలను అంచనావేస్తారు. పిల్లలపై చేసిన పరిశీలనలను ఎప్పటికప్పుడు వారి తల్లిదండ్రులకు అందిస్తారు.
4. పారాలను ఒక ప్రణాళిక ద్వారా అమలు పరచడం: పారం యొక్క రకాన్ని బట్టి మరియు పిల్లల అవసరాలను బట్టి, ఉపాధ్యాయులు పిల్లల సమూహంతోనూ లేక ఒక్కాక్కరితోనూ పనిచేస్తారు. ఉపాధ్యాయులు ఎన్నుకున్న పార్యాంశాన్ని ఎలా ప్రారంభించాలో ముందుగా వారు నిర్ణయించుకోవాలి. పిల్లల్ని ప్రశ్నలు అడగడం ద్వారా లేక వారు ఎంచుకున్న నేపథ్యం (కథలు, పాటలు, మొదలైనవి) ద్వారా పార్యబోధన జరగాలి.
5. పిల్లల ప్రత్యేక అవసరాలకు సంబోధించడం: ఉపాధ్యాయులు తమ పిల్లల ప్రత్యేక అవసరాలను (శారీరక, మానసిక, విద్య సంబంధమైన) పరిషురించేందుకు ప్రయత్నిస్తూ ఉండాలి. ఉదాహరణకు, పిల్లలకు ఆహారపు అలర్జీ ఉన్నట్టయితే వారు తీసుకునే ఆహారం పట్ల వారు శ్రద్ధ వహించాలి మరియు తగు జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.

సారాంశం (Summary):

1. ప్రతి శిశువు యొక్క సంపూర్ణమైన శారీరక, మానసిక వికాసానికి పూర్వ ప్రాధమిక విద్య (ఈసీసీఈ) అత్యంత ప్రధానమైనది.
2. పారశాలకు వెళ్లడానికి ముందు శిశువును శారీరకంగా, మానసికంగాను సంసిద్ధులను చేయడమే ఈసీసీఈ యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశ్యము
3. పూర్వబాల్య విద్యలో మాతృభాషను తప్పనిసరిగా అభ్యర్థించాలి అని కొతారి కమీషన్ ప్రతిపాదించింది.
4. దీర్ఘకాలిక మరియు స్వల్పకాలిక లక్ష్యాలు చేరుకోవడానికి మరియు ఏర్పరిచే కృత్యాలకు ఆధారమైనది ప్రణాళిక.
5. దీర్ఘకాలిక అనగా ఒక సంవత్సర కాలానికి, స్వల్పకాలిక అనగా ఒక వారంలోని ప్రతిరోజుకు తగినవిధంగా ప్రణాళికను రూపొందించుట
6. ప్రతి పిల్లవాని యొక్క స్వభావానికి వైయుక్తిక బేధాలను అనుసరించి ఈసీసీఈ ప్రణాళిక రచన మరియు అమలు ఉండాలి.
7. పరికల్పనా పద్ధతి తరగతి గది వాతావరణంలో పిల్లలు తమ జ్ఞానేంద్రియాల ద్వారా తమ పరిసరాలను అన్వేషించి, అనుభవంలోకి తెచ్చుకోవడానికి అవకాశం కల్పిస్తుంది.
8. పిల్లల్లో నైపుణ్యాలను పెంపాందించే అవకాశాలు కల్పించబడడానికి ఉద్దేశింపబడినది పరికల్పనా పద్ధతి
9. నేపథ్యాధార ఉపగమనం వైయుక్తిక అభ్యాసకుల అభిరుచులు మరియు సామర్థ్యాలకు అనుగుణంగా బోధన జరుపుటకు అవకాశం కల్పిస్తుంది.
10. సమీక్షిత విద్యలో అభ్యసన లోపాలు కలిగిన మరియు అభ్యసన లోపాలలేని పిల్లలకు ఒకే తరగతి గదిలో విద్య అందించడం జరుగుతుంది.

11. ఈసీఎస్ విధానమందు మానసిక వైకల్యం ఉన్న పిల్లలకు ఆటంకాలులేని మంచి వాతావరణ కల్పించడం ఎంతో అవసరం.
12. ఈసీఎస్ తరగతి గది నిర్వహణలో ఉపాధ్యాయులకు కొంత శిక్షణ, వ్యవస్థాపరమైన వసతులు కల్పించడం వల్ల అభ్యసా వైకల్యం ఉన్న పిల్లల నైపుణ్యాలను మెరుగు పరచవచ్చు.
13. పిల్లల్లో సంపూర్ణమైన అభివృద్ధికి తోడ్పడే ఆసక్తికరమైన అభ్యసా అనుభవాలు కలిగించుటకు వివిధ రకమైన పరికరాలు, వస్తువులు, సామాగ్రి ఈసీఎస్ కేంద్రాలలో సరఫరా చేయాలి.
14. ఈసీఎస్ కేంద్రాల్లో కార్బూకు నిర్వహణకు వివిధ విషయాలకు సంబంధించిన వస్తుసామాగ్రిని ముందుగా సమకూర్చుకోవాలి.
15. తమ నిర్మాణాత్మక సంవత్సరాల సమయంలో పిల్లల మేధో మరియు సామాజిక అభివృద్ధిని పెంచడంలో పూర్వప్రాధమిక విద్యా ఉపాధ్యాయులు ఒక ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తారు.
16. ఉపాధ్యాయులు పూర్వప్రాధమిక విద్యా సంబంధింత రంగంలో విజయం సాధించటానికి వృత్తి నైపుణ్యాలు మరియు లక్షణాలను అభివృద్ధి చెందించడానికిగాను శిక్షణ అవసరం.

4 పదకోశం (Glossary):

సమతుల్యం	=	సరిసమానమైనది
వైయుక్తిక బేధాలు	=	వ్యక్తిగత తేడాలు
ఉత్సవకత	=	కుతూహలం, ఉత్సాహము
పరికల్పన	=	ఊహా, ఆలోచన
నేపథ్యం	=	�క సంఘటన లేదా పరిస్థితికి కారణమైనదాన్ని ప్రభావితం చేసే పూర్వ సంఘటన
వీలీన/గుమ్మితి	=	కలుపుకొన్న
మహేకమవడం	=	కలసిపోవడం
పారామెడికల్	=	వైద్యానుబంధ విధులు
నిద్రిష్ట	=	నీర్ధేశింపబడిన
బహుముఖ	=	ఎక్కువ దృక్కోణంగల
స్వాభావికమైన	=	సహజమైన
జాగరూకత	=	జాగ్రత్త, అప్రమత్తంగా ఉండటం

మూల్యంకనం

వ్యాసరూప ప్రశ్నలు (Essay Type)

1. క్రియాశీల అభ్యసనం అనగానేమి? దానికి కావలసిన మూలకాలు ఏమిటి?

2. ఈసీఎస్ యొక్క దీర్ఘకాలిక, స్వల్పకాలిక లక్ష్యాలు ఏమిటి?
3. పరికల్పనా పద్ధతిని ఒక ఉదాహరణలో వివరింపుము.
4. విలీన/సమృద్ధిత విద్య అనగా ఏమి? దానిలో ఉపాధ్యాయుని పాత్ర గురించి వివరింపుము.
5. ఈసీఎస్ సక్రమ నిర్వహణకు ఆవసరమైన వసరులు గురించి రాయండి?
6. పూర్వప్రాథమిక విద్య కార్బూక్రమ నిర్వహణలో ఉపాధ్యాయుని విధులు ఏమిటి?

సంక్షిప్త సమాధాన ప్రశ్నలు (Short Answer Type)

1. సమతల్య సందర్భహిత విద్య ప్రణాళిక రచనకు కావలసిన సూత్రాలు ఏమిటి? వాటిలో ఒకదానిని వివరింపుము.
2. వార ప్రణాళిక అంటే ఏమిటి? ఒక ఉదాహరణతో వివరింపుము?
3. నేపథ్యధార ఉపగమమును ఒక ఉదాహరణతో వివరించండి.
4. వ్యక్తిగత విద్యావధకం అంటే ఏమిటి? దానిలో ఉండే అంశాలు ఏమిటి?
5. ఈసీఎస్ కేంద్రాలలో పరికరాల మరియు ఇతర సామాగ్రి ఎంపిక చేసుకోవటంలో గమనించవలసిన విషయాలు ఏమిటి?
6. ఈసీఎస్ కేంద్రాల్లో ఉండాల్సిన స్వాభావికమైన సాకర్మాలు ఏమిటి?
7. పూర్వప్రాథమిక విద్య ఉపాధ్యాయుడికి ఉండవలసిన లక్షణాలు ఏమిటి?

లఘు సమాధాన ప్రశ్నలు (Very short Answer Type)

1. ఈసీఎస్ కేంద్రాల్లో పిల్లల్లో భాషాభివృద్ధికి ఉపాధ్యాయుడు చేయవలసిన ప్రక్రియలు ఏమిటి?
2. ఈసీఎస్ విద్యావిధానంలో ఎక్కువగా ఉపయోగించే కృత్యాలు ఏమిటి?
3. పరికల్పనా పద్ధతి వల్ల కలిగే ఉపయోగాలు ఏమిటి?
4. విలీన/సమృద్ధిత విద్యావిధానంలో పాత్రశాల నిర్మాణం ఏ విధంగా ఉండాలి?
5. ఈసీఎస్ కేంద్రాల్లో ఉండాల్సిన కనీస అవసరాలు ఏమిటి?
6. పిల్లల్లో సృజనాత్మకత పెంపొందించడానికి ఉపాధ్యాయుడు ఏమి చేయాలి?

6. భాషీలను పూరించండి

1. పూర్వబాల్య దశను అని కూడా అంటారు.
2. పుట్టినప్పటి నుండి 8 సం|| వరకు గా పరిగణిస్తారు.
3. విద్య యొక్క ఫలితాలు ఫలవంతంగా ఉండాలంటే దానికి పునాది
4. భారతీయ విద్య కమిషన్ యొక్క అధ్యక్షులు
5. కొత్త కమిషన్ పూర్వ బాల్య విద్యలో ను తప్పనిసరిగా అభ్యసించవలెనని ప్రతిపాదించింది.

6. NPE ప్రకారం ECCE యొక్క పార్శ్వపణాళిక శిశువు యొక్క కు దోహద పడేలా ఉండాలి.
7. పిల్లల యొక్క ప్రగతిని పరిశీలించాలంటే అనేది ఎంతో అవసరం
8. దీర్ఘకాలిక మరియు స్పష్టకాలిక లక్ష్యాలు చేసుకోవడానికి మరియు ఏర్పరచే కృత్యాలకు ఆధారమైనది ...
9. పరికల్పనా పద్ధతిని సాంఖ్యిక వాతావరణలో మనస్సుల్లాగా చేయు ఒక ఉపయోగకరమైన కృత్యంగా నిర్వచించారు.
10. పరికల్పనా పద్ధతిలో దశలు ఉంటాయి
11. ఒక నిర్ధిష్టమైన నేపథ్యాన్ని ఎంపిక చేసుకొని దాని ఆధారంగా బోధన జరిపే పద్ధతి
12. పూర్వప్రాథమిక విద్యలో సమ్మిళిత విద్య ద్వారా పిల్లల్లో పెంపొందించవచ్చు
13. వ్యక్తిగత విద్యా పథకానికి ప్రత్యేకమైన లక్ష్యాలను పరిగణించి ను రూపకల్పన చేస్తారు.
14. ఈసీసీఈ విధానమందు మానసిక వైకల్యం ఉన్న పిల్లలను ఆటంకాలు లేని కల్పించడం ఎంతో అవసరం.
15. తరగతి గదిలో వైకల్యం ఉన్న పిల్లలకి ప్రత్యేకమైన లక్ష్యాలను, వాటికి తగిన బోధనా ప్రణాళికను రూపొందించడమే
16. ఈసీసీఈ ఉపాధాయయులు ఎటువంటి పరికరాలు ఎంచుకోవాలి అనేది నిర్ణయిస్తాయి.
17. ఈసీసీఈ కేంద్రాల్లో పలు ప్రయోజనశాల కోసం ఉపయోగించడానికి సామాగ్రి ఉండడం మంచిది
18. ఈసీసీఈ కేంద్రాల్లో కార్బ్యూక్షమ నిర్వహణకు వివిధ విషయాలకు సంబంధించిన వస్తు సామాగ్రిని సమకూర్చుకోవాలి.
19. పిల్లల్లో ఎత్తు, బరువులతో పెరుగుదల లేనట్లు గుర్తించినట్టయితే వెంటనే ను సంప్రదించాలి.

ఉప ప్రణామములు (References):

1. www.inspirationalteachingusinglimitedresources.com/
2. www.krishna.org
3. Pedagogy of learning - volume2 - sanka prasad mahanthy
4. A Holistic curricular and pedagogical approach to early childhood care and education
- Sankar Prasad Mohanty
5. B.Ed విద్యా ఆధారాలు - తెలుగు అకాడమి
6. NCERT Text Book - Early Childhood care and Education
7. B.Ed - సమ్మిళిత విద్య - తెలుగు అకాడమి
8. D.E.D - సమ్మిళిత విద్య - తెలుగు అకాడమి

4

పూర్వ ప్రాథమిక విద్య

3-6 సంాల వయస్సు వారికి విద్య ప్రణాళిక

పారశాల అంటే కేవలం ఒక భౌతిక ప్రదేశం కాదు. అది పిల్లల ఆకాంక్షలకు, అభివృద్ధికి సంగమం. వారికిష్టమైన ప్రతి ప్రాణితో, ప్రతి వస్తువుతో, ప్రతి వాస్తవికాంశముతో సాన్నిహిత్యం నెరుపుకొనగల ఒక బహిరంగ ప్రపంచం. పారశాలకు కావలసింది బోధకులూ, మహాపాఠాయులూ కాదు. కోరినప్పుడు స్నేహపూసుం అందించగల మంచి మిత్రులు.

- అరవిందుడు

లక్ష్యాలు:

1. ఇ.సి.సి.ఇ. 3-6 సంాల వయస్సు వారికి విద్య ప్రణాళిక యొక్క ఆవశ్యకత మరియు అవసరాన్ని గుర్తిస్తారు.
2. భాష మరియు భావ ప్రసారమంటే ఏమిటో తెలుసుకొంటారు.
3. పిల్లల భాషాభివృద్ధిపై దృష్టి సారించవలసిన అంశాలను గురించి వివరంగా అవగాహన చేసుకుంటారు. భాషాభివృద్ధికి నిర్వహించవలసిన వివిధ కృత్యాలను గురించి తెలుసుకొంటారు.
4. గణిత భావనలను, గణిత సంసిద్ధత కొరకు నిర్వహించవలసిన కృత్యాలను అవగాహన చేసుకొంటారు.
5. పిల్లల్లో శాస్త్రీయ ఆలోచనలను పెంపాందించుటలో ఉపాధ్యాయుల పాత్రను తెలుసుకొంటారు.

ఉప శీర్షికలు

- 4.1 భాష మరియు భావప్రసారం (Language and Communication)
- 4.2 గణిత భావనలు (Mathematical Concepts)
- 4.3 శాస్త్రీయ ఆలోచనలు (Scientific Thinking)

4.1 పరిచయం :

3 సంాల వయస్సున్న పిల్లల్లో వివిధ వికాసాలకు చెందిన సంఘానాలు ఏర్పడటం ప్రారంభం అవుతాయి. అందువలన వివిధ వికాసాలకు అంటే శరీర వికాసం, మానసిక వికాసం, ఉద్యోగ వికాసం, సాంఘిక వికాసం, నైతిక వికాసం మరియు భాషా వికాసాలకు పునాది వేయబడుతుందని మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలు మరియు విద్యావేత్తలు అభిప్రాయపడ్డారు. ఈ

వయస్సు విద్యనభ్యసించుటకు అనుమతించి పేర్కొన్నారు. 3 సంగాల నుండి 6 సంగాల వరకు వుండే దశను పూర్వబాల్య దశ అంటారు. దీనినే పాఠశాల పూర్వదశ అని కూడా అంటారు. అందువలన ఉపాధ్యాయులు పిల్లలను పరిశీలించడం, అవగాహన చేసుకొని వారి ఆభివృద్ధికి తోడ్పుడటం, కొత్తదారులు చూపించి సార్వజనికంగా అంగీకరించబడే శిశుకేంద్రిక్షత పద్ధతిని ప్రతిపాదించారు.

విద్యార్థులకు అందించే విద్యా అనుభవాల సముదాయమే విద్యా ప్రణాళిక.

పాఠశాలలో విద్యార్థుల పురోభివృద్ధికి కల్పించే కృత్యాలన్నింటిని విద్యా ప్రణాళిక అంటారు - ఆల్బిట్

పియాజే సంజ్ఞానాత్మక సిద్ధాంతం ప్రకారం పిల్లలు తమ పరిసరాలతో స్వతఃసిద్ధంగా జరిపే ప్రతిచర్యల వల్ల విషయాలు కనుక్కొంటారు. అంటే తయారుగా ఉన్న జ్ఞానాన్ని మాటల ద్వారా అందించడం కంటే పిల్లల్లో అన్వేషణా కాంక్షను, నైపుణ్యాన్ని పెంపాందించడానికి కళ / క్రాష్ట సామాగ్రి, ఫజిల్స్, అటలు, బిల్లింగ్ బ్లాక్లు, పుస్తకాలు, సంగీత సంబంధ పరికరాలు మొదలైన వాటిని ఉపయోగించి విస్తరమైన వివిధ కృత్యాలను ప్రణాళిక వేసి అందించాలి.

ఇ.సి.సి.ఇ. విద్యా ప్రణాళిక విద్యార్థుల వయస్సుకు, మానసిక స్థాయికి తగినట్లుగా రూపుదిద్దబడాలి. పూర్వబాల్య దశ విద్య గురించి విశేషంగా కృషి చేసిన వారిలో ముఖ్యాలు రూసో, ప్రోబెల్, ద్వారా లాంటి వారిని పేర్కొనవచ్చును. గాంధి, రాగుర్, గిజూభాయి, తారాబాయి లాంటి వారు కూడా విద్యా ప్రణాళిక శిశుకేంద్రిక్షతంగా ఉండాలని సూచించారు.

4.1 భాష మరియు భావ ప్రసారం (Language and Communication) :

భాష అనేది ఆలోచనకు, సమాచార పంపిణీకి (Communication), అభ్యసనానికి తోడ్పుడుతుంది.

హలిడె (Haliday) అనే శాస్త్రవేత్త ప్రకారం

- * భాష వల్ల శిశువు తన కోరికలను వ్యక్తపరిచి, అవసరాలను తీర్చుకొంటాడు.
- * ఇతరుల ప్రవర్తనను నియంత్రణ చేసుకొంటాడు, వారితో ప్రతిచర్య (Interaction) చేస్తాడు.
- * తన ఆభిప్రాయాలను, వైభాగ్యాలను, అనుభూతులను భాష ద్వారా వ్యక్తపరుస్తాడు.
- * పిల్లలు కొత్త విషయాలను భాష ద్వారా ఇతరులకు తెలుపుతారు.

పిల్లలు భాషను (భాషణంలో) నేర్చుకోవడంలో తేడాలు వుంటాయి. కొంతమంది త్వరగా మాట్లాడటం నేర్చుకొంటే మరి కొంతమంది చాలా ఆలస్యంగా నేర్చుకొంటారు. కొంతమంది అవలీలగా మాట్లాడగల్గితే మరికొందరు స్తుభంగా వుంటారు. దీనికి కారణం కొంతవరకు వారసత్వం అయితే చాలావరకు వారు పెరిగినటువంటి పరిసరాలు కావచ్చు. పిల్లలందరిలో ఒకే వేగంతో భాషా వికాసం జరుగదు. కాబట్టి ఒక శిశువు భాషా వికాసాన్ని ఇంకొక శిశువు భాషా వికాసంతో పోల్చుడం సరికాదు. పిల్లలు పూర్వ శిశు కేంద్రానికి వచ్చులోపే ముందుగానే ఇంటిదగ్గరే కొంత భాషా వికాసాన్ని పొందగల్లి వుంటారు. అందువలన తగిన అనుభవం, పరిసరాల వలన వారి పదజాలాభివృద్ధి వేగమంతమవుతుంది. విద్యావంతులైన తల్లిదండ్రులు ఇంటి వద్ద తమ పిల్లలకు ఆటబోమ్మలు, పత్రికలు, కథల పుస్తకాలు అందుబాటులో ఉంచడం, వారితో కలసిమెలని కబుర్లు, కథలు చెపుతూ గడపడం, వివిధ రకాల స్థలాలకు, వినోద యాత్రలకు తీసుకెళ్ళడం, వారితో ముచ్చలీంచడం జరుగుతుంది. అంతేకాకుండా టి.వి., సినిమా ఇతర దృశ్యాలు, శ్రవణ సౌకర్యాలు, బొమ్మలాటలు నమకూర్చడంతో పాటు తమ ఈడు వారితో కలసి ఉత్సేజభరితమైన ఆటలు ఆడడం, పాటలు పాడటం మొదలైన

అవకాశాలు కల్పిస్తారు. అదే అననుకూల (Disadvantaged groups) వర్గాలలో అయితే తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లలతో కలసి గడిపే సమయం లేక భాషా అనుభవాలను కూడా కల్పించలేకపోతారు. అందువలన ఈ తేదాలను అర్థవంతమైన ఇ.సి.సి.ఇ. కార్బ్రూక్స్ మాల ద్వారా పూరించవలసిన అవసరం ఎంతైనా వుంది.

పూర్వ ప్రాథమిక విద్యలో మాతృభాష లేదా ప్రాంతీయ భాష మాధ్యమముగా ఉపయోగించవలసి వుంటుంది.

పూర్వ ప్రాథమిక విద్య కేంద్రానికి వచ్చేసరికి పిల్లలు ఎంతో కొంత భాషను ఉపయోగిస్తా వుంటారు. కేంద్రంలో వారి భాషా జిజ్ఞాస, సామర్థ్యంను పెంపాందించి ఆశించే రీతిలో భాషాభివృద్ధిని సాధించవలసి వుంటుంది.

4.1.1 భాషాభివృద్ధిపై ధృష్టి సారించవలసిన అంశాలు:

- * ప్రతి నైపుణ్యాలను పెంపాందించుట / అభివృద్ధిపరచుట.
- * భాషణ నైపుణ్యాలను అభివృద్ధిపరచుట.
- * పూర్వపరన సంసిద్ధత
- * పూర్వ లేఖన సంసిద్ధత

ప్రతి నైపుణ్యాలను పెంపాందించుట:

పిల్లలు తమ భావాలను ఎదుటి వారికి అర్థవయ్యటట్లుగా చెప్పగలగాలి; ఎదుటివారు చెప్పేది అర్థం చేసుకోగలగాలి. దీనికి వినడంలో నైపుణ్యాలను పెంపాందించుటకు క్రింద సూచించిన కృత్యాలను చేయవలసి వుంటుంది.

1. పరిసరాలలోని వివిధ శబ్దాలను విని, ఆ శబ్దాల్లోని పోలికలను, తేదాలను గుర్తించేటట్లు ప్రోత్సహించడం.
2. పనులను సూచించు పదాలను ఒట్టి వాటిని చేయమనాలి.
3. తోటి పిల్లల (సమవయస్కుల) స్వరమును గుర్తించే విధంగా (కళ్ళకు గుంతలను కట్టడం, తెలిఫోన్ ఆటలను ఆడించడం).
4. కథలు, పాటలు, గేయాలు విన్నించి మళ్ళీ పిల్లలతో చెప్పించడం.
5. సంగీత వాద్యాల ధ్వని విని అది ఏ వాద్యమో చెప్పగల్దడం. (ఘూట, హర్షోనియం, తబల మొంది) వీటి శబ్దాలను మొదట పిల్లలకు వినిపించాలి.
6. పిల్లలచే తమ పేర్లను చెప్పించడం. వారి కుటుంబంలోని సభ్యుల పేర్లను చెప్పించి, వారి గురించి మాట్లాడించడం.
7. పెంపుడు జంతువుల పేర్లను, ఇతర జంతువుల పేర్లను చెప్పించడం.
8. పిల్లల స్నేహితుల పేర్లు, వారి ఇరుగు పొరుగు వారి పేర్లను చెప్పించి వారి గురించి మాట్లాడించడం.
9. పండ్లు, కాయలు, పూలు, జంతువులు, ఆకులు, పూనలు, చీపురుకట్ట మొదలగు వాటిని చూపించి వాటి పేర్లు చెప్పించడం.
10. రంగులను, రుచులను, వాసనలను, ఆకారాలను గుర్తించటం.

4.1.2 భాషణ నైపుణ్యం అభివృద్ధిపరచుట:

పిల్లలు కేంద్రంలో ప్రవేశించినపుడు సిగ్గుగా, బిడియంగా సందేహితో అడుగుపెడతారు. కొత్త వాతావరణం వారికి

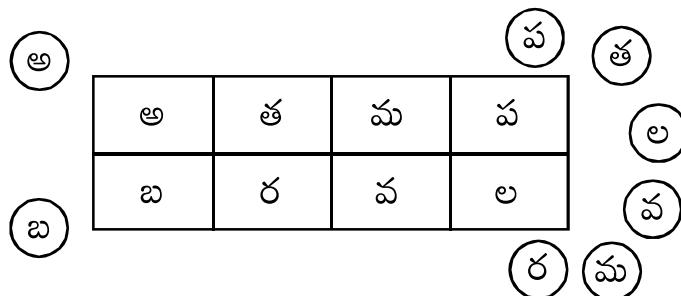
బొత్తిగా పరిచయం లేనిది. తత్ఫలితంగా వారికి అభ్యర్థతాభావం అధికంగా వుంటుంది. అందువలన పిల్లల్లో ధైర్యాన్ని, భద్రతా భావాన్ని కల్గించడానికి ఉపాధ్యాయులు వారితో అత్మియంగా మెలగాలి. పిల్లల్ని అర్థచంద్రాకారంగా కూర్చోబెట్టి వారితో చనుపుగా మాట్లాడాలి. వారిలో భాషණా నైపుణ్యం కోసం క్రింది కృత్యాలను నిర్వహించాలి.

1. వస్తువులు, పూలు, జంతువుల పేర్లు చెప్పించడం, వాటిని గూర్చి సంభాషించడం.
2. పిల్లలు బడికి వచ్చేదారిలో జరిగిన విషయాలు / సంఘటనలను గూర్చి లేదా ఇంట్లో జరిగిన విషయాలు / పండుగ జరుపుకొనే విధానం గూర్చి చిన్న చిన్న ప్రశ్నల ద్వారా మాట్లాడించడం.
3. దినచర్య / బడిలో జరిగిన కార్యక్రమాలను గూర్చి చెప్పించడం.
4. పిల్లలను జట్లుగా విభజించి క్రీడ్ నిర్వహించడం.
5. చిన్న చిన్న సూచనలనిచ్చి పేర్లు చెప్పించడం (పొడుపు కథలు)

4.1.3 పూర్వ పరన సంసిద్ధత (Reading Readiness):

పరిపక్కతపరంగా పిల్లలకు చదివే ప్రత్యియను ప్రాథమిక విద్యా స్థాయిలోనే ఆరంభించాలి. చదివే సామర్థ్యానికి దోహదపడే కార్యక్రమాలు పూర్వ ప్రాథమిక విద్యలోనే ఉండాలి. చదువు పట్ల వారికి ఆసక్తిని కల్గించాలంటే అందుకు వాళ్ళను సంసిద్ధులను చేయాలి. ఇందుకు దోహదపడే క్రింది కార్యక్రమాలను నిర్వహించగల్గా వారిలో పరనా నైపుణ్యం పెంపాందుతుంది.

1. చిత్ర పతనం : చిత్ర పటాలను చూపిస్తూ మాట్లాడించాలి, ప్రశ్నలు వేసి పటాన్ని పరిశీలించి జవాబులు జవాబులు చెప్పమనాలి.
2. పజిల్స్ : పిల్లల స్థాయికి తగ్గట్లుగా చిన్న చిన్న పజిల్స్ ఇచ్చి సూచనలతో వాటిని పూర్తి చేయించాలి.
3. అక్షరాలను జతపరచడం : అక్షరాలన్నింటిని కలిపివేసి రాసిన చార్ట్ పేపర్ను దానిని పిల్లలకిచ్చి వారితో విడివిడిగా అక్షరాలు ప్రాసి వున్న అట్లముక్కలను చార్టు పేపరుపై రాసిన అక్షరాలతో జతపరచమని చెప్పాలి.

4. బొమ్మల పుస్తకాలు : బొమ్మల పుస్తకాల సాయంతో కథ చెప్పడం, ఎదు నుండి కుడి వైపునకు చదవడం. పుస్తకాన్ని సరియైన పద్ధతిలో పట్లకోపడం నేర్చుకొంటారు.
5. నాటకీకరణ : నాటకీకరణ అంటే పిల్లలకు చాలా ఇష్టం. దీని ద్వారా భావవ్యక్తికరణ నేర్చుకొంటారు.
6. క్రమబద్ధమైన ఆలోచన : ఎదుటివారికి తమను తాము స్పష్టంగా అర్థం అయ్యేలా చెప్పడానికి మాటలు

సరియైన పద్ధతిలో వ్యక్తం చేయాలి. మొదట చెప్పాల్సింది మొదట, చివర చెప్పాల్సింది చివరిగా చెప్పాలి.
ఈ నైపుణ్యం అలవరుచుకోవడానికి పిల్లలకు క్రమ పద్ధతిలో ఆలోచించడం నేర్చాలి.

4.1.4 పూర్వ లేఖన సంస్థాలు:

రాయడం అనేది పిల్లలకు మొదట చాలా కష్టంగా ఉంటుంది. రాయడం మొదలు పెట్టికముందు కొంత సంస్థాల అవసరం. రాయడం మొదలు పెట్టినప్పుడు పిల్లలు పెన్విల్ / బలపంచ సరిగా పట్టుకోలేరు. దానికి కారణం చేతులు మరియు వేళ్ళ కండరాలు సమన్వయంగా పనిచేయలేకపోవడం. వివిధ సృజనాత్మక కార్బూకలాపాల వలన కండరాల సమన్వయమును సాధించవచ్చును.

పూర్వ లేఖన నైపుణ్యములకై కొన్ని కార్బూకమాలు :

రాయడం ఒక ప్రక్రియ. దీనిని ఒకటప తరగతిలో ప్రారంభించడం మంచిది. కాని పరిపక్వతపరంగా సంస్థాల చేకూరేవరకు పూర్వ విధ్య కార్బూకమం ద్వారా వారిలో కండర సమన్వయం చేయగల్లితే లేఖన నైపుణ్యానికి సంస్థలవుతారు. కాబట్టి నిశితమైన, నిర్ధిష్టమైన కండర సమన్వయం కోసం ఈ క్రింది కార్బూకమాలను నిర్వహించగల్లితే సరైన లేఖన నైపుణ్యాలను అభివృద్ధి చేయవచ్చును.

- బంకమట్టితో అడటం :** బంకమట్టితో అడటం పిల్లలకు చాలా ఇష్టం. పిల్లలు మట్టిని కొట్టి, నలిపి ఆనందిస్తారు. తర్వాత వారు చిన్న చిన్న వుండలు, వివిధ ఆకారాలు చేయడం మొదలు పెడతారు. ఉపాధ్యాయులు వారితో సంభాషిస్తా ఆ మట్టితో ఏమి చేయవచ్చునో సూచనలను, సలవోలను ఇవ్వవచ్చు. పిల్లలు స్వతహగా చేసినపుడు వారిలో ఆత్మవిశ్వాసం పెరుగుతుంది.
- ఇసుకతో ఆట :** పిల్లలు ఇసుకతో సరదాగా ఆడుకొంటారు. ప్లాస్టిక్ మూతలు, కొబ్బరి చిప్పలు మొయి. వాటిని తీసుకొని తడి ఇసుకతో నింపి బోర్డిస్తే అదే ఆకారంలో ఇసుక ఎర్పడటం చూసి పిల్లలు ఆనందిస్తారు. కొంచెం పెద్ద ప్లాస్టిక్ మూతలనుపయోగించి దారమతో కట్టి త్రాసును తయారు చేయిస్తే పిల్లలు ఎంతో ఆనందపడతారు.
- కాగితాలను చిన్న చిన్న ముక్కలుగా చింపి అతికించడం :** దీని కోసం పిల్లలను రంగు రంగుల పేపర్లను తీసుకొని వాటి చిన్న చిన్న ముక్కలుగా చించి / కత్తిరించి తెల్లకాగితం పై ఏదైనా బోమ్మ రూపొన్ని గాని, ఆకారాన్ని గాని గీసిస్తే వారు దానిపై రంగు కాగితాలను గమ్ లేదా ఫెవికాల్తో అతికిస్తారు.
- చుక్కలను, గీతలను కలపడం :** చుక్కలను కలపడం ద్వారా చిత్రాన్ని తయారు చేయడం, చుక్కలను కలుపుతూ దీర్ఘచతురస్పం, చతురస్పం మొయి. ఆకారాలను తయారు చేయడం. ఇటీవల అన్ని రకాల న్యాస్ పేపర్లలో ఆదివారం అనుబంధాలలో ఇలాంటి వాటిని గమనించవచ్చు. పిల్లలకు తగిన సూచనలిస్తే వాటిని సేకరించి ఉత్సాహంగా చూపగలుతారు.
- జ్ఞాపకశక్తి ఆట :** చిన్న ఆకారాలను బోర్డుపై గీసి పిల్లల్ని గమనించమని చెప్పి, తర్వాత చెరిపేసి పలకపై అదే ఆకారాన్ని గీయమని చెప్పాలి.

పైన కనపరచినటువంటి కృత్యాలను చేయించడం ద్వారా పిల్లల్లో రాత సంసిద్ధతను పెంపాందించవచ్చు. అవేకాకుండా ఇలాంటి కృత్యాలను చేయించడం వల్ల కూడా రాత సంసిద్ధత ఏర్పడుతుంది.

- * బొమ్మలనిచ్చి రంగులు వేయమని చెప్పడం.
- * సున్నాలను చుట్టుమని చెప్పడం.
- * గీతలు గీయమనడం.
- * పిల్లలకు వచ్చినట్లుగా బొమ్మలను గీయించడం.
- * నాచీలను పేపరు క్రింద ఉంచి పైన పెన్సిల్‌తో రుద్ది వాటి అచ్చులను తయారు చేయించడం.
- * గింజలతో ఏపైనా ఆకారాలను పేర్చించడం.

4.2 గడిత భావనలు :

అంకెలను నేరే ముందు పిల్లల్ని సంసిద్ధులను చేయాలి. ఈ సంసిద్ధత కోసం కొన్ని ఆటలు / కృత్యాలు చేయటం చాలా ముఖ్యం. పిల్లలకు అంకెల కంటే ముందు ఎక్కువ, తక్కువ పదాల అర్థం, అలాగే అంకెలకు, లెక్కలకు సంబంధించిన చాలా పదాలు ఉదా: పొడుగు / పొట్టి, చిన్న / పెద్ద, దూరం / దగ్గర లాంటి వాటి అవగాహన ఉండాలి. పిల్లలకు క్రమంగా ఒక దాని తర్వాత ఒకటి జాగ్రత్తగా నేర్చించాలి. లెక్కలను స్వంతంగా చేయడానికి పిల్లలను సంసిద్ధపరచాలి. అందుకు ఈ క్రింది కార్యక్రమాలను చేయించాలి.

1. చిన్న - పెద్ద తేడా :

- ఎ) ఏపైనా రెండు సైజుల్లో: దీని కోసం అన్నింటిలో చాలా పొడవుగా వున్న పుల్ల, చాలా పొట్టిగా వున్న పుల్లల్ని తీసుకొని అవగాహన కల్పించాలి.
- బి) మూడు సైజుల్లో తేడా: మూడు సైజుల్లో ఉన్న పుల్లల్ని ఎన్నుకొని అన్నింటి కంటే పెద్దది, దాని కంటే కొంచెం చిన్నది, అన్నింటి కంటే చాలా చిన్నది అనే భావనను అవగాహన పరచవచ్చు.

2. చుట్టుకొలతను పోల్చడం :

- ఎ) రెండు సైజులు: గుండ్రని ప్లాస్టిక్ ప్లేట్లను రెండింటిని తీసుకొని దీనిలో ఏది పెద్దది? ఏది చిన్నది? అని అడగడం ద్వారా చుట్టుకొలత అనే భావనను అర్థం చేసుకొంటారు.
- బి) మూడు సైజులు: మూడు వేర్వేరు సైజులలో వున్న ప్లేట్లను తీసుకొని అన్నింటి కంటే పెద్దదేది? అన్నింటి కంటే చిన్నదేది? పెద్దదాని కంటే కొంచెం చిన్నదేది? అని ప్రశ్నించడం ద్వారా, దానిని ఎలా చెప్పగల్లారు అని అడగడం ద్వారా చుట్టుకొలతపై అవగాహనను కల్పించవచ్చు.

- మునపరిమాణంలో తేడా: ఒకే సైజులో ఉన్న రెండు గాజు గ్లాసులను / ప్లాస్టిక్ సీసాలను తీసుకొని ఒక దానిలో నిండా నీరు పోసి, రెండవ దానిలో సగం పరకు మాత్రమే నీరు పోసి, ఏ గ్లాసులో ఎక్కువ నీరు ఉన్నది? అని ప్రశ్నించి మునపరిమాణంపై సులభంగా అవగాహనను కల్పించవచ్చు.

- 4. బరువుల్లో తేడా:** ఒకే సైజులో ఉండే రెండు డబ్బులను తీసుకొని ఒక డబ్బును పూర్తిగా ఇసుకతో నింపి, రెండవ డబ్బును భారీగా వుంచి సీలు చేయాలి. తర్వాత ఒకేసారి రెండు చేతులతో రెండు డబ్బులను పైకిత్తమని పిల్లలకు తెల్పుడం వలన బరువులలో గల తేడాలను అర్థం చేసుకోగల్గాతారు.
- 5. దూరం - దగ్గర తెలుసుకోవడం:** ఏదైనా వస్తువును కేంద్రంగా తీసుకొని ఇధ్దరు పిల్లల్ని పిలచి ఒకర్ని కేంద్రకానికి దగ్గరగా మరొకర్ని దూరంగా నిలబెట్టి ఎవరు దగ్గరగా ఉన్నారు? ఎవరు దూరంగా ఉన్నారు? అని ప్రశ్నించడం ద్వారా పిల్లలు దూరం - దగ్గర భావనలను తెలుసుకోగలరు.
- 6. ఎక్కువ - తక్కువల్లో తేడా:** 10 ఎప్రతి ఘనాలు (cubes), 5 నీల రంగు ఘనాలు (cubes) తీసుకొని పిల్లలకు వాటిని రెండు రాశులుగా చూపించి, ఈ రెండింటిలో ఏ రాశిలో ఎక్కువ ఘనాలున్నాయి? అని అడగాలి. పిల్లలు ఏ రాశి ఎక్కువ, ఏ రాశి తక్కువ చెప్పగలరు. అదేవిధంగా ఇతర సామగ్రిని ఉపయోగించి కూడా ఈ కృత్యాన్ని నిర్వహించవచ్చు.
- 7. తేడా ఒట్టీ వేరు చేయడం:**
వివిధ రంగుల కూచులను కలిపివేయాలి. అందులో ఒక రంగు కూచును తీసి ఇలాంటి రంగు కూచులను వేరు చేయమని చెప్పడం ద్వారా తేడాను ఒట్టీ వేరు చేయడం అనే భావనను పెంపాందించవచ్చును. ఇదేవిధంగా ఇతర సామగ్రితో కూడా ఈ కృత్యమును నిర్వహించవచ్చును.
- 8. అర్థాలకు సంబంధించిన అవగాహన :**
- ఎ) ఒకదానితో ఒకటి జతపరచడం:** గుళకరాళ్ళను ఒకటి, రెండు, మూడు..... సమూహాలుగా ఏర్పరచి వాటి అంకెలకు తగిన విధంగా ఆకులు, పూసలు మొదలగు వాటిని జతపరచడం ద్వారా అంకెలకు సంబంధించిన భావనలను ఏర్పరచవచ్చు.
- బ) సంఖ్య - వస్తువుకు మధ్య సంబంధం :**
- * సంఖ్యకు ముందుగా తమ శరీరంలోని భాగాలకు, సంఖ్యలకు మధ్య గల సంబంధాన్ని గుర్తింపచేయాలి.
 - ఉదా: ఒక ముక్కు రెండు చెవులు మొమ్మి.
 - * పిల్లలకు ఒక గిన్సులో పూసలు / విత్తనాలు ఇచ్చి ఒక్కాక్కు సారి ఒక్కాక్కు సంఖ్య చెపుతూ గిన్సులోని అన్నించీని వేయమని చెప్పాలి. ఉదా : 3 పూసలు / 2 పూసలు / 4 పూసలు
 - ఇలా తదుపరి ఇతర వస్తువులను కూడా ఉపయోగించి అవగాహన కల్పించవచ్చు.
- 9. స్థలానికి సంబంధించిన అవగాహన :**
- * పిల్లల్ని చేతులు పట్టుకోమని గుండ్రంగా నుంచోబెట్టి ఆటలు ఆడించవచ్చు. వాళ్ళతోపాటు తీవ్ర పాట పాడుతూ అందుకు అనుగుణంగా కదలమని చెప్పాలి.
 - ◆ లోపలికి, లోపలికి నడుద్దాం ఇప్పుడు గుండ్రంగా, గుండ్రంగా తిరుగుదాం, క్రిందికి క్రిందికి దూకుదాం.
- * విభిన్న స్థానాలను తెలియజేసేలా బోమ్మలు కార్బూలు తయారు చేయాలి. ఉదా:

- ◆ పంజరం లోపల చిలుక ఉన్న బొమ్మ, పంజరం బయట చిలుక ఉన్న మరొక బొమ్మ.
- ◆ బల్ల మీద గ్లాసు ఉన్న బొమ్మ, బల్ల కింద గ్లాసు ఉన్న మరొక బొమ్మ.
- ◆ నాటకాలు వేయడం : సృజనాత్మక నాటకాలు స్థలానికి సంబంధించిన అవగాహన పెంపాందించడానికి ఎంతైనా తోడ్పుడుతాయి.
- ◆ ఆదేశాలను పాటించడం
 - మేకులు, రబ్బిరు బ్యాండుతో పెగ్‌బోర్డ్ తయారు చేయించడం
 - కుడి, ఎడమలకు సంబంధించిన భావన. పిల్లలు తమ కుడివైపు ఉన్న వాళ్ళ పేరు, ఎడమవైపు వున్న వాళ్ళ పేర్లు చెప్పమనడం.
 - కుడి, ఎడమ వైపు ఉన్న వస్తువుల పేర్లు కూడా చెప్పవచ్చును.

10. సమయానికి సంబంధించిన అవగాహన :

- * పిల్లల దినచర్య గురించి వారితో స్వేచ్ఛ సంభాషణ ద్వారా చర్చించడం.
- * ప్రొద్దున / సాయంత్రం / రాత్రి వాళ్ళు చేసే పనులను అభినయం చేసి చూపమనవచ్చు.
- * కాలానికి సంబంధించిన అవగాహన పెంపాందించడానికి దినచర్యను, వివిధ సంఘటనలను తెలియచేసే పాటలు, బొమ్మలు పుస్తకాలను ఉపయోగించడం.
- * పిల్లల్ని గడియారం తయారు చేయమని చెప్పి / ప్రతి ఒక్కరికి గుండ్రని అట్టముక్కను కత్తిరించి ఇచ్చి పాత కాలెండర్లో 1 నుండి 12 వరకు అంకెలు కత్తిరించి అట్టముక్కలతో గంటల ముల్లు, నిమిషాల ముల్లు మధ్యలో మేకుతో గుచ్చి సమయంపై అవగాహనను కల్గించవచ్చు.

పై కృత్యాలే కాకుండా దినపత్రికలలో వెలువదే ఈ క్రింది కృత్యాలను పిల్లలతో చేయించి విద్య పట్ల ఆసక్తి, జిజ్ఞాసను కల్గించవచ్చును. ప్రత్యేకించి ఆదివారం అనుబంధాలలో ఇవి ఎక్కువగా అందుబాటులో ఉంటాయి.

- * చుక్కలు కలపండి, పరిశోధన, సుడోకు, ప్లేట్‌మ్యూ
- * దారి కనుక్కోండి, ఇంగ్లీషు నేర్చుక్కోండి, బొమ్మల సుడోకు
- * రంగులు వేయండి, సిసింద్రి కథలు, ప్రపంచ శాస్త్రవేత్తలు
- * మీకు తెలుసా!, తేడాలు కనుక్కోండి, చింటూ, జతచేయండి
- * క్రియేటివ్ ‘డ్రిల్
- * పూరణం
- * హెల్ట్ కార్బూర్
- * మైథోగ్రఫీ

4.3 శాస్త్రియ ఆలోచనలు:

పిల్లల్లో శాస్త్రియమైన, హౌతుబద్ధమైన వైఖరులను, విలువలను పెంపాందించుటకు అన్యేషణ, ప్రశ్నించేతత్త్వం, విషయ నిష్పత మొంగు లక్ష్ణాలను పెంపాందించవలసి వుంటుంది.

శాస్త్రీయ వైఖరిని రూపొందించుటకు విశాల మన్సుత్వం, స్వేచ్ఛాయుత అన్సేషన్, నిర్ధారణలకు వచ్చే ముందు సరియైన సమాచారాన్ని సేకరించడం మరియు తాజగా లభించిన ఆధారాల మేరకు పరికల్పనలను సపరించుకొనుటకు సంసిద్ధతను కల్గివుండాలి.

పూర్వ ప్రాథమిక విద్య కేంద్రపు వాతావరణం విద్యార్థులకు అపార అనుభవాలను, సంవేదనలను మరియు నైపుణ్యాలను కల్పించవలసి వుంటుంది. వికాసం నిరంతరం కొనసాగే ప్రక్రియ. కావున పిల్లల్లో నిశితంగా ఆలోచించే సామర్థ్యం మరియు చిన్న చిన్న సమస్యలను పరిష్కరించే విధంగా ఆదర్శపంతమైన విద్య కార్యక్రమాన్ని రూపొందించవలసి వుంటుంది.

పిల్లల్లో ఆసక్తి మరియు కుతూహలాన్ని ప్రేరేపించుటకు పూర్వ ప్రాథమిక పాఠశాల ఉపాధ్యాయులు వారికి శాస్త్రీయ పరిజ్ఞానంతో విన్మాత్మమైన కృత్యాలను రూపొందించవలెను. ఉదాహరణకు వివిధ రకాలైన వస్తువులను సునిశితంగా, ఖచ్చితంగా పరిశీలించేందుకు అవకాశాలను కల్పించి వాటి మధ్య ఉన్న పోలికలను, భేదాలను మరియు సంబంధాలను స్వయంగా గుర్తించే విధంగా చేయాలి.

పిల్లలు కృత్యాలను నిర్వహించినపుడు తోటి పిల్లలతో మరియు ఉపాధ్యాయులతో స్వేచ్ఛగా చర్చించుటకు ప్రోత్సహించాలి. వారి ఘలితాలను ఇతరులతో పంచుకొనేవిధంగా, పోల్చుకొనేవిధంగా చూడాలి. ఈ కృత్యాలు నిర్వహించడానికి ముందు ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థుల స్వభావము, వైజ్ఞానిక పద్ధతి పై అవగాహనను కల్గివుండాలి. ఈ క్రింది కొన్ని కృత్యాలు శాస్త్రీయ దృక్పథానికి సంబంధించిన కొన్ని నైపుణ్యాలను పెంపొందించుటకు సూచించడమైనది.

1. పరిశీలనా నైపుణ్యం: చూపు, వినికిడి, స్వర్ప, వాసన, రుచిని పంచేంద్రియాల ద్వారా వివిధ వస్తువులను పరీక్షించుట.
2. హేతుబధీకరణ నైపుణ్యం: ఇంకా ఎక్కువ సమాచారాన్ని సేకరించి వివరించడం.
3. వర్గీకరణ నైపుణ్యాలు: వస్తువులను వాటి లక్షణాలు / అంశాలు అనగా రంగు, గట్టితనం, పరిమాణం, ఆకారం ఆధారంగా వేరుచేయడం.
4. సమాచార ప్రసార నైపుణ్యాలు: ఇతరులకు తాను ఏమి పరిశీలించాను? ఎలా పరిశీలించాను? చెప్పగలడం. ఇది శిశువు ఆలోచనలకు స్వప్తపరిచి ఇతరులతో స్పందించే నైపుణ్యాన్ని పెంపొందించుటకు దోహదపడుతుంది.

పిల్లల్లో గల అంతర్గత శక్తులు (తార్మిక ఆలోచన, పరిశీలన, వర్గీకరణ ఉపహాంచటం, సృజనాత్మకత) వివిధ పరిస్థితులలో ఉత్సేజిం పొందుతాయి. ఘలితంగా వారిలో శాస్త్రీయ దృక్పథం ఏర్పడటానికి వీలు కలుగుతుంది.

మూల్యంకనం

ఈ క్రింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

1. ఇ.సి.సి.ఇ.లో 3-6 సం॥ వయస్సు ప్రాముఖ్యతను తెలుపండి.
2. భాష, భావప్రసారముల భావనలను పేర్కొనండి.
3. భాషాభివృద్ధికి దృష్టి సారించవలసిన అంశాలను తెల్పి, ఒక్కొక్క దానిని గురించి క్లూపుంగా వివరించండి.
4. గణిత భావనలను తెల్పి, ఆ గణిత భావనలను పెంపొందించుటకు నిర్వహించవలసిన కృత్యాలను తెలుపండి.
5. శాస్త్రీయ ఆలోచన అంటే ఏమిటి? మీ పిల్లల్లో శాస్త్రీయ ఆలోచనను పెంపొందించు ఒక ఉపాధ్యాయునిగా ఎలాంటి కార్యక్రమాలను రూపొందిస్తావు?

ప్రాణేక్ష - ఆలోచనలు

సమీపములోని అంగన్వాడి లేదా ఇ.సి.సి.ఇ. కేంద్రాన్ని సందర్శించి, అక్కడి పొర్చు ప్రణాళికను అధ్యయనం చేసి ఆ లక్ష్యాలను సాధించుటకు ఉపాధ్యాయులు నిర్వహించు వివిధ కృత్యాలను పరిశీలించి ఒక నివేదిక తయారు చేసి సమర్పించండి.

ఆధార గ్రంథాలు

1. 'Early Childhood Care and Education' M. Sen Gupta, Published by PHI Learning Pvt. Ltd., New Delhi.
2. 'Exemplar Guidelines for Implementation of Early Childhood Care and Education (E.C.C.E.) Curriculum' Published by NCERT, New Delhi.
3. 'Early Childhood Education An Introduction', Romilasoni, Rajendra Kapoor, K.K. Vashistha, Published by NCERT, New Delhi.
4. Study material of 'Dipin.ECCE', NCERT, New Delhi.
5. 'చిన్నారుల వికాస కేంద్రం ఇ.సి.ఇ. / అంగన్వాడి కార్యక్రమ శిక్షణా దీపిక', జిల్లా ప్రాథమిక విద్యా కార్యక్రమం / సర్వశిక్షా అభియాన్, ఆంధ్రప్రదేశ్, హైదరాబాదు.
6. 'డి.ఎడ్. విద్యా మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రం', ప్రచురణ తెలుగు అకాడమి, హైదరాబాదు.
7. 'బి.ఎడ్. విద్యా మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రం' ప్రచురణ తెలుగు అకాడమి, హైదరాబాదు.
8. బి.వి. మూడవ సంవత్సరం 'బాల, కౌమార మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రం' ప్రచురణ తెలుగు అకాడమి, హైదరాబాదు.

5**పిల్లల ప్రగతి మదింపు**

పిల్లలకు బోధించాలంటే మీరు వాళ్ళంటే ఇష్టపడాలి. అప్పుడే పిల్లలలో శ్రమను, సంతోషాన్ని, స్నేహపూరిత భావాన్ని, మానవత్వాన్ని మనం తీర్చిదిద్దగలం. ఉపాధ్యాయుడు ప్రతి పిల్లవాడి హృదయాన్ని అన్వేషించాలి, అభిమానించాలి. పిల్లల అనురాగంలో తానే ఒక పసివాడైపోవాలి. పిల్లల్ని ప్రేమించడం అంటే పిల్లలతో కలిసి మాట్లాడటం, చర్చించడం, కార్యకలాపాలలో పాల్గొనడం, పిల్లల్లో పిల్లలుగా మారడం. అప్పుడు మాత్రమే పిల్లలు తమ కుటుంబాలను, తమ పారశాలను, పనిని, జ్ఞానాన్ని ప్రేమించినట్లు చేయగలం. ఉపాధ్యాయుడు పిల్లవాడి కుటుంబంలో ఒక సభ్యునిగా, ఒక తల్లిగా ఉండి తీరాలి.

- సుహుమీన్ స్నే

విషయక్రమం

- 5.0 లక్ష్యాలు
- 5.1 ప్రారంభ అభ్యసనం మరియు అభివృద్ధి ప్రమాణాలు
- 5.2 పిల్లల ప్రగతి పరిశీలన మరియు నమోదు
- 5.3 పిల్లల ప్రగతి నివేదిక
- 5.4 పారశాల / ECCE కేంద్రం మరియు కుటుంబం మధ్య సంబంధం

5.0 లక్ష్యాలు

ఈ పార్యాంశం చదవటం ద్వారా ఛాత్రోపాధ్యాయులు క్రింది లక్ష్యాలను సాధించగలరు.

1. ప్రారంభ అభ్యసనం, అభివృద్ధి ప్రమాణాలు మరియు సూచికల గురించి అవగాహన చేసుకుంటారు.
 2. పిల్లల ప్రగతిని ఏవిధంగా మదింపు చేయవచ్చే తెలుసుకుంటారు.
 3. పూర్వప్రాథమిక విద్య ప్రణాళికాంశాలన్నింటిలో పిల్లల ప్రగతిని ఎప్పటికపుడు పరిశీలించి వారి స్థాయిని నిర్ధారించడానికి తదనుగుణంగా బోధనాభ్యసనలో మార్పులు చేసుకునేలా అవగాహన పొందుతారు.
 4. పిల్లల ప్రగతిని మదింపు చేయుటలో ఉపయోగించే వివిధ సాధనాలను గురించి తెలుసుకుంటారు.
- అలాగే వారి ప్రగతిని ఏవిధంగా నమోదుచేయాలో అవగాహన పొందుతారు.

5. పిల్లలు పారశాలకు రాకముందు, ఇంటివద్ద పొందే అనుభవాలను మరియు జ్ఞానాన్ని ECCE కేంద్రంలో వారు నేర్చుకునే అంశాలకు అనుసంధానం చేసే విధానాన్ని తెలుసుకుంటారు.
6. పారశాల మరియు గృహం మధ్య సంబంధాన్ని ఆర్థంచేసుకొని పిల్లల ప్రగతిపై ఈ రెండూ చూపే ప్రభావాన్ని అవగాహన చేసుకుంటారు.

5.1. ప్రారంభ అభ్యసనం మరియు అభివృద్ధి ప్రమాణాలు

పరిచయం:

వివిధ సాధనాలను ఉపయోగించి విద్యాప్రణాళిక అంశాలన్నింటిలో పిల్లల ప్రగతిని, సామర్థ్యాలను ఎప్పటికప్పుడు పరిశీలించి, అంచనావేయటానికి ఉపయోగించే ప్రక్రియే మదింపు. పిల్లలకు తమను వరీక్లిస్తున్నాననే స్ఫుర్తా లేకుండానే సహజ, ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణంలో మదింపు జరుగుతుంది. పూర్వభాల్యదశ విద్యలో పేపర్, పెన్సిల్ పరీక్షలకు తావు లేదు. ఏటిని పూర్తిగా నిషేధించడమైనది (NCF-2005 Position Paper on ECCE). వివిధ అంశాలలో పిల్లల అభిరుచులను మరియు వారి ప్రగతిని అంచనా వేయడానికి అలాగే వారు అభ్యసనంలో ఎదుర్కొంటున్న ఇఖ్యందులను తెలుసుకోడానికి అవసరమయ్యే సమాచారాన్ని “మదింపు” చేయడం ద్వారా ఉపాధ్యాయులు తెలుసుకోవచ్చా. ECCE కేంద్రం యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశం పిల్లలలో సమగ్ర అభివృద్ధిని సాధించడం. ఇక్కడ పార్యాంశాలు పూర్తిచేయడమనేది ఉండదు. వివిధ కృత్యాల ద్వారా పిల్లలు సమగ్ర అభివృద్ధిని సాధించడానికి వీలు కల్పించబడుతుంది.

5.1.1 పిల్లల ప్రగతి మదింపుకు సూత్రాలు:

జాతీయ బాలల సంరక్షణ విద్యా ప్రణాళికా చట్టం (NECCEF-2013) ను అనుసరించి పిల్లల ప్రగతి మదింపులో క్రింది సూత్రాలను దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి.

- * పూర్వభాల్యదశ సంరక్షణ మరియు విద్యలో పిల్లల ప్రగతి మదింపు పిల్లల కేంద్రీకృతంగా జరగాలి.
- * ఇది నిర్మాణాత్మకమైనది మరియు నిరంతరం జరిగే ప్రక్రియ.
- * పిల్లలు ఎవరికి వారు కొన్ని ప్రత్యేకతలు కలిగిఉంటారు. ఆయా ప్రత్యేకతలకనుగుణంగా మదింపు ఉండాలి.
- * మదింపు సరళంగా, మార్పులు, చేర్చుకు వీలుగా ఉండాలి.
- * ఉపాధ్యాయుడు పిల్లల ప్రగతి మదింపుకు నిరంతరం వారి ప్రవర్తనలను పరిశీలించటం. వారు తయారుచేసిన నమూనాలను, గీసిన బొమ్మలను, సామూహిక కార్యక్రమాల్లో వారి భాగస్వామ్యం, అనెక్షేత్రాల రికార్డులు, చెక్కిస్తున్ని, పోర్ట్‌ఫోలియోలను పరిశీలించటం మరియు పిల్లలతో సంభాషించడం ద్వారా వారి ప్రగతిని మదింపుచేయాలి.
- * పిల్లలతో ప్రతిరోజు సాన్నిహిత్యంగా ఉంటూ శారీరక, మానసిక, భావోద్ధేశ అంశాలతో మదింపును గుణాత్మకంగా చేయాలి.
- * జ్ఞానాత్మక, మానసిక, చలనాత్మక, భావావేశ రంగాల నైపుణ్యతను పిల్లలలో పెంపాందించేదిగా మదింపు ఉండాలి.
- * ప్రతి పిల్లవాడిని ప్రత్యేకంగా మదింపు చేసినతర్వాత, ఆ సమాచారాన్ని రికార్డుల రూపంలో భద్రపరచాలి.

ఈ సమాచారం ఉపాధ్యాయుల బాధ్యతను పెంచడానికి, పిల్లలు ఏమే సామర్థ్యాలలో వెనుకబడి ఉన్నారో గుర్తించడానికి, వారికి అభ్యసనంలో సహాయపడేదిగా ఉండాలి.

- * తల్లిదండ్రులను మదింపులో భాగస్వామ్యులను చేస్తూ, గృహాధారిత పరిశీలన నిర్వహించడం ద్వారా పిల్లల ప్రగతికి సంబంధించిన సమాచారాన్ని సేకరించి మదింపుచేయాలి.
- * విద్యాప్రణాళికలోని అంశాలను బృంద పద్ధతిలో నిర్వహిస్తూ వారి ప్రగతిని మదింపుచేయాలి.

ప్రతిది మనం నేర్చితేనే పిల్లలు నేర్చుకుంటారని అనుకోవద్దు. వారికి వారే ఎన్నో విషయాలు నేర్చుకుంటారు. పెద్దల్ని, స్నేహితుల్ని, తనచుట్టూ ఉండే చెట్టు చేమల్ని చూస్తూ, పరిశీలిస్తూ ఎన్నో నేర్చుకుంటారు.

- మేరియా మాంటేస్టోరి

5.1.2 ప్రారంభ అభ్యసనం మరియు అభివృద్ధి ప్రమాణాలు :

ప్రారంభ సంసిద్ధతకుగాను పూర్వబాల్యదశలో ప్రతిపిల్లవాడు తప్పనిసరిగా వివిధ వికాస రంగాలలో సాధించ వలసినవే అభివృద్ధి ప్రమాణాలు. ఈ ప్రమాణాలు ప్రారంభ అభ్యసనమునకు ఎంతో సహకరించటమే కాకుండా జీవితకాల అభ్యసనంలో ఎంతో ఉపయోగపడతాయి. Rhode Island Development of Education - 2013 ప్రకారం అభివృద్ధి ప్రమాణాలను క్రింది విధంగా చెప్పాలచు.

1. శారీరక ఆరోగ్యం - చలన వికాస అభివృద్ధి ప్రమాణాలు (Physical & Health Development)
2. సాంఘిక మరియు భావేద్యేగ అభివృద్ధి వికాసం (Social & Emotional Development)
3. భాషాభివృద్ధి (Learning Development)
4. అక్షరజ్ఞాన అభివృద్ధి (Literary) (L)
5. జ్ఞానాత్మక అభివృద్ధి (Cognitive Development)
6. గణిత, శాస్త్రియ, సాంఘిక మరియు స్మజనాత్మక అభివృద్ధి (M, S, SS, CA) (Maths, Science, Social Studies and Creative Development)

1. శారీరక ఆరోగ్యం - చలన వికాస అభివృద్ధి ప్రమాణాలు (PH)

పిల్లల సమగ్ర అభివృద్ధిలో ఇది అంతర్భ్యాగం. ఆరోగ్యంగాఉన్న పిల్లలలో స్ఫూర్తి మరియు సూక్ష్మ కండరాలలో సమన్వయం ఉండి, వారెల్లప్పుడు వారిచుట్టూ ఉన్న పరిసరాలతో ప్రేరేపించబడుతూ, కొత్త కొత్త అనుభవాలను పొందుతారు. ఇది ఇతర వికాసరంగాల అభివృద్ధికి కూడా తోడ్పుడుతుంది.

- * ఎత్తుకు తగిన బరువును కలిగి ఉండడం
- * ఆరోగ్యవంతంగా ఉండడం
- * స్ఫూర్తికండరాల వికాసం మరియు సమన్వయం
ఉదా : పరిగెత్తుట, ఎగురుట, దూకుట, విసురుట మొట్టాటు.
- * సూక్ష్మకండరాల వికాసం మరియు సమన్వయం.
ఉదా : కంటిచూపు - చేతిసమన్వయం, చేయి-నోటి సమన్వయం, బొమ్మలు గీయడం, రంగులు వేయడం, మట్టిలో, ఇసుకలో ఆడడం మొట్టాటు.

పిల్లల ప్రగతి మదింపు

- * శారీరక సంబంధమైన కృత్యాలలో చురుకుగా పాల్గొనడం
- * స్వర్ణజ్ఞానం, గ్రహణశక్తి పెరగడం
- * తమ అవసరాలను తామే తీర్చుకోగలగడం.
- * ఎంతో ఇష్టంగా పారశాలకు హోజురుకావడం

2. సాంఘిక మరియు భావోద్వేగ అభివృద్ధి ప్రమాణాలు :

పూర్వభాల్యదశలోని పిల్లలు వారిచుట్టా ఉన్న పరిసరాలను అవగాహన చేసుకోవడం, సమవయస్సులు, వారికంటే పెద్దవారితో అనుకూల లేదా వ్యక్తిరేక ఉద్వేగాలను ప్రదర్శించడం ఈ వికాస అభివృద్ధిలో కన్నిస్తుంది.

- * పెద్దలను గౌరవించడం
- * ఇతరులతో కలిసిపోవడం, ఇతరుల అభిప్రాయాన్ని గౌరవించడం
- * ఆత్మసైర్యం కలిగి ఉండడం
- * ఇతరుల పనిని మెచ్చుకోడం, ప్రశంసించడం
- * తన ఉద్వేగాలపై నియంత్రణ కలిగిఉండడం
- * సామూహిక కార్యక్రమాలలో పాల్గొనడం
- * వ్యక్తిగత పరిశుద్ధత, సామాజిక శుద్ధత పాటించటం
- * సరైన సమయంలో నిర్ణయాలు తీసుకోడం
- * స్వయం ఆలోచనలు కలిగిఉండడం
- * సానుభూతి, సహనభూతిని ప్రదర్శించడం

3. భాషాభివృద్ధికి ప్రమాణాలు :

ఈ దశలో ఏర్పడే భాషాభివృద్ధి భవిష్యత్తులో విద్యాపరమైన అభివృద్ధికి తోడ్పడుతుంది. విన్నదాన్ని అర్థం చేసుకోడం మరియు అర్థవంతంగా మాట్లాడటం సంక్లిష్టమైన భాషను అర్థంచేసుకోడం ఈ వికాసరంగం అభివృద్ధిలో జరుగుతుంది.

- * వినగలగడం, విన్నదాన్ని అర్థం చేసుకోడం
- * సంక్లిష్టమైన పదాలను సైతం అర్థం చేసుకోడం, తిరిగి వాటిని ఉపయోగించడం
- * తన అవసరాలను, ఆలోచనలను వ్యక్తపరచడం, అర్థవంతంగా చెప్పగలగడం
- * ప్రాయటంలో నైపుణ్యాలను కలిగిఉండడం

4. అక్షర జ్ఞానం (Literary):

చదవడం, ప్రాయడంలో నైపుణ్యాలు ఈ ప్రమాణ సూచికలు. ఇంటిలో మాట్లాడే భాష (మాతృభాష) ECCE కేంద్రంలో ఉపయోగిస్తున్న భాష రెండూ ఒకటిగా ఉన్నప్పుడు, పిల్లలలో అక్షర (Litaracy) ప్రమాణాలు ఎక్కువగా ఉంటాయి. అలాకాకుండా ఇంటిభాష ECCE కేంద్రంలో ఉపయోగించే భాష వేరువేరుగా ఉంటే అక్షరజ్ఞాన ప్రమాణాల సాధనకు కొంత ఎక్కువ సమయం పడుతుంది.

- * పదజాల వినియోగం
- * సృజనాత్మక స్వీయ వ్యక్తికరణ
- * పూర్తి వాక్యాలతో మాట్లాడడం
- * స్పేష్చగా వ్యక్తపరచగలగడం
- * దృశ్య మరియు శబ్ద అనుసంధానం
- * దృశ్య మరియు శబ్ద వివేకత
- * చేతికండరాలను మరియు సూక్ష్మకండరాలను ఉపయోగించే నైపుణ్యత
- * బొమ్మలు గీయడం, చుక్కలు కలపడం, రంగులు దిద్దడం

5. జ్ఞానాత్మక అభివృద్ధి ప్రమాణం :

ఆలోచించడం, అర్థంచేసుకోవడం, అభ్యసించడం మరియు గుర్తుంచుకోవడం అనేవి జ్ఞానాత్మక అభివృద్ధికి ప్రమాణాలుగా చెప్పవచ్చు.

- * చూడగలగడం, వినగలగడం, రుచి, వాసన, స్ఫుర్యలను గుర్తించగలగడం
- * గమనించిన విషయాలను గుర్తుకు తెచ్చుకోవడం
- * పరిసరాలను, వ్యక్తులను వివేచనతో పరిశీలించడం, వాటితో సహసంబంధాలను ఏర్పరచుకోవడం
- * వస్తువులను వర్ణికరించగలగడం
- * సమస్య పరిష్కార నైపుణ్యాన్ని కలిగిఉండడం, భిన్నమైన అనేక పరిష్కారాలను చెప్పగల సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉండడం.

6. గణిత, శాస్త్రియ, సాంఖ్యిక మరియు సృజనాత్మక ప్రమాణాలు :

గణిత, శాస్త్రియ, సాంఖ్యిక మరియు సృజనాత్మక అంశాలలో సాధించే ప్రమాణాలు పారశాల సంసిద్ధతకు అవసరమయ్యే ముఖ్య పునాదులుగా చెప్పవచ్చు. రోజువారీ ఎదుర్కొనే సమస్యలకు భిన్నమైన తీరులో పరిష్కారాలను కనుక్కొనే సామర్థ్యాలుగా ఈ ప్రమాణాలన్నీ చెప్పవచ్చు.

- * పెద్ద-చిన్న, పొడవు-పొట్టి, బరువు-తేలిక, లావు-సన్నం, వెడల్పు-ఇరుకు, దూరము-దగ్గర మొదలగునవి చెప్పగలగడం.
- * అంకెలను గుర్తించడం, లెక్కించడం
- * స్థల, కాల భావనలను కలిగిఉండడం. ఉదా : ముందు-వెనుక, లోపల-బయట, మధ్యాహ్నం - సాయంత్రం మొదలగునవి.
- * పరిసరాలను పరిశీలించడం. జంతువుల ఆహారపు అలవాట్లను చెప్పగలగడం.
- * కుటుంబం, బంధువులు, రవాణా సాధనాలు మొఱది చెప్పగలగడం. పాటలు పాడడం, ఆటలు ఆడడం, బొమ్మలు గీయడం, రంగులు వేయడం, ముగ్గులు వేయడం.

పిల్లల అభివృద్ధి మైలురాళ్ళు (సూచికలు)

3 సం॥ రాల పిల్లలు	4 సం॥ రాల పిల్లలు	5 సం॥ రాల పిల్లలు
* సులభంగా నడవడం, పరిగెత్తడం, ఎక్కడం మరియు గెంతడం.	* ఒంటికాలుపై నిలబడడం	* కలిసి ఆడడం
* రెండు లేక మూడు పదాల వాక్యాన్ని మాట్లాడడం, వారి పేరు మరియు వయస్సు తెలుసుకొని ఉండడం.	* చిన్న చిన్న ప్రశ్నలు వేయడం, చిన్న చిన్న సమాధానాలు చెప్పడం	* రకరకాల పదాలను వాక్యాలను వాడడం, చిన్న కథలు చెప్పడం
* రంగుల పేర్లు చెప్పడం	* తనంతట తాను చేతులు కడుక్కోవడం	* వ్యతిరేక పదాలను అర్థం చేసుకోవడం
* అంకెలను గుర్తించడం	* వివిధ భావాలను చూపించడం	* తన బట్టలను తానే వేసుకోవడం
* తనంతట తాను తినడం	* స్నేహితుల్లి పేరుతో చూపించడం	* 5 నుండి 10 అంకెలను లెక్కించడం
* గుండ్రంగా గీయడం	* చతురప్రాన్ని గీయడం	* త్రిభుజాన్ని గీయడం

5.2 పిల్లల ప్రగతి పరిశీలన మరియు నమోదు

చిన్నపిల్లల ప్రపంచం ఎంతో చిన్నది. వాళ్ళ ఆనందం; ఆసక్తి; ఆకాంక్ష కూడా ఎంతో చిన్నవి. ఎంత చిన్నదైతేనేం ఆ ప్రపంచం వాళ్ళకు అద్భుతమైనది, సంపూర్ణ మైనది. మనం పెద్దలం తెలిసి తెలియక వాళ్ళనా ప్రపంచం నుంచి దూరం చేస్తుంటాం. వాళ్ళ లోకాన్ని చులకనగా చూస్తుంటాం. మనం మన ఇంతపెద్ద ప్రపంచ భవిష్యత్త వాళ్ళ ఇంత చిన్న ప్రపంచంమీదే ఆధారపడి ఉండని మనం మరచిపోతుంటాం. వాళ్ళ ప్రపంచంలో అడుగుపెట్టి వాళ్ళతో కలిసిపోవడంలో అనుభూతి పొందడంలో ఎంత ఆనందముందో అంత పరమార్థముందని పెద్దలుగా మనం గుర్తుంచుకుంటే ఎంతో బాగుంటుంది.

- రవీంధ్రనాథ్ తాగూర్

పిల్లల ప్రగతిని సమగ్ర మదింపు విధానాల ద్వారా పరిశీలిస్తా, నమోదుచేయాలి. ఇది నిరంతరం జరగాలి. ఉపాధ్యాయుడు తరగతి లోపల, బయట పిల్లలను పరిశీలిస్తా క్రమానుగతంగా నిర్దీశ కాలవ్యవధులలో మదింపు కొనసాగించాలి. పిల్లల జ్ఞానం, శారీరక, మానసిక పెరుగుదల, అవగాహన, వినియోగ నైపుణ్యాలు, అభిరుచులు, వైఖరులు, ఉద్యోగాలు, ఆసక్తులు మొదలైన అంశాలను నిశితంగా పరిశీలించి మదింపుచేయాలి. ECCE కేంద్రాలను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడానికి, ఉపాధ్యాయుడు సవరణాత్మక బోధనా పూర్వహలను రచించుకోవడానికి, లోపనిర్ధారణ మాపనములు రూపొందించుకోవడానికి వీలుగా పిల్లల ప్రగతి పరిశీలన నమోదు ఉండాలి. ఇందుకోసం ఉపాధ్యాయునికి వివిధరకాల మదింపు సాధనాలు అవసరమవుతాయి. అవి :

1. చెక్లిస్ట్
2. రేటింగ్ స్కేలు
3. ప్రొఫ్యూల్
4. ఫోర్మఫోలియో
5. టీవ్స్ డైరీ
6. అనెక్షెటల్ రికార్డ్

1. చెక్లిస్ట్ :

‘పూర్వబాల్యదశలో పిల్లల సామర్థ్యాన్ని అంచనా వేయటానికి చెక్లిస్ట్ ఒక సాధనం. ఉపాధ్యాయుడు నిర్వహించిన వివిధ కార్యక్రమాలను / పనులను మదింపు చేసుకోవడానికి ఉపయోగపడేదే చెక్లిస్ట్. చెక్లిస్ట్ తయారుచేసేటప్పుడు ఉపాధ్యాయులు విషయంపట్ల వూర్తి అవగాహనతో ఉండి ఆశించే లక్ష్యము నిర్ధిష్టమైనదిగా ఉంచుకోవాలి. ఒక అంశం పట్ల పిల్లల ప్రవర్తన ధనాత్మకంగా ఉందా? లేదా బుఱాత్మకంగా ఉందా? అనేది తెలుసుకోవడానికి చెక్లిస్ట్ ఉపయోగపడుతుంది. (చెక్లిస్ట్ నమూనాను పరిశీలించండి)

2. రేటింగ్ స్కేల్ (Early Learners Observation Rating Scale) (ELORS) :

పిల్లల సామర్థ్యాన్ని అంచనావేయటానికి రేటింగ్ స్కేల్ ఉపయోగిస్తారు. రేటింగ్ స్కేల్లో 5 పాయింట్స్ స్కేలు, 3 పాయింట్స్ స్కేలు ఉంటాయి. వీటిద్వారా పిల్లల స్థాయిని అంచనావేసి ఉపాధ్యాయుడు పిల్లల సామర్థ్యాల ప్రగతి స్థాయిని బట్టి ఏమేమి చేయాలో నిర్జయించుకోవడానికి అవకాశముంటుంది. ఉదాహరణకు పిల్లల గ్రహణశక్తిని రేటింగ్ స్కేల్ ద్వారా అంచనావేయుటకు క్రింది విధంగా మదింపు చేయాలి.

విద్యార్థి పేరు :

పరిశీలించిన తేది :

3. సంఘటన రచన (Anecdotal Record) :

పిల్లలకు సంబంధించి ఒక సంఘటన లేదా సన్నివేశం గురించి రికార్డ్ చేయడాన్నే సంఘటన రచన అంటారు. పిల్లలు కొన్ని సందర్భాలలో అశ్వర్యపరిచే రీతిలో ప్రవర్తిస్తారు. అది అనుకూలంగానైనా లేదా ప్రతికూలంగానైనా ఉండవచ్చు. ఇలాంటి విశేష ప్రతిభ కనబరిచే సంభాషణ లేదా సందర్భాన్ని రికార్డ్ చేసి ఆ ప్రతిస్పందన తీరును పరిశీలించడానికి అనెక్షెడటల్ రికార్డ్ సహాయపడుతుంది.

ఉదా : Anecdotal Record

Name of the student :

Class :

4. ఫోర్మ ఫోలియో :

విద్యార్థులు చేసిన కృత్యాలను, పనితీరు వివరాలను సేకరించి సంకలనం చేసి భద్రపరుచుటయే ఫోర్మఫోలియో.

* ఇందులో పిల్లవాడి పేరు వ్యక్తిగత వివరాలుంటాయి.

- * పిల్లలు సాధించిన అసాధారణమైన ప్రగతి నమోదు చేయబడుతుంది.
- * ప్రత్యేక సంఘటనలు, కళలు, బొమ్మలు గీయటం, సామూహిక కృత్యాలు, పాటలు, ఆటలు మొదలైన సందర్భాలలో విశేషమైన ప్రగతిని ఆశ్చర్యం కలిగించే రీతిలో ప్రదర్శించినపుడు పోర్ట్ఫోలియాలో రికార్డు చేయాలి.

5. టీచర్ డైరీ :

ప్రతి ఉపాధ్యాయుడు తప్పనిసరిగా డైరీ రాయాలి. ఉపాధ్యాయుడు తరగతిగదిలో లేదా తరగతి బయట కృత్యాలను నిర్వహించిన తర్వాత విద్యార్థుల ప్రతిస్పందనను, కొందరు పిల్లల విశేష ప్రతిస్పందనను, అలాగే కొందరి పిల్లల అవగాహనా లోపాలను నమోదుచేయాలి. పిల్లల సామర్థ్యాలను మదింపుచేసి నమోదు చేసుకోవటానికి, అందుకునుగుణంగా ఉపాధ్యాయుడు తన బోధనా వ్యాపోలను మార్చుకోవటానికి టీచర్ డైరీ ఉపాధ్యాయునికి రోజువారీగా ఉపయోగపడే సాధనం.

6. ప్రాప్తీల్ :

పిల్లలు సాధించిన ప్రగతిని ప్రదర్శించే నివేదిక ప్రాప్తీల్. పిల్లల ప్రాప్తీల్ ప్రతి పిల్లవాడికి ప్రత్యేకంగా నిర్వహించబడుతుంది. ఇందులో పిల్లవాడి ఫోటోతోపాటు వ్యక్తిగత సమాచారం, ఆసక్తులు, అభిరుచులు, అలవాట్లు ఉంటాయి.

- * పిల్లల వ్యక్తిగత సమాచారం / కుటుంబ సమాచారం
- * ఆహారపు, ఆరోగ్య విషయాలు, అభిరుచులు, ఆసక్తులు, వైభాగ్యాలు
- * ఉద్యోగపరమైన ప్రవర్తన విషయాలు, కుటుంబ ఆర్థికపరిస్థితి, సామాజిక నేపథ్యం, కుటుంబంలో అందుబాటులో ఉండే సౌకర్యాలు.
- * విశేష ప్రతిభ కనబరచిన సందర్భాలు
- * జట్టుపనిలో పాల్గొనే తీరు మొదలైనవి.

5.3 పిల్లల ప్రగతి నమోదు

పిల్లల సమగ్ర మదింపు (సంకల్పిత మరియు సహాజ) ద్వారా వచ్చిన ఫలితాలను ప్రతి ఉపాధ్యాయుడు నమోదుచేసి నివేదిక తయారుచేయవలసి ఉంటుంది. పిల్లల శారీరక, మానసిక, సాంఘిక ఉద్యోగాలను, వికాసాలను మదింపు చేయాలి. వివిధ మదింపు సాధనాలను అనగా చెక్కినిట్ట, రేటింగ్ స్కోర్, ప్రాప్తీల్, టీచర్ డైరీ, అనెకోటల్ రికార్డులను పరిశేఖించి సమాచారం సేకరించి ఒక క్రమపద్ధతిలో ప్రతి పిల్లవాడికి ప్రత్యేకంగా నివేదికలు తయారు చేసుకోవాలి. ఈ నివేదికలు ఉపాధ్యాయులకు, ముఖ్యంగా తల్లిదండ్రులకు ఎంతో ఉపయోగపడతాయి. విద్యార్థుల శారీరక, మానసిక, సాంఘిక, ఉద్యోగ వికాసాలను వివిధ సాధనాల ద్వారా మదింపు చేసి సేకరించిన సమాచారాన్ని ప్రగతిపత్రంలో నమోదుచేయాలి (Progress Report). ఉపాధ్యాయులు, పిల్లలు నేర్చుకొనేటప్పుడు, జట్టుపనిలో పాల్గొనేటప్పుడు, చర్చల్లో పాల్గొనేటప్పుడు వివిధ విషయాలపై వారు కనబరిచే ప్రతిభ, ప్రగతిలను మదింపుచేసి ప్రగతిపత్రంలో నమోదుచేయాలి.

పిల్లల ప్రగతిపత్రాన్ని నిర్వహించుటలో పాటించవలసిన అంశాలు :

1. విద్యాప్రణాళిక అంశాలన్నింటిలోనూ విద్యార్థుల స్థాయిని, నిర్ధారించి ప్రగతిపత్రంలో నమోదుచేయాలి.
2. పిల్లల ప్రగతిపత్రాన్ని తరగతి ఉపాధ్యాయుడు నిర్వహించాలి.
3. ప్రగతిపత్రంలో పిల్లల సమగ్ర సమాచారము అనగా శారీరక పెరుగుదల, మానసిక పెరుగుదల, ఉద్ఘోషణల పరిణామాలి, ఆరోగ్యవిషయాలు, పిల్లల హోజరు మొదలైన అంశాలు నమోదుచేయాలి.
4. ప్రగతిపత్రాలను తల్లిదండ్రుల పరిశీలన నిమిత్తం పంపాలి.
5. తల్లిదండ్రుల సమావేశంలో ఈ ప్రగతిపత్ర సమాచారం ద్వారా, పిల్లల వికాసాభివృద్ధిని వివరించాలి.
6. ఉపాధ్యాయులు Progress Report ల ఆధారంగా పిల్లలను అంచనావేసుకొని అందుకునుగుణంగా సవరణాత్మక బోధనఫ్యాఫోలు రచించుకోవాలి.
7. తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లల ప్రగతిని విశేషించుకొని ఏయే సామర్థ్యాలలో తమ సహకారం అవసరమౌతునుకొని ఉపాధ్యాయులకు సహకరించాలి.
8. ఉపాధ్యాయులు పిల్లల ప్రగతిపై తమ అభిప్రాయాన్ని ధనాత్మకం (Positive) గా రాయాలి. మరింత మెరుగుకు సూచనలు చేయుటకు సమావేశాలకు రావాలని తల్లిదండ్రులను కోరాలి. ఎట్టీ పరిస్థితులలోను బుఱాత్మక (Negative) అర్థం వచ్చేలా నివేదికలో పేర్కొనరాదు.
9. పిల్లల ప్రగతిని తల్లిదండ్రుల సమక్కంలో ప్రత్యక్షంగా ప్రదర్శించాలి, చర్చించాలి. తల్లిదండ్రులచే మాట్లాడింప జేయాలి.

5.4 పారశాల మరియు గృహం మధ్య సంబంధాన్ని వీర్పరచటం

గృహానికి, పారశాలకు మధ్య అవినాభావ సంబంధమున్నది. పిల్లల అభివృద్ధిలో తల్లిదండ్రుల పాత్ర ఎంతో కీలకమైనది. పిల్లలకు మొదటి గురువులు తల్లిదండ్రులే. కుటుంబం ద్వారానే పిల్లల్లో నైతిక, సాంఘిక, సాంస్కృతిక విలువలు పెంపాందించబడతాయి. తల్లిదండ్రుల యొక్క వైభాగ్యములు, సంభాషణలు, వ్యక్తిత్వం పిల్లలపై చెరగని ముద్ర వేస్తాయనటంలో సందేహం లేదు. సమవయస్కులతో, సమాజంతో సర్దుబాటు చేసుకొనే విధానాలు కుటుంబంనుచే పిల్లలు నేర్చుకుంటారు. పిల్లల్లో శారీరక, మానసిక, భావోద్యోగ అంశాలలో దేనిలోనైనా పరిణామి సాధించలేకపోతే అది వారి తర్వాత భవిష్యత్తుపై సమస్యలకు దారితీస్తుంది. ఈవిధమైన లోటును భర్తీచేయుటకు ECCE కార్యక్రమాలు సహకరిస్తాయి. ECCE లో నిర్వహించే కార్యక్రమాలను, అనుకొన్న విద్యాలక్ష్యాలను సాధించాలంటే తల్లిదండ్రుల భాగస్వామ్యం తప్పనిసరి.

ECCE కార్యక్రమాలు పూర్తి స్థాయిలో విజయవంతంగా అమలుకావటానికి గృహంతో సత్పుంబంధాలను కొనసాగించటానికి జాతీయ బాలుర సంరక్షణ విద్యాప్రణాళిక ((NECCECF-2013) క్రింది సూచనలు చేసింది.

- * పిల్లలను ప్రేమగా చూడాలి. వారికి భద్రతను కల్పించాలి. తద్వారా వారి నుండి ప్రేమను పొందాలి.
- * పిల్లలను ఇతర పిల్లలతో పోల్చరాదు.
- * వారికున్న ప్రతిభను గుర్తించాలి.
- * పిల్లల శారీరక, ఆరోగ్యవంతమైన అవసరాలు తీర్చుట, పొషికాపోరం అందించడం, మంచి ఆరోగ్య,

- ఆహోరపు అలవాట్లు పెంపాందించాలి. వివిధ కృత్యాల నిర్వహణ ద్వారా వారిని పారశాలకు సంసిద్ధుల్ని చేయాలి. ఆటలు, పాటలు, కథలు మొదలైనవాటిద్వారా వారిలో ఉత్సాహాల్ని నింపాలి.
- * వారి వయస్సు, సామర్థ్య స్థాయిలను బట్టి ఆటవస్తువులు, బొమ్మలు, పుస్తకాలు అందుబాటులో ఉంచాలి.
 - * వారు చేప్పేది ఓపికగా వినడం, వారితో ఓపికతో సంభాషించడం చేయాలి.
 - * వారడిగే ప్రశ్నలకు సమాధానాలు చెప్పడం ద్వారా వారిలో తెలుసుకోవాలనే కుతూహలం పెంపాందించాలి.
 - * పరిసరాలతో ప్రేరేపించబడుతూ స్వేచ్ఛగా, ఏవిధమైన భయం లేకుండా అభ్యసన కొనసాగించేలా చేయాలి.
 - * గృహంలో/పారశాలలో వస్తువుల అమరికలో, చిన్నచిన్న వనులలో పిల్లలను భాగస్వామ్యాలను చేయాలి.
 - * కథలు, చారిత్రక సంఘటనలు, పాటలు పాడించడం ద్వారా వారిలో సైతికవిలువలు, సాంస్కృతిక, సాంప్రదాయాలు అలవర్షుకొనేలా తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు చేయాలి.
 - * తల్లిదండ్రులు ఉపాధ్యాయులతో వివిధ సందర్భాలలో సంభాషించడం ద్వారా పిల్లల ప్రగతిని, వారి సమస్యలను తెలుసుకోవాలి.
 - * ECCE నిర్వహించే కార్యక్రమాలలో తల్లిదండ్రులు విధిగా పాల్గొనాలి.
 - * ECCE కేంద్రాల నిర్వహణలో తల్లుల కమిటీ కొంత సమయాన్ని కేటాయించాలి. అనగా మధ్యాహ్నా భోజన సమయం, పౌష్టికాహారం ఇచ్చేటప్పుడు, టీకా మరియు ఇతర మందులు వేసేటప్పుడు తల్లిదండ్రులు పిల్లలకు చేరువలో ఉండాలి.
 - * ఉపాధ్యాయులు మరియు తల్లిదండ్రులు మరియు పిల్లలు నిర్ణయాలు తీసుకొనేలా కొన్ని అవకాశాలు కల్పించాలి.
 - * తల్లిదండ్రులు తాము చేయని వనులు పిల్లలు చేయాలని వారిపై ఒత్తిడి చేయరాదు.
ఉదా : రాత్రి సమయంలో తల్లిదండ్రులు బ్రష్ట చేసుకోకుండా పిల్లలు బ్రష్ట చేసుకోవాలని చెప్పకూడదు.
 - * ఉపాధ్యాయులు పిల్లల ప్రగతిని మరియు భవిష్యత్తులో ECCE కేంద్రంలో నిర్వహించబోయే కార్యక్రమాల వివరాలను తల్లిదండ్రులకు ఇప్పటికప్పుడు తెలియజేస్తా, వారి సలహాలు, సూచనలు తీసుకోవాలి.

గృహము - పారశాల సంబంధమును ఏవిధంగా పెంపాందించవచ్చు?

- * తల్లిదండ్రుల సమావేశం నిర్వహించడం.
- * తల్లిదండ్రులను పారశాల / ECCE లో జరిగే కార్యక్రమాలకు, సెమినార్లకు, విజ్ఞాన, విషారయాత్రలకు, జాతీయ కార్యక్రమాలకు ఆహ్వానించడం.
- * తల్లిదండ్రులు ఆహ్వానించే వివిధ కార్యక్రమాలకు ఉపాధ్యాయులు హాజరుకావడం.

- * బాలమేళా, బాలోత్సవ్ పారశాలలో నిర్వహించడం. ఈ కార్యక్రమాలకు తల్లిదండ్రులను ఆహ్వానించడం.
- * ECCE విద్యాప్రణాళిక రూపకల్పనలో తల్లిదండ్రులను ఆహ్వానించడం, వారి సూచనలను స్పీకరించడం.
- * పిల్లల, తల్లిదండ్రుల సమీక్ష సమావేశాలలో పిల్లల ప్రగతిని చర్చించడం.
- * కేంద్రంలో నిర్వహించే కౌన్సిలింగ్, ఆరోగ్య కేంద్రాలకు తల్లిదండ్రులను ఆహ్వానించడం.
- * ECCE ద్వారా నిర్వహించే సామాజికసేవా కార్యక్రమాల్లో తల్లిదండ్రులను భాగస్వాముల్ని చేయడం.

గృహము - పారశాల సంబంధాలు ప్రయోజనాలు :

గృహము, పారశాల మధ్య సహసంబంధం ద్వారా పారశాల అభివృద్ధి వీలుపడుతుంది. ఉపాధ్యాయులు తమ విద్యాపరమైన ప్రగతిని (Academic Performance) ప్రదర్శించటానికి, ఇంకా మెరుగుపరచటానికి దోహదపడుతుంది.

ప్రయోజనాలు :

- * తల్లిదండ్రులకు తమ పిల్లల గురించి ఇతరులకంటే ఎక్కువగా తెలుస్తుంది. పారశాలతో ఉన్న సంబంధం ద్వారా తమ పిల్లల గురించిన సమాచారాన్ని ఉపాధ్యాయులకు ఇవ్వగలరు. ఇది తమ పిల్లల అభివృద్ధికి తోడ్పడుతుంది.
- * తల్లిదండ్రులకు పారశాలపై సదభిప్రాయం ఎర్రడటానికి ఉపయోగపడుతుంది.
- * పారశాల గురించి తల్లిదండ్రులు, అలాగే తల్లిదండ్రుల గురించి పారశాల తెలుసుకోవటానికి ఉపయోగపడుతుంది.
- * స్థానికంగా ఎదురయ్యి సమస్యల పరిష్కారానికి వీలవుతుంది.
- * పారశాలలో వసతుల పెంపుకు తల్లిదండ్రుల సహకారం కోరవచ్చు.
- * పిల్లలకు నాణ్యమైన విద్యను అందించుటకు, ఉపాధ్యాయులపై మరింత బాధ్యతను పెంచుటకు వీలుపడుతుంది.

మూల్యంకనం

వ్యాసరూప ప్రశ్నలు

1. మదింపు అనగానేమి? పిల్లల ప్రగతిని ఎందుకు మదింపు చేయాలి?
2. వివిధ వికాస రంగాలలో పిల్లలు తప్పనిసరిగా సాధించవలసిన ప్రమాణాలేవి?
3. పిల్లల ప్రగతి పరిశేలనకు ఉపయోగించే వివిధ మదింపు సాధనాలను వివరించండి.
4. పిల్లల ప్రగతి నివేదిక అంటే ఏమిటి? ప్రగతిపత్రంలో పాటించాల్సిన నియమాలేమిటి?
5. పారశాల / ECCE గృహం మధ్య గల సంబంధమేమిటి? పిల్లల ప్రగతికి ఇది ఏవిధంగా ఉపయోగపడుతుంది?

లఘు సమాధాన ప్రశ్నలు

6. అనెక్షోటర్ రికార్డ్ అంటే ఏమిటి? పిల్లల ప్రగతి మదింపులో ఇది ఏవిధంగా ఉపయోగపడుతుంది?
7. పిల్లల ప్రగతి పెంపుదలకు గృహం-పారశాల సంబంధాలు ఏవిధంగా ఉపయోగపడతాయి?
8. గృహము-పారశాల / ECCE కేంద్రంల మధ్య సంబంధాలు మెరుగుపరచడానికి నీవు చేసే సూచనలు ఏమిటి?

ప్రాజెక్ట్ పని

1. మీ దగ్గరలోని ECCE కేంద్రాన్ని సందర్శించి పిల్లల ప్రగతిని మదింపుచేసి ఒక నివేదికను తయారుచేయండి.
2. తల్లిదండ్రుల సమావేశాలు జరుగుతున్నప్పుడు ECCE కేంద్రాన్ని సందర్శించి ఆ సమావేశంనందు చర్చించిన, తీసుకున్న నిర్ణయాలపై ఒక నివేదికను తయారుచేయండి.

Reference Books :

1. Examples Guidelines for implementation of ECCE Curriculum - NCERT
2. Position Paper on ECCE - NCERT, 2006
3. చిన్నారుల వికాస కేంద్రం ECE / అంగన్వాడి కార్యక్రమ శిక్షణా దీపిక, SSA , A.P, Hyderabad.